

dintr-un cuvânt face eforturi disperate și se simte ca o pasăre care se zbate să scape din laț. Când un băiat e bîlbîit, singurătatea lui, mică la început, crește o dată cu el. Când e fiu de preot, ar putea să aibă norocul să ajungă la Templul de aur, templul visurilor sale. Și să aibă un prieten bun, care-i transformă sentimentele întunecoase în unele luminoase.

Ca tot ce apare mai întâi în gând și-n vis, la prima întâlnire reală, Templul de aur îl dezamăgește. Dar apoi prinde rădăcini în sufletul său. Ca-n orice dragoste el nu mai știe dacă stăpînește Templul sau e stăpînit de el. Ceea ce știe însă este că vrea să săvîrșească/apte *aceea*.

YUKIO MISHIMA (1925-1970)

Considerat de mulți critici literari drept cel mai de seamă romancier japonez al secolului XX.

TEMPLUL DE AUR

Traducere din japoneză de ANGELA HONDRU

HUMANITAS

BUCUREȘTI

IOANA PÂRVULESCU

Coperta colecției

IOANA DRAGOMIRESCU **MARDARE**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale MISHIMA, YUKIO

Templul de aur/ Yukio Mishima; trad.:Angela Hondru.- București: Humanitas, 2000

240 p.; 18 cm - (Cartea de pe noptieră)

ISBN 973-50-0053-9

I. Hondru, Angela (trad.) 821.135.1-31=135.1

YUKIO MISHIMA

KINKAKUJI

© 1960, Moștenitorii lui Yukio Mishima

Toate drepturile rezervate

© Humanitas, 2000, pentru prezenta ediție

Prima ediție a acestei traduceri a apărut la Editura Univers în 1985

ISBN 973-50-0053-9

1^AFUULUL 1

TATA ÎMI VORBISE despre Templul de aur încă de când eram copil.

Locul meu natal era o insuliță pustie ce dădea spre Marea Japoniei, la nord-est de Maizuru. Tata însă nu se născuse acolo, ci în Shiraku, un sat situat în partea de est a golfului Maizuru. Constrîns să se facă preot, luă în primire templul de pe insulă unde s-a și căsătorit. Rodul căsătoriei sînt eu.

În apropierea insulei Nariu nu exista nici o școală elementară, așa că ai mei se văzură nevoiți să mă trimită la unchiul meu — locul de baștină al tatei, de altfel. Mergeam la școală pe jos.

Vremea era de obicei senină în satul natal al tatei, dar în fiecare an, prin noiembrie-decembrie, chiar și-n zilele în care nici un nor nu amenința cerul, aveam parte de patru-cinci răpăieli. Mă întreb dacă nu cumva și aceasta a avut influență asupra firii mele schimbătoare.

Cînd mă întorceam de la școală după-amiezele, stăteam în biroul meu de la etaj cu privirile ațintite în zare.

Razele asfințitului făceau ca frunzulițele copacilor de pe coama dealului să pară un ecran auriu ce se înălța exact în mijlocul cîmpului. Privindu-le, îmi apărea în fața ochilor imaginea Templului de aur.

Deși-l mai vedeam din cînd în cînd prin fotografii și manuale, imaginea care mi-a rămas întipărită în suflet a fost cea a Templului de aur zugrăvită de tatăl meu. Tata nu-mi spusese niciodată că adevăratul Templu era de un aur strălucitor sau ceva de soiul acesta, și totuși, cum

susținea ei, nu exista pe lume nimic mai rrmos. rina si ideogramele ce-i reprezentau numele și muzicalitatea fiecărui cuvînt confereau Templului de aur o valoare aproape ireală ce mi se întipări în minte.

Zărînd dealurile îndepărtate ce sclipeau în razele soarelui, aveam senzația că ce văd nu poate fi decît umbra invizibilului Templu. Soarele răsare exact deasupra trecătorii Kichizaka ce desparte prefectura Fukui de Kyoto-ul meu. Și deși actualul Kyoto se află în direcție total opusă, îmi imaginam Templul de aur înălțîndu-se spre cerul dimineții, în razele soarelui ce urcau printre faldurile dealurilor situate la

răsărit.

Imaginea Templului de aur plana pretutindeni; cu toate acestea nu-l puteam vedea, așa cum nu puteam vedea nici marea din cauza valurilor, deși golful Maizuru se afla la mai puțin de șapte kilometri spre vest de satul Shiraku, unde locuiam. În aer plutea mireasma mării, purtată de aripile vântului. Uneori, pe vreme urîță, stoluri întregi de pescăruși își căutau refugiu pe câmpul din apropiere.

Eram firav, întotdeauna ceilalți băieți mă întreceau la fugă și la gimnastică. În plus, eram și puțin bîlbîit din naștere, așa că preferam să stau mai retras. Toată lumea știa că sînt băiat de preot și vin de la templu. Băieții mai prost crescuți își băteau joc de mine, imitînd un popă bîlbîit ce bolborosește sutra. Într-una din cărțile de școală era o povestire unde apărea un detectiv bîlbîit, și băieții alegeau anume acest pasaj și mi-l tot citeau cu voce tare.

Inutil să mai mărturisesc, bîlbîiala mea era de fapt un obstacol între mine și lume. Necazuri am la primul sunet pe care vreau să-l rostesc! Dar tocmai acest prim sunet constituie cheia de la ușa ce separă lumea mea interioară de cea din afară, și nu m-am priceput niciodată să învîrt această cheie lin în broască! Majoritatea oamenilor, datorită faptului că stăpînesc cu ușurință cuvintele, sînt în stare să țină această ușă de la hotarul dintre lumea interioară și cea exterioară larg deschisă, astfel încît aerul trece liber. Mie mi-este însă cu neputință. A ruginit cheia probabil...

primul sunet, el este ca o pasăre ce încearcă să scape din laț. Și dacă reușește pînă la urmă să se elibereze, este oricum prea tîrziu. Există cu siguranță momente cînd realitatea lumii exterioare, ce pare să mă pîndească, își încolăcește brațele pe cînd eu mă zbat să mă eliberez. Nenorocirea este însă că această realitate nu-i nealterată. Cînd, după toate strădaniile mele, reușesc să ajung la lumea din afară, constat că de fapt este o realitate ce și-a schimbat pe loc înfățișarea și care nu mai prezintă interes — o realitate ce și-a pierdut prospețimea pe care o consideram demnă de mine, care emană miros de putregai.

Nu-i greu de imaginat că un tînar ca mine ajunge să îmbrățișeze două năzuințe complet opuse. La istorie îmi plăcea prezentarea despoților. Mă închipuiam un tiran bîlbîit, dar taciturn; slujitorii urmăreau cu sufletul la gură orice expresie de pe chipul meu, tremurînd zi și noapte ca varga. Cred că nu-i nevoie să-mi mai justific cruzimea în cuvinte alese. Tăcerea poate fi și ea grăitoare. Mă amuza gîndul că nvaș~putea răzbuna pedepsindu-mi profesorii și colegii care m-au chinuit zi de zi. Pe de altă parte, mă închipuiam mare artist, înzestrat cu cea mai limpede dintre viziuni — un adevărat suveran al lumii interioare. Aspectul meu exterior lăsa de dorit, dar interiorul devenea mai bogat decît al oricui.

Nu era normal ca un tînar care suferea de un handicap ireparabil să ajungă să se considere o ființă aleasă? Simțeam că mă așteaptă o misiune pe lumea aceasta, de care nici eu nu știam încă nimic. Îmi stăruie în minte o întîmplare de pe vremea aceea. Școala din Maizuru-Est avea terenuri mari de sport înconjurate de coline și dealuri, iar clădirea școlii era modernă și strălucitoare.

Într-o zi, un fost absolvent al școlii, acum elev la Școala de Marină, veni în permisie să-și viziteze fosta școală. Era frumos bronzat și nasul puternic îi ieșea de sub chipiul pe care și-l trăsese pe ochi: părea un adevărat erou din cap pînă-n picioare. Stătea și le povestea junio-viață plină de privațiuni, aveai impresia că povestește despre cel mai luxos și mai extravagant mod de trai. Părea un îngîmfat, dar în ciuda tinereții lui, era perfect conștient de efectul modestiei prefăcute. Pieptul acoperit de galoane putea fi asemuit cu figura sculptată de la prova unei corăbii ce-și croiește drum în larg. Stătea pe treptele din piatră ce duceau la terenul de sport. În jurul lui se aflau patru-cinci elevi care-i sorbeau cuvintele. Florile de mai din straturile de pe deal îmbobociseră: lălele, sîngele-voinicului, anemone, margarete. Deasupra capetelor lor atîrnau crenguțe înflorite de magnolie. Atît vorbitorul, cît și ascultătorii încremeniseră ca niște stane de piatră. Eu stăteam cîțiva metri mai încolo. Așa eram eu, asta era atitudinea mea față de florile de mai, față de îngîmfatul în uniformă și față de hohotele de rîs.

Pe tînarul erou începuse să-l preocupe persoana mea mai mult decît admiratorii săi. Se părea că sînt singurul care nu i se ploconește, și gîndul acesta îl ofensa probabil. I-a întrebat pe ceilalți cum mă cheamă.

— Hei, Mizoguchi! strigă el.

Se uita la mine pentru prima dată. L-am țintuit cu privirea fără să scot o vorbă. În zîmbetul pe care mi l-a adresat am putut distinge ceva din atitudinea unui om influent.

— De ce nu-mi răspunzi? Ești mut?

— Sînt bî-bî-bîlbîit, răspunse unul din admiratorii săi în locul meu și pufniră cu toții în rîs. Ce uluitor a fost rîsul acela disprețuitor! Pentru mine a fost strălucitor — strălucitor ca lumina reflectată pe

mănunchiul de frunze — rîsul acela crud al colegilor mei, atît de caracteristic pentru băieții de vîrsta lor.

— Ce? Ești bîlbîit? De ce nu vii la Școala de Marină? Scot ei bîlbîiala din tine într-o singură zi! Nu știu cum, dar am reușit să răspund clar. Cuvintele s-au rostit lin, fără nici cel mai mic efort din partea mea.

— Nu vreau acolo. Am de gînd să mă fac preot.

fir de iarbă și-l băgă în gură.

— Ei bine, spuse, poate vine într-o bună zi și clipa înmormîntării mele și-o să-ți dau de lucru. Începuse războiul din Pacific.

În clipa aceea am avut o revelație neașteptată: intuiția că, într-o lume obscură, eu sînt cel ce așteaptă cu ambele jîni întinse. Că într-o bună zi, florile de mai, uniforme, colegii mei răutăcioși vor ajunge cu toții pe mîinile mele... întinse. Să ajung să-mi dau seama că eu eram cel ce stăpînea lumea strivind-o pînă-n temelii... Dar această revelație era prea încărcată de semnificație pentru a putea deveni motiv de mîndrie pentru un tînăr ca mine.

Mîndria trebuie să fie ceva simplu, ușor de văzut, ceva strălucitor. îmi doream ceva palpabil. Voiam ca mîndria mea să fie văzută de toată lumea. De exemplu, sabia pe care *el* o purta la brîu era chiar așa ceva.

Această sabie pe care toți elevii o admirau era într-adevăr o podoabă minunată. Se spunea că elevii de la Școala de Marină obișnuiau să-și ascute creioanele cu ea. Ce elegant, consideram eu, să folosești un astfel de simbol pentru o bagatelă ca asta!

La un moment dat, tînărul își scoase uniforma de marinar și o agăță de gardul alb. Pantalonii și flanela albă de corp, atîrnate exact lîngă toate florile acelea — da, emanau un miros de sudoare de tînăr. O albină poposi din greșeală pe floarea-cămașă albă, strălucitoare. Chipiul, împodobit cu panglică aurie, zăcea pe un țaruș din gard; arăta de parcă se afla pe capul purtătorului, corect, tras pe ochi. Posesorul lui fusese provocat de unul din elevi la luptă corp la corp și porni spre ringul din spate.

Privind obiectele azvîrlite, încercam să-mi imaginez un mormînt pe cinste. Florile de mai îmi întăreau această senzație. Chipiul care reflecta negrul ca tăciunele din cozoroc, sabia și cureaua de piele care atîrnau lîngă el fuseseră desprinse de trup și emanau o frumusețe aproape lirică. Erau perfecte ca amintirea ce mă lega de el; arătau într-adevăr ca niște relicve lăsate de un tînăr erou plecat pe front.

nu 111a veuc 1111icil.

țipete dinspre ring. Am scos din buzunar cuțitul ruginit pe care-l foloseam pentru ascuțirea creioanelor; m-am strecurat pînă la gard și pe dosul frumoasei teci negre am făcut niște creștături oribile...

Povestindu-vă astfel de lucruri, aș putea fi luat drept tînăr poet. Dar pînă-n clipa de față, departe de mine gîndul de a scrie poezii; n-am făcut decît să mîzgălesc cîteva notițe. Nu simțeam nevoia vreunui gest care să-i eclipseze pe alții, cultivîndu-mi un nou talent și căutînd să mă-mpinesc prin domenii în care nu mă simțeam stăpîn. Cu alte cuvinte, eram prea mîndru ca să fiu artist. Visul meu de a deveni despot sau mare artist n-a depășit niciodată hotarele iluziei și n-aveam nici cel mai mic chef să mișc vreun deget în sensul acesta.

Deoarece faptul că nu eram înțeleș de alții devenise adevărata mea sursă de mîndrie, n-am simțit niciodată nici cea mai mică dorință de a spune lucrurilor pe nume sau de a-i face pe alții să înțeleagă ceea ce numai eu știam. Consideram că ce poate fi văzut și înțeleș și de alții nu-mi era hărăzit mie. Singurătatea mea lua proporții din ce în ce mai mari, ca un porc pus la-ngrășat.

Brusc gîndurile mi se-ntoarseră la un incident tragic din satul nostru. Deși nu eram de fapt implicat, nu mă pot debarasa de sentimentul de a fi participat la el.

Datorită acestui incident, m-am văzut confruntat, dintr-un foc, cu totul: cu viața, cu plăcerile lumești, cu trădarea, cu ura și dragostea — da, cu tot ce există pe lume. Dar memoria a preferat să respingă și să treacă cu vederea ideea de sublim ce se ascundea acolo.

La două case mai încolo de casa unchiului locuia o fată drăguță. O chema Uiko. Avea ochi mari și privirea senină. Poate pentru că se trăgea dintr-o familie de bogătași părea cam trufașă. Deși lumea o admira mult, nu-ți puteai da seama ce gîndește cînd rămîne singură. Uiko era probabil virgină, dar femeile geloase o bîrfeau și spuneau că frumusețea prevestește sterilitate.

u uujunî y* utiia iac icic,
5=el cttlgcîlâl

voluntar ca infirmieră la Spitalul Naval din Maizuru. Spitalul fiind destul de aproape de casă, mergea

la lucru cu bicicleta. Trebuia să fie la datorie dimineața foarte devreme, așa că pleca de acasă când mija de ziuă, cu vreo două ore înainte de plecarea mea la școală.

Într-o seară, cu gândul la Uiko, mă simțeam foarte deprimat. N-am putut închide ochii toată noaptea, așa că la revărsatul zorilor, după ce mi-am încălțat tenișii, m-am strecurat afară. Era o noapte plăcută de vară.

Nu era prima oară când Uiko mă obseda. Frânturile de imagini se conturau tot mai limpede. Trupul ei, ce părea întruparea gândurilor mele, se scufundă într-o umbră mohorită, rămânând totuși alb și plin de viață; această umbră deveni în timp trup înmiresmat. Mă gândeam la căldura pe care ar simți-o degetele mele la atingerea lui. Mă gândeam și la rezistența pe care ar întâmpina-o degetele mele și la mirosul asemănător polenului.

Am luat-o la fugă pe drum, prin beznă. Nu m-am împiedicat de pietre și parcă întunericul îmi deschidea calea.

Am ajuns la o bifurcație ce ducea spre cătunul Ya-suoka. Aici creștea copac *keyaki*¹ mare, al cărui trunchi era umed de rouă. M-am ascuns după el, așteptând să apară bicicleta lui Uiko dinspre sat. N-aveam nici cea mai vagă idee de ce-am să fac după așteptare. Am alergat cu sufletul la gură, dar acum, că poposisem la umbra copacului, nu știam nici eu cum să procedez. Am trăit prea rupt de realitate și de aceea îmi imaginam că o dată pătruns în lumea din afară, totul devenea ușor, totul devenea posibil.

M-au pișcat țințarii. Auzeam cocoșii cîntînd cucurigu ici-colo. Am scrutat drumul cu privirea. Am văzut ceva alb și nedeșluit în zare. Aveam impresia că-i culoarea zorilor, dar era Uiko.

¹ *Zelkova serrata* (n.trad.).

10

11

r<uux ei<i apims.

fără zgomot. Am sărit de sub copac în fața bicicletei. Abia a reușit s-o oprească.

Am simțit că mă transform brusc în stană de piatră. Lumea exterioară pierduse contactul cu lumea interioară și mă împresura, cerîndu-și parcă drepturile trăirii adevărate. *Eul* care fugise din casa unchiului, care-și încălțase tenișii albi și care bătuse atîta drum prin întuneric pînă la *keyaki*, ei bine, acel *eu* îl determină pur și simplu pe *eul* interior să fugă. Totul era îngrozitor de lipsit de noimă: acoperișurile caselor ale căror contururi se întrevedeau vag în întuneric, copacii negricioși, culmile întunecate ale lui Aobayama¹, da, pînă și Uiko care stătea acum în fața mea. Parcă ceva conferise tuturor o realitate fără să mă aștepte și pe mine să particip; și această mare realitate, fără sens, îngrozitor de întunecată mi-a fost dată mie, mă apăsa, senzație pe care n-o încercasem niciodată pînă atunci.

Mi-a trecut prin minte, ca întotdeauna de altfel, că singurele lucruri care mă pot salva în astfel de situații sînt > cuvintele. Mă caracteriza această înțelegere eronată. Cînd mi se cereau fapte, pe mine mă preocupau cuvintele; și asta deoarece cuvintele îmi ieșeau cu atîta greutate din gură, încît mă concentrăm asupra lor și uitam cu totul de fapte. Mi se părea că faptele, care erau uluitoare și deosebite, trebuie însoțite neapărat de cuvinte la fel de uluitoare și deosebite.

Nu priveam la ceva anume. Uiko, după cît îmi amintesc, s-a speriat la început, dar cînd și-a dat seama că sînt eu, n-a făcut decît să se uite la gura mea. Bănuiesc că se uita la orificiul acela întunecat și tîmp, acel orificiu diform și impur ca un cuib de animal mic de cîmp și care se mișca acum fără noimă în întunecimea zorilor: privea doar gura mea. Și, mulțumită că nu va fi în stare să rostească nici măcar un sunet care să mă lege de lumea exterioară, răsuflă ușurată:

¹ *Yama* = munte (n.trad.).

12

Un bilbîit!

Vocea lui Uiko avea ceva din prospețimea și decența brizei dimineții. Sună clopoțelul de la bicicletă și-și puse iar picioarele pe pedale. Mă ocoli, de parcă evita o piatră din drum. Deși nu mai era țipenie de om prin jur, Uiko sună iar și iar clopoțelul, și pe cînd pedala, îl auzeam ră-sunînd peste cîmp, în zare.

Uiko m-a pîrît, așa că în aceeași seară mama ei veni la unchiul meu. Unchiul, care de obicei era un om blînd, m-a certat zdravăn. Am blestemat-o pe Uiko și după cîteva luni blestemul meu avea să se adeverească. Din clipa aceea cred cu tărie în puterea blestemelor.

Îi doream moartea zi și noapte. Voiam să dispară martora rușinii mele. Dacă nu mai erau martori, rușinea putea fi smulsă din rădăcini. Și alți oameni pot fi martori. Dar dacă alții nu există, n-are cum să se mai nască rușinea pe lume. Ceea ce văzusem pe chipul lui Uiko, în dosul acelor ochi care sclipeau ca apa în întunericul zorilor, era exact lumea celorlalți, adică lumea celor ce nu ne vor lăsa niciodată în pace, care sînt gata să fie parteneri și martori la crima noastră. Ceilalți trebuie distruși. Ca să pot într-adevăr să înfrunt soarele, lumea însăși trebuie distrusă...

La două luni după ce m-a pîrît, Uiko a renunțat la slujba de la spital și nu a mai ieșit din casă. Circulau tot soiul de zvonuri. Apoi, la sfîrșitul toamnei, s-a întîmplat ce v-am spus.

Nici măcar n-am visat ca un dezertor din Marină să se refugieze tocmai în satul nostru. Într-o zi, pe la prînz, un polițist de la *kempei-tai*¹ veni la primărie. Nu era cu totul ieșit din comun faptul că un *kempei*² vine la noi, așa că n-am dat prea mare însemnătate vizitei.

Era o zi senină de sfîrșit de octombrie. Fusesem la școală ca de obicei, îmi terminasem lecțiile și mă

¹ Jandarmerie (*n.trad.*).

² Jandarm (*n.trad.*).

13

lumina, am aruncat o privire pe fereastră și am auzit lumea din sat alergînd; arătau ca o haită de cîini care gîffiau. Am coborît. Mătușa și unchiul se treziseră și ei și am ieșit cu toții. La intrare, unul dintre colegi stătea pironit locului, mut de uimire.

— *Kempei-i* tocmai au prins-o pe Uiko, strigă el. E a-colo. Hai să vedem!

M-am încălțat în grabă și am luat-o la goană. Era o noapte cu lună și ici-colo se zărea pe cîmp umbra firicelelor de orez.

În spatele unui mînunchi de copaci se zărea un grup de siluete în mișcare. Uiko ședea pe jos, îmbrăcată într-o rochie neagră. Era foarte palidă. În jurul ei roiau cîtiva *kempei* și părinții ei. Un *kempei* îi întinse o cutiuță, care părea să fie cu mîncare, și țipă ceva. Tatăl ei își întorcea privirile de la un *kempei* la altul, ba scuzîndu-se, ba muștruluindu-și fiica. Mama ei stătea ghemuită la pămînt și plîngea.

Priveam scena din celălalt capăt al plantației de orez. Numărul spectatorilor spori treptat și umerii li se atingeau, tăcuți, în noapte. Deasupra capetelor noastre se înălța luna, mică, de parcă ar fi intrat la apă.

Colegul îmi șopti ceva la ureche. Se părea că Uiko o ștersese de acasă cu mîncare și se îndrepta spre satul vecin cînd a fost prinsă de *kempei-i* care o pîndeau de mult. Era limpede că voia să dea cutia cu mîncare dezertorului. Uiko se împrieteniase cu el pe cînd lucra la Spitalul Marinei, rămăsese însărcinată și fusese dată afară. *Kempei-i* încercau să afle acum unde se ascundea dezertorul, dar Uiko stătea nemișcată, refuzînd cu încăpăținare să vorbească.

Cît despre mine, eu priveam chipul lui Uiko fără să clipesc. Arăta ca o nebună prinsă. În lumina lunii, chipul ei era complet inexpressiv.

N-am mai văzut niciodată un chip atît de respingător. Al meu, credeam, fusese respins de lume, dar al lui Uiko respingea lumea. Lumina lunii se revărsa nemilos pe fruntea ei, pe ochi, pe conturul nasului, pe obraji; dar ațta

14

tui. *.*« <-" ^ DUUUU ui. fiuuu. Lsa*-a 5l-ai 11 illSCell

„n pic ochii sau gura, lumea pe care ea se străduia s-o respingă ar fi luat aceasta drept un semnal de asalt asupra ei.

O priveam și-mi țineam răsufarea. Contemplam chipul a cărui istorie s-a întrerupt chiar aici, în punctul acesta, și care nu va mai comunica în nici un fel cu viitorul sau cu trecutul. Astfel de chip mai poți zări doar pe trunchiul unui copac proaspăt doborît. Deși tăietura în copac pare tînără și proaspătă, orice creștere încetează în punctul acesta; e deschisă vîntului și soarelui, către care n-ar fi trebuit să se deschidă niciodată, brusc expusă unei lumi care nu-i aparține la origine — și pe această secțiune, urmărind fibra frumoasă a lemnului, distingem un chip straniu. Un chip ce continuă să existe în lumea aceasta numai pentru a o respinge...

Și nu puteam să nu gîndească că n-o să mai vină niciodată clipa, nici în viața lui Uiko, nici în a mea, spectatorul, în care chipul ei să pară atît de frumos. Nemișcarea n-a durat cît mă așteptam. S-a produs o transformare bruscă pe fața ei.

Uiko se ridică. Cred că în clipa aceea am văzut-o rîzînd. Am impresia că i-am văzut dinții albi sclipînd în lumina lunii. Nu mai am nimic de adăugat în legătură cu transformarea, pentru că, după ce s-a ridicat în picioare, chipul ei nu era în bătaia razelor lunii și curînd se pierdu în umbra copacilor.

Ce păcat că n-am putut distinge transformarea pe chipul ei în momentul în care s-a decis să trădeze! Dacă aș fi putut face acest lucru, pătrunzînd orice detaliu, poate ar fi încolțit în mine dorința de a ierta oamenii, de a ierta tot ce este urît pe lume.

Uiko arată spre ascunzătoarea de pe colina Kahara, din satul vecin.

— Aha! Deci este la templul Kongo! strigă un *kempei*.

Mă cuprinse o voioșie copilărească. *Kempei-i* au hotărît să se împartă în grupuri și să înconjoare templul Kong5

15

Qin toate pârui, «u suuuuu și ajutorul saieiuiui. >^" dușmănie parcă, m-am alăturat și eu cîtorva băieți din primul grup. Uiko era în fruntea noastră, servind drept ghid. Mă surprinse siguranța ei, așa cum mergea în fața noastră pe aleea luminată de lună, flancată de cîtiva *kempei*.

Templul Kongo era bine cunoscut. Fusese înălțat într-o ascunzătoare în munte la cincisprezece minute de satul Yasuoka și era renumit atît pentru copacul *kaya*, plantat de prințul Takaoka, cît și pentru minunata pagodă cu trei nivele, construită, zice-se, de Hidari Jingoro². Veneam aici deseori vara să ne scaldăm în apa cascadei de peste deal.

Pavilionul central se afla pe marginea rîului. Firicelele de iarbă deasă străluceau în noapte. Magnolia era înflorită

la poarta templului. Grupul nostru înainta tăcut de-a lungul râului.

Templul Kongo se afla deasupra noastră. Când traversai podul de lemn, pagoda cu cele trei nivele rămânea în dreapta; în stînga se întindea pădurea cu frunzele de toamnă, iar în inima ei se înălțau cele o sută cinci trepte de piatră acoperite cu mușchi. Pietrele erau din calcar, foarte alunecoase.

Înainte de a ajunge la podul de lemn, un *kempei* s-a întors și ne-a făcut semn cu mîna să ne oprim. Se spune că, foarte demult, aici se afla poarta Niomon³, clădită de renumiții sculptori Unkei și Tankei. Dincolo de acest punct se aflau dealurile văii Tsuzura, considerate terenurile Templului Kongo.

Ne-am ținut răsufllarea. Un *kempei* i-a făcut semn lui Uiko să meargă mai departe. A trecut podul de lemn singură și după o vreme am urmat-o. Partea de jos a treptelor de piatră era învăluită în umbră, dar mai sus erau

UE ituiiia lumi. ive-dm ascuns, care cum

¹ *Torreya nuci/era (n.trad.).*

² Sculptor renumit (1615-1624) care a lucrat la Edo / Tokyo (*n.trad.*).

³ Poartă păzită de firoșii regi Deva (*n.trad.*).

a putut, la capătul treptelor. Frunzele începuseră să capete nuanțe ruginii, dar acum păreau negre.

Pavilionul central se afla sus, în capătul treptelor. De aici pornea un culoar care ducea la o sală goală ce părea destinată dansurilor sacre *kagura*¹. Oricum, sala semăna cu cea a templului Kiyomizu: era suspendată deasupra dealului, sprijinită pe stîlpi și grinzi transversale. Sala pro-priu-zisă, culoarul și scheletul de lemn care o susțineau erau în bătaia vînrului și a ploii. Nuanțele de roșu ale frunzelor de toamnă se asortau de minune cu acest schelet alb care/în lumina lunii, părea misterios și fascinant.

Dezertorul se ascundea probabil în sala de deasupra scenei. *Kempei-i* intenționau să-l prindă folosindu-se de Uiko.

Noi, martorii arestului iminent, ne-am ascuns și ne țineam răsufllarea. Deși mă învăluia aerul rece de sfîrșit de octombrie, obrazii îmi ardeau.

Uiko urcă cele o sută cinci trepte de piatră cu mîndria unei lunatică. Albul profilului ei frumos contrasta puternic cu negrul rochiei și al părului.

Vegheat de stelele ce licăreau printre nori în noapte, înconjurat de dealurile ale căror cedri semeți se mărgineau cu imensitatea cerului, cu luna pestriță deasupra capului, iar în jur clădirile templului care scăpărau un alb strălucitor în întunericul ambient — ei bine, ignorînd parcă toate acestea, pe mine m-a îmbătat frumusețea limpede a gestului de trădare al lui Uiko. Această față care urca singură toate treptele albe, țațoșă. Trădarea ei se asemăna cu stelele, cu luna și cu cedrii semeți. Cu alte cuvinte, trăia și ea în aceeași lume cu noi, martorii; și chiar accepta natura care ne înconjură pe toți. Urca treptele ca reprezentantă a noastră. Și nu puteam să nu gîndesc, cu suflul la gură:

— Prin trădare ea m-a acceptat deci și pe mine. Acum îmi aparține!

¹ Dans șintoist (*n.trad.*).

16

17

La un moment aat, rapteie sau evenimentele aispar um memoria noastră. Dar imaginea lui Uiko care urca cele o sută cinci trepte acoperite de mușchi îmi persistă în fața ochilor. Mi se pare că urcă veșnic acele trepte.

Din clipa aceea, ea deveni o ființă cu totul deosebită. Poate pentru că Uiko, cea care urca treptele acelea, m-a trădat, ne-a trădat iar. Din clipa aceea, ea nu mai respingea lumea în totalitate. Dar nici n-o accepta în întregime. A capitulat pur și simplu în fața patimii, a coborît la rangul femeii care se dăruiește unui singur bărbat.

Cred că acesta este motivul pentru care îmi amintesc ceea ce urmează de parcă ar fi fost o scenă descrisă într-o veche litografie. Uiko o luă pe culoar și strigă în întunecimea templului. Atunci se ivi silueta unui bărbat. Uiko îi spuse ceva. Bărbatul îndreptă revolverul spre treptele de piatră și trase. Traseră și *kempei-i* dinspre un tufiș din apropiere. Omul se pregătea iar să tragă, dar Uiko o luă spre culoar și începu să fugă. O ținti și Uiko căzu.

Bărbatul duse țeava revolverului la tîmplă și trase încă o dată.

Mai întîi *kempei-i*, apoi ceilalți dădură buzna pe treptele-n sus, spre cele două cadavre. Eu am rămas ascuns, nemișcat, la umbra frunzelor de toamnă. Scheletul de lemn al templului se înălța deasupra capului meu. Zgomotul pașilor de pe scîndurile de lemn îmi răsuna în urechi. Lumina păienjenişului de torțe trecu de balustrada culoarului și ajunse la crengile roșietice ale copacilor.

Senzația mea era că totul se petrecea într-un trecut îndepărtat. Cei insensibili nu se indispun cînd văd sînge. Cînd se ajunge la vărsare de sînge, tragedia s-a încheiat... Am ațipit. Cînd m-am trezit, am constatat că toată lumea plecase. Era clar că uitaseră de mine. Văzduhul se umplea de ciripitul păsărelelor și soarele dimineții străbătea printre frunzele copacilor din jur. Clădirile scheletice de deasupra mea păreau să reînvie de la soarele ce le ilumina de dedesubt. Templul își întindea liniștit și mîndru sala goală spre valea cu frunze ruginii.

ivi=cim iuuicu iemuruiu și m-am ttecat puțin, ca sa-rfu pun sîngele în mișcare. Nu mai rămăsese decît răceala din trup- Era singura care mai persista.

În anul următor, tata a venit la unchiul meu în vacanța de primăvară. Își purta straiul de preot peste uniformă de campanie. A spus că mă duce la Kyoto pentru cîteva zile. Vechea boală a tatei se agravase, am fost pur și simplu

șocat când l-am văzut atât de slăbit. Am încercat cu toții să-l facem să renunțe la călătorie, dar nici n-a vrut să audă. Mi-am dat seama abia mai târziu că tata voia să mă prezinte starețului de la Templul de aur.

Nutream de mult speranța de a vizita Templul de aur pe care nu-l văzusem niciodată, dar nu mă-ncînta ideea să pornesc în călătorie cu tata, care, în ciuda eforturilor disperate pe care le făcea, se vedea de la o poștă cît era de bolnav. Pe măsură ce se apropia clipa în care urma să mă află față-n față cu Templul de aur, o anume ezitare puneă stăpînire pe mine. Orice s-ar fi întîmplat... esențialul era ca Templul să fie frumos. Nu conta atît frumusețea în sine a Templului, cît capacitatea mea de a-mi imagina frumusețea.

Știam destul de multe despre Templul de aur, atît cît poate ști și pricepe un băiat de vîrsta mea. Am dat peste cîteva date sumare legate de istoria Templului într-un album de artă:

„Ashikaga Yoshimitsu (1358-1408) a confiscat vila Kitayama de la familia Saionji și a transformat-o într-un adevărat palat. Pavilionul central este format din săli tipic buddhiste: Sarcofagul, Focul Sacru, Senbodo¹, nivelul Hosui-in; apoi clădirile rezidențiale care cuprind: palatul propriu-zis, Sala Seniorilor, Sala Adunării, Turnul Tenkyo, Turnul Kyohonku, Sala Izumi și Pavilionul Kansetsu. Sanctuarul, fiind cel mai îngrijit, a devenit mai târziu Templul de aur. Nu se știe exact cînd i s-a dat acest nume, țe_pare_că oricum după războiul Ojin (1467-1477). în

¹ Strană la creștini (*n.trad.*).

18

19

perioada tSunmei (14by-148/; se vofDeâ m moa curent ut Templul de aur.

Templul de aur este o pagodă formată din trei nivele. Se află într-o imensă grădină, pe malul lacului Kyoko. A fost construit în anul al cincilea al împăratului Oei (1398). Primele două nivele au fost construite în stil propriu *shinden-zukuri*¹, cu obloane pliante; nivelul al treilea constă dintr-un apartament Zen tipic. Acoperișul, învelit în scoarță de chiparos în stil *hokei-zukuri*², are în vîrf o pasăre phoenix aurie-roșcată. Sala Tsuru, ieșită în afară spre lac, cu acoperișul țuguiat, destramă monotonia arhitecturii înconjurătoare. Acoperișul Templului de aur este ușor înclinat, făcut din lemn puțin zgrunțuros. Este o construcție atrăgătoare și elegantă, o capodoperă a arhitecturii în care stilul imperial se îmbină armonios cu cel buddhist. Templul exprimă așadar gustul lui Ashikaga Yoshimitsu, care a îmbrățișat cultura Curții Imperiale și a redat integral atmosfera acelei perioade.

„După moartea lui Yoshimitsu, vila Kitayama s-a transformat în templu Zen, cum dorise Yoshimitsu; s-a numit Rokuon-ji³. Mai târziu, aceste clădiri au fost mutate în altă parte și lăsate în paragină. Printr-o minune, Templul de aur a fost singurul care s-a salvat și rămîne...”

Ca și luna, simbol al nopții, Templul de aur fusese înălțat ca mesager al unor vremuri întunecate. De aceea, templul visurilor mele trebuia să fie împresurat din toate părțile de beznă. în această obscuritate, Templul se sprijinea liniștit și nemișcat pe piloni frumoși și zvelți, răspîndind o lumină palidă dinăuntru. Oricum i s-ar adresa lumea, Templul de aur trebuie să rămînă mai departe tăcut, etalîndu-și privirilor delicata siluetă și suportînd întunericul ce-l înconjoară.

Mă gîndeam deseori la phoenixul auriu-roșcat care încununa acoperișul și care de-atîta amar de vreme este

¹ *Shinden* = palat; *tsukuri* = alcătuire (*n.trad.*).

² *Ho* = comoară; *kei* = formă (*n.trad.*).

³ *Ji* - templu (*n.trad.*).

20

expus vitregiilor naturii. Aceasta misterioasa pasare aurie nu cîntă în zori și nici nu bate din aripi — cu siguranță c-a și uitat că este pasăre. Totuși, nu se poate spune că nu arată de parcă ar fi gata să zboare. Alte păsări zboară în văzduh, dar aceasta zboară etern în timp, pe aripile ei sclipitoare. Timpul își lasă amprenta pe aripi. Le atinge și plutește înapoi. Ca să zboare, pasărea phoenix rămîne nemișcată, cu privirea încruntată, cu aripile spre înălțimi, filfîindu-și penele cozii, întinzîndu-și vitejește maies-tuoasele-i picioare aurii.

Cînd gîndurile mă purtau înspre Templul de aur, acesta mi se părea un minunat vapor ce străbate marea timpului. Albumul de artă vorbea despre „clădiri expuse curentului”, dar și aceste cuvinte îmi aduceau în fața ochilor imaginea unui vapor. Lacul spre care dădea această minunată și complexă barcă a plăcerii putea fi considerat simbolul mării. Templul de aur își croise drum printr-o noapte nemărginită. O traversare al cărei sfîrșit nu se prevedea. Ziua, acest ciudat vapor își cobora nevinovat ancora, expunîndu-se privirilor mulțimii; cînd se înnopta însă, întunericul din jur îi dădea forțe noi și plutea mai departe, cu acoperișul unduindu-se ca o corabie mare. Nu exagerez dacă afirm că prima problemă de seamă pe care am avut-o de înfruntat în viața mea a fost cea a frumuseții. Tatăl meu nu era decît un biet preot de țară cu vocabular sărac, dar a fost cel care mi-a atras atenția că „pe lumea aceasta nu există nimic mai frumos ca Templul de aur”. La gîndul că frumusețea a pătruns în lumea aceasta, străină mie, simțeam o oarecare stînjeneală și iritare. Și dacă exista frumusețe acolo, atunci existența mea era lipsită de frumusețe.

Pentru mine, Templul de aur n-a fost niciodată o simplă idee. Munții mă împiedicau să-l zăresc, dar dacă voiam cu adevărat să-l văd, n-aveam decît să mă duc la el, fiindcă *el* era mereu acolo. Frumusețea era deci ceva palpabil, ceva ce puteai atinge cu propriile degete, ceva ce se putea reflecta în ochi. Știam și aveam convingerea

21

termă ca printre toate lucrurile scnimoaioare ain lume, Templul de aur rămînea imuabil și nevătămat.

Erau momente cînd mă gîndeam la Templul de aur ca la o operă de artă mică, delicată, pe care puteam s-o țin în mîini; alteori îl consideram o catedrală monstruoasă, care se înălța spre nesfîrșitul cerului. Tînăr fiind, nu puteam considera frumusețea un „ceva” cumpătat. Pentru mine contau doar extremele: ori mare, ori mic. Deci cînd vedeam floricele de vară udate de rouă, ce păreau să răspîndească o lumină vagă, ele mi se păreau la fel de frumoase ca Templul de aur. La fel îmi aminteam de Templu și norii întunecoși încărcăți de fulgere ce pluteau peste dealurile cu coamă aurie. Cînd vedeam un chip frumos, îmi trecea prin minte comparația: „frumos ca Templul de aur”.

Călătoria a fost apăsătoare. Trenurile de pe linia Maizuru plecau din Gara de Vest și mergeau pînă la Kyoto via Ayabe, oprindu-se și în gări neînsemnate, ca Makura și Uesugi. Vagonul era murdar, iar cînd am ajuns în defileul Hozu și trenul începu să intre din tunel în tunel, fumul pătrunse necruțător în compartiment făcîndu-l pe tata să nu se mai poată opri din tușit.

Majoritatea pasagerilor aveau o oarecare legătură cu marina. Vagoanele de clasa a treia erau pline de rude care se întorceau din vizitele făcute subofițerilor, marinarilor, soldaților din infanteria marină și muncitorilor de la depozitele de muniții din Maizuru.

Priveam prin fereastră cerul înnorat și plumburiu de primăvară. Priveam veșmintele tatei, îl priveam pe tînărul ofițer rumen în obraji, al cărui piept sălta de parcă era gata-gata să rupă șirul de nasturi aurii. Aveam senzația că mă aflu între cei doi. Mă voi înrola și eu curînd. Dar nu eram sigur că dacă mă voi înrola, voi fi în stare să-mi fac datoria cu credință așa cum și-o făcea, probabil, subofițerul din fața mea. Oricum, în clipa de față mă găseam exact între două lumi. Deși eram încă foarte tînăr și deloc frumos, eram conștient de faptul că lumea morții guvernată de tata și cea a vieții reprezentată de tînăr se uneau

22

prin lueiineuiui laiuuuiumi. i uae 51 eu ueveueam un

intermediar. Dacă eram ucis în război, era clar că nu mai conta cîtuși de puțin pe care dintre cele două cărări ce se deschideau acum înaintea mea o voi lua.

Mă îngrijora tușea tatei. Mă mai uitam și pe fereastră la rîul Hozu. Era albastru-închis, o culoare apăsătoare precum sulfatul de cupru folosit în experiențele de laborator. De fiecare dată cînd trenul ieșea din tunel, defileul Hozu se vedea fie departe de șine, fie extrem de aproape, înconjurată de sfînci netede, apa părea un permanent vîrtej vinețiu.

Tata avea cîteva turte albe de orez în cutiuța cu mîn-care, dar îi era rușine să le scoată în prezența celor din compartiment.

— Nu sînt de la bursa neagră, spuse. Mi le-au dat din toată inima enoriașii. Le mănînc cu plăcere și recunoștință.

Vorbi tare, ca să-l audă toată lumea, dar cînd începu să mănînce, abia fu în stare să înghită una mică. N-aveam impresia că acest tren negru de funingine va mai ajunge vreodată în oraș. Aveam senzația că este un tren cu destinația *moarte*. Din clipa în care îmi trecu așa ceva prin minte, fumul care umplea compartimentul de fiecare dată cînd trecea prin tunel îmi miroși a crematoriu.

Cu toate acestea, cînd ajunserăm în cele din urmă la Poarta Somon de la Rokuon-ji, inima începu să-mi bată puternic. Urma să văd unul din cele mai frumoase lucruri din lume.

Soarele începu să coboare și dealurile erau învăluite în ceață. Intrau pe poartă și alți vizitatori o dată cu mine și cu tata. În stînga porții era clopotnița înconjurată de pruni înfloriți.

În fața pavilionului central creștea un stejar uriaș. Tata s-a oprit la intrare și a cerut permisiunea să intre. Starețul a trimis vorbă că este ocupat cu un vizitator și ne-a întrebat dacă putem aștepta douăzeci-treizeci de minute.

— Hai să vezi și tu Templul de aur! spuse tata.

23

Era limpede că voia să-mi arate că mai are oarecare ue= cere prin locul acesta și încercă să intre fără să plătească. Dar se schimbase atît persoana care vindea bilete și talis-mane, cît și cel care controla biletele la intrare cu zece ani în urmă, cînd tata venea mereu la Templu.

— Presupun că data viitoare cînd voi veni vor fi alții, spuse tata cu răceală.

Simțeam că tata nu mai credea în această „dată viitoare”.

I-am luat-o înainte. Țopăiam pur și simplu, mă purtam dinadins ca un băiețaș vesel. (Numai în astfel de ocazii mai aveam și eu ceva copilăresc în mine.) Apoi, Templul de aur la care visasem atît de mult se dezvălui dezamăgitor, în întregime, în fața mea.

Stăteam pe marginea lacului Kyoko; de partea cealaltă a apei, Templul de aur își etala fațada în razele asfințitului. Sosei era pe jumătate ascuns în stînga. Templul de aur arunca o umbră minunată pe suprafața lacului, unde

pluteau lintițe și frunze de lotus. Umbra era mai frumoasă decât însăși clădirea. Asfințitul reflecta undele lacului ici-colo, pe cornișele celor trei nivele ale Templului. În comparație cu lumina înconjurătoare, reflectarea aceasta era prea orbitoare și limpede; Templul de aur îmi dădea impresia că se încovoiaie mîndru, îndărăt.

— Ei, ce părere ai? mă întrebă tata. Frumos, nu? Nivelul întîi se numește Hosui-in, al doilea, Choondo și al treilea, Kukyoch5.

Tata îmi cuprinse umărul cu mîna bolnavă, vlăguită. Mi-am schimbat în cîteva rînduri unghiul din care priveam și mi-am plecat capul în diverse direcții. Dar Templul nu mi-a provocat nici o emoție. Mi se părea mai degrabă o clădire mică, cu trei nivele, întunecată, veche. Pasărea phoenix de pe acoperiș arăta ca o cioară care tocmai se oprise să se odihnească. Și nu numai că n-a reușit să mă frapeze prin frumusețe, dar am avut chiar o senzație de lipsă de armonie și neliniște. Oare frumusețea poate fi atît de lipsită de frumusețe?

aș 11 iu5t.un

muuest și stuaius, mi-aș n

regretat lipsurile privind aprecierile estetice înainte de a mă descuraja atît de repede. Dar durerea de a fi fost decepționat de ceva de la care mă așteptam la mai mult m-a făcut să nu mai țin seama de nimic.

Îmi trecu prin minte că Templul de aur putea foarte bine să se deghizeze pentru a-și ascunde adevărata frumusețe. Oare nu tocmai pentru a se pune la adăpost de lume, frumusețea aceasta îi decepționa pe cei care o observau atent? Trebuia să mă apropiez mai mult de Templu; trebuia să îndepărtez obstacolele ce păreau urîte în ochii mei; trebuia să-l examinez în întregime, în cele mai mici detalii și să pătrund esența frumuseții cu propriii ochi. În măsura în care credeam numai în frumusețea ce putea fi văzută cu ochiul liber, reacția mea de atunci era foarte firească.

Pătruns de respect, tata mă conduse pînă la veranda primului nivel, Hosui-in. Am privit întîi macheta Templului de aur, executată cu foarte multă migală. Se afla într-o cutie de sticlă și era foarte apropiată de templul visurilor mele. Urmărind cu privirea această minusculă și perfectă imagine a Templului de aur în cadrul templului propriu-zis, mi-au trecut prin minte nenumărate analogii între un univers mic plasat într-unui mare sau între unul și mai mic și unul mic. Era prima oară cînd puteam visa. Visam la micuțul, dar perfectul Templu de aur, care era mai mic decât macheta, și la Templul de aur, care era infinit mai mare decât cel real — atît de mare, încît învăluia aproape întregul univers.

N-am rămas prea mult în fața machetei. Tata m-a dus la statuia din lemn a lui Yoshimitsu, considerată patrimoniu național. Statuia era cunoscută sub numele de Rokuoninden-Michiyoshi, pseudonimul lui Yoshimitsu după tonsură.

Nu mi s-a părut decât o statuie ciudată, negricioasă și n-am văzut nimic frumos în ea. Apoi am intrat în Choondo, al doilea nivel, și am privit picturile de pe tavan atribuite lui Kano Masanobu: erau îngeri care

24

25

cîntau. La nivelul al treilea, KUKyocno, anii nicele rămășițe ale foliilor de aur care înveliseră inițial interiorul. Nu deslușeam nici urmă de frumusețe în toate acestea.

M-am rezemat de balustrada șubredă și am privit, dus pe gînduri, lacul în care se reflectau razele soarelui. Suprafața apei arăta ca o veche oglindă de bronz ruginită de vreme; umbra Templului de aur cădea exact pe suprafața ei. Cerul înserării se reflecta și el în apă, dincolo de plante și lintițe. Era cu totul altfel decât cerul de deasupra capetelor noastre. Era limpede și senin; de acolo de dedesubt și dinăuntru părea să înghită această lume a noastră, iar Templul de aur se adîncea în el ca o ancoră mare de aur complet înnegrită de rugină.

Starețul templului, Tayama Dosen, fusese prieten cu tata în vremea studenției. Își petrecuseră vreo trei ani împreună. Cei doi tineri urmaseră un seminar special la templul Shokoku (construit în timpul șogunului¹ Yoshimitsu) și, după ce trecuseră probele impuse de secta Zen, au intrat în rîndurile preoțimii. Fără nici o legătură cu aceasta, am aflat mult mai tîrziu de la părintele Dosen, într-o zi cînd era bine dispus, că el și tata n-au împărtășit numai rigorile educației religioase, ci uneori, serile, dur. Jă ce se retrăgea toată lumea, săreau zidul templului și porneau în căutare de distracții.

După ce am vizitat Templul, tata și cu mine ne-am întors la pavilionul central. Am fost introduși într-o sală lungă și spațioasă, după care am intrat în biroul starețului din Marea Bibliotecă ce dădea spre grădina cu renumitul pin.

Eu stăteam drept și țepăn, în uniformă, dar tata se simți imediat în largul său. Deși tata și starețul învățaseră la aceeași școală, nu semănau la înfățișare. Tata, măcinat de boală, arăta jalnic: pielea părea uscată și prăfoasă. Părintele Dosen, însă, arăta foarte bine. Pe biroul lui

¹ Titlu purtat de conducătorii Japoniei feudale (1192-1867), perioadă în care împăratul era suveran nominal (*n.trad.*).

păreau o dovadă a bunăstării Templului. Apucă foarfecele cu degetele lui pufoase și desfăcu îndemînatic unul din pachete.

— E un pachetel cu prăjituri trimis din Tokyo, explică el. Nu prea se mai găsește așa ceva în zilele noastre. Mi s-a spus că nu le mai dau la magazin, ci le trimit direct armatei și celor din guvern.

Am băut un ceai japonez delicios și am mîncat prăjituri europene din care nu mai mîncasem. Cu cît eram mai încordat, cu atît împrăștiam mai multe firimituri pe pantalonii negri, strălucitori.

Tata și starețul își exprimau nemulțumirea la adresa celor din armată și a funcționarilor care acordau toată atenția templelor șintoiste fără să ia în seamă pe cele bud-dhiste. Și nu numai că le desconsiderau, dar le și condamnau; au pus apoi problema administrării templelor în viitor.

Starețul era un bărbat durduliu. Era el ridat, dar ridurile păreau îngrijite. Avea fața rotundă, iar nasul mare lăsa impresia unei rășini care s-a solidificat. Deși părea un om vesel, avea un aer sobru. Aveai senzația că toată energia se concentrase în capul acela ras, care aducea cu cel al unui animal.

Cei doi vorbeau acum despre zilele petrecute împreună la seminar. Eu priveam pinul-barcă din grădină. I se dăduse o formă de barcă prin coborîrea și încolăcirea ramurilor, ramurile de la proră fiind dirijate în sus. Se auzeau vocile vizitatorilor întîrziți dinspre Templul de aur, de cealaltă parte a zidului. Pașii și vocile păreau contopite cu aerul serii de primăvară; nimic nu suna strident, ci dimpotrivă, gingaș și plăcut. Pe măsură ce se retrăgeau precum refluxul, mi se părea că aud cu adevărat pași de om călcînd pămîntul. Am privit în sus la pasărea phoenix din vârful Templului; ea absorbea ce mai rămînea din lumina înserării.

— Copilul acesta...

27

Auzind vocea tatei, m-am întors spre ei. În încăperea învăluită în întuneric, tata îmi încredința viitorul părintelui D5sen.

— Nu cred c-am să mai trăiesc mult. Te rog să ai grijă de copil.

Cît era el de preot și de obișnuit să consoleze lumea în astfel de ocazii, părintele D5sen nu a căutat de data aceasta cuvinte mîngîietoare, ci a răspuns simplu:

— Bine, o să am grijă.

Mă uimi însă faptul că se apucară, voioși, să povestească întîmplări legate de moartea unor bine cunoscuți preoți. Unul din ei murise spunînd: „Vai, nu vreau să mor!” Altul sfîrșise rostind cuvintele lui Goethe: „Mai multă lumină!” Alt preot și-a dat obștescul sfîrșit numărînd banii Templului.

Ni s-a oferit o cină cunoscută nouă, credincioșilor buddhiști, sub numele de „doctorie” și se aranjase să rămînem la Templu peste noapte. După cină l-am con-vins pe tata să mergem să mai vedem o dată Templul de aur, pentru că răsărise luna.

Tata era prea emoționat din cauza întîlnirii cu starețul după atîția ani și se simțea epuizat; dar cînd mă auzi vorbind de Templul de aur, veni cu mine. Respira cu greutate și se rezema de umărul meu.

Luna răsări de după vârful Fudo, luminînd spatele Templului. Umbra ce-l înlănțuia părea să-l înghită încet-încet. Doar ferestrele Kato din Kukyocho mai permiteau razelor palide ale lunii să pătrundă în Templu.

Dinspre insula Ashiwara se auzeau țipetele păsărilor de noapte ce-și luau zborul în zare. Simțeam greutatea mîinilor ofilite ale tatei pe umărul meu. Aruncînd o privire înspre umăr, i-am zărit în lumina lunii mîna, care arăta ca cea a unui schelet.

După ce m-am întors la Yasuoka, Templul de aur, care mă dezamăgise atît de mult la prima vedere, începu să-și sporească frumusețea pe zi ce trece, pînă cînd, în cele din urmă, deveni mai frumos decît fusese înainte de aj

28

N-aș »i iwi m> aiaic sa șj'un ui i-C v_(-Hl5ia li u-

musețea. Se părea că speranțele pe care le nutrisem în frumoasele mele visuri se adevăriseră, iar acum, Ja rîndul lor, puteau servi drept impuls pentru noi himere.

Nu mai eram în căutarea unui Templu de aur iluzoriu în natură și în obiectele din jur. Templul de aur prinsese rădăcini puternice în mine. Toți pilonii, ferestrele Kato, acoperișul, pasărea phoenix din vîrf

— toate pluteau distinct în fața ochilor, de parcă le atingeam cu propriile mîini- Cea mai mică parte a Templului era în acord perfect cu complexitatea construcției. Aveai senzația că auzi note muzicale dispartate, pentru ca apoi întreaga compoziție să-ți inunde mintea: orice parte a Templului de aur alegeam, întreaga clădire reverbera ca un ecou.

„Era adevărat când îmi spuneai că Templul de aur este cel mai frumos lucru din lume”, i-am scris tatei în prima scrisoare.

După ce m-a dus înapoi la unchi, tata s-a întors la templul din golfulețul îndepărtat. Ca răspuns la scrisoare, am primit o telegramă de la mama în care mă înștiința că tata avusese o hemoragie puternică și murise.

CAPITOLUL II

O DATĂ CU MOARTEA TATEI, copilăria mea a luat sfârșit. J întotdeauna m-a surprins faptul că perioada aceasta a fost cu totul lipsită de așa-zisele „griji”. Și când am ajuns să-mi dau seama că nu sînt nici măcar trist din pricina morții tatei, această uimire s-a transformat într-o anume emoție neputincioasă care nu putea fi numită nici măcar surpriză.

Am plecat în grabă spre casă; când am sosit, tata era așezat în sicriu. Am luat-o prin Uchiura și de-acolo cu barca de-a lungul golfului Nariu, ceea ce însemnase o zi întreagă de drum. Era o căldură înăbușitoare, soarele friga pur și simplu. Imediat după ce l-am văzut pe tata, sicriul fu dus la crematoriul din golfuleț și urma să fie incinerat pe malul mării.

Moartea unui preot de țară constituie un eveniment cu J totul deosebit pentru că pare prea oportun. Preotul este, ca să zic așa, părintele spiritual al respectivei zone, păzitorul vieții enoriașilor, omul căruia i-au încredințat existența ulterioară. Și tocmai omul acela a murit în templul său! Ca și când și-ar fi făcut cu prisosință datoria; ca și când omul care i-a învățat pe alții cum să moară a încercat o demonstrație publică și, din greșeală, a murit chiar el. Sicriul tatei se afla într-un loc care părea anume făcut pentru el. Totul era pregătit pînă în cele mai mici amănunte. Mama, preotul cel tînăr și enoriașii plîngeau în fața sicriului. Vocea tînărului preot tremura; parcă aștepta sL acum indicații din partea tatei care zăcea în sicriu fața lui.

30

laici cia
ill 11U11 ue

Prospețimea florilor îți dădea o senzație îngrozitoare. Parcă iscodeai fundul unei fîntîni. Și asta deoarece chipul mortului coboară mult în adînc față de momentele când omul trăia, lăsînd să se întrevadă doar conturul unei măști: cade atît de adînc, încît nu mai poate fi scos la suprafață. Chirjul unui mort ne poate spune mai limpede decît orice altceva pe lumea aceasta cît sîntem de departe de adevărata existență materială și cît ne este de imposibil să o pricepem. Eram confruntat pentru prima oară cu o astfel de situație în care spiritul se transformă prin moarte în substanță materială; și abia acum simțeam că încep să înțeleg de ce florile de primăvară, soarele, banca mea, școala, creioanele — de fapt tot ce era realitate — mi se păreau atît de reci, atît de îndepărtate de propriul eu.

Mama și enoriașii urmăreau cu coada ochiului ultima mea înfîlnire cu tata. Dar inima mea neînduplecată nu voia să accepte analogia cu lumea celor vii pe care o implica cuvîntul „înfîlnire”. Pentru că, de fapt, aceasta nu era o înfîlnire; *priveam* pur și simplu chipul mort al tatei.

Toate privirile erau ațintite într-acolo. Și eu îl contemplan. Am constatat că *privitul* (adică pur și simplu faptul de a te uita la cineva fără o intenție anume) era privilegiul celor vii, că acest *privit* putea fi la fel de bine și o expresie a cruzimii. Astfel înțelegea să se convingă de propria-i existență tînărul ce nu cîntase nicicînd cu voce tare și nu alergase niciodată țîpînd cît îl ținea gura. ' Deși în multe privințe îmi lipsea curajul moral, acum n-am simțit nici cea mai vagă urmă de rușine — acum, cînd mi-am întors fața senină, fără lacrimi, spre cei care jeleau moartea tatei.

Templul se afla pe o stîncă, la mare. în spatele convoiului funebru, norii se încolăceau deasupra Mării Japoniei, blocîndu-mi priveliștea.

Începui să cînt și eu alături de preot sutra Zen care însoțea ducerea sicriului la locul incinerării. Templul era întunecat. Stindardul suspendat între doi stîlpi, florile din sanctuar, cădelnița și vasele cu flori — toate străluciau

31

puternic la lumina siaca a mmmariior. iviai auia ușui i vîntul dinspre mare, umflîndu-mi mînecele mantiei. Pe I cînd cîntam sutra, eram tot timpul conștient de poziția I norilor de vară ce-și reflectau lumina în colțul ochilor mei.

O fîșie de lumină ce pătrundea de afară în templu îmi l inunda o parte a feței. Strălucia puternic — ce afront! Cînd cortegiul funebru se afla la numai cîteva sute de metri de crematoriu, ne-a prins ploaia. Din fericire, tre- j ceam chiar prin fața casei unuia dintre enoriașii mai (înstăriți; am intrat și ne-am adăpostit. Ploaia nu părea să se oprească. Cortegiul trebui să-și continue drumul, așa că primirăm cu toții umbrele și, după ce am acoperit sicriul cu o mușama, am pornit mai departe.

Se afla pe o porțiune de plajă pietroasă într-un golfuleț ce ieșea înspre mare, în partea de sud-est a orașului. Fusede ales acest loc pentru incinerări, deoarece de aici J fumul și mirosul nu ajungeau la locuințele oamenilor. Marea era foarte agitată aici. Valurile se rostogoleau înainte adunîndu-se și spărgîndu-se, de aceea porțiunea **aceasta** ce nu cunoștea pic de liniște era în permanență asaltată de picături de ploaie. Ploaia străpungea calm suprafața apei, neținînd seama de mișcarea permanentă a mării. Doar cîte-o rafală de vînt ducea ploaia înspre

stîncle pustii. Atunci acestea se înnegreau, de parcă ar fi fost stropite cu cerneală neagră.

Am trecut printr-un tunel și am ajuns la locul cu pricina. În timp ce oamenii făceau pregătiri pentru : incinerare, ne-am adăpostit de ploaie în tunel.

N-am putut zări marea. Nu se vedeau decît valurile,] pietrele ude și negre și ploaia. Continuă să plouă și cît **unseră** sicriul cu ulei.

I-au dat foc. Uleiul era raționalizat, dar fiind vorba de j funeraliile unui preot, au reușit să-l obțină în cantitate | suficientă, iar acum flăcările se luptau cu ploaia, ridicîndu-se în aer cu zgomotul unei plesnituri de bici. Deși era n plină zi, flăcările se distingeau limpede prin fumul dens. Fumul se înalță drept în sus și, puțin cîte puțin, se deplasă spre stînci; apoi, la un moment dat, flăcările se ridicară și ele grațios în ploaie.

32

rupse ceva. Capacul sicriului sări în sus.

Am privit-o pe mama care stătea lîngă mine. Ținea cartea de rugăciuni cu ambele mîini. Chipul îi era inflexibil; părea atît de mic și de înghețat, încît aveai senzația că-l ooti lua în

Ascultînd de rugămințile tatei, m-am dus, ca *jiso*¹, la Templul de aur din Kyoto. Starețul mă luă sub aripa lui ocrotitoare. Îmi plătea cheltuielile școlare, iar eu, în schimb, făceam treburi gospodărești. Poziția mea era echivalentă, în termeni laici, cu cea a unui ajutor de student.

De îndată ce mi-am început slujba la Templu, mi-am dat seama că nu mai rămăseseră decît oameni foarte bătrîni sau foarte tineri, mai ales după ce plecase și monitorul din cămin. Era bine din multe puncte de vedere că mă aflam aici. Nimeni nu mă mai necăjea că sînt fiu de preot, cum făcuseră colegii de școală, pentru că aici toată lumea era la fel. Singura diferență era că eu mă bilbîiam și că eram ceva mai urît decît ceilalți.

Îmi întrerupsesem cursurile școlii medii înainte de a le absolvi, dar cu ajutorul părintelui Tayama Dosen s-a aranjat să mi le continui la Colegiul Rinzai. Urma să reîncep școala în trimestrul al doilea, adică în mai puțin de o lună. Știam că de cum voi începe școala cea nouă, mă vor mobiliza pentru muncă obligatorie în vreo fabrică. Aveam de înfruntat o situație nouă, dar îmi mai rămăseseră cîteva săptămîni din vacanța de vară. Vacanța de vară în doliu; vacanța de vară asupra căreia apăsau ultimele zile ale războiului din 1944. Viața mea ca *jiso* s-a desfășurat lîn și, de cîte ori privesc în urmă, îmi dau seama că aceasta a fost singura mea vacanță adevărată, îmi răsună și acum în urechi firîitul greierelui.

Templul de aur pe care-l vedeam după cîteva luni se înalță pașnic în lumina zilelor tîrzii de vară. Deoarece

¹ Acolit buddhist (*n.tmd.*).

33

tocmai intrasem în naurue preoțimn, aveam capuii proaspăt ras. Simțeam aerul direct pe piele; aveam l curioasa senzație că propriile gînduri păstrau contactul cu lumea din afară printr-o simplă membrană sensibilă, fragilă.

Cînd am privit Templul de aur cu acest nou cap, am simțit că aerul mă pătrunde nu numai prin ochi, dar și prin cap. Ca și cum capul meu reacționa la soare și la briza rece a serii.

— în sfîrșit am ajuns să trăiesc aproape de tine, Templu de aur! Îmi șopteam în sinea mea și am încetat, pentru cîteva clipe, să mai mătur frunzele. N-am pretenția s-o faci dintr-o dată, dar te rog, împrietenește-te cu mine și dezvoltă-mi secretul. Simt că sînt la doi pași de a-ți pătrunde frumusețea și totuși n-o pot vedea. Te rog, ajută-mă să văd adevăratul Templu de aur mai limpede decît îți văd imaginea cu ochii minții. În plus, dacă ești într-adevăr atît de frumos, încît nimic pe lumea aceasta nu se poate compara cu tine, atunci spune-mi de ce ești atît de frumos, de ce e necesar să fii frumos?

În vara aceea, Templul de aur părea să contrasteze și mai puternic cu veștile proaste despre război care ajungeau zi de zi la urechea noastră, strălucind mai viu ca niciodată. În iunie, americanii debarcaseră la Saipan și aliații erau în cîmpiile Normandiei. Numărul vizitatorilor scăzu considerabil, dar Templul de aur părea că se bucură de singurătate, de tăcere.

Era firesc ca războaiele și neliniștea, grămezile de j cadavre și vărsarea de sînge să sporească frumusețea Templului de aur. Pentru că acest Templu fusese clădit pe neliniște de numeroși stăpîni ursuzi care aveau un' singur general în mijlocul lor. Diferitele proiecte ale celor trei nivele, în care specialistul în istoria artei putea distinge un amestec de stiluri, izvorăsc probabil din căutarea unui stil care să cristalizeze întreaga neliniște înconjurătoare. Dacă ar fi fost construit într-un singur stil, Templul de aur ar fi fost incapabil să-și asume neliniștea și și-ar fi dat de mult obștescul sfîrșit.

„chii de la Templu, mi se părea foarte ciudat că această clădire există cu adevărat în fața mea. Templul de aur pe care-l văzusem cînd mi-am petrecut doar o noapte aici (arunci cînd l-am vizitat împreună cu tata) nu-mi dăduse această senzație. Și acum abia-mi venea să cred că Templul de aur va fi mereu aici, în fața ochilor mei, chiar dacă anii trec.

Cînd mă gîndeam la el pe vremea cînd stăteam la Maizuru, mi se părea că Templul se află undeva, într-un colț al orașului Kyoto; dar acum, că am venit să locuiesc aici, îmi apărea în fața ochilor numai cînd îl priveam și înceta să existe cînd dormeam în pavilionul central. Iată de ce mă duceam de cîteva ori pe zi să-i arunc o privire, spre amuzamentul colegilor. Întotdeauna mă uimea faptul că Templul există, iar după ce-l priveam îndelung, mă întorceam în camera mea. Simțeam că dacă mă-ntorc brusc să-l privesc din nou, silueta lui va dispărea precum Euridice.

După ce am terminat de măturat în jurul Templului, am urcat pe dealul din spate ca să nu mă ardă soarele dimineții, ce încălzea tot mai puternic, și am luat-o pe cărare spre Yukatei. Era înainte de ora deschiderii, așa că nu se vedea picior de om. O formație de avioane de luptă, din escadronul aviației militare din Maizuru probabil, trecu cu zgomot asurzitor deasupra capului, zburînd destul de jos, aproape de Templul de aur care tocmai se trezea.

Între colinele din spate era un lac plin de lintiță, cunoscut sub numele de Yasutamizawa. În mijlocul lui se afla o insuliță, iar pe ea se înălța Shirahebizuka, un turnuleț din piatră cu cinci nivele. Aerul dimineții se umplu de ciripitul păsărelelor: nu se vedea nici o pasăre, dar întreaga pădure răsuna de cîntecul lor.

În fața lacului creștea o iarbă deasă, despărțită de cărare printr-un gârduleț. Lîngă el era întins un tînăr în cămașă albă. O greblă din lemn de bambus stătea reze-^mată de un arțar mic.

34

35

Băiatul se ridică cu atîta energie, meu aveai impresia i că o să scobească o gaură în aerul plăcut de vară ce nel învăluia; dar cînd mă văzu, spuse, parcă dezamăgit:

— Tu erai?

Îl cunoscusem chiar cu o seară în urmă. Îl chema Tsu-rukawa și venea de la un templu prosper din suburbiile j orașului Tokyo. Provenea dintr-o familie înstărită și avea] de toate: întreținere la școală, bani de buzunar, pachete de acasă. Fusese trimis la Templul de aur pentru că se înrudea oarecum cu starețul și pentru a vedea cum se face educația *jiso-ilor* obișnuiți. Plecase acasă pe perioada vacanței de vară și se întorsese la Kyoto în seara aceea.' Tsurukawa avea un accent țokyt tipic. Urma să intre și' el în toamnă la Colegiul Rinzal, în aceeași clasă cu mine, și cu o seară în urmă mă intimidase cu turuiala și vioioșia lui.

Cînd l-am auzit spunînd „Tu erai?“, n-am mai fost în stare să rostesc nici un cuvînt. Am avut impresia că tăcerea mea îi sună a reproș.

— E-n ordine. Să știi că nu trebuie să măturăm chiar totul. Oricum se murdărește iar cînd vin vizitatorii. Mai ales că nici nu prea mai vine lume în ultima vreme.

Am pufnit în rîs. Cînd rîdeam astfel, fără să vreau, se pare că-mi apropiam oamenii. Oricum, nu aveam de unde să știu ce impresie făceam asupra altora.

Am sărit gardul și m-am așezat lîngă Tsurukawa. I Ținea mîna sub cap, așa că am observat că deși partea] exterioară era bronzată binișor, cea ferită de soare era atît de albă, îneit i se vedeau venele prin piele. Razele soarelui] de dimineată radiau printre copaci, împrăștiind o umbră l de un verde deschis în jur, pe iarbă. Instinctul îmi spunea l că băiatul acesta nu iubește Templul de aur așa cum îl iubesc eu. Atașamentul meu față de Templu își avea; rădăcinile în urîțenia mea.

— Am auzit că ți-a murit tatăl, spuse Tsurukawa.

— Da.

Tsurukawa își întoarse privirile într-o parte și, fără să facă nici un efort pentru a ascunde cît era de preocupat de modul lui copilăresc de a interpreta lucrurile, continuăm

ue aur aut ue mult îi plăcea tatălui tău. Mă bucura faptul că raționamentul lui pe jumătate corect nu produsese nici un soi de schimbare pe chipul meu apatic. Era evident că Tsurukawa clasa sentimentele omenești în sertărașe separate pe care le păstra în camera lui, exact ca băieții care clasează diverse specii de insecte; si-i făcea plăcere să le scoată din cînd în cînd afară ca să facă experiențe pe ele.

— Ești trist din pricina morții tatălui tău, nu? De aceea ești atît de retras... M-am gîndit la asta de cînd te-am întîlnit aseară.

Observațiile lui nu m-au contrariat. De fapt, sentimentul lui că eu păream retras îmi dădea o oarecare libertate și liniște a cugetului, drept care nu m-am mai bîlbîit:

— N-am de ce să fiu trist, să știi.

Tsurukawa mă privi, netezindu-și cu mîna sprîncenele prea lungi, care păreau să-l încurce.

— Vai de mine! exclamă el, deci îți urai tatăl? Sau îi purtai antipatie?

— Nu aveam nimic împotriva lui; nici măcar nu pot să spun că nu-l iubeam.

— Atunci de ce nu ești trist?

— Da, asta cam așa e. Nici eu nu înțeleg.

Pus în fața unei probleme atît de dificile, Tsurukawa se ridică.

— Atunci, pesemne că ai avut parte de vreo înfîmplare neplăcută.

— Zău că nu știu, am răspuns.

Vorbindu-i, mă întrebam și eu de ce îmi face atîta plăcere să stîrnesc îndoială în mințile altora. În ce mă privea, n-aveam nici cea mai mică urmă de îndoială. Problema era foarte clară: sufeream psihic din cauza bîl-bîielii.

Niciodată nu mă puteam exprima la timp. Poate de aceea simțeam că moartea tatei și tristețea mea n-au

36

37

o ușoară întârziere face mereu ca sentimentele și evenimentele prin care am trecut să se înapoieze la starea lor fără noimă, incoerentă, care, în ce mă privește, este probabil starea lor de bază. Când sînt trist, mă cuprinde regretul j brusc, fără nici un motiv: nu are nici o legătură cu un anume eveniment.

Dar sînt incapabil de a-i explica toate acestea noului meu prieten. Tsurukawa se porni pe rîs pînă la urmă.

— Ce ciudat ești!

I se scutura cămașa de pe el de rîs. Razele soarelui, care se strecurau printre ramurile unduitoare ale copacilor, mă făceau să mă simt fericit. Viața mea era cutată precum cămașa tînărului de lîngă mine. Dar așa încrețită, ce albă îi strălucea cămașa în lumina soarelui! Cine știe, poate și eu?

Făcînd abstracție de lumea exterioară, Templul își continua existența conform principiilor sectei Zen. Vara nu ne sculam niciodată mai tîrziu de ora cinci. Scularea însemna de fapt „acționarea conform normelor”. De îndată ce ne trezeam, ne făceam datoria de dimineață, cîn-tînd sutra. Această sutră se numea „revenirea triplă” și o intonam de trei ori. După aceea măturam interiorul Templului și ștergeam pe jos cu cîrpa. Urma micul dejun numit „întrunirea la fiertura de orez”, timp în care ascultam o anume sutră. După micul dejun ne așteptau tot felul de treburi, cum ar fi: plivitul, curățarea grădinii, tăiatul lemnului. Apoi, în zilele de cursuri, plecam, fiecare, la școlile noastre.

La întoarcere, ne luam „doctoria”, cum se numea masa de seară, urmată uneori de o prelegere după scrierile sacre, ținută de stareț. La ora nouă venea „deschiderea pernei”, adică ora culcării.

Cam așa se desfășura programul meu zilnic; semnalul care mă trezea în fiecare dimineață era clopoțelul pe care-l suna preotul ce răspundea de bucătărie și dej ritualul meselor.

ba începu se presupunea ca o sa tun cam o duzină de oameni la Templu, adică la Rokuon-ji. Dar în urma recrutării pentru serviciul militar și a muncii obligatorii, singurii locuitori — în afara ghidului, trecut de șaptezeci de ani, a bucătăresei, trecută de șaiszeci, a diaconului și a vice-diaconului — eram noi, cei trei *jiso*. Bătrînii erau demodați și doar pe jumătate vii, pe cînd cei tineri erau de fapt copii. Diaconul mai avea pe cap și contabilitatea Templului, considerată o „sarcină auxiliară”.

La cîteva zile după sosire, mi se încredinșase ducerea ziarelor la locuința starețului, pe care-l numeam „bătrînul profesor”. Ziarul sosea cam la ora la care terminam treburile dimineții inclusiv curățenia. Nu era ușor pentru noi, cei trei *jiso*, să spălăm într-un timp atît de scurt toate coridoarele Templului cu peste treizeci de camere. De îndată ce terminam, mergeam la poartă să iau ziaarele, străbăteam coridorul de la intrare, unde se afla Camera Mesagerilor, treceam apoi prin spatele Camerei Vizitatorilor și îmi croiam drum prin coridorul care ducea la Marea Bibliotecă, unde aștepta „bătrînul profesor”. Coridoarele proaspăt spălate erau încă umede, iar pe alocuri, acolo unde se mai afla cîte o gaură în dușumea, apa adunată sclipea în razele soarelui de dimineață și mă udam pînă la glezne. Vară fiind, senzația era plăcută, îngenuncheam apoi în fața Bibliotecii și strigam:

— Părinte, pot să intru?

— îhî, răspundea.

Înainte de a păși în cameră, îmi ștergeam picioarele ude cu poala anterului, șmecherie pe care o învățasem de la colegi.

Eram foarte conștient de mireasma puternică și proaspătă a lumii exterioare care pătrundea prin ziarul tipărit și, aruncînd o privire titlurilor, citii: „Este inevitabil raidul aerian asupra orașului imperial?”

S-ar putea să pară ciudat, dar pînă atunci nu mă gîndisem niciodată să fac vreo legătură între Templul de aur și raidurile aeriene. De la căderea Saipanului, deveniseră inevitabile raidurile aeriene și deasupra insulei

38

39

evacuare a unei părți din Kyoto; totuși, în ce mă privea, nu mi se părea să fie vreo legătură între existența semi-eternă a Templului de aur și dezastrul produs de raidurile aeriene. După părerea mea, Templul indestructibil și focul, prin puterea sa, trebuie să perceapă deosebirile totale dintre ele și, chiar dacă se întîlnesc, să se furișeze automat unul lîngă celălalt. Adevărul este că Templul de aur era amenințat de pericolul de a arde pînă-n temelii după un raid aerian. Într-adevăr, dacă lucrurile continuau așa, *Templul de aur se transforma sigur în cenușă*. De îndată ce această idee prinse rădăcini în mintea mea, frumusețea tragică a Templului spori și mai mult.

Era într-o după-amiază de vară tîrzie, cu o zi înainte de începerea școlii. Starețul plecase pe undeva să țină o slujbă comemorativă împreună cu vice-diaconul. Tsu-rukawa mă invitase să vedem un film, dar pentru că pe mine nu prea mă amuza ideea, renunță și el imediat; așa era Tsurakawa.

Primind o permisie de cîteva ore, am părăsit Templul cu chipiurile de colegiu pe cap și cu jambiere la pantalonii kaki. Templul se scâldea în căldura zilei de vară și nu era nici un vizitator prin preajmă.

— Ei bine, unde mergem? întrebă Tsurukawa.

I-am răspuns că înainte de a pleca undeva aș vrea să mai privesc o dată, pe îndelete, Templul de aur, pentru că începînd de mîine n-o să-l mai putem vedea la ora aceasta și pentru că în timp ce vom munci în fabrică s-ar putea întîmpla ca Templul să se transforme în cenușă ca urmare a vreunui raid aerian. M-am poticnit și m-am bîl-bîit pînă i-am explicat, dar Tsurukawa m-a ascultat surprins și ușor enervat. Cînd mi-am terminat micul discurs, fața îmi era lac de sudoare, de parcă aș fi spus cine știe ce lucru rușinos. Tsurukawa era singura persoană căreia îi mărturisisem ciudatul atașament față de Templul de aur. Privindu-i însă chipul, nu i-am descifrat decît acea

privire iritată pe care mă obișnuisem s-o văd la cei carB încercau să-mi descifreze bilbăiala. Iată ce oameni trebui*

sa un»

ucmieni ain eu ae-a face! Când

destăinui taine importante, când încerc să-i fac pe alții să vibreze la vederea frumosului de care mie mi se umple sufletul, când mă deschid lumii — ei bine, trebuie să dau piept cu astfel de chipuri. Această înfățișare nu și-o iau și față de alții. Expresia asta este o copie perfectă a irascibilității mele; este, ca să spun așa, o oglindă înspăimântătoare a mea. În astfel de situații, oricât ar fi de frumos chipul, el își asumă o urîțenie asemănătoare cu a mea. Și de îndată ce-mi dau seama de aceasta, lucrul important pe care aș fi vrut să-l exprim se năruie în ceva complet lipsit de importanță, ca o țiglă de pe acoperiș.

Între mine și Tsurukawa se interpuseră puternicele raze ale soarelui de vară. Așteptînd să termin ce aveam de spus, fața îi strălucea de grăsime. Sprîncenele sclipeau ca aurul în lumina soarelui, iar nările i se dilataseră din cauza căldurii înăbușitoare.

Terminasem de vorbit și mă cuprinsese furia. De când îl cunoscusem pe Tsurukawa, nu încercase nici măcar o dată să mă tachineze pentru bilbăiala.

— De ce? îl întrebai eu cerîndu-i socoteală pentru indulgența manifestată.

După cum am mai subliniat, suportam mai ușor batjocura și insultele decît compătimirea. Un zîmbet abia perceptibil flutură pe chipul lui Tsurukawa.

— Eu nu sînt dintre aceia care se sinchisesc de astfel de lucruri.

Am rămas mut de uimire. Fiind crescut în mediul aspru de la țară, nu eram obișnuit cu astfel de gingășii. Gestul lui Tsurukawa m-a făcut să înțeleg că, chiar dacă era înlăturată bilbăiala din existența mea, eu rămîneam același. Mă simțeam bine că sînt tratat ca atare. Ochii lui Tsurukawa, cu gene lungi, au reușit să facă abstracție de bilbăiala mea, mă accepta așa cum eram. Pînă în clipa aceea aveam strania impresie că a-mi ignora bilbăiala însemna de fapt distrugerea acelei existențe care se numea EU.

40

41

Mă simțeam liniștit și fericit în același timp. Îvia nur că n-am mai putut uita niciodată Templul de aur așa cum arăta în clipa aceea. Am trecut amîndoi prin fața portarului care moțăia, am mers pe cărarea pustie ce trecea pe lîngă zid și am ajuns în fața Templului de aur.

Scena mi-e vie în minte. Am stat amîndoi, unul lîngă altul, pe malurile lacului Kyoko, în cămăși albe. Și în fața acestor două chipuri, nedespărțite de nimic altceva, se înălța Templul de aur. În această ultimă vară, în aceste ultime vacanțe de vară — ba chiar ultima —, tinerețea noastră plutea amețitor pe o muchie. Templul de aur j stătea pe aceeași muchie, în fața noastră, ne vorbea. Așteptarea raidurilor aeriene ne apropiase și mai mult de Templu.

Razele plăcute ale soarelui de vară tîrzie decorau acoperișul nivelului Kukyocho cu o foiță aurie, iar lumina ce cădea drept pe Templu îi sporea și mai mult opacitatea nocturnă. Pînă acum mă apăsase veșnicia Templului, ținîndu-mă la distanță; dar destinul lui iminent, posibilitatea de a pieri din cauza unei bombe, îl apropia de destinul nostru. S-ar putea ca Templul de aur să fie distrus înaintea noastră. La gîndul acesta mi se părea că *el* trăiește, ca și noi.

Dealurile din jur, cu pini lor roșietici, erau dominate de fîrîitul greierilor: aveai impresia că nenumărați preoți invizibili cîntau rugăciunea pentru Stingerea Focurilor: *Guâ gyâ*; cîntau ei, *gyâkl gyâkl, un nun, shifurâ shifurâ, harashifurâ harashifurâ!*

Această clădire minunată se va transforma curînd în cenușă, gîndeam. De aceea poate, imaginea mea despre Templul de aur începu să se suprapună treptat peste templu în toate detaliile, exact cum copia făcută pe hîrtie de calc se suprapune perfect pe desenul original: acoperișul din imagine se suprapunea peste acoperișul adevărat, Sosei peste Sosei-ul care se întindea dincolo de lac, balustradele și ferestrele de la Kukyocho peste acele balustrade și ferestre. Templul de aur nu mai era o clădS

42

evanescenței lumii adevărate. Datorită gîndurilor care mă frînîntau, adevăratul Templu nu era cu nimic mai prejos decît cel din imaginația mea. S-ar putea ca mîine. să plouă cu foc din cer; atunci pilonii aceia subțirei, frumoasele curburi ale acoperișului vor fi transformate în cenușă și n-o să avem cum să-l mai privim. Dar deo-camdată se înălța senin în fața noastră, în toate detaliile, șcaldîndu-se în lumina aceea ca un foc de vară.

Dincolo de dealuri apărură cîțiva nori măreți, asemeni celor pe care-i văzusem cu coada ochiului cînd se cînta sutra la funeraliile tatei. Erau plini de un soi de lumină amorțită și priveau delicata construcție a Templului, în lumina puternică de vară, Templul de aur părea să-și piardă detaliile de formă; păstra obscuritatea mohorîtă și rece absorbită în sine, iar conturul misterios ignora pur și simplu lumea uluitoare care-l înconjura. Doar pasărea phoenix de pe acoperiș își prinse bine picioarele de piedestal, încercînd să nu se clatine din cauza luminii orbitoare a soarelui.

Plictisit de contemplarea mea, Tsurtikawa luă de jos o pietricică și, cu mișcarea grațioasă a aruncătorului, o zvîrli drept în mijlocul umbrei pe care Templul o arunca pe lacul Kyoko. Apa se undui printre lîntițe, iar frumoasa și fragila construcție se prefăcu în praf și pulbere.

Anul care a urmat pînă la terminarea războiului a fost perioada în care m-am simțit cel mai apropiat de Templul de aur, în care m-a preocupat cel mai mult existența lui în afara primejdiei, total absorbit de frumusețea lui. A fost perioada în care mi s-a părut că am coborît Templul la același nivel cu mine și, crezînd acest lucru, am fost capabil de o iubire fără margini. Cu toate acestea, Templul nu mi-a dat nimic din influența lui nefastă, nimic din veninul său.

M-a încurajat gîndul că Templul de aur și cu mine unpărtașeam același pericol pe lumea aceasta. Și în acest

43

pencoi reușisem să găsesc un intermediar care să mă iege de frumusețe. Simțeam că s-a creat o punte între mine și lucrul care pînă atunci mă respinsese, mă ținuse la distanță.

Mă amețea gîndul că focul care mă va distruge pe mine va distruge probabil și Templul. Existînd sub același blestem, la chereul aceluiași destin damnat, mistuitor, Templul și cu mine ajunsesem să trăim în lumi de aceeași dimensiune. Precum trupul meu șubred și urît, cel al Templului, oricît părea de tare, era din cărbune inflamabil. Uneori simțeam că ar fi posibil să zbor din locul acesta, luînd Templul cu mine, ascunzîndu-l în propria carne, în propriul sistem — exact cum hoțul înghite prețioasa bijuterie cînd își simte următorul aproape. Tot anul n-am mai învățat nici o sutră, n-am mai citit nici o carte; în schimb, am fost ocupat zi de zi, de dimineață pînă noaptea, cu etica, cu manevrele, cu arta militară, cu munca în fabrică și antrenamentul pentru o eventuală evacuare forțată. Fiecare mea visătoare a devenit și mai visătoare, și datorită războiului, viața de toate zilele s-a înstrăinat și mai mult de mine. Pentru noi, băieții, războiul era o experiență iluzorie, lipsită de orice realitate materială, ceva ca o rezervă izolată de spital în care ești complet rupt de sensul vieții.

După ce primele B-29 au atacat orașul Tokyo în noiembrie 1944, toată lumea se aștepta să urmeze Kyoto. Visul meu secret era ca întregul Kyoto să fie cuprins de flăcări. / Acest oraș era prea neliniștit ca să-și păstreze vechea condiție; diversele temple șintoiste și buddhiste uitau de j cenușa fierbinte care se născuse dinăuntru. Cînd îmi amintesc de marea bătălie de la Ojin care distrusese acest oraș, simțeam că orașul Kyoto își pierduse din frumusețe tocmai datorită faptului că nu mai avusese de mult parte I de focul războiului.

Mîine Templul de aur va arde cu siguranță pînă la temelii. Silueta care ocupa spațiul acela va dispărea.) Chiar pasărea din vîrfurile Templului va învia ca adevărate phoenix și-și va lua zborul spre înălțimi. însuși Templul

44

ur, care pînă atunci fusese încorsetat, se va elibera de conveniențe și va pluti ici-colo, răspîndind o lumină palidă pe lac și pe apele întunecate ale mării.

Am tot așteptat, dar nu a avut loc nici un raid aerian asupra orașului Kyoto. Chiar cînd am citit în ziare, în data de 9 martie din anul următor, că întregul Kyoto era o mare de flăcări și dezastrul se tot extindea, Kyoto continua să fie acoperit de un cer senin de primăvară timpurie.

Eram disperat de atîta așteptare și încercam să mă conving că acest cer de primăvară timpurie ascundea de fapt doar focuri și distrugerii, așa cum un geam de sticlă sclipitor ascunde ce se găsește în spatele lui. După cum am mai spus, eram tare lipsit de simțire. Nici moartea tatei, nici sărăcia mamei nu mă prea afectau. Ceea ce visam era un fel de compresor uriaș divin care să provoace dezastru, cataclisme și tragedii supraomenești, care să nimicească prin puterea lui distrugătoare toate ființele și toate obiectele, indiferent dacă erau frumoase sau urâte. Uneori, strălucirea neobișnuită a cerului de primăvară îmi părea lumina lamei reci a unui topor suficient de uriaș cît să cuprindă întreaga lume. Apoi așteptam ca acest topor să cadă — să cadă cu o asemenea viteză, încît nimeni să nu mai aibă nici o clipă de răgaz.

Mă mai obsedează și acum ceva straniu. Inițial nu mă stăpîneau astfel de gînduri întunecate. Preocuparea mea — și era singura mea problemă adevărată — era doar frumusețea. Dar nu cred că războiul m-a afectat umplîndu-mi mintea cu gînduri lugubre. Cînd oamenii se concentrează asupra ideii de frumos, fără să-și dea seama măcar, ei se confruntă cu cele mai întunecate gînduri ce există în lume. Așa cred eu că sînt făcute ființele omenești.

Mi-aduc aminte de o întîmplare petrecută în Kyoto spre sfîrșitul războiului. Era de necrezut, dar n-am fost singurul martor. Tsurukawa era lîngă mine.

Intr-o zi cînd s-a întrerupt curentul, Tsurukawa și cu mine tocmai vizitam templul Nanzen pentru prima oară.

45

podul de lemn de lîngă pontonul de unde plecau bărcile.

Era o zi senină de mai. Pontonul nu se mai folosea, iar balustrada care ducea pînă la el ruginise și se acoperise de buruieni. Printre buruieni își înălțau căpșorul niște floricele plîpînde ce tremurau în bătaia vîntului. Pînă în punctul de unde începea panta, apa era murdară și stătătoare, iar umbrele cireșilor de pe partea noastră se scufundaseră cu totul în apă.

De pe pod priveam apa absenți. Dintre toate amintirile de război, astfel de momente lasă cea mai puternică impresie. Aceste clipe scurte de neatenție te pîndeau peste tot, precum petele de cer albastru ce privesc prin deschizăturile făcute în nori. E ciudat că tocmai un moment ca acesta mi-a rămas întipărit în minte, ca și cînd ar fi fost prilej de plăceri sfințitoare.

— E plăcut, nu? spusei zîmbind.

— Îhî, răspunse Tsurukawa și zîmbi și el. Simțear amîndoi foarte intens că aceste cîteva ore ne aparți: numai

nouă.

Cărarea pietruită era încadrată de Un șanț cu apă curată pe care se unduiau plante acvatice. Curînd se ridică în fața ochilor noștri Poarta Sanmon. Nu se zărea picior de om prin împrejurimile templului. Prin verdeța proaspătă, țiglele de pe acoperiș străluceau puternic ca și cum în clipa aceea ar fi fost pusă acolo o carte mare argintie. Ce putea să însemne războiul în astfel de momente? Într-un anumit punct, într-o anumite clipă, mi se părea că războiul devenise un incident spiritual fantomatic ce nu putea exista de sine stătător, în afara conștiinței omenești.

Poate tocmai pe această Poartă Sanmon păși odinioară vestitul filhar Ishikawa Goemon și, de acolo de sus, privi fascinat florile în toată splendoarea lor. Eram amîndoi într-o dispoziție sufletească excepțională, ca niște copii nevinovați. Deși trecuse vremea florilor de cireș, pomii acoperindu-se de frunze, ne-am gîndit că n-ar strica să le admirăm și noi din locul din care privea Goemon*

46

i piant taxa ae intrare și am urcat scările abrupte de lemn, complet înnegrite. În sala din vîrf destinată dansurilor religioase, Tsurukawa dădu cu capul de tavanul scund. Am rîs de el, dar imediat m-am lovit și eu. Ne-am întors, am urcat pînă în capul scărilor și am ieșit în vîrful turnului.

După ce-am urcat scări înguste ca de pivniță, ne-am simțit minunat cînd am ajuns să vedem din nou cerul liber. Am privit cireșii și pini, pădurea templului Heian care se întindea în zare, dincolo de șirurile de clădiri, lanțul de munți — Arashi, Kitanokata, Kibune, Minoura, Kompira — ce-și înălțau siluetele vagi undeva la periferiile orașului KySto. După ce ne săturasem să le privim, ne-am scos pantofii și am intrat plini de respect în templu, ca niște *jiso* adevărați. Pe jos erau întinse douăzeci și patru de rogojini. În mijloc se afla statuia Shaka, iar ochii celor șaisprezece arhați¹ străluceau în întuneric. Sala aceasta se numea Gohoro sau Turnul celor cinci păsări phoenix.

Templul Nanzen aparținea aceleiași secte buddhiste Rinzai ca Templul de aur, dar pe cînd cel din urmă ținea de școala Sokokuji, primul era centrul școlii Nanzen. Cu alte cuvinte, ne aflam acum într-un templu ce ținea de aceeași sectă ca al nostru, dar de altă școală. Stăteam acolo ca niște elevi obișnuiți, cu un ghid în mîna și priveam în jur picturile viu colorate de pe tavan, atribuite lui Tan'yu Morinobu din școala Kano și lui Hogen Tokuetu din școala Tosa. Pe o parte din tavan erau pictați îngerii cu aripile întinse spre cer, cîntînd din flaut și *biwa*².

În altă parte, o *kalavinka* cu un bujor alb în cioc bătea din aripi. Este o pasăre cu voce melodioasă despre care sutra spune că trăiește pe muntele Sessan: partea din față are forma unei fete durdulii, iar cea din spate este de pasăre. În centru era pictată o pasăre mitică despre care se presupune a fi surata celei de pe Templul de aur; dar

¹ Arhații sînt oameni sfinți care dobîndesc starea de eliberare (Nirvana) prin autoconcentrare (*n.ed.*).

² Mandolină japoneză (*n.trad.*)

47

i

semăna iu un LUILUUCU

pasărea sobră, aurie, atît de familiară.

Am îngenuncheat și ne-am împreunat mîinile în rugăciune în fața statuii lui Shaka¹. Apoi am părăsit templul. Ne era greu să ne tîrîm din turn jos. Ne-am rezemat de balustrada dinspre sud, din capul treptelor pe care le urcaserăm. Aveam impresia că văd undeva, în fața ochilor, o spirală mică, frumoasă, colorată. Trebuie să fi fost o imagine succesivă a culorilor splendide pe care tocmai le zărisem pe picturile tavanului. Această senzație de concentrare de culori lăsa impresia că pasărea *kalavinka* se ascundea undeva, printre frunzele tinere sau pe cren-gile de pin ce se întindeau jos, sub ochii noștri, ca și cum m-ar fi lăsat să arunc o privire asupra aripilor ei minunate.

Dar nu era așa. Peste drum, sub noi, se afla chilia Tenju. O cărare pavată cu pietre late, ale căror colțuri se atingeau, ducea prin grădina în care erau plantați niște arbuști spre o sală mare cu uși glisante. Se puteau zări detalii ale alcovului și ale rafturilor așezate în trepte. Covorul de pe jos, de un roșu-aprins, sugera limpede că această cameră servea la ceremonia ceaiului. Acolo stătea o femeie. De fapt, ea era cea care mă frapa. În timpul războiului nu ți se oferea prea des ocazia să vezi femeii îmbrăcate în chimonouri cu mîneci largi, atît de strălucitoare. Dacă îndrăznea cineva să se îmbrace ca ea și să iasă pe stradă, era apostrofat pentru lipsă de bun-sim și se întorcea acasă să se schimbe. Se percepeau greu detaliile desenului de pe chimonou, dar am observat flori pictate și brodate pe un fond albastru-deschis, iar brîul roșu, fire aurii strălucitoare. Aveam senzația că ae rul ambient primea lumină de la strălucirea chimonoului Tînăra cea frumoasă ședea pe rogojină într-o poziție ce-ț sugera multă grație; profilul ei ieșea în evidență de par"

•• Buddha (*n.trad.*)

¹¹ uiueuataca este de fapt o ființă vie.

___ Doamne Dumnezeule! am spus, bîlbîindu-mă îngrozitor. Oare e chiar vie?

___ Și eu mă gîndeam la asta. Arată ca o păpușă, nu?

răspunse Tsurukawa, care stătea rezemat de balustradă fără să-și poată lua ochii de la femeie.

Chiar în clipa aceea își făcu apariția dinspre un colț al camerei un tînăr ofițer îmbrăcat în uniformă. Se așeză teapăn în fața femeii, la cîțiva pași de ea. Se priviră tăcuți.

Femeia se ridică și dispăru fără nici o vorbă în întunericul culoarului. După un timp, se întoarse cu o ceașcă de ceai în mînă; mînele lungi se legănau în mers. Înge-nunche în fața bărbatului și-i oferii ceaiul. După ce-i dădu ceașca conform etichetei, se întoarse la locul ei. Bărbatul spuse ceva. Nu se atinse de ceașcă. Clipa următoare păru extrem de lungă și de încordată. Femeia își înclină mult capul.

Atunci se întîmplă ceva de necrezut. Ținîndu-se în continuare foarte dreaptă, femeia își desfăcu gulerul chimonoului. Se auzea foșnetul mătășii pe cînd o trăgea de sub brîul legat strîns. I-afn văzut apoi pieptul alb. Mi-am ținut răsufarea. Femeia luă unul din sîni în mînă. Ofițerul îi întinse ceșcuța închisă la culoare și îngenunche în fața ei. Femeia își frecă sînul cu ambele mîini.

Nu mai știu dacă am văzut totul, dar am simțit limpede, ca și cum s-ar fi petrecut sub ochii mei, cum laptele alb, călduț, își din pieptul ei în ceaiul verde-închis, făcu spume în ceașcă, pătrunse apoi în lichid lăsînd doar picături albe la suprafață. Suprafața liniștită a ceaiului se tulbură și se înpuma de la laptele alb.

Bărbatul duse ceașca la gură și bău ceaiul cel misterios pînă la ultima picătură. Femeia își ascunse sînul în chimonou.

Tsurukawa și cu mine am privit scena înmărmuriți. Mai tîrziu, cînd am analizat situația la rece, am ajuns

48

49

de despărțire între ofițerul care pleca pe front și femeia care-i purta copilul. Dar emoțiile pe care le-am trăit în clipele acelea au făcut imposibilă orice explicație logică. Fiind atît de concentrați, nici n-am mai avut timp să observăm că bărbatul și femeia părăsiseră camera, nelăsînd în urma lor decît covorul mare, roșu.

I-am văzut minunatul profil alb și sînul alb splendid. După ce a plecat, ceva m-a obsedat toată ziua și în zilele care-au urmat. Femeia aceasta nu era altcineva decît j Uiko. înviase.

CAPITOLUL III

50

SE ÎMPLINEA UN AN de la moartea tatei. Mama avu o idee ciudată. Deoarece eu nu puteam pleca acasă din cauza practicii la fabrică, s-a gîndit să vină ea la Kyoto și să aducă ea piatra funerară de pe mormîntul tatei pentru slujbă. Bineînțeles, nu avea bani să plătească slujba, așa că i-a scris starețului Dosen, apelînd la milostenia lui. Starețul dădu ascultare rugămintii ei și mă înștiință și pe mine. O făcea de dragul fostului prieten.

Vestea nu m-a încîntat deloc. Pentru un anume motiv, am evitat pînă acum să scriu despre mama. Nu prea am chef să mă ating de nimic din ceea ce e legat de ea.

Nu i-am reproșat mamei absolut nimic în legătură cu un anume incident. Nici măcar n-am vorbit despre asta vreodată. S-ar putea ca ea să nu-și fi dat seama că știu ceva. Dar de cînd s-a întîmplat ce s-a întîmplat, n-am mai putut-o ierta.

Era în prima mea vacanță de vară după ce am fost dat în grija unchiului din Maizuru. La vremea aceea, o rudă de-a mamei, un anume Kurai, s-a întors la Nariu de la Osaka după ce dăduse faliment. Soția lui, provenind dintr-o familie înstărită, n-a vrut să-l ia cu ea acasă; Kurai s-a acuiat în templul tatei pînă cînd s-au limpezit lucrurile.

Nu prea aveam plase împotriva țințarilor la templu. Era o minune că nu ne-am îmbolnăvit, mama și cu mine, de boala tatei, deoarece dormeam sub aceeași plasă; iar acum mai era și Kurai cu noi. Îmi amintesc că într-o noapte de vară țințria un greiere în grădină. Probabil că el ^{mă} trezit. Se auzea deslușit zgomotul valurilor, și partea

51

ae jos a piasei, ae un verae-aescms, ninia in oriza manî. | Numai că mișcarea ei era foarte ciudată.

Plasa împotriva țințarilor începea să se umfle o dată cu vîntul, apoi tremura șovăitor, ca și cînd ar fi lăsat vîntul să treacă prin ea. Dar nu se plia după cum bătea vîntul, ci părea să-l abandoneze și să-l priveze de putere. Mi s-a j părut că aud un zgomot, ca foșnetul de bambus, a ceva' care se freca de rogojinile de paie: era plasa care se freca j de dușumea. Acesteia i se transmitea o anume mișcare I ce nu venea de la vînt. O mișcare mai rafinată decît a vîn- j tului; o mișcare ce se răspîndea asemeni valurilor, j unduindu-se pe toată lungimea plasei, făcînd ca materi- alul aspru să se contracte spasmodic, iar bolta ei, privită j dinăuntru, să arate ca suprafața unui lac ce se umflă, tulburat. Să fi fost vreo creastă a unui val zămislit, de vreun vapor ce despica valurile în zare sau era reflectarea de la distanță a unui val rămas pe urmele vaporului care a trecut pe-aici?

Mi-am întors speriat privirile într-acolo. Cum priveam j cu ochii larg deschiși în beznă, am avut senzația că uni sfredel îmi străpunge pupilele.

Eram culcat lîngă tata; plasa împotriva țințarilor era I mult prea mică pentru patru persoane; probabil că m-am zvîrcolit în somn și l-am împins într-un colț; astfel, o bucată mare de cearșaf alb șifonat mă despărțea acum dej ceea ce văzusem; tata, ghemuit chiar în spatele meu, îmil respira exact pe gît.

Respirația lui neregulată și ușor sacadată m-a făcut! să-mi dau seama că era treaz; se abținea să tușească! Brusc, mi-am simțit ochii acoperiți de ceva mare și cald și n-am mai văzut nimic. Am înțeles pe loc: tata își! întinsese mâinile ca să mă împiedice să văd.

Asta se întâmpla cu mulți ani în urmă, pe când aveam numai treisprezece ani, dar amintirea acelor mâini îmi estet foarte vie. Mâini extraordinar de mari. Mâini care m-au cuprins de la spate, ca să-mi împiedice priveliștea iadului; pe care tocmai îl văzusem. Mâini venind parcă de pe altă lume. Nu știu dacă a făcut lucrul acesta din dragoste, din

iriilă sau de rușine; dar mâinile acelea au izolat instantaneu lumea îngrozitoare cu care eram confruntat și au îngropat-o în întuneric.

Sub mâinile acelea am făcut un semn ușor de aprobare și de la acel semn tata și-a dat seama imediat că am înțeles și că sînt gata să aprob tacit; și-a retras mâinile de pe mine. Apoi, exact cum îmi porunciseră mâinile acelea, mi-am ținut ochii mai departe închiși și am rămas nemișcat, fără să mai pot adormi pînă dimineață, cînd lumina orbitoare de afară își croi drum pe sub pleoapele mele.

Vă rog să vă amintiți că după cîțiva ani, cînd sicriul tatei era scos din casă, eu priveam atît de concentrat chipul mortului, încît n-am vărsat nici măcar o singură lacrimă. Amintiți-vă că o dată cu moartea tatei m-am descărcat de mâinile lui și, privindu-i atent fața, am putut să-mi confirm existența. Așa am înțeles eu să mă răzbun pe mâinile acelea, adică pe ceea ce se cheamă dragoste pe lumea asta; însă în ce-o privește pe mama, lăsînd la o parte faptul că n-o puteam ierta, nu m-am gîndit niciodată să mă răzbun pe ea.

Se stabilise ca mama să vină la Templu cu o zi înainte de slujbă, puțînd să înnopteze aici. Starețul scrisese la școală, cerînd să mă învoiască în ziua respectivă. Cei care făceam practică la fabrică nu stăteam acolo, ci ne prezentam la ora stabilită și apoi ne întorceam pe unde se nimerea să locuim. Cu o zi înainte de slujbă, mă întorceam la Templu fără pic de tragere de inimă.

Tsurukawa, cu inima lui curată, se bucura pentru mine și pentru reîntîlnirea cu mama după atîta timp, iar colegii mureau de curiozitate s-o vadă. Mie îmi era însă rușine cu o mamă atît de săracă și mă simțeam foarte jenat, deoarece nu știam cum să-i explic bunului Tsurukawa de ce nu vreau s-o văd pe mama.

După ce ne-am terminat programul la fabrică, Tsurukawa mă luă de braț și spuse: — Hai să fugim repede! Asta puse capac la toate.

52

53

Mu că nu Voiam s-o văfl pe mamă cniar aeioc. iN-aș putea afirma că n-aveam nici un sentiment pentru ea.

Adevărul este că nu-mi plăcea să fiu pus față-n față cu dragostea pe care ți-o poartă o rudă apropiată și că, de fapt, încercam să explic această senzație neplăcută în diverse feluri. În aceasta consta caracterul meu păcătos.

Nu-mi era greu să justific sentimentele adevărate prin tot soiul de argumente și motivări, dar uneori, nenumăratele motive stoarse de propriul creier atrăgeau sentimente care mă șocau și pe mine; și acele sentimente nu fuseseră ale mele inițial.

Numai ura era adevărată, pentru că mă lăsam ușor stăpînit de acest sentiment.

— N-avem de ce să fugim, i-am răspuns. Nu facem decît să obosim. S-o luăm încet!

— înțeleg, spuse Tsurukawa. Deci vrei să te repezi la ea și, ca s-o dai gata, te prefaci că ești epuizat de alergare.

Tsurukawa îmi interpreta mereu orice gest și mai întotdeauna greșea. Dar nu mă sîcîia deloc și, de fapt, îmi devenise indispensabil pentru că era cu-adevărat interpretul meu bine intenționat — un prieten de neînlocuit, care-mi traducea propriile cuvinte într-o limbă a lumii reale.

Da, Tsurukawa îmi părea uneori un alchimist în stare să transforme fierul în aur. Eu eram negativul fotografiei, iar el, pozitivul. De cîte ori n-am rămas uluit cînd am văzut că sentimentele mele întunecate, confuze se luminează și strălucesc după ce se filtrează prin inima lui Tsurukawa! În timp ce ezitam și mă bîlbîiam, el punea stăpînire pe sentimentele mele, le rotunjea și le transmitea lumii din afară. Ceea ce am reușit să învăț din acest proces uluitor a fost că, măcar în ce privește sentimentele, nu există nici o inconsecvență între cel mai pur și cel mai impur: același efect; nu exista nici o deosebire între intențiile criminale și compasiunea cea mai adîncă. Tsurukawa n-ar fi putut oricum pricepe așa ceva, chiar dacă eu aș fi fost în stare să-i explic în cuvinte, dar

54

^miiiiauare.

Si a ajuns să nu-mi pese că Tsurukawa mă consideră ipocrit, pentru că în mintea mea ipocrizia devenise doar o simplă insultă.

N-am avut parte de raiduri aeriene în Kyoto, dar o dată, cînd m-am dus la fabrica din Osaka cu niște comenzi de piese de schimb pentru avioane, am văzut așa ceva; apoi unul din muncitori a fost transportat pe targa — avea pîntecele spintecat.

De ce ți se pare atît de înfiorător să vezi intestine? De ce, cînd vedem interiorul unei ființe omenești, trebuie să ne acoperim ochii, îngroziți? De ce șochează curgerea de sînge? De ce sînt urîte intestinele unei ființe? Nu e vorba de aceeași calitate ca în cazul pielii tinere, lucioase? Ce s-ar mai minuna Tsurukawa dacă i-aș spune că tocmai de la el am învățat să gîndesc astfel — un model de gîndire care mi-a anulat propria urîțenie. De ce să

pară inumană asemănarea ființelor omenești cu trandafirii și refuzarea oricărei distincții între interiorul și exteriorul organismelor? De și-ar putea și ființele omenești expune interiorul, de l-ar putea întoarce cu grație precum petalele de trandafiri și apoi să-l lase-n voia brizei de primăvară și a soarelui...

Mama venise și stătea de vorbă cu starețul în camera lui. Tsurukawa și cu mine am îngenucheat afară, pe coridor, la asfințitul soarelui de vară, anunțându-ne întoarcerea.

Starețul m-a poftit numai pe mine înăuntru. Mi-a spus în fața mamei că-mi fac datoria cum se cuvine. Am stat cu capul plecat și n-am prea privit-o pe mama. Cu coada ochiului i-am zărit pantalonii de un albastru decolorat, ca niște burlane, și degetele murdare.

Părintele Dosen ne-a spus că ne putem retrage la noi.

Am făcut câteva plecăciuni și am părăsit încăperea.

Locuiam într-o cămăruță de cinci rogojini¹ ce dădea spre

¹ O rogojină măsoară aproximativ trei metri pătrați (*n.trad.*).

55

curte, la sud de biblioteca cea nuca. uinu am ajuio u[^].~, mama începu să plîngă. Așteptîndu-mă la o astfel de reacție, nu m-a impresionat.

— Sînt sub oblăduirea lui Rokuon-ji și aș vrea să nu mă mai vizitezi pînă cînd îmi termin ucenicia.

— înțeleg, înțeleg, spuse mama.

Eram încîntat că reușisem s-o primesc pe mama cu vorbe atît de dure, dar mă enerva faptul că, la fel ca întotdeauna, ea n-a dat nici un semn de aprobare sau de împotrivire. Totodată m-am înfiorat numai la gîndul că mama ar putea trece pragul cugetului meu.

Privind fața bronzată a mamei, i-am văzut ochii mici, j șireți, vîrți în orbite. Doar buzele erau roșii și strălucitoare, ca și cînd și-ar fi avut propria viață; avea dinți mari, puternici, de țarancă. Era la o vîrstă la care, dacă ar fi locuit la oraș, n-ar fi părut extravagantă dacă s-ar fi machiat puternic. Dar mama se străduise parcă să arate cît se poate de rău. Îmi dădeam seama că fața aceea scofilcită ar fi putut arăta bine dacă ar fi fost îngrijită... și gîndul acesta mă tortura.

După ce am plecat din camera starețului și după ce-a , plîns pînă s-a descărcat, mama scoase un prosop pe care-l adusese de acasă, de la țară, și începu să-și șteargă pieptul gol, ars de soare. Prosopul, primit pe cartelă, era **din** cînepă. Materialul lucea ca pielea de animal și după ce se îmbibă de transpirație păru și mai lucios.

Mama scoase orezul din raniță. Zicea că vrea să i-l ofere starețului. N-am spus nici un cuvînt. Apoi scoase plăcuța funerară pe care o învelise cu grijă într-o pînză veche gri și o puse pe raftul meu cu cărți.

— Sînt atît de bucuroasă. Tata ar fi fost fericit să știe că starețul i-a ținut slujba.

— Te întorci la Nariu după slujbă, mamă? am*

întrebat-o.

Răspunsul ei mă surprinse. Mama predase bunurile templului Nariu altcuiva și vînduse mica parcelă de pămînt. Plătise datoriile pe care le făcuse cu asistența medicală acordată tatei și aranjase să meargă să locuiască

. O..UU uni ixasagun, lingă Kyoto. Așa că templul la care urma să mă întorc nu mai era al nostru! Nu mai rămăsese nimic în sătucul acela de pe promontoriul singuratic care să-mi dea binețe.

Nu știu cum a interpretat mama privirea de eliberare ce se putea citi pe chipul meu, dar se aplecă și-mi spuse aproape în șoaptă:

— Vezi, dragul meu, tu nu mai ai un templu al tău. Nu ți-a mai rămas decît să devii starețul Templului de aur. Ai observat probabil că părintele ține la ține, așa că poți să-i iei locul la momentul oportun. Înțelegi, dragul meu?

Numai pentru asta mai trăiește mama ta de-acum încolo. Eram prea uluit de întorsătura pe care o luaseră lucrurile și am încercat s-o privesc țintă pe mama, dar n-am putut. Eram prea tulburat.

Se lăsase întunericul în cămăruță. „Iubita mea mamă” îmi vorbea la ureche și îi simțeam mirosul de transpirație.

Mi-amintesc că mama a rîs. Amintiri vagi de cînd mă îngrijea, pieptul ei bronzat — imaginile mi se învălmășeau în minte. În flăcările focurilor modeste exista un soi de forță fizică, și tocmai aceasta părea să mă înspăimînte.

Pe cînd bucele cîrlionțate ale mamei îmi atingeau obrazul, am zărit o libelulă poposind pe mușchiul ce acoperea bazinul din curte. Cerul amurgului se reflecta la suprafața petecului rotund de apă din bazin. Nu se mai auzea nici un sunet, Rokuon-ji părea părăsit în clipa respectivă.

Pînă la urmă am reușit să o privesc pe mama. Un zîmbet îi juca în colțul buzelor lucioase și i-am văzut dinții de

aur strălucind.

— Da, am răspuns, bîlbîindu-mă zdravăn, dar știi că o să mă înrolez și s-ar putea să fiu ucis în luptă.

— Prostule! spuse ea. Dacă se apucă să angajeze bil-bîiți ca tine în armată, s-a zis cu Japonia!

Stăteam încordat și simțeam ura învăluindu-mă. Dar cuvintele bîlbuite pe care le-am rostit apoi au fost de fapt doar o eschivare.

56

57

aerian, am spus.

— După cum stau lucrurile, spuse mama, nici vorbă de raid aerian asupra orașului Kyoto. Americanii îl lasă în pace.

N-am mai zis nimic. Curtea ce se întuneca tot mai mult arăta acum ca albia mării. Pietrele se scufundară în beznă și, privindu-le, aveai senzația că se luptau crîncen. Mama se ridică, nebăgînd în seamă tăcerea mea, și privi fără jenă spre ușa de lemn a camerei.

— Nu e încă ora cinei? întrebă.

Privind în urmă, mi-am dat seama că această vizită a mamei influențase mult modul meu de gîndire. Atunci am reușit să-mi dau seama că mama trăiește într-o lume cu totul diferită de a mea și, oricum, era pentru prima oară cînd modul ei de gîndire avea înrîurire asupra mea.

Mama, prin firea ei, nu era dintre cei pe care să-i impresioneze frumusețea Tethplului de aur; în schimb, avea un simț al realității care mie mi-era străin. A spus că n-avem de ce să ne temem de un raid aerian asupra Kyoto-ului și, în ciuda visurilor pe care le nutream, probabil chiar așa stăteau lucrurile. Și dacă nu exista nici o șansă ca Templul de aur să fie atacat, atunci cel puțin, pentru moment, nu mai am nici un rost în viață și lumea în care sălășluiesc trebuie să se prăbușească.

Pe de altă parte, ambiția pe care o nutrea mama și pe care o rostise atît de simplu m-a fermecat cu totul, oricît îmi călcam eu pe inimă. Tata nu spusese niciodată nici un cuvînt despre aceasta, dar probabil gîndea și el la fel ca mama cînd m-a trimis aici. Părintele Dosen era burlac. Presupunînd că și el își obținuse actuala poziție la recomandarea vreunui predecesor care și-a pus toate speranțele în el, nu aveam de ce să nu fiu pînă la urmă, dacă îmi dădeam toată silința, succesorul părintelui Dosen la ■ Rokuon-ji. Dacă s-ar întîmpla una ca asta, atunci Templul de aur ar fi al meu!

Gîndurile mi se tulburară. Cînd cea de-a doua ambiție devenea chinuitoare, mă întorceam la primul meu vis

58

„cî lempiui ae aur va ti bombardat —, iar acest vis era

spulberat de raționamentul limpede al mamei, mă reîn-dreptam spre a doua ambiție, pînă cînd, în final, mă simțeam obosit de gîndurile ce dădeau năvală.

îmi apăru o umflătură mare, roșie pe gît. Am lăsat-o în pace. Umflătura se cuibărise bine și începuse să mă apese pe ceafă cu forță, fierbinte. În somnul meu agitat am visat că-mi creștea pe gît o lumină pură, aurie, înfășurîndu-mi ceafa ca un soi de nimb elipsoidal ce se extindea încet-încet. Cînd m-am trezit, mi-am dat seama că era de fapt durerea provocată de umflătura periculoasă.

Am făcut pînă la urmă temperatură și a trebuit să stau în pat. Starețul m-a trimis să mă vadă un chirurg, îmbrăcat în uniformă și încălțat cu ghete, medicul mi-a diagnosticat imediat umflătura: furuncul. Nevrînd să folosească alcool, și-a dezinfectat bisturiul deasupra flăcării și apoi l-a aplicat pe gîtul meu. Am răcnit. Universul fierbinte și chinuitor s-a deschis brusc în ceafă, l-am simțit contractîndu-se și prăbușindu-se.

Războiul se sfârși. Cînd am ascultat, la fabrică, Declarația împăratului ce anunța încetarea ostilităților, nu m-am gîndit decît la Templul de aur.

De îndată ce m-am întors de la fabrică, am dat fuga, cum era și normal, la Templu. Pietricelele de pe cărarea pe care mergeau vizitatorii spre Templu se coceau în soarele de vară și, una după alta, se înfîpseră în talpa de cauciuc a tenișilor.

După ce au auzit Declarația, tokyoții s-au adunat probabil în fața Palatului Imperial; aici însă, o mulțime de oameni s-au strîns să plîngă în fața porților Palatului nelocuit din Kyoto. Kyoto este plin de temple buddhiste și șintoiste unde poți să mergi să plîngi în astfel de ocazii. Preoții au avut de lucru, nu glumă, în ziua aceea. Cu toată importanța Templului de aur, nimeni n-a venit să-l viziteze. Deci numai umbra mea se putea zări pe pietricelele ce se prăjeau la soare. Și ca să înțelegeți bine situația, eu

59

eram ae o pane, iar iernpiui ue aur ue ceaiana pai ie. mu ■ simțit că legătura mea cu Templul a suferit o

schimbare l față de clipa în care l-am zărit pentru prima oară. În j momentele dificile, cum ar fi înfrîngerea sau suferința l națională, Templul de aur era în elementul său; în astfel j de momente era sublim — sau cel puțin voia să pară j sublim. Nu a fost așa pînă azi. Fără îndoială, faptul că scă- j pase pînă la urmă de raidul aerian și era acum în afara l oricărui pericol i-a restituit vechea expresie care părea să ! spună: „Sînt aici din timpuri străvechi și voi rămîne aici în veci.”

Stătea acolo într-o tăcere desăvîrșită, ca o piesă de mobilă elegantă, dar inutilă, avînd folia interioară l străveche de aur protejată de glazura soarelui de vară, ce-i l dubla parcă pereții exteriori. Rafturi mari și goale expuse la verdele arzător al pădurii. Ce obiecte ornamentale se puteau pune pe astfel de rafturi? Nimic nu se potrivește cu dimensiunile lor cu excepția vreunei cădelnițe fantastic I de mari sau a vreunui fleac cu adevărat colosal. Dar Templul de aur pierdu cu totul astfel de lucruri; esența i se j dizolvă brusc, etalîndu-și o formă ciudat de ștearsă. Cel J mai straniu lucru era însă faptul că, deși mă încîntase prin **frumusețea** lui de nenumărate ori, mie acum mi se părea j cel mai frumos. Niciodată nu și-a etalat o frumusețe atît j de dură — o frumusețe care depășea chiar propria-mi imagine, da, care întrecea cu mult realitatea, o frumusețe j ce nu suporta comparație cu nimic din ce era evanescent! Niciodată nu i-a strălucit atît de puternic frumusețea, j respingînd orice încercare de a-i găsi o semnificație.

Nu exagerez deloc dacă mărturisesc că, pe cînd j stăteam cu privirile așintite la Templu, picioarele îmi j tremurau și fruntea îmi era acoperită de broboane de **sudoare**. Odată, mai demult, cînd mă întorsesem la țară după ce văzusem Templul, părțile lui componente și de I fapt întreaga clădire răsunau armonios, ca o melodie j minunată. Dar ceea ce auzeam de data aceasta era liniște] totală, tăcere desăvîrșită. Templul de aur se înălța în fața,] mea ca o înspăimîntătoare pauză dintr-o piesă muzicală, ca o tăcere răsunătoare.

60

— 5-a rupt *legătura* dintre mine și Templul de aur, jni-am zis. Ideea mea că Templul și cu mine locuim în aceeași lume s-a destrămat. Mă voi întoarce la fosta mea stare, dar va fi și mai fără ieșire decît pînă acum. O stare în care eu exist pe de o parte, iar frumusețea, pe de altă parte. O stare care nu se va ameliora cîtă vreme dănuie această lume.

Pierderea războiului a fost pentru mine o experiență a disperării. Și acum văd în fața ochilor lumina aceea de vară ca o flacără a zilei înfrîngerii: 15 august. Se spunea că toate marile valori s-au prăbușit; dar în sinea mea, dimpotrivă, s-a deșteptat eternitatea, a înviat și-și cerea drepturile. Eternitatea care mi-a spus că Templul de aur va rămîne în veci acolo. Eternitatea care cobora din înalt, lipindu-ni-se de obraji, de mîini, de stomac și îngropîndu-ne cu totul în cele din urmă. Ce lucru blestemat! Da, în fîrîitul greierilor ce răsuna dinspre colinele din jur, eu per-cepeam această eternitate ca un blestem care mă ferecase în mortarul auriu.

La slujba din seara aceea, înainte de a merge la culcare, ne-am rugat în special pentru liniștea Majestății Sale împăratul și pentru sufletele celor uciși în război. Ne obișnuisem încă de la începerea războiului cu veșminte simple, dar în seara aceea starețul era îmbrăcat în straiile de sărbătoare pe care nu le mai scosese la lumină de ani de zile. Fața aceea durdulie și neprihănită — aveai impresia că și ridurile s-au șters — părea rumenă și sănătoasă azi, debordînd de satisfacție. Foșnetul rece al hainelor preoțești se auzea limpede în Templu în noaptea aceea călduroasă.

După recitarea sutrei, toată lumea a fost chemată în camera starețului să asculte predica. Alesese pilda pai-sprezece din *Mumon-kank* „Nansen omoară o pisică” — ce

¹ Colecție de patruzeci și opt de koan (parabole) bazate pe anecdotele maștrilor Zen, compilate de preotul chinez Wu-men (Mumon) în anul 1228 (*n.ed.*).

61

uj*ui* și ui piuu oaii.Ck.1 31 HC1 UIi nEKlgUn'TUKU' 5UU

numele „Nansen omoară o pisicuță” și în pilda șaizeci și patru sub numele „Choshu poartă o pereche de pantofi pe cap”. Era cunoscută ca una din cele mai dificile probleme ale sectei Zen încă din timpuri străvechi.

j În perioada T'ang trăia un bine cunoscut preot Ch'an pe~nume P'u Yiian, care locuia pe muntele Nan Ch'iian și de aceea i se spunea Nan Ch'iian — Nansen în japoneză. într-o zi, cînd toți călugării erau la tunsul ierbii, apărui în templul liniștit o pisicuță. Toată lumea era curioasă s-o vadă. Au fugit după bietul animal și l-au prins. Acesta deveni obiect de dispută între aripa estică și cea vestică a templului: fiecare voia să-l țină pentru el.

Părintele Nansen, care urmărea cearta, înșfacă pisicuța de ceafă și, punîndu-i cuțitul pe gît, spuse: „Dacă sînteți în stare să spuneți ce trebuie, pisicuța este salvată; dacă nu, va muri!” N-a fost nimeni în stare să răspundă, așa că părintele Nansen omorî pisicuța și o aruncă.

La lăsarea serii se întoarse la templu mai marele discipolilor, Choshu. Părintele Nansen i-a spus ce s-a întîm-**plat** și i-a cerut părerea. Choshu își scoase imediat pantofii, îi puse pe cap și părăsi încăperea. Văzînd acestea, părintele Nansen se jeli: „Oh, dacă ai fi fost aici j astăzi, viața pisicuței ar fi fost cruțată.”

Aceasta era povestea în linii mari. Partea în care Choshu își pune pantofii pe cap era considerată deosebit de dificil de interpretat, dar după spusele starețului, nu j ridica nici o problemă.

Motivul pentru care părintele Nansen omorîse pisica ■ era anihilarea iluziei *sinelui* și stîrpirea tuturor gîndurilor I vane ori a închipuirilor. Dînd dovadă de necugetare, l tăiașe capul pisicii, îndepărtînd astfel orice contradicții, ! opoziții și dușmănie între *sine* și ceilalți. Această faptă era cunoscută sub numele Sabia-ucigătoare, pe cînd cea a lui j

¹ Colecție de o sută de parabole, alese și comentate de preotul chinez Yuan-wu în 1125 (*n.ed.*).

— ^aui-a-uaiduare-ae-viață. Uestul, de o infinită mărinimie — să poarte pe cap Obiecte murdare —, este considerat o dovadă de noblețe buddhistă^

Punînd astfel problema, starețul își termină predica fără să aducă cîtuși de puțin vorba despre înfrîngerea Japoniei. Parcă fuseseră vrăjii de șireata vulpe. N-am priceput de ce alesese această problemă de filozofie Zen tocmai în ziua înfrîngerii țării. În timp ce ne îndreptam spre camere, îi împărtășeam lui Tsurukawa îndoielile mele. Și el păru surprins și dădu din cap.

— Nu înțeleg, spuse. Cred că cine nu a trăit o viață de preot nu e capabil să înțeleagă. Dar după părerea mea, secretul predicii este că tocmai despre înfrîngere nu trebuia să pomenească într-o zi ca aceasta, ci doar despre uciderea unei pisici.

Nu eram cîtuși de puțin nefericit că pierdusem războiul, dar privirea de mulțumire exagerată a starețului mă făcu să mă neliniștesc. Respectul pentru stareț contribuia de obicei la păstrarea ordinii în Templu. Și totuși, de un an de zile de cînd eram sub oblăduirea acestui Templu, n-am reușit să simt nici dragoste, nici respect pentru stareț. Lucrul în sine nu avea prea mare importanță, dar de cînd mama îmi aprinse în suflet flacăra ambiției, începusem să-l privesc pe stareț cu ochiul critic al băiatului de șaptesprezece ani.

Starețul era cinstit și nepărtinitor. Dar era o cinste și o nepărtinire de care mă credeam și eu în stare în cazul în care ajungeam stareț. Omul acesta nu avea ceea ce se cheamă simțul umorului, caracteristic preoților din secta Zen. Mi se părea ciudat, deoarece umorul era de obicei un atribut nelipsit al oamenilor grași.

Auzisem că starețului îi plăcuseră femeile în tinerețe. Cînd am încercat să mi-l imaginez dedîndu-se unor astfel de plăceri, mă amuzam, dar mă și jenam. Ce poate simți o femeie îmbrățișată de un trup ca o plăcintă rotundă? Avea probabil impresia că acel trup moale și trandafiriu se putea întinde pînă la capătul lumii, îngropîndu-se parcă într-o masă de carne.

62

63

poate avea astfel de porniri. Motivul pentru care starețul se ținea după femei poate să fi fost dorința de a-și manifesta desconsiderarea față de poftele trupesti, disprețul pentru trupul pe care și-l jertfea în felul acesta. Dar dacă așa stăteau lucrurile, mi se părea ciudat că acest trup pe care el îl disprețuia a putut să înmagazineze atîta hrană și era în stare să învăluie cu atîta fățarnicie spiritul. Trupul supus, blînd, spăsit, ca un animal domestic bine dresat. Trupul care era amantul spiritului pentru stareț... | Să vă spun ce a însemnat de fapt pierderea războiului pentru mine. Nu-i pot spune eliberare. Nu, în nici un caz. N-a fost altceva decît o revenire la neschimbata și eterna practică buddhistă care se contopea cu viața noastră de zi cu zi. S-a reluat ferm această practică și a continuat fără întrerupere din ziua capitulării: începutul ceremonialului, sarcinile de dimineață, întrunirea la fiertura de orez, rugăciunea, doctoria sau masa de seară, baia, deschiderea pernei. Starețul ne-a interzis cu desăvîrșire introducerea în Templu a orezului de la bursa neagră. De aceea, singurele firicele de orez pe care le vedeam plutind în prăpăditele noastre castronele erau cele trimise de enoriași sau o mică parte din orezul cumpărat la bursa neagră de diacon. Diaconul obținea orezul pe motiv că eram în creștere și aveam nevoie de hrană consistentă; dar întotdeauna pretexta că acest orez de la bursa neagră este partea contribuției ce se cuvine Templului. Uneori ieșeam în oraș și ne cumpăram cartofi dulci. Nu ni se dădea fiertură de orez numai la micul dejun; și masa de prînz, și cina constau din fiertură și cartofi dulci, de aceea ne era mereu foame.

Tsurukawa cerea dulcius de acasă, așa că părinții îi mai trimiteau uneori pachete din T5kyo. Își aducea j proviziile în camera mea seara tîrziu și mîncam împreună, i Fulgerul scapără cînd și cînd pe cerul întunecat.

L-am întrebat pe Tsurukawa de ce stă aici cînd are cămin atît de prosper și părinți iubitori.

64

__ . a un soi ae educație pe care mi-o impun, îmi

explică. În orice caz, voi moșteni templul tatei la momentul oportun.

Se părea că nimic nu-l deranja pe Tsurukawa. Se încadrase perfect în acest regim de viață, ca un bețigaș în cutia lui. I-am spus apoi lui Tsurukawa că s-ar putea ca țara noastră să treacă printr-o perioadă cu totul neobișnuită. Mi-amintisem ce se povestea la școală la cîteva zile după capitulare. Era vorba de un ofițer care răspundea de o anume fabrică și care, imediat după ce s-a terminat războiul, a încărcat un camion cu marfă și, pornind spre casă, spuse deschis:

— De acum încolo o să mă apuc de afaceri la bursa neagră.

Mi-l imaginam pe acest ofițer îndrăzneț, aspru, cu privirea pătrunzătoare, gata să păcătuiască cu bună știință. Drumul pe care urma să pășească în bocanci de militar trăda circumstanțele morții în bătălie; se

prezenta sub forma unui haos ce-mi amintea de roșeața puternică a răsăritului. Când plecă, fularul de mătase îi flutura probabil la piept și obrajii erau expuși răcorii nopții care persista. Spinarea i se va încovoia sub greutatea lucrurilor furate: va trece cu viteză uimitoare. Dar în zare se auzea încetișor clopotul haosului răsunînd în clopotniță.

Eram departe de asemenea lucruri. N-aveam bani, nu eram liber, nu eram emancipat. Era limpede că în mintea mea de copil de șaptesprezece ani „o perioadă nouă” implica o hotărîre fermă de a merge pe un anume făgaș, chiar dacă acesta nu căpătase încă o formă concretă.

— Dacă ființele de pe lumea aceasta, îmi ziceam, au de gînd să se înfrupte din ticăloșii prin acțiuni și fapte, atunci eu mă voi afunda cît voi putea în lumea lăuntrică a nebuniei.

Numai că răutatea cu care cochetaam la început nu era decît încercarea de a intra în grațiile starețului prin tot soiul de tertipuri, pentru a ajunge să pun mîna pe Templul de aur, sau visul pur și simplu absurd de a-l otrăvi pe stareț, înlăturîndu-l în felul acesta. Cu astfel de pla-

65

nun m minte, ml-âm simțit conștiința mai ușoară, o data ce m-am asigurat că Tsurukawa nu nutrește aceleași j ambiții.

— Nu ai vreo grijă sau speranță pentru viitor? l-am întrebat.

— Nu, nici una. La ce mi-ar folosi?

Nu mi s-a părut trist cînd a spus-o și nici n-a dat un răspuns înfîmplător. Chiar în clipa aceea, un fulger i-a luminat sprîncenele înguste și ușor arcuite, singurele mai reușite. Tsurukawa îl lăsase pe frizer să-l radă cum **voia**, așa că sprîncenele, și așa subțiri, se subțiaseră de tot și se vedea o umbră ușoară, albastră la capete, pe unde trecuse aparatul de ras.

Cînd am zărit acel albastru, m-am tulburat. Băiatul acesta tînăr care ședea în fața mea trecea prin viață neîntinat, era puritatea întruchipată, cu totul altfel decît mine. Viitorul lui se arăta atît de nebulos, încît părea că arde. Flacăra viitorului lui plutea pe un ulei rece, limpede ca cristalul. Oare cine pe lumea asta trebuia să-și prevadă inocența și puritatea? Și asta în cazul în care nu i-ar fi rămas decît inocența și puritatea...

în noaptea aceea, după ce Tsurukawa s-a dus înj camera lui, n-am putut închide ochii din cauza căldurii I înăbușitoare a verii...

Am sărit din pat și m-am strecurat afară prin ușa de j serviciu a micii biblioteci. În spatele lui Rokuonji, la est de Yukatei se înalță muntele Fudo. Era acoperit cu o I pădure deasă de pini și, printre firele dese ale ierbii ce l se întindea printre copaci, își scoteau capul floarea- j soarelui, azaleele și alte flori. Cunoșteam bine muntele, j puteam să-l urc și noaptea fără să mă împiedic. Din vîrf j se vedea Kyoto de sus și partea centrală, iar în zare, j munții Eizan și Daimonji.

Am luat-o-n sus pe pantă. Am urcat în bătaia de aripi j a păsărilor speriate de apropierea mea; nu mă uitam pe I unde călcăm, dar cu toate acestea nu m-am împiedicat de J buturugi. Simțeam că urcușul acesta, fără să mă gîndes

66

a ceva anume, mă tămăduia. Cînd am ajuns în vîrf, am simțit vîntul rece al nopții înviorîndu-mi trupul asudat. M-a surprins priveliștea din fața ochilor. Camuflajul fusese suspendat de mult și o mare de lumini se întindea în zare. Mi s-a părut un adevărat miracol, mai cu seamă „ă n-am mai călcat pe aici noaptea, după terminarea războiului.

Luminile formau un corp solid. împrăștiate pe o suprafață întinsă, nu lăsau impresia că sînt aproape sau departe; în fața ochilor mei, în noapte, se înalța însă o clădire uriașă, diafană, formată în întregime din lumini, care părea să-și răsfire turnul înaripat și se ținea mîndră. Aici se dezvăluia un adevărat oraș. Numai pădurea din jurul Palatului Imperial rămase neluminată și părea o peșteră mare, neagră. Din cînd în cînd, în direcția muntelui Eizan, scapără fulgerul pe cerul întunecat.

— Aici se află universul lumesc, mi-am zis. Acum, că războiul s-a sfîrșit, sub lumina aceea oamenii sînt mînați de gînduri păcătoase. Nenumărate cupluri se privesc la lumină și în nările lor stăruie mirosul *morții*, care îi apasă direct. Mă consolează gîndul că toate aceste nenumărate lumini sînt stînjenitoare, nu fac decît să împiedice. Fie ca răutatea din inima mea să sporească și să se înmulțească la nesfîrșit, astfel încît să fie în concordanță, pînă în cele mai mici amănunte, cu lumina imensă din fața ochilor mei! Fie ca bezna din inima mea, în care este îngrădită ticăloșia, să egaleze bezna nopții care conține acele nenumărate luminițe!

Numărul celor care vizitau Templul de aur sporea. Starețul a solicitat la primărie mărirea taxei de intrare, ca să țină pasul cu inflația.

Vizitatorii pe care-i văzusem pînă acum erau oameni modești, îmbrăcați în uniforme, haine de lucru sau pantaloni precum burlanele. De cînd au sosit însă trupele de ocupație, a început să înflorească viața de desfrîu prin jurul Templului de aur. Nu toate schimbările au luat o

67

întorsătura neplăcută. A renăscut obiceiul ceremoniei *i* ceaiului, iar femeile veneau acum la Templu în chimo-] nouri viu colorate pe care le puseseră deoparte în anii de j război. Noi, preoții, îmbrăcați în veșminte întunecate, I contrastam puternic cu restul lumii: parcă jucam roluri j de preoți din amuzament sau parcă eram locuitorii unui! anume cartier care se străduia din răsputeri să păstreze vechile și ciudatele obiceiuri în interesul turiștilor. Soldații americani erau pur și simplu șocați din pricina noastră: ne trăgeau de mîneci fără nici o jenă și rîdeau de noi. **Uneori** ne ofereau bani ca să-i lăsăm să ne poarte veșmintele și, îmbrăcați astfel, își făceau fotografiile ca amintire. Aceste lucruri s-au întîmplat cînd Tsurukawa și cu mine am fost recomandați ca interpreți vizitatorilor străini în locul ghizilor care nu vorbeau engleza.

Era prima iarnă după război. Începuse să ningă vineri seara, continua să ningă și sîmbătă. Fiind la școală dimineața, ardeam de nerăbdare să mă întorc să văd Templul de aur acoperit de zăpadă. Ninse și după-masă. Am ieșit de pe alea vizitatorilor . și, încălțat cu cizmele de cauciuc și cu ghiozdanul pe **umerii** am pornit spre lacul Kyoko. Fulgii de zăpadă i cădeau cu iuțeală, neconținut. Cînd eram copil și ningea \ îmi ridicam fața spre cer, cu gura deschisă. Așa am făcut i și de data aceasta și fulgii mi-au atins dinții. Aveam i impresia că-i aud lovindu-se de o foiță foarte subțire de **metal**. Am simțit fulgii împrăștiindu-mi-se prin gura **caldă** și topindii-se la atingerea ei. În clipa aceea mi-a venit în minte imaginea ciocului păsării phoenix de pe j vârful nivelului Kukyocho. Ciocul fierbinte și neted al **păsării** aurii.

Zăpada dă tuturor un soi de sprinteneală. Și oare ar fi nepotrivit să afirm că eu, care nu împlinisem optsprezece ani, simțeam un avînt tineresc?

Templul de aur era nespus de frumos învăluit în zăpadă. Crusta golașă a acestei clădiri, cu pilonii j

68

jnălținau-se aproape unul de altul, expusă intemperiilor, părea înviorată. Zăpada cădea nestingherită spre interior.

— Oare de ce nu se bilbiie zăpada? mă întrebam.

Uneori, cînd fulgii se loveau de frunzele arbustului *yat-sude*¹, cădeau pe pămînt ca și cum s-ar fi împleticit. Dar în clipa în care m-am simțit învăluit de zăpada ce se lăsa încet-încet din înalt, am uitat de veninul din inimă și mi s-a părut că mă întorc la o cadență spirituală mai nobilă, de parcă mă scăldam în muzică.

Datorită zăpezii, tridimensionalul Templu de aur a căpătat cu adevărat o statură nouă, ca într-o fotografie, și încetă să sfideze lumea exterioară. Ramurile golașe de arțari ce se întindeau jur-împrejurul lacului nu prea suportau zăpada, așa că păduricea părea mai golașă ca oricînd. Ici-colo însă, zăpada se aduna pe pini. Era splendidă! Se adună zăpadă și la suprafața înghețată a lacului, dar, ce curios, în unele locuri nu era zăpadă, iar în altele lacul părea pur și simplu spoit cu pete mari, albe, asemeni norilor dintr-un tablou decorativ. Stînca Kyusanhakkai și insula Awaji păreau legate prin zăpada de la suprafața înghețată a lacului, iar pinii care creșteau acolo păreau să se arcuiască, cu totul întîmplător, în mijlocul unei cîmpii de gheață și zăpadă.

Trei părți ale Templului de aur era uimitor de albe: acoperișurile nivelelor Kukyocho și Choondo, precum și cel al lui Sosei. Partea nelocuită a clădirii era întunecată, și această negreală a complicatei construcții de lemn avea o oarecare prospețime, contrastînd puternic cu zăpada. Cu cît privești mai mult un tablou ce aparține curentului sudic, reprezentînd un castel cuibărit în munți, cu atît vrei să te apropii de pînză pentru a vedea dacă nu cumva locuiește cineva dincolo de ziduri. Tot așa, farmecul ce-l exercita asupra mea vechiul lemn negru mă făcea să vreau să aflu dacă nu cumva turnul Templului este locuit. Dar chiar dacă-mi apropiam fața de Templul de aur, nu făceam decît să mă ciocnesc de pînza mătăsoasă de zăpadă; și mai mult de atît nu mă puteam apropia.

¹ *Fatsia japonica* (n.trad.).

69

Templul de aur

cerul acoperit de zăpadă. Am ridicat privirile și am urmărit atent fulgii, ce se roteau parcă pe loc, pentru ca apoi să se așeze pe pereții vechi, înveliți într-o foiță aurie ce-și pierduse strălucirea, și stăteau acolo pînă formau broboane aurii.

Ziua următoare era duminică. Dis-de-dimineață veni după mine bătrînul ghid. „Avem vreun oaspete străin

înainte de ora deschiderii", mă gîndeam. Ghidul îi vorbise soldatului prin semne, rugîndu-l să aștepte, și veni să mă cheme, deoarece, cum am mai spus, eu vorbeam engleza. În mod surprinzător, mă descurcam mai bine decît Tsurukawa și nici măcar nu mă bilbuiam.

La intrare oprise o mașină. Un soldat american, beat mort, stătea rezemat de unul din stîlpi. Cînd mi-am făcut apariția, m-a privit de sus și a rîs disprețuitor.

Grădina strălucea orbitor din cauza zăpezii. Pe acest fundal sclipitor se îndreptau spre mine, dinspre fața cărnosă a tînrului ofițer, nori albicioși de aburi amestecați cu miros de whisky. Mă simțeam stînjinit ca de obicei și mă gîndeam ce poate simți o persoană care mă depășește atît de mult ca statură.

Cum îmi făcusem un obicei din a nu mă împotrivi, am acceptat și de data aceasta să-i arăt Templul, deși nu se deschisese încă. I-am cerut să plătească taxa de intrare și taxa pentru ghid. Spre surprinderea mea însă, individul cel mătăhălos și beat nu dădea nici un semn că ar avea de gînd să plătească. Apoi s-a uitat în mașină și parcă a zis:

— **leși!**

Pe pragul mașinii văzui un picior încălțat într-un pantof fin, cu tocuri înalte. M-a surprins faptul că, deși era frig, nu avea ciorapi. Mi-am dat seama pe loc că fata era o prostituată întreținută de soldați străini, pentru că avea o haină de un roșu-aprins, iar unghiile de la mîini și de la picioare erau la fel de roșii. Cînd i s-a desfăcut puțin haina, am zărit pe dedesubt o cămașă de noapte jingoasă din material de prosop. Fata era foarte beată și

70

privea hx. BarBaful era îmbrăcat îngrijit, in unirmâ, dar ea își aruncase pur și simplu o haină peste cămașa de noapte. Plecase în pripă.

La lumina zăpezii, fața ei părea foarte palidă. Roșul-aprins de pe buze contrasta puternic cu pielea albă, *ce pătea* aproape lipsită de culoare. De îndată ce puse piciorul jos pe pămînt, fata începu să strănute; mici cute se adunară în jurul nasului subțire și ochii obosiți și tulburi priviră o clipă în zare, ca apoi să devină iar greoi, inexpressivi.

Apoi îl strigă pe bărbat:

— *Jaak, Jaak! Tsu korudo, tsu korudo!*¹ Vocea fetei părea să rătăcească prin zăpadă, tristă. Bărbatul nu răspunse. Era prima oară cînd constatam că o astfel de femeie poate fi într-adevăr frumoasă. Nu pentru că semăna cu Uiko. Arăta ca un portret desenat cu multă migală, în așa fel, încît nici măcar o trăsătură să nu aducă a Uiko. Această fată avea o frumusețe proaspătă, provocatoare, ce părea să fie tocmai o reacție la amintirea mea despre Uiko. Și mă măgulea oarecum rezistența mea la tulburarea senzuală, urmare a primei mele experiențe legate de frumusețe. Avea un singur punct comun cu Uiko. Nu mă băga deloc în seamă, așa cum stăteam acolo, îmbrăcat într-un pulover murdar și încălțat cu teniși.

Toată lumea de la Templu se sculase devreme și curăța zăpada, dar nu reușiseră să degajeze decît cărarea vizitatorilor. Ar fi fost foarte complicat dacă ar fi venit acum vreun grup de vizitatori, deoarece nu era loc de trecere decît pentru cîțiva și pe un singur șir. Am luat-o înaintea soldatului și a fetei.

Cînd a ajuns la lac și i s-a deschis priveliștea în fața ochilor, americanul ridică mîinile și scoase un chiot de bucurie. A mai zis ceva, dar n-am înțeles. Apoi o scutură zdravăn pe fată. Fata încruntă din sprîncene și repetă simplu:

— *O, Jaak, tsu korudo!*

¹ *Too cold* (engl.) = E prea frig (*n.trad.*). 71

ma întreoa ce sint Doaoeie roșu aie plantei aurii care se vedeau printre frunzele încărcate de zăpadă, dar n-am fost în stare să-i spun decît *aokP*. Probabil că trupul lui de uriaș a fost străbătut de un fior liric, dar se citea multă cruzime în ochii senini, albaștri. În cîntecele și poeziile pentru copii ale Mamei Gîște² se vorbește despre ochi negri, cruzi și pizmași. Adevărul este că arunci cînd îți imaginezi cruzimea, în mod normal îi atribui altă trăsătură.

Am început să-i vorbesc despre Templul de aur așa cum scrie la carte. Soldatul era îngrozitor de beat și n-avea siguranță în picioare. Cu degetele amorțite de frig, am început să răsfoiesc cărțulia în engleză despre Templul de aur, pe care obișnuiam s-o citesc în astfel de ocazii. Dar americanul mi-a smuls-o din mînă și a început să citească el, maimuțărindu-se. Am înțeles că nu mai avea nevoie de explicațiile mele.

M-am rezemat de balustrada de la Hosui-in, lăsîndu-mă pradă extazului provocat de sclipirea lacului. Interiorul Templului de aur nu fusese niciodată atît de expus luminii, atît de strălucitor. Ți-era și greu să-l privești.

Cînd mi-am ridicat privirile, mi-am dat seama că bărbatul și femeia se pusese pe ceartă în drum spre Sosei. Cearta părea să se întetească, dar nu pricepeam o iotă. Fata i-a răspuns brutal; nu-mi dădea seama dacă vorbește engleză sau japoneză. Au luat-o spre Hosui-in, continuîndu-și cearta. Păreau să fi uitat cu totul de mine. **Americanul** se porni s-o insulte. Ea-i arse o palmă cu] toată puterea. Apoi se întoarse și o luă la fugă spre ieșire, j N-am înțeles ce se întîmpla, dar și eu am părăsit Templul j de aur și am luat-o la fugă pe malul lacului. Cînd am j ajuns lingă fată, americanul cu picioarele lui lungi mi-o) luase înainte și o ținea strîns de gulerul hainei. O ținea pe !

¹ Plantă cu frunze aurii (*n.trad.*).

² Autoarea imaginară a unei culegeri de poezii pentru copii, publicată sub titlul *Mother Goose's Melody (Melodia Maniei Gîște)* în 1781 (*n.trad.*).

ea, dar mă privea pe mine. A dat drumul gulerului. Avea probabil o forță fantastică, pentru că în clipa în care a luat mâna de pe guler, fata căzu. Poalele hainei s-au desfăcut și i s-au văzut pulpele dezgolite, întinse pe zăpada albă. Fata nici nu încercă măcar să se ridice. Îl străfulgera cu privirea, de acolo de jos, pe uriașul care o domina. Abia m-am abținut să nu îngenunchez și s-o ajut să se ridice. Tocmai mă pregăteam să fac lucrul acesta, când americanul a strigat:

— Hei!

M-am întors. Stătea în fața mea cu picioarele depărtate. Mi-a făcut un semn cu degetele. Apoi, cu o voce complet schimbată — o voce caldă, dulce —, spuse în engleză:

— Calc-o! Hai, calc-o!

Nu înțelegeam ce vrea. Citeam parcă un ordin în ochii lui albaștri, ce mă priveau de la înălțime. Vedeam peste umerii lui lași Templul de aur acoperit de zăpadă, strălucind sub cerul albastru, posomorit. Nu mai rămăsese nici urmă de cruzime în ochii lui albaștri. Nu știu de ce, dar în momentul acela mi se părea chiar foarte duioși. Ridică mâna, mă apucă de ceafă și mă săltă. În ciuda gesturilor brutale, vocea îi era caldă și blândă.

— Calc-o! spuse. Trebuie s-o calci!

Incapabil să mă opun, mi-am ridicat piciorul încălțat. Americanul mă bătu pe umăr. Piciorul mi se ridică și pașii pe ceva moale ca noroiul de primăvară. Era stomacul fetei. Fata închise ochii și gemu.

— Hai, mai tare! Nu te lăsa!

Mi-am lăsat piciorul pe fată. Lupta care se dăduse în mine când am apăsat-o prima dată făcu loc unei plăceri de nedescris.

„E stomac de femeie, gândeam. Acesta este pieptul.” Nu mi-am putut imagina niciodată că un trup omenesc poate fi atât de elastic, că poate reacționa cu atîta mobilitate.

— Ajunge, spuse americanul deslușit.

Ridică fata politicos, îi șterse noroiul și zăpada de pe haine și o ajută să se urce în mașină. Pășea înainte, fără să privească în direcția mea; nici fata nu m-a privit. Când

73

au ajuns la mașină, a lasat-o pe tată să urce prima. Se pare că se dusese efectul băuturii. Americanul se întoarse spre mine și-mi spuse grav:

— Mulțumesc.

A vrut să-mi dea ceva bani, dar am refuzat. Luă atunci două cartușe de țigări americane din mașină și mi le vârî în brațe.

Obrajii îmi ardeau și se reflectau parcă în albul zăpezii. Mașina dispăru în zare, ridicînd în urma ei un nor de zăpadă. Tremuram tot de emoție.

După tfe mi-a mai trecut, m-am gîndit la un plan. Ce-ar fi să dau și eu dovadă de puțină abilitate și diplomație! Starețului îi plăceau țigările. Ce încîntat ar fi să primească acest dar! *Și fără să știe absolut nimic.*

Nu trebuia să mărturisesc tot ce se întîmplase. Am făcut ce-am făcut pentru că mi s-a ordonat și am fost constrîns. Dacă nu l-aș fi ascultat pe american, cine știe ce-aș fi pățit!

Am mers la stareț în Marea Bibliotecă. Diaconul îi rădea capul, fiind foarte priceput la astfel de treburi. Am așteptat pe verandă unde strălucea puternic soarele dimineații. Se adunase în grădina zăpada pe pinul-barcă și sclipea orbitor; arăta exact ca o barcă pliantă nou-nouță.

Starețul stătea cu ochii închiși când diaconul îl rădea. Ținea în mînă o bucată de hîrtie în care aduna părul tuns. Conturul capului se schița tot mai mult, pe măsură ce diaconul își continua operația. După ce termină, diaconul înfășură capul proaspăt ras într-un prosop fierbinte. • îndepărtă apoi prosopul și de sub el ieși un cap ca de j nou-născut, sclipitor, de parcă ar fi fost fiert.

Am reușit să-i spun ce vreau și i-am dat cele două cartușe de Chesterfield, cu o plecăciune.

— Ah! spuse starețul, îți mulțumesc foarte mult. Zîmbi puțin. Asta a fost tot. Apoi luă negustorește cele l două cartușe și le puse, ca din întîmplare, pe biroul ticsit l de hîrtii și scrisori. Când diaconul începu să-i maseze j umerii, starețul închise iar ochii.

A trebuit să mă retrag. Fierbeam de nemulțumire. Fapta rea și de neînțeles pe care o comisesem, țigările pe care le promisem drept răsplată, faptul că starețul le-a luat pur și simplu fără să știe măcar de unde și de ce le-am primit — toate acestea trebuiau să ducă la ceva mai dramatic și mai violent. Faptul că o persoană de talia starețului ignora complet ce se întîmplase constituia un motiv în plus de a-l disprețui.

pe cînd mă pregăteam să ies din cameră, starețul mă opri.

— Ascultă! spuse el. Am de gînd să te trimit la Universitatea Otani de îndată ce terminj școala. Trebuie să înveți serios, băiatule, ca să obții medii bune la admitere. Aceasta ar fi fost și dorința tatălui tău.

Vestea a fost răspîndită imediat în tot Templul de către diacon. Un *jiso* căruia starețul îi recomandă să-și urmeze studiile mai departe, asta însemna că e un tînăr de nădejde. Se întîmpla și pe vremuri ca un *jiso* să meargă seară de seară la stareț să-i maseze umerii, nutrind speranța că-l va recomanda pentru universitate, și în multe cazuri ambițioșii se realizau. Tsurukawa, care urma să intre la Universitatea Otani pe cheltuiala părinților, m-a bătut pe umăr încîntat cînd a auzit vestea. Alții însă, cărora starețul nu le promisese nici o recomandare, n-au mai vorbit cu mine după aceea.

CAPITOLUL IV

ÎN PRIMĂVARA ANULUI 1947 începeau cursurile de pregătire pentru admiterea la universitate. Dar rezultatele obținute de mine n-au fost considerate cu totul ieșite din comun; starețul mă proteja în continuare, iar colegii de la Templu mă invidiau. Dacă priveam problema din afară, puteam să o iau drept un motiv de mândrie dar, de fapt, avansarea mea a fost întunecată de o situație neplăcută la care nici măcar nu vreau să mă gândesc. Într-o zi, când m-am întors de la școală, cam la o săptămână după ce starețul îmi dăduse recomandarea pentru universitate, l-am văzut pe celălalt *jiso*, care nu primise așa ceva, privindu-mă fericit. Până atunci acest tânăr nu-mi adresase nici un cuvânt. Și diaconul, și paracliserul păreau schimbați. Îmi dădeam totuși seama că se străduiesc să nu pară altfel decât pînă acum.

M-am dus la Tsurukawa în cameră în seara aceea și m-am plîns de schimbarea survenită în atitudinea celor din Templu față de mine. La început, fără să mă privească în ochi, încercă să mă convingă că nu se întîmplase nimic; dar nu era el omul care să fie în stare să-și ascundă sentimentele și imediat i-am citit vinovăția în priviri.

— Am auzit și eu de la celălalt *jiso*, spuse Tsurukawa, și nici el nu știe decât din auzite, pentru că era la școală. Oricum, se pare că s-a întîmplat ceva bizar cît ai fost plecat.

Aveam o bănuială, așa că am insistat să continue. Tsurukawa m-a rugat să păstrez secretul. Privindu-mă fix în ochi, începu să-mi povestească.

76

În după-amiaza respectivă, a venit la Templu o fată și a cerut să vorbească cu starețul. Purta haină roșie, în mod cert era o prostituată întreținută de străini. În locul starețului a venit la poartă diaconul. Fata i-a vorbit urît diaconului și a insistat să-l vadă pe stareț. În clipa aceea, din nefericire, starețul își făcu apariția pe culoar. Văzînd fata, a venit la intrare. Fata i-a spus că aproximativ cu o săptămînă în urmă, în dimineața în care ninsese, vizitase Templul împreună cu un soldat străin. Soldatul a trîntit-o pe jos, iar un *jiso*, ca să se dea bine pe lîngă el, a călcat-o în picioare. În seara aceea a avortat. Dată fiind situația, se simțea îndreptățită să ceară despăgubire de la Templu, în cazul în care nu i se acorda, avea de gînd să demaște întreaga afacere de la Rokuon-ji și să-și reclame drepturile publice.

Starețul i-a dat niște bani, fără să spună un singur cuvînt și a trimis-o acasă. Toată lumea știa că eu am făcut pe ghidul în ziua respectivă, dar starețul a spus că, deoarece nu sînt martori la Templu care să-mi fi văzut comportarea necuviincioasă, mai bine să nu mi se spună. Iar el avea de gînd să închidă ochii la tot. Cînd cei de la Templu au auzit povestea de la diacon, au bănuit imediat că eu eram vinovatul.

Tsurukawa mă luă de mîină. Era gata să plîngă. M-a privit cu ochii lui curați și m-a întrebat direct, copilărește: — Ai putut tu să faci una ca asta? Mi-am scotocit puțin starea de spirit. Tsurukawa mă provocase. De ce-mi pusese o astfel de întrebare? Din prietenie? Își dădea oare seama că se lepăda de adevărata lui datorie? Știa el oare că astfel mă trăda pe mine, în ce aveam eu mai profund?

Am mai spus, Tsurukawa era reversul meu pozitiv. Dacă s-ar fi străduit cît de cît să mă înțeleagă și mi-ar fi fost cu adevărat devotat, nu mi-ar fi pus astfel de întrebări, nu m-ar fi întrebat nimic, ci mi-ar fi luat tristețea ca atare și ar fi transformat-o în bună dispoziție. Atunci minciuna ar fi devenit adevăr și adevărul minciună. Dacă Tsurukawa și-ar fi păstrat bunul obicei de a transforma

77

umbra în lumină, noaptea în zi, lumina lunu în lumina soarelui, umezeala mușchiului noaptea în freamătul frunzelor tinere, strălucitoare din miezul zilei — atunci poate aș fi fost capabil să-mi bîlbîi cumva mărturisirea. Dar tocmai de data aceasta n-a procedat așa. Tristețea mi-a sporit de aceea și mai mult.

Am rîs în doi peri. Beznă în Templul neîncălzit. Genunchi reci. Bătrînii piloni uriași ai Templului se înălțau în jurul nostru. Stăteam amîndoi ghemuiți și vorbeam în șoaptă.

Eram îmbrăcat doar în pijama și tremuram, probabil din cauza frigului. Dar plăcerea de a-l minți în față pe prietenul meu pentru prima oară era suficientă ca să-mi tremure genunchii.

— N-am făcut nimic, i-am răspuns.

— Zău? exclamă Tsurukawa. Deci fata a mințit. Lua-o-ar naiba! Și unde mai pui că și diaconul a crezut-o! Indignarea îndreptățită a lui Tsurukawa spori. Spuse că are de gînd să-i explice starețului situația a doua zi. În clipa aceea, îmi trecu prin minte imaginea capului proaspăt ras care arăta ca o legumă fiartă. Apoi i-am văzut obrajii trandafirii, cuminți. Nu știu de ce, dar mi s-a făcut brusc silă.

Era important să-i stăvilesc indignarea lui Tsurukawa, să i-o îngrop înainte de a ieși la lumină.

— După părerea ta, starețul crede că eu am făcut o asemenea faptă? l-am întrebat.

— Știi și eu? spuse Tsurukawa, vădit încurcat de această nouă idee.

— N-au decât să mă vorbească în spate cît poftesc. Atîta vreme cît starețul ține cu mine, sînt liniștit. Eu așa văd lucrurile.

Apoi am reușit să-l conving pe Tsurukawa că dacă încercă să-mi ia apărarea, de fapt stîrmește mai mult bănuiala celorlalți. Numai pentru că starețul credea în nevinovăția mea, i-am explicat eu, a preferat să nu spună nimic și să

nu bage în seamă toată tărășenia. Pe măsură ce vorbeam, bucuria îmi umplea inima, iar această

78

bucurie prinse treptat rădăcini. Era o bucurie care părea să spună: „Nu sînt martori. *Nimeni* nu te poate acuza.” Nu mă gîndeam nici o clipă că starețul crede în nevinovăția mea, dimpotrivă: el era singurul absolut convins de ea. Faptul că a trecut atît de ușor peste fapta mea mă îndreptăța și mai mult să-mi mențin bănuiala. Poate că și-a dat seama chiar în clipa în care i-am dat cartușele de Chesterfield. Poate motivul pentru care a trecut lucrurile sub tăcere a fost și faptul că mă pîndea, mă aștepta să vin de bună voie să mă spovedesc. Și nu numai atît. Poate recomandarea pentru universitate a fost tocmai momeala care să-mi smulgă mărturisirea: dacă nu-i spuneam adevărul, și-o retrăgea drept pedeapsă pentru necinstea mea; dacă mărturiseam, totuși, și dacă se convingea pe deplin ca mă căiesc, putea să-mi facă o favoare: să-mi lase recomandarea.

Capcana cea mare consta în faptul că îi spusese diaconului să nu-mi sufle o vorbă. Dacă eram cu adevărat nevinovat, puteam să trăiesc mai departe senin, fără să știu sau să-mi dau seama că se întîmplase ceva. Dacă, pe de altă parte, făcusem fapta aceea bine, aș putea foarte bine — presupunînd că sînt deștept — să mă prefac că trăiesc mai departe liniștit, arătînd astfel că n-am nici o vină: starea normală a unui om care nu are nimic pe conștiință. Așa că ar fi mai bine să mă prefac. Era cea mai bună soluție, era singurul mijloc prin care-mi puteam dovedi nevinovăția. Starețul insinua prea mult. Grozavă cursă mi-a mai întins! La gîndul acesta mă cuprinsese furia. Se părea că n-aveam nici o scuză pentru ce făcusem. Dacă n-aș fi călcat-o pe față, americanul ar fi putut foarte bine să scoată revolverul și să mă amenințe. La urma urmei nu ai cum să te opui forțelor de ocupație. Fusesem obligat să fac ce făcusem.

Dar senzația pe care am avut-o cînd i-am simțit stomacul pe talpa tenișilor, senzația pe care mi-a dat-o elasticitatea trupului ei, gemetele, felul cum arăta — ca o floare strivită gata-gata să înflorească —, amețeala, descumpănirea pe care mi-a provocat-o, senzația care a

79

trecut ui uipa aceea ca un ruiger ain trupm reiei in ai meu — nu mai pot pretinde că m-a obligat cineva să mă bucur de toate aceste lucruri. Tot nu pot uita farmecul acelei clipe. Și starețul știa cu siguranță ce-am simțit, știa totul pînă în cele mai mici amănunte, știa sigur ce plăcere am simțit!

În anul următor am fost ca o pasăre în colivie. Colivia îmi apărea mereu în fața ochilor. Hotărît să nu mărturisesc niciodată, mă simțeam încordat peste zi. Ciudat! Fapta, care la momentul respectiv nu mi-a stîrnit nici un sentiment de vinovăție, începu să prindă contur. Nu-mi era chiar ușor, deoarece știam că din cauza mea fata pierduse sarcina. Fapta mea se așternuse ca o pulbere aurie în memorie și începuse să iradieze o lumină orbitoare care-mi sfredelea gîndurile. Strălucirea mîr-șăviei... Da, asta era. Poate să nu fi fost un păcat prea mare, dar oricum eram conștient de faptul că-l comiseseam. Această conștiință a vinovăției era precum un ornament în interiorul meu.

Cît despre aspectul practic al problemei, pînă la examenul de admitere la Universitatea Otani nu-mi rămînea decît să trăiesc într-o stare de nesiguranță continuă, dîndu-mi silința să ghicesc adevăratele intenții ale starețului în ce mă privește. Starețul n-a spus niciodată nimic în legătură cu retragerea promisiunii de a mă ajuta să urmez această facultate. Pe de altă parte însă, nu m-a încurajat în nici un fel vorbindu-mi de pregătirile pentru examenul de admitere. Cît așteptam să-mi spună ceva, orice, numai să-mi spună! Dar parcă dinadins nu spunea nimic, supunîndu-mă unei torturi epuizante. Cît despre mine, poate de teamă sau din încăpățînire, ezitam să-l întreb ce gînduri are cu mine. Pe vremuri, îl priveam pe părintele Dosen cu respectul convenit și din cînd în cînd cu ochi critici. Dar acum începuse să dobîndească treptat proporții monstruoase, aveam impresia că în trupul lui nu sălășluiește o inimă omenească obișnuită. Ori de cîte ori voiam să-mi întorc privirile, această ființă plutea în fata mea ca un castel-fantomă.

80

LH<_ luușnui lumimei, starețul rusese solicitat la funeraliile unui fost enoriaș și, deoarece făcea două ore cu trenul pînă la locul respectiv, ne anunță cu o seară înainte că pleacă la ora cinci și jumătate dimineața. Îl însoțea diaconul. Ca să fim gata pentru plecarea starețului, trebuia să ne sculăm la ora patru, să facem curat, să pregătim micul dejun. De cum ne-am trezit, ne-am și făcut „datoria de dimineață” care consta în recitarea sutrei, în timp ce diaconul îl ajuta pe stareț la pregătirile de plecare. Dinspre curtea rece și întunecoasă venea scîrșitul neîntrerupt al găleții din fîntînă. Ne-am spălat repede pe față. Cîntatul cocoșilor din grădină străpungea zorile; era ceva proaspăt în cucurigu lor.

Ne-am suflecat mînele preoțești și am luat-o în grabă spre sala vizitatorilor unde urma să ne întrunim. În răcoarea zorilor, rogojinile de paie din sala cea mare, pe care nu dormise nimeni niciodată, îți dădeau o senzație ciudată, parcă îți respingeau atingerea. Luminările din altar pîlpîiau. Ne-am închinat. Mai întîi ne-am făcut plecăciunea din picioare, apoi am îngenuncheat pe rogojini și ne-am plecat capul de trei ori la sunetul gongului.

îmi plăcea prospețimea vocilor bărbătești la cântarea sutrei de dimineață. Aveau cea mai puternică rezonanță. Vocile profunde păreau să risipească toate gândurile necurate ce se adunau peste noapte; aveai senzația că din corzile vocale ale tuturor cântăreților țîșnesc în șuvoi stropi negri ce sînt împrorșcați în jur. Nu știi dacă și vocea mea răsuna la fel, dar îmi plăcea să cred că și ea risipea aceleași gânduri necurate ca și ale altora.

Starețul era gata de plecare înainte de a se termina „întrunirea la fiertură”. Conform obiceiului, ne-am aliniat cu toții la intrare ca să-l petrecem. Era încă întuneric și cerul era plin de stele. Sub cerul înstelat, cărarea de pietre se întindea lin, pînă la poarta Sanmon, dar umbrele marilor stejari, pruni și pini se tîrau pe pămînt, amestecîndu-se între ele și ocupînd toată suprafața.

81

zorilor îmi pișcă coatele.

1

Totul se desfășură în tăcere. Am făcut plecăciunile de 'l rigoare starețului fără să scoatem un cuvînt, iar el ne * răspunse aproape imperceptibil. Apoi zgomotul pașilor starețului și ai diaconului s-a stins treptat, pe măsură ce se 'depărtau pe cărarea pietruită. Obiceiul este, la cei din secta Zen, ca atunci cînd petreci pe cineva la plecare, să aștepti pînă dispăre complet din raza vizuală. Acum nu le mai distingeam bine siluetele. Nu se mai vedeau decît poalele albe ale mantiiilor și șosetele albe. La un moment dat, păreau să fi dispărut complet, dar de fapt nu era așa: îi ascundeau copacii. După un timp, apărură iar mantiile și șosetele albe, și nu știu de ce ecoul pașilor lor mi se păru mai puternic decît înainte. Îi priveam cum se depărtează și mi se părea că a trecut o veșnicie pînă au dispărut pe poarta principală.

În clipa aceea un impuls ciudat prinse contur. Exact ca atunci cînd cuvinte importante încercau să-și croiască drum, libere, din gura mea, dar erau blocate de bîlbîială; aceeași soartă avu și acest impuls înăbușit, arzîndu-mi gîtul. Era de fapt o dorință subită de eliberare, de ușurare, în aceeași clipă, ambițiile mele anterioare — dorința mea de a intra la universitate, și mai mult, speranța sugerată de mama de a-i lua locul starețului — încetară să mai existe. Voiam să mă eliberez de o forță mută ce pusese stăpînire pe mii și mă domina.

Nu pot spune ca în clipa aceea duceam lipsă de curaj. Curajul necesar pentru a putea face o mărturisire era de fapt un fleac. Pentru unul ca mine care și-a trăit cei douăzeci de ani în tăcere, valoarea unei confesiuni nu era, de fapt, prea mare. S-ar putea ca lumea să mă considere exagerat, dar adevărul este că, ținîndu-mi firea în ciuda tăcerii starețului și refuzînd să mă spovedesc, m-am confruntat doar cu o singură problemă: „Există oare păcate?” Și dacă o țineam așa pînă la capăt și nu mărturiseam, atunci se dovedea că păcatul, chiar unul mic, exista totuși. Pe cînd întrezăream, printre copaci, mantia și

82

rilor, forța care-mi ardea gîtul deveni aproape de estăpîriit și voiam să fac o mărturisire totală. Aș fi vrut să fug după stareț, să mă agăț de mîneca lui și să-i novestesc cu voce tare tot ce se întîmplase în dimineața aceea cu ninsoare. Nu cred că din respect pentru omul care-mi stîrnise astfel de dorințe. Forța pe care o exercita starețul asupra mea era mai mult o forță fizică.

La gîndul că dacă mă spovedesc, se spulberă primul păcat din viața mea, am avut însă o ezitare puternică: parcă mă trăgea ceva înapoi. Apoi silueta starețului trecu de poartă și dispăru sub cerul liniștit, întunecat.

Toți se relaxară subit și porniră zgomotoși spre intrare. Stăteam pe loc, dus pe gînduri, dar m-a trezit Tsurukawa din visare, bătîndu-mă pe umăr. Umărul s-a trezit. Umărul meu slab și prăpădit și-a redobîndit mîndria.

După cum am mai spus, am reușit să absolv cu bine cursurile anului pregătitor, în ciuda dificultăților întîmpinate. N-a trebuit să fac nici o mărturisire. La cîteva zile după aceea, starețul ne-a chemat, pe mine și pe Tsurukawa, și ne-a spus, scurt, că trebuie să începem să ne pregătim pentru examene, că vom fi scutiți de treburile de la Templu cît timp sîntem ocupați cu învățatul.

Am reușit la universitate, cu toate acestea problemele nu erau complet lămurite. Atitudinea starețului nu-mi lăsa de înțeles ce părere are despre ziua aceea cu zăpadă; nici nu-mi puteam da seama ce intenții are în ce privește succesul.

Universitatea Otani însemna un moment de răscruce. Era pentru prima oară în viață cînd mă familiarizam cu idei, cu idei pe care le alesesem deliberat. Otani data de prin 1663, cînd căminele

studentești au fost mutate de la templul Chikushi Kanzeon la conacul Kikoku din Kyoto. De atunci a servit drept mînăstire urmașilor sectei Otani de la templul Hongan. Pe vremea celui de-al cincisprezecelea Patriarh al templului Hongan, un adept pe nume Soken Takagi, care locuia la Niniwa, făcuse o donație

83

Karasumagashira din partea de nord a capitalei și au înființat acolo universitatea. Terenul se întindea pe numai zece acri de pămînt și era prea mic pentru o universitate. Și totuși aici au studiat și s-au inițiat în principiile bud-dhismului mulți tineri, nu numai din secta Otani, ci din toate sectele buddhiste.

O poartă veche din cărămidă despărțea terenurile universității de stradă și de liniile de tramvai. În partea de vest, poarta dădea spre muntele Hiei. De aici, o alee pietruită ducea pînă la poarta cea mare pentru mașini a clădirii principale, o construcție întunecată, mohorîtă, cu două nivele. Pe vîrfurile acoperișului de la intrare se înălța un turn arămiu. Nu era nici pentru ceas, nici pentru clopot; sub paratrăsnetul subțire, o fereastră pătrată eclipsa un colț din cerul albastru.

Lîngă intrare se înălța un tei bătrîn, ale cărui frunze minunate străluceau precum cuprul în soare.

Universitatea, care la origine avusese doar clădirea principală, se extinsese cu timpul, iar diferitele ei părți fură legate între ele la întîmplare. Era în mare parte o construcție veche din lemn, cu un singur nivel. Înăuntrul clădirii nu puteai intra încălțat, iar diferitele aripi erau legate prin coridoare interminabile făcute din scînduri din lemn de bambus. Cu vremea, dușumeaua începu să trosnească. Din cînd în cînd se mai reparau porțiunile stricate și, cînd treceai dintr-o aripă în alta, căleai pe un adevărat mozaic de lemn închis și deschis la culoare, deoarece seîndurile vechi erau intercalate cu cele noi.

Cînd te înscrii la o școală nouă sau la universitate, deși vii cu forțe proaspete, ai parcă sentimentul zădărniciilor lucrurilor. Așa am pățit și eu în primele zile la Universitatea Otani. Deoarece nu-l cunoșteam decît pe Tsu-rukawa, m-am văzut obligat să vorbesc numai cu el. Totuși, după cîteva zile ne-am dat seama că nu e bine să facem opinie separată. Tsurukawa a fost de aceeași părere, așa că după ce-am hotărît să nu mai stăm împreună în

84

mic, necare am încercat să-și lege noi prietenii. Fiind însă bilbîit, n-aveam curajul lui Tsurukawa și, pe măsură ce numărul prietenilor lui sporea, mă simțeam din ce în ce mai izolat.

În programa din anul pregătitor de la universitate am avut următoarele obiecte; etică, japoneză, studiul ideogramelor, chineză, engleză, istorie, scriere buddhistă, logică, matematică și educație fizică. De la bun început mi-au dat de furcă cursurile de logică. Într-o bună zi, m-am hotărît să-l abordez pe unul din studenți în pauza de prînz, mai cu seamă că îmi propusesem de cîtva timp să fac cunoștință cu el. Stătea întotdeauna singur și-și lua gustarea lîngă straturile de flori din grădină. Obiceiul acesta era ca un soi de ritual și nici unul din studenți nu se apropia, în special de cînd au constatat cu cît dezgust își privește mîncarea. Nici el nu vorbea cu ceilalți studenți și părea să respingă ideea de a se împrieteni cu vreunul din ei.

Știam că-l cheamă Kashiwagi. Ce m-a frapat la el erau picioarele strîmbe și faptul că avea un mers tare ciudat, întotdeauna îți lăsa impresia că umblă prin noroi: cînd reușea, în sfârșit, să scoată un picior din noroi, parcă se împlînta celălalt. Nu puteai însă să nu-i remarci sprinteneala. Mersul lui era ca un dans exagerat, cu totul și cu totul original.

Era normal să-l fi remarcat pe Kashiwagi încă din prima zi. M-am simțit ușurat cînd mi-am dat seama cît este de urît. Picioarele lui strîmbe însemnau de la bun început un acord perfect cu starea mea.

Kashiwagi își deschise cutiuța cu gustare pe un petec de trifoi din grădină. Grădina se afla lîngă o clădire dărăpănată ce adăpostea camerele în care noi făceam exerciții de karate și jucam ping-pong; nu mai rămăsese aproape nici un geam la ferestre. În grădină creșteau niște pini prăpădiți și cîteva rame din lemn acopereau răsadnițele goale. Vopseaua albastră a ramelor începuse să se scorojească; era urîtă și încrețită ca niște flori artificiale. Lîngă răsadnițe se aflau cîteva rafturi pentru vase

85

strat de ciuboțica-cucului și unul de zambile.

Era plăcut să stai pe trifoi. Frunzele gingașe absorbeau lumina și o grămadă de umbre mici parcă pluteau ușor deasupra pămîntului. Kashiwagi nu se deosebea cu nimic de ceilalți studenți; numai cînd umbla te frapa diformitatea. Chipul lui palid avea o frumusețe rece. Percepeai o slujenie fizică și în același timp o frumusețe aproape feminină. Handicapații fizic și femeile frumoase se satură să fie

priviți, se plictisesc de a fi în permanență subiectul atenției altora, se simt îngrădiți; ei răspund privirilor prin propria prezență.

Cel care privește cu adevărat e cel care câștigă. Kashiwagi se uita la gustare, dar simțeam că ochii examinează atent lumea din jur.

Părea un îngîmfat, cel puțin aceasta a fost impresia pe care mi-a lăsat-o arunci. Privindu-l în lumina primăverii, printre flori, mi-am dat seama că el nu suferea de sficiune, de vinovăția secretă pe care o resimțeam eu. El era o umbră care-și revendica drepturile, care se afirma sau, mai simplu, era umbra însăși. Soarele n-avea cum să pătrundă prin pielea aceea dură.

Cutia cu gustarea n-a fost prea consistentă, dar i-a mâncat conținutul preocupat și scîrbit; oricum, gustarea pe care și-o pregătise era doar cu puțin inferioară celei pe care mi-o pregăteam eu diminețile din rămășițele de la micul dejun găsite în Templu. În 1947, dacă nu-ți puteai permite să-ți procuri alimente de la bursa neagră, era imposibil să mănînci ca lumea. M-am așezat lîngă Kashiwagi cu un caiet și cutia cu gustare în mînă. Umbra mea îi căzu pe mîncare, așa că-și ridică privirile. S-a uitat la mine, apoi și-a coborît iar privirile și și-a reluat mestecatul monoton, ca un vierme de mătase care ronțăie frunze de dud.

— Scuză-mă, am spus, bîlbîindu-mă teribil. Voiam să te întreb ceva în legătură cu niște chestiuni pe care nu le-am înțeles la ultimul curs.

Arbuști pitici (*n.trad.*).

86

iiniDa standard din Tokyo, deoarece mă hotărîsem să renunț la accentul din Kyoto după intrarea la universitate.

— Nu înțeleg o iotă din ce zici, spuse Kashiwagi. N-aud decît o bîlbîială nesfîrșită.

Am simțit că mă înroșesc. Kashiwagi își linse beți-șoarele cu care mîncase și continuă:

— Știu de ce-ai intrat în vorbă cu mine. Te cheamă Mizoguchi, nu? Dacă tu ești de părere că trebuie să ne împrietenim numai pentru faptul că sîntem amîndoi niște handicapați, n-ai decît, nu mă deranjează. Dar în comparație cu ce am eu, crezi că bîlbîială ta este chiar atît de gravă? Nu crezi că faci prea mult caz de ea și de tine?

Mai tîrziu, cînd am aflat că acest Kashiwagi provenea dintr-o familie din secta Rinsai-Zen, mi-am dat seama că prin întrebările și răspunsurile lui nu făcea decît să abordeze problemele în maniera caracteristică unui preot Zen; n-am cum să neg însă influența puternică pe care a exercitat-o asupra mea în vremea aceea.

— Bîlbîie-te! Hai, bîlbîie-te!

Îl ascultam, uimit la culme de modul în care spusese lucrurilor pe nume.

— Ai dat în sfîrșit de cineva în fața căruia poți să te bîlbîi nestînjedit, nu? Așa sînt oamenii, știi doar.

Toți își caută un tovarăș. Ia ascultă, ești încă virgin?

Am dat din cap că da, fără măcar să zîmbesc. Kashiwagi mi-a pus întrebarea exact ca un doctor, așa că am considerat că-i mai bine să nu-l mint.

— Da, așa gîndeam și eu. Ești virgin. Dar nu ești frumos. N-ai nimic frumos. N-ai succes la fete și ți-e teamă de profesioniste. Asta e! Dar dacă, arunci cînd te-ai gîndit să te împrietenești cu mine, te-ai gîndit că și eu sînt virgin, te înșeli. Vrei să auzi povestea mea? Fără să aștepte vreun răspuns, Kashiwagi continuă: — Sînt fiul unui preot Zen din Sannomiya și m-am născut cu picioarele strîmbe. Cînd mă auzi destăinuindu-mă în felul acesta, îți imaginezi probabil că sînt un amărît bolnăvicios căruia nu-i pasă cu cine stă de vorbă,

87

nu sînt așa. N-aș fi în stare să mă destăinuiesc oricui. Nu prea îmi convine că-ți spun, dar adevărul este că te-am ales deliberat pe tine de la bun început ca să-mi ascuți povestea vieții. Înțelegi, m-am gîndit că poate tu o să ai mai mult de profitat decît oricare altul dacă o să afli ce-am făcut. Cel mai bun lucru ar fi să faci și tu la fel. După cum bine știi, credincioșii îi adulmecă pe credincioși, abstenenții pe abstenenți.

Ei bine, mie îmi era rușine de situația în care mă aflam. Am considerat că a mă împăca cu ea însemna o înfrîngere. Dacă era să mă apuc să port pică, bineînțeles că nu duceam lipsă de motive. Părinții mei ar fi putut să aranjeze să mă opereze la picioare cînd eram mic. Acum e prea tîrziu. Dar părinții îmi sînt absolut indiferenți și mă enervează ideea de a avea un dinte împotriva lor.

Credeam că n-o să mă iubească femeile. După cum probabil știi și tu, e mai comod și mai liniștitor să gîndești astfel. Nu era neapărat o contradicție între această credință și refuzul meu de a mă împăca cu situația. Înțelegi, dacă aș fi crezut că femeile mă pot iubi așa cum arăt, adică în actuala situație, atunci, în măsura în care aș fi crezut asta, m-aș fi împăcat cu starea de lucruri. Mi-am dat seama că cele două tipuri de curaj — curajul de a

judeca realitatea exact cum se prezenta ea și curajul de a lupta cu acest raționament — se puteau foarte bine împăca unul cu altul. Fără să mă tulbur câtuși de puțin, puteam foarte bine să am sentimentul că lupt.

Aceasta fiind starea mea de spirit, era normal să nu caut compania unor profesioniste, cum au procedat mulți dintre prietenii mei. Ceea ce m-a împiedicat de fapt să le aleg este faptul că profesionistele nu se culcă cu clienții din dragoste. Ele au tot soiul de clienți: bătrâni senili, cerșetori cu un singur ochi, bărbați arătoși — chiar și leproși, câtă vreme nu știu că sînt leproși. Această egalitate în drepturi îi face pe bărbați să se simtă în largul lor, să cumpere prima femeie care le iese în cale. Dar eu nu apreciam această egalitate. Nu mă puteam împăca cu un $\leq$ a $\setminus$ leniae se poate purta la fel cu un bărbat perfect normal și cu unul ca mine. Mi se părea un fel de autopîngărire. Înțelegi, mi-era teamă că dacă handicapul meu era scăpat din vedere sau ignorat pur și simplu, eu aș înceta, într-un sens, să exist. Era aceeași teamă care te stăpînește și pe tine acum, nu? Pentru ca starea mea să fie complet recunoscută și aprobată, era absolut necesar ca lucrurile să se petreacă mult mai somptuos decît ar fi fost necesar în mod normal. Orice s-ar întîmpla, gîn-deam eu, înseamnă că asta mi-era soarta.

Puteam fără îndoială să trec peste sentimentul îngrozitor de insatisfacție — insatisfacție pentru că eu și lumea ne aflam în relații antagonice. Ar fi fost posibil dacă mă schimbam eu sau lumea. Dar nu-mi venea să mă gîndesc la astfel de schimbări. Detestam orice gînduri absurde. Concluzia logică la care am ajuns după reflectări îndelungate a fost că dacă schimbam lumea, încetam să exist, iar dacă mă schimbam eu, nu mai exista lumea. Și, paradoxal, această concluzie însemna un soi de împăcare, un soi de compromis. Lumea se putea împăca cu ideea că așa cum arătam, nu puteam fi niciodată iubit. Capcana în care cade în cele din urmă un tip diform, respingător, nu constă în rezolvarea situației de antagonism a lui cu lumea, ci în aprobarea totală a acestui antagonism, în resemnare. De aceea nu se poate niciodată vindeca un tip slut.

În momentele acelea, cînd mă aflam în floarea tinereții — folosesc intenționat această expresie — mi s-a întîmplat ceva de necrezut. Am cunoscut o fată dintr-o familie înstărită, enoriași ai templului nostru. Fata absolvise Școala de fete din Kobe și era tare drăguță. Într-o zi s-a dat de gol că mă iubește. Nu-mi puteam crede urechilor. Pentru că arătam cum arătam, studiam foarte atent psihologia altora. Din această cauză nu m-am încăpățînat să iau lucrurile prea ușdr, cum ar fi făcut mulți alții, care ar fi atribuit această dragoste pur și simplu compătimirii. În schimb, am presupus că dragostea fetei se datora mîn-driei ei excesive. Fata aceasta era foarte conștientă de fru-

iiituseied 51 leimiucieiei ei 51 1 ci a iiiipusuii 5a au^cpie

vreun pretendent încrezut. Nu putea suporta ideea de a-și măsura propria mîndrie cu îngîmfarea unui încrezut. Avea șansa să facă așa-zise partide bune, dar cu cît erau mai bune, cu atît îi displăceau mai mult. În cele din urmă respinse cu dezgust orice dragoste care implica un echilibru — a fost foarte corectă din punctul acesta de vedere — și puse ochii pe mine.

Știam ce răspuns aveam să-i dau. Poate o să rîzi de mine, dar i-am spus simplu: „Nu te iubesc.” Ce-i puteam spune? Răspunsul era cinstit și foarte natural. Dacă, în schimb, m-aș fi hotărît să nu pierd ocazia și aș fi răspuns declarației ei prin: „Și eu te iubesc”, poate aș fi părut mai mult decît ridicol — poate chiar tragic. Oamenii care arată caraghios, așa ca mine, sînt extrem de atenți să evite pericolul de a părea tragici din greșeală. Știam foarte bine că dacă par o dată tragic, lumea n-o să se mai simtă nestingherită în contactul cu mine. Era foarte important pentru celelalte suflete ca să nu par un nenorocit. De aceea, i-am replicat scurt: „Nu te iubesc.”

Răspunsul meu n-a surprins-o. Fără pic de reținere, fata mi-a spus că mint. Un adevărat spectacol s-o vezi cum încerca să mă cîștige, fiind însă extrem de atentă să nu-mi rănească amorul propriu. Fata aceasta nu-și putea imagina că ar exista vreun bărbat pe lumea aceasta care să n-o iubească, dacă avea șansa. Dacă exista o astfel de persoană, atunci nu făcea decît să se amăgească. Așa că se porni să mă analizeze amănunțit, ajungînd în final la concluzia că de fapt eram îndrăgostit de ea de cîtva timp. Era o fată deșteaptă. Pretinzînd că mă iubește, trebuie să-și fi dat seama că iubea o persoană la care se ajungea foarte greu. Orice-ar fi spus era neadevărat. Dacă ar fi pretins că sînt atrăgător cînd de fapt nu eram, m-ar fi enervat. Dacă mi-ar fi spus că picioarele mele strîmbe sînt frumoase, m-ar fi enervat și mai tare. Dacă ar fi făcut cît de cît aluzie la faptul că nu mă iubește pentru fizicul meu, ci pentru ce simte ea că există în sufletul meu, m-ar fi supărat cu adevărat. Oricum, fiind

90

^UFL«, a-a gmuit ia toate acestea și a continuat simplu: „Te iubesc.” Și conform analizei făcute de ea, bineînțeles că descoperise în mine un sentiment care corespundea dragostei ei.

Nu puteam accepta acest soi de lipsă de logică. În același timp, mă copleși o pasiune puternică pentru fată, dar nu consideram că această pasiune era suficientă pentru a ne lega unul de altul. Îmi trecu prin minte că dacă ea era cea care mă iubea cu adevărat, pesemne că aveam o trăsătură distinctivă, ceva care mă deosebea de ceilalți. Și despre ce putea fi vorba dacă nu despre picioarele mele strîmbe?

Astfel am ajuns la concluzia, deși ea nu mi-a mărturisit, că-mi iubea picioarele.

Dar lucrul acesta era absolut imposibil, atît cît puteam eu judeca situația. Dacă individualitatea mea n-

ar fi stat în picioarele mele strâmbe, această dragoste putea fi acceptabilă. Dar dacă ar fi să-mi recunosc individualitatea — rațiunea mea de a fi — în altceva, aceasta ar atrage după sine un soi de recunoaștere suplimentară. Și atunci, inevitabil, aş ajunge să recunosc rațiunea altora de a fi în acest mod suplimentar și, la rândul ei, ar duce la recunoașterea unui eu complet absorbit de univers. Așa că dragostea era imposibilă. Părerea ei că era îndrăgostită de mine era o pură iluzie și-mi era imposibil s-o iubesc. De aceea continuam să-i spun: „Nu te iubesc.” Ciudat, dar cu cât îi spuneam mai mult că nu o iubesc, cu atât mai mult cădea sub povara iluziei că este îndrăgostită de mine. Într-o seară sfinși prin a mă lua cu asalt. Mi-a oferit trupul ei și pot să spun că era amețitor de frumos, dar am fost cu totul neputincios când a sosit momentul.

Acest teribil eșec al meu a rezolvat totul foarte simplu, în cele din urmă, se pare că i-am dovedit că nu o iubesc. M-a părăsit.

M-am simțit rușinat de eșec, dar în comparație cu rușinea pe care o simțeam din cauza picioarelor mele strâmbe, nimic nu mai conta. Ceea ce m-a îngrijorat însă a fost cu totul altceva. Știam motivul pentru care am

91

tiJUUL. tmuui uuutLi ti UH.IVUHJUI t-x mm Mti i>+ut «

picioarele mele diforme. Această descoperire a distrus cu totul liniștea mea sufletească. Eram convins că nici o femeie nu mă va iubi niciodată.

În clipa aceea, înțelegi, am simțit un soi de bucurie nesinceră la gândul că — prin satisfacerea dorinței mele — voi dovedi imposibilitatea dragostei. Dar trupul mă trădase. Ceea ce am vrut să realizez cu spiritul am realizat cu trupul și astfel am fost confruntat cu o nouă contradicție. Ca să fiu vulgar, visasem la o dragoste, ferm convins că nu pot fi iubit, dar în cele din urmă am înlocuit dragostea cu dorința sexuală și m-am simțit ușurat. Am înțeles că însăși dorința de a poseda îmi cerea, pentru realizarea ei, să uit de condițiile concrete ale existenței mele și să mă lepăd de tot ce constituia singura barieră în dragoste, și anume convingerea că nu pot fi iubit. Considerasem întotdeauna dorința de a poseda drept ceva mult mai clar decât era de fapt și nu mi-am dat seama că cerea oamenilor să se vadă pe ei înșiși ca în vis, adică mai puțin realist.

Din clipa aceea, trupul mă interesă mai mult decât spiritul, dar nu puteam deveni o încarnare a dorinței pure. Eram ca vântul. M-am transformat în ceva ce nu putea fi văzut de alții, dar care vede totul, care se apropie ușor de țintă, o dezmiardă și în cele din urmă pătrunde în cel mai tainic colț al ei. Dacă vorbesc de conștiința trupului, cred că o să-ți imaginezi o conștiință ce se asociază cu un obiect tare, masiv, opac. Dar nu eram așa. Ca să realizez că sînt un singur trup, o singură dorință, însemna să devin transparent, invizibil, cu alte cuvinte, ca vântul.

Dar picioarele mele strâmbe s-au dovedit pe loc a fi un mare obstacol. Ele n-au cum să devină transparente. Nu păreau atât picioare, cât un cuplu de spirite încăpăținate. Existau — mai solide, mai trainice decât însuși trupul. Cred că oamenii gîndesc că nu se pot vedea dacă n-au oglindă. Dar dacă ești diform, ai o oglindă sub nas tot timpul. În orice clipă a zilei, trupul meu se reflecta în acea

92

P. TI—rrn-r v-wnuuii-iu-jciitl, pe 11 UI ie 11 Id lfdpd

„a fiind un simplu joc de copii. Nu putea fi vorba de jenă în cazul meu. Faptul că existam astfel era sigur, la fel de sigur ca existența pămîntului și a soarelui, a păsărilor frumoase și a crocodililor urîți. Lumea era neclintită ca o piatră funerară.

Nici cea mai mică neliniște, nici cel mai vag punct de sprijin — în aceasta consta modul meu original de viață. Pentru ce trăiesc? La gândul acesta oamenii se alarmează și vor chiar să-și pună capăt zilelor. Pe mine nu mă deranja. Perechea de picioare strâmbe — rațiunea mea de a fi, țelul și idealul vieții, viața însăși. Eram mai mult decât mulțumit numai pentru faptul că exist. Întîi de toate, oare nu tocmai neliniștea legată de existență izvorăște dintr-un soi de insatisfacție exagerată la gândul că omul nu-și trăiește din plin viața?

Remarcasem o văduvă bătrînă care locuia singură la noi în sat. Unii ziceau că are șaiszeci de ani, alții chiar mai mult. Am fost trimis în locul tatălui meu să țin slujba la parastasul tatălui ei. N-a venit nici o rudă de-a ei la slujbă, așa că am fost doar noi doi. După ce-am terminat sutrele, m-a servit cu ceai în altă cameră. Pentru că era o zi foarte călduroasă de vară, am rugat-o să mă lase să mă spăl. M-am dezbrăcat și bătrîna a turnat apă rece pe mine. Am văzut-o că se uită compătimitor la picioarele mele și imediat mi-a încolțit în minte un plan.

M-am spălat și m-am întors în camera în care stătusem înainte. În timp ce mă ștergeam, i-am spus foarte serios că înainte de a mă naște, Buddha i-a apărut mamei în vis și a anunțat-o că femeia care i se va închina acestui copil cînd se va face mare, va renaște în paradis. În timp ce vorbeam, bătrîna credincioasă mă privi fix în ochi, pipăind mătaniile cu degetele. Stăteam întins pe spate, gol-goluț, ca un cadavru; cu cartea sfîntă strînsă la piept, mă prefăceam că recit sutra. Am închis ochii.

Cred că poți să-ți imaginezi cît m-am abținut să nu rîd! Nu visam cu ochii deschiși. Îmi dădeam seama de seriozitatea cu care bătrîna se închina picioarelor mele și-și

93

sufocam de rîs din cauza situației ridicole. Picioare strâmbe, picioare strâmbe — era singurul lucru la care mă mai

puteam gândi, era tot ce mai vedeam în minte. Forma monstruoasă a picioarelor mele. Urîtenia extremă. Ce caraghioslic! Și ca lucrurile să fie și mai amuzante, câteva șuvițe de păr ale bătrînei îmi atingeau tălpile pe cînd mi se tot închina și mă gîdilau.

Se pare că mă înșelasem în privința mea chiar din clipa în care i-am atins picioarele frumoasei fete, deoarece am trăit cu impresia că n-am să simt niciodată nimic. Dar chiar în timpul comediei de care-ți vorbesc, mi-am dat seama că sînt excitat. Și nu era doar o iluzie! Da, și tocmai în cele mai nepotrivite condiții!

M-am ridicat brusc și am împins-o pe bătrînă. Nici măcar n-am avut timp să mă gîndesc că-i ciudat că nu o surprinde gestul meu. Bătrîna văduvă zăcea acolo unde o împinsesem, cu ochii închiși, recitîndu-și sutra. Curios, dar îmi amintesc foarte bine că sutra era un capitol din Marea Compasiune Darani: *Iki iki. Shino shino. Orasan. Fumshiri. Haza hază furashayă*. Bineînțeles, știi cum este comentat acest capitol: „Te implorăm, te implorăm să ne dai esența nepîngărită a purității ireproșabile din care cele Trei Păcate (lăcomia, furia și prostia) au dispărut cu totul.”

În fața ochilor, chipul femeii de șaiszeci de ani — un chip ars de soare, nefardat — părea că mă primește cu brațele deschise. Excitația mea n-a slăbit în intensitate. În aceasta consta absurditatea maximă a întregii farse, iar eu mă lăsasem furat de ea fără să vreau. Sau mai bine zis nu eram înconștient de ea, vedeam totul.

Nemaipomenită calitate să poți pătrunde totul pînă în cel mai mic amănunt! Și să vezi totul pe un asemenea întuneric!

Fața ridată a bătrînei n-avea nimic frumos și nimic sfînt. Cu toate acestea, urîtenia și vîrsta ei înaintată păreau să constituie o confirmare a condiției mele de viață lipsită de iluzii. Cine putea spune că dacă ar fi să privești o femeie fără să visezi cîtuși de puțin, oricît ar fi ea de

94

vuou, uupui ei nu se transformă într-unui asemănător cu cel al bătrînei? Picioarele mele strîmbe și chipul acesta. Da, asta era. Privind realitatea în față, îmi întrețineam starea de excitație fizică. Acum, pentru prima oară, am fost în stare să cred în dorința trupească și o consideram cu un oarecare sentiment de prietenie. Mi-am dat seama că rezolvarea nu consta în a încerca să micșorez distanța dintre mine și obiect, ci în păstrarea acestei distanțe, astfel încît obiectul să rămîna obiect.

E plăcut să-ți privești obiectul. În clipa aceea am descoperit logica erotismului meu din punctul de vedere al handicapatului: chiar dacă este în impas, el nu se simte jenat. Am descoperit ceea ce se cheamă în mod normal a fi îndrăgostit nebunește. Dorința trupească era ca vîntul sau ca o haină magică ce-și ascunde purtătorul. Și îmbinarea născută dintr-o astfel de dorință nu putea fi decît un vis. În timp ce priveam, trebuia să mă las și privit. Din cînd în cînd eliminam din lumea mea și picioarele mele strîmbe, și femeile. Le țineam, atît pe unele, cît și pe celelalte, la o oarecare distanță de mine. Realitatea se dezvăluia în goliciunea ei; dorința era pură iluzie. Și în timp ce priveam, mă simțeam rosto-golindu-mă în hăul iluziei și în același timp aruncat la suprafața realității pe care o priveam. Picioarele mele strîmbe și femeile mele nu se vor atinge niciodată, nu se vor suprapune; dar vor fi amîndouă azvîrlite în afara lumii. Dorința din mine sporea. Pentru că picioarele mele strîmbe și acele picioare frumoase nu se vor atinge niciodată, în veci.

Ți-e greu să mă urmărești? E nevoie să-ți dau vreo explicație? Dar sînt sigur că înțelegi și tu că nu mi-a fost greu să cred după aceea că *dragostea este imposibilă*. Am scăpat de jenă. Am scăpat de dragoste. Lumea s-a oprit, dar în același timp continua să meargă înainte. E nevoie să mai precizez *lumea noastră*? Astfel că pot să definesc în câteva cuvinte marea iluzie în ce privește *dragostea* din lumea aceasta. Este efortul de a lega realitatea de aparență. Mi-am dat seama imediat că această convingere

95

tea ea însăși la baza existenței omenești. Acum știi cum mi-am pierdut fecioria.

Kashiwagi termină de vorbit. L-am ascultat foarte atent. Am oftat în cele din urmă. Vorbele lui m-au impresionat profund și n-am mai putut scăpa de senzația dureroasă că m-a afectat un mod de a privi lucrurile la care eu nu mă gîndisem pînă atunci. Imediat după ce Kashiwagi termină de vorbit, soarele de primăvară se trezi în jurul meu; trifoiul strălucea puternic. Se auzi din nou gălăgia de pe terenul de baschet din spatele clădirii. Dar deși era tot prînz și aceeași zi de primăvară, înțelesul tuturor acestor lucruri părea să se fi schimbat complet.

Nu aveam astîmpăr. Voiam să zic și eu ceva, să intervin în vreun fel. Am bîlbîit însă ceva penibil:

— Trebuie să te fi simțit tare singur de atunci încoace. Kashiwagi s-a prefăcut din nou că nu înțelege ce spun și mă rugă să repet. În răspunsul pe care mi l-a dat însă, se dovedi oarecum mai prietenos.

— Singur, zici? De ce să fii singur? O să vezi cum am evoluat după ce ajungi să mă cunoști.

Sună clopoțelul pentru începerea orelor de după-amiază. Eram pe punctul de a mă ridica, dar Kashiwagi, care stătea încă pe iarbă, mă trase brutal de mîneacă. Purtam aceeași uniformă pe care o purtasem și la colegiu, peticită și jerpelită. Îi schimbam doar nasturii. Pe lîngă toate acestea, era și prea strîmtă, mă făcea și mai slab dedt eram în realitate.

— Ora următoare e studiul ideogramelor, nu? E îngrozitor de plictisitoare. Hai mai bine la plimbare!

Se ridică, ceea ce însemnă un efort extraordinar: se părea că se dezmembrează tot și apoi se assemblează iar. Asta îmi aminti de o cămilă pe care am văzut-o odată, într-un film, ridicîndu-se.

Nu lipsisem de la nici un curs pînă atunci, dar nu voiam să ratez ocazia de a mai auzi cîte ceva despre

Kashiwagi. Am pornit-o spre poarta principală.

Abia după ce am trecut de poartă mi-am dat seama bine de mersul lui caraghios și m-am simțit pur și simplu

96

jenai. u9 Liuuat ca puteam să-mi îngădui astfel de sentimente și că-mi era rușine să merg alături de Kashiwagi. Kashiwagi fu cel care mă lămuri de ce mi-e rușine. Tot el mă îmboldi să-mi trăiesc viața. Cuvintele lui înlăturară toată stînjeneala și păcătoșenia din inima mea și le transformară în ceva proaspăt. Poate tocmai din cauza asta, pe cînd treceam de poarta principală pe cărarea pietruită, muntele Hiei, pe care îl vedeam în zare neclar din pricina soarelui strălucitor, îmi apărea în fața ochilor ca și cînd îl vedeam pentru prima dată. Și mi se părea că-și făcea din nou apariția acolo, în fața mea, cu o semnificație nouă, în același mod în care o mulțime de lucruri din preajmă, care zăcuseră amorțite pînă atunci, păreau să se fi trezit, să fi căpătat un sens nou. Vîrfurile muntelui erau ascuțite, dar colinele de la poale se întindeau la nesfîrșit, exact ca o temă muzicală ce persistă în aer. Priveam muntele Hiei ce se înălța dincolo de acoperișurile joase; doar faldurile laterale ieșeau limpede în evidență și păreau foarte aproape; umbrele primăvăratice ale restului muntelui erau îngropate într-un albastru întunecat. Nu prea era lume pe stradă, treceau foarte puține mașini. Din cînd în cînd se auzea tramvaiul huruind pe șine între gara Kyoto și depoul Karasuma. Pe partea cealaltă a străzii, chiar în fața porții pe care ieșisem, se înălțau stîlpzii universității, iar la stînga se insinuau cîțiva *ginkgo*¹ proaspăt înfrunziți.

— Hai să dăm o raită terenului! spuse Kashiwagi. Am traversat șinele de tramvai. Kashiwagi se împletici greoi pînă trecu strada aproape goală, întregul lui trup zdruncinîndu-se de mișcările bruște pe care le făcea. Terenurile universității erau întinse. Un grup de studenți care nu aveau cursuri sau care se hotărîseră să chiulească băteau mingea. Războiul se terminase numai de cîțiva ani, dar tinerii nu știau cum să-și cheltuiască energia. Mă gîndeam la mîncarea proastă de la Templu. Ne așezarăm pe un leagăn aproape putred și priveam în

¹ Arbori cu frunze în formă de evantai (*n.trad.*).

97

pentru maraton și apoi spre terenul de joc în formă de elipsă. Chiulul de la ore îți dădea aceeași senzație pe care ți-o lasă o cămașă nouă pe piele; lumina soarelui ce ardea și briza ușoară mi-au accentuat-o. Un grup de alergători se îndreptară spre noi, respirînd greu; pe măsură ce oboseau, slăbeau pasul; apoi dispăreau iar, ridicînd în urma lor un nor de praf.

— Proștii! spuse Kashiwagi. Niște proști, asta sînt! Cuvintele lui nu sunau a invidie. Ce naiba se dau atîta în spectacol? Au probabil impresia că o fac pentru sănătate. Dar la ce servește atîta paradă? Peste tot se organizează întreceri sportive, nu? Zău, e un semn de decădere. Ar trebui să se prezinte publicului ceva ce nu s-a mai prezentat. Ar trebui să se prezinte execuții! De ce nu se organizează execuții publice?

Kashiwagi tăcu o clipă, apoi continuă, visător:

— Cum îți imaginezi că au reușit să mențină liniștea și ordinea în timpul războiului, dacă nu prin manifestări publice de moarte violentă? Cred că motivul pentru care au pus capăt execuțiilor este că se temeau ca lumea să nu devină însetată de sînge. Curată prostie! Cei care adunau cadavrele în urma raidurilor aeriene erau blînzi și binevoitori. Cînd vezi oameni chinîndu-se, cînd îi vezi acoperiți de sînge și le auzi gemetele, devii mai bun, mai blajin, mai pașnic. Nu în astfel de momente devenim cruzi și doritori de vărsări de sînge. Nu, ci într-o după-amiază frumoasă de primăvară, ca aceasta. Într-un moment ca acesta — nu crezi? — cînd privești absent soarele cum se strecoară printre frunzele copacilor de pe pajiștea proaspăt tunsă. Orice coșmar de pe lumea aceasta, orice coșmar din istorie a luat ființă astfel. În lumina clară a zilei, tocmai ideea indivizilor plini de sînge ce se sting în suferință cumplită dă un contur limpede coșmarului și ajută la materializarea visului. Coșmarul nu mai este propria noastră agonie, ci suferința fizică cumplită a altora. Dar nu sîntem obligați să simțim durerea altora. Ah, ce alinare!

98

g di iui ^asmwagi își avea farmecul lui, dar ce mă interesa pe mine acum era să aud ce i s-a mai întîmplat după povestea cu bătrîna, pentru că, așa cum v-am mai mărturisit, mă bizuiam pe el, îl voiam de model. Am reușit să-l întrerup și să fac aluzie la ce mă interesa.

— Vrei să spui femeile? Hm!... Am ajuns să pot intui perfect dacă unei femei îi place un bărbat cu picioarele strîmbe. Sînt și din astea, să știi! S-ar putea să fie și femei care-și ascund toată viața simpatia pentru bărbați cu picioare strîmbe, care-și duc secretul cu ele în mormînt. Ar fi singura lipsă de gust a unei astfel de femei, poate singurul ei vis... Ia să vedem! Cum distingi o femeie căreia îi plac bărbații cu picioare strîmbe? De obicei, e o frumusețe de mîna întîi. Are nas rece, ascuțit, dar o oarecare degajare în expresia gurii...

în clipa aceea se îndreptă spre noi o fată.

NU CHIAR PE TEREN. Dincolo de terenul de sport, drumul trecea pe lîngă niște locuințe. Drumul

era cu aproape un metru mai jos decât nivelul terenului. Pe acolo trecea ea.

Fata ieși dintr-o casă elegantă, în stil spaniol, care îți lăsa o impresie de fragilitate, cu cele două coșuri, ferestrele cu zăbrele înclinate și planșeul de sticlă ce acoperea sera aceea mare; efectul general se pierdea însă din cauza gardului înalt de sîrmă care mărginea terenul universității de cealaltă parte a drumului și care, fără îndoială, fusese înălțat la insistențele proprietarului casei.

Kashiwagi și cu mine stăteam pe leagănul de dincolo de gard. Priveam chipul fetei, mut de uimire. Trăsături splendide, exact ca cele pomenite de Kashiwagi cînd vorbise despre tipul de femeie căreia îi plac „bărbații cu picioarele strîmbe”. Mai tîrziu, cînd m-am gîndit la uimirea pe care am încercat-o în acele momente, m-am simțit ridicol și m-am întrebat dacă nu cumva Kashiwagi cunoștea chipul acela de multă vreme și dacă nu cumva visa la el.

Stăteam acolo și o așteptam pe fată. Sub razele calde ale soarelui de primăvară piscul vinețiu al muntelui Hiei se înălța în zare, pe cînd aici, aproape, fata se îndrepta spre noi. Încă nu-mi revenisem din emoția provocată de observațiile lui Kashiwagi — observația că picioarele lui strîmbe și femeile lui există în lumea reală ca două stele pe cer, fără să se atingă vreodată, și ciudatele sale cuvinte în legătură cu puțina de a-și satisface dorințele, rămînînd

100

latură fantomaStăiJotul era

în clipa aceea, un nor acopri soare învălui pe Kashiwagi și pa

noastră își etala brusc acea „*^i

șters și vag, însăși existența mea-TTB „. i_a wimiw- Aveam senzația că doar vîrfurile purpuriu al muntelui Hiei și fata aceea mlădioasă ce se îndrepta spre noi străluciau în această lume reală și aveau o existență autentică.

Era limpede, fata venea spre noi. Dar pe măsură ce clipele treceau, timpul sporea agonia și cu cît se apropia, cu atît se lămuria totul, parcă era alt chip — chipul cuiva care n-avea nici o legătură cu ea.

Kashiwagi se ridică și-mi șopti apăsător:

— Hai să mergem! Fă cum îți spun!

M-am văzut nevoit să pornesc. Am luat-o amîndoi pe lîngă zidul de piatră ce era mai sus decât nivelul drumului, paralel cu fata.

— Sari jos! spuse Kashiwagi înghiontindu-mă cu degetele ascuțite în spate. Am sărit jos, pe drum.

Distanța n-a fost mare, așa că nu mi-a fost greu să sar. Dar n-apucaii să sar, că l-am și auzit pe Kashiwagi prăbușindu-se lîngă mine cu un zgomot teribil. Încercînd să sară pe picioarele lui strîmbe, căzu. Privindu-l, am văzut spatelul negru al uniformei pe jos. Cum *zăcea* acolo, pe burtă, nu arăta a ființă omenească; o clipă mi se păru că-i o pată uriașă, nedefinită, ca o băltoacă tulbure după ploaie.

Kashiwagi căzu exact în fața fetei. Ea rămase înlemnită, pe loc. Cînd m-am aplecat să-l ajut să se ridice, am privit în sus, spre fată; i-am văzut nasul rece, arcuit, gura inexpresivă, privirea încruntată — văzînd toate acestea mi-a trecut prin fața ochilor chipul pe care-l văzusem la lumina lunii, chipul lui Uiko.

Iluzia îmi dispăru imediat; vedeam acum o fată de pînă în douăzeci de ani care mă privea disprețuitor. Zău că era cît pe-acî să treacă mai departe, dar Kashiwagi, care intuia mai bine lucrurile decât mine, începu să strige. Țîpătul lui răsună ca un ecou în strada pustie.

101

8223

1 1

acesta? Din cauza ta am ajuns în starea asta!

Fata se întoarse. Tremura și, cu degetele subțiri, uscățive, părea că vrea să-și frece obrazii lipsiți de culoare. Se întoarse imediat spre mine și mă întrebă:

— Ce să fac?

Kashiwagi ridică ochii și o străfulgeră cu privirea. Apoi spuse, apăsînd fiecare cuvînt.

— Doar n-o să spui că n-ai nici un medicament în casă? Fata stătu tăcută și nemișcată o clipă. Apoi se întoarse și o luă în direcția din care venise. L-am ajutat pe Kashiwagi să se ridice. Pînă cînd am reușit să-l pun pe picioare mi s-a părut foarte greu. Gîffia. Cînd am pornit, i-am oferit umărul să se sprijine de el, dar pași sprinten înaintea. Am luat-o la fugă spre stația din fața depoului Kara-suma și am urcat în tramvai. Am respirat ușurat în clipa în care tramvaiul porni spre Templul de aur. Palmele îmi asudaseră.

După ce l-am ajutat pe Kashiwagi să intre pe poarta casei în stil spaniol, m-am simțit pur și simplu înspăimîntat. L-am lăsat acolo, cu fata lîngă el și, fără măcar să întorc capul, am luat-o la goană. N-am mai avut timp să mă

opresc la universitate. Alergam pe străzile pustii, trecînd pe lângă farmacii, cofetării, magazine cu articole electrice. Îmi amintesc că am zărit cu coada ochiului ceva roșu, în aer. Trecusem probabil prin fața bisericii Kotoku din Tenrikyo și zărisem felinarele pe care erau desenate frunze de prun; acestea contrastau puternic cu zidul negru. Nici nu-mi dădeam seama încotro fug. Cînd tramvaiul s-a apropiat încet-încet de Murasakino, mi-am dat seama că inima mea tulburată mă ducea înapoi spre Templul de aur.

Eram în plin sezon turistic și, deși era într-o zi lucrătoare, Templul de aur se umpluse de vizitatori. Bătrînul ghid mă privi bănuitor pe cînd îmi croiam drum printre oameni, îndreptîndu-mă spre Templu.

oi iaia-ina a>_uiu, ui iaid itmpiuiui ue aur care, in această după-amiază de primăvară, era învăluit de nori de praf și asaltat de o grămadă de oameni. Vocea ghidului răsuna puternic, dar Templul se prefăcea în continuare că-și ascunde o parte din frumusețe. Doar umbra lacului strălucea. Dacă priveai într-o anumite direcție, norii păreau firicelele de praf aurii ce îi împresurau pe bodhisattvașii¹ din pictura reprezentînd coborîrea îngerilor, în care Amida Buddha descinde pe pămînt; iar Templul de aur, estompat de norii de praf, lăsa impresia unui desen vechi, decolorat. Nu mi se părea ciudat ca zgomotul și harababura din jur să pătrundă în pilonii subțiri ai Templului, să fie absorbite de cerul albicios spre care se înălța Kukyocho și pasărea phoenix din vîrf, subțindu-se tot mai mult. Templul acesta, numai prin faptul că stătea acolo unde stătea, constituia o forță de control, de reglare. Cu cît sporea zgomotul înconjurător, cu atît Templul de aur — această construcție asimetrică, minunată, cu Sosei de o parte și Kukyocho deasupra, care se îngusta mult către vîrf — acționa ca un filtru care transformă apa noroioasă în apă limpede, curată. Templul nu respingea trîncăneala vizitatorilor, ci filtra sunetele astfel încît ele să poată pătrunde în pilonii permeabili și să devină parte integrantă a tăcerii și purității. Astfel, el desăvîrșea pe pămînt exact ceea ce umbrele lacului nemișcat realizau pe apă.

Inima mi se liniști și teama îmi dispăru în cele din urmă. Pentru mine, aceasta înseamnă frumusețe cu adevărat, o astfel de frumusețe mă poate izola de viață și mă poate proteja.

— Dacă viața-mi e să fie ca a lui Kashiwagi, apără-mă! Nu cred că aș putea-o suporta.

Am simțit nevoia să mă rog, acolo, în fața Templului.

Ceea ce-mi sugerase Kashiwagi prin vorbe și-mi demonstra practic însemna de fapt că a trăi și a distruge înseamnă unul și același lucru. O astfel de viață nu avea

102

¹ Bodhisattvașii ajung la starea de eliberare (Nirvana) pe calea sacrificiului de sine pentru binele celorlalți (*n.ed.*).

103

aur; era, de fapt, ceva mai mult decît o frămîntare. O astfel de existență mă atrăgea într-adevăr și pe mine și mă puteam recunoaște în ea; dar era, oricum, îngrozitor să te gîndești că trebuie mai întîi să-ți însingerezi mîinile cu frînturi spinoase de viață. Kashiwagi disprețuia instinctul și intelectul în aceeași măsură. Existența lui părea o minge cu o formă ciudată care se tot rostogolea încercînd să se ciocnească de zidul realității. Nu implica nici măcar o singură faptă. Viața pe care mi-o sugerase el era, pe scurt, o farsă periculoasă cu ajutorul căreia încercai să nimicești realitatea care te-a decepționat cîndva și cu care să golești lumea de tot ce-ți poate fi necunoscut. Am înțeles toate acestea vîzînd afișul din camera lui Kashiwagi. Era o litografie scoasă de o agenție de turism, care reprezenta Alpii japonezi. Pe culmile albe ale munților care se înălțau spre cerul albastru fuseseră tipărite cuvintele: „Vă invităm într-o lume necunoscută!” Kashiwagi ștersese mesajul cu pensula, cu cerneală roșie, și mîzgălise alături niște litere care păreau că dansează și care îți aduceau în minte mersul lui săltat: „Nu **pot** să sufăr necunoscutul.”

Eram îngrijorat a doua zi cînd am ajuns la universitate. Privind retrospectiv, mi-am dat seama că n-a fost frumos și prietenește din partea mea să fug și să-l las singur pe Kashiwagi; deși nu mă simțeam foarte vinovat, eram totuși neliniștit la gîndul că s-ar putea ca prietenul meu să nu vină la cursuri în dimineața aceea. Exact cînd cursul era pe punctul de a începe apărură și Kashiwagi, semeț, cu mersul săltat.

În pauză l-am luat imediat de braț. Nu obișnuiam să fac astfel de gesturi. Kashiwagi zîmbi în colțul buzelor și ieșirăm amîndoi pe coridor.

— Nu te-ai lovit prea rău, nu? zisei.

— Lovit? spuse Kashiwagi, zîmbind compătitor. Cînd să mă fi lovit? Eh? De ce naiba ți-a intrat în cap că m-am **lovit**?

104

dsut ue vameie **lui**. Fregătîndu-mă pe îndelete, Kashiwagi îmi dezvălui secretul:

— Am jucat teatru. M-am antrenat pentru căzătura asta de zeci de ori, de-am ajuns să fac lumea să creadă că am căzut atît de rău, încît mi-am rupt și oasele. Trebuie să-ți mărturisesc că nu mă așteptam ca fata să-și continue, nepăsătoare, drumul. Dar trebuia să vezi ce s-a întîmplat. Fata e pe cale să se îndrăgostească de mine. Sau, ca să fiu mai exact, să se îndrăgostească de picioarele mele strîmbe. Înțelegi, chiar ea mi-a frecat picioarele cu iod. Și-a ridicat pantalonul și mi-a arătat tibia toată galbenă. I-am priceput, în sfîrșit, șiretlicul. Era normal să simuleze căzătura pentru a atrage atenția fetei, dar oare nu încerca el să-și ascundă tocmai picioarele strîmbe prin lovitură simulată? Îndoiala aceasta era însă departe de a mă face să-l disprețuiesc; dimpotrivă, țineam parcă mai mult la el. În plus, ca orice adolescent, aveam senzația că cu cît filozofia lui era mai plină de șiretlicuri, cu atît îmi dovedea mai mult sinceritatea în fața vieții.

Tsurukawa n-a fost de acord cu prietenia dintre mine și Kashiwagi. M-a sfătuit prietenește să nu mă leg de el, dar sfaturile lui n-au făcut decât să mă enerveze. Am mers pînă acolo încît am dat un răspuns destul de obraznic obiecțiilor lui, spunîndu-i că n-are decât să-și găsească el prieteni buni, pentru mine Kashiwagi era tovarășul potrivit. Cu cît regret mi-am amintit mai tîrziu expresia negrăit de tristă din privirile lui Tsurukawa în momentul acela!

În luna mai, Kashiwagi plănuiește o excursie la muntele Arashi, aproape de Kyoto. Ca să evităm aglomerația de la sfîrșitul săptămîinii, a zis că ar fi mai bine să chiulim o zi înainte. În stil cu totul și cu totul caracteristic, m-a anunțat că nu mai merge dacă e vreme bună, ci numai dacă e o zi înnorată. O lua și pe fata de la casa spaniolă și aranjase să aducă de acolo de unde stătea cu chirie una pentru mine.

Urma să ne întîlnim la stația Kitano de pe linia Kei-fuku. Din fericire, era o zi neobișnuită pentru acea

105
dorit-o Kashiwagi.

Exact în perioada aceasta s-a întîmplat ca Tsurukawa să aibă probleme familiale, așa că s-a învoit pentru o săp-tămîină și a plecat la Tokyo. Mie mi-a convenit de minune. Deși Tsurukawa nu era omul care să mă pîrască la Templu, eram mulțumit că oricum nu ar avea prilejul s-o facă.

Ei bine, amintirile legate de excursia aceea nu sînt dintre cele mai plăcute. Toți patru, cei care am pornit spre muntele Arashi, eram tineri și se părea că întreaga zi e dominată de melancolia, iritarea, neliniștea și nihilismul caracteristic tinerilor. Kashiwagi prevăzuse probabil totul și alesese special o zi apăsătoare. Bătea un vînt dinspre sud-vest; cînd te așteptai să sufle cu furie, se potolea brusc, urmînd apoi rafale puternice. Cerul era acoperit, dar mai pătrundea, cînd și cînd, cîte o rază de soare. Parte din nori erau albicioși ca pieptul unei femei, pe care-l distingi cu greu pe sub rîndurile de haine; mai încolo însă, albul devenea nedeslușit și, deși puteai spune unde-i soarele, acesta se amesteca totuși cu culoarea uniformă, posomorită a cerului.

Kashiwagi nu mă mințise. Ajunsese la tanc la intrarea-n stație, flancat de două fete. Una era într-adevăr fata pe care o mai văzusem. O fată frumoasă, cu un nas rece, arcuit și o gură inexpressivă; pe umăr îi atîrna o butel-cuță de import, după cîte părea, cu apă în ea. Cealaltă fată, dolofana de la Kashiwagi din casă, îi era inferioară acesteia și la înfățișare, și la îmbrăcăminte. Doar bărbia și buzele, pe care aveai impresia că și le încheiase cu nasturi, aveau ceva atrăgător, feminin.

Dispoziția de scurtă vacanță, în loc să fie foarte plăcută, se strică încă din tren. Nu auzeam ce vorbește Kashiwagi cu tînăra domnișoară, dar oricum s-au certat tot timpul. Ea își mușca din cînd în cînd buzele ca să se stăpînească să nu izbucnească în plîns. Cealaltă părea total indiferentă la tot ce se petrecea în jur; fredona încet o melodie populară. Se întoarse apoi brusc spre mine și-mi spuse următoarea poveste:

106

predă ikebana. Zilele trecute mi-a spus o poveste foarte tristă. A avut un prieten în timpul războiului. Era ofițer și a sosit în cele din urmă clipa în care el a trebuit să plece pe front. Abia au reușit să-și ia un rămas-bun scurt la templul Nanzen. Părinții lor n-au fost de acord cu legătura lor, dar lucrul acesta n-a constituit o piedică pentru ei. Fata a rămas însărcinată. A născut un copil mort, biata de ea! Ofițerul a fost foarte supărat. Cînd a văzut-o cu o zi înainte de plecare, i-a spus că dacă n-au copilul, măcar să-i dea lui să bea lapte de la pieptul ei. N-au mai avut timp să meargă nicăieri, așa că și-a stors lapte într-o ceașcă și i-a dat să-l bea. Cam la o lună după aceea, ofițerul a murit în război. De atunci trăiește absolut singură și n-a mai avut nici un prieten. Zău, e tare drăguță și e încă tînără.

Nu-mi venea să-mi cred urechilor. Mi-am amintit de scena incredibilă la care am fost martor împreună cu Tsurukawa, spre sfîrșitul războiului, de pe poarta templului Nanzen. Mă hotărîsem să nu-i dezvălui fetei amintirile, pentru că simțeam că dacă-i spun, emoția pe care am încercat-o ascultîndu-i povestea va trăda starea ciudată care mă cuprinsese în ziua aceea la Templu. Dar nespunîndu-i, părea că povestea ei, departe de a rezolva misterul, îl adîncea și mai mult.

Trenul trecea prin apropierea crîngului de bambuși de lîngă lacul Narutaki. În luna mai, frunzele bambușilor îngălbeneau. Vîntul fremăta printre crengi, împrăștiind frunzele uscate; partea inferioară a bambușilor părea neafectată de vînt; păreau cufundați în tăcere, cu încheieturile încolăcite la întîmplare. După ce trecu trenul, bambușii din jur păreau să dea un mare spectacol: se plecară și tremurară. Un bambus mai tînăr, strălucitor, se remarcă printre ceilalți. Plecăciunea lui, plină de durere parcă, îmi lăsă impresia unei mișcări fermecătoare; l-am surprins cu privirea, apoi se îndepărtă și dispăru în zare. Cînd am ajuns la muntele Arashi, am luat-o spre podul Togetsu și am ajuns la mormîntul doamnei Kogo,

107

de ani în urmă, această doamnă se ascunsese în Sagano de teamă să nu atragă asupra-i mînia lui Taira no Kiyo-mori. Minamoto no Nakakuni pornise în căutarea ei din ordinul împăratului și-i descoperise ascunzătoarea după sunetul harpei la care cînta într-o noapte de toamnă cu lună. Ea cînta melodia *Gînduri iubitoare pentru soț*. în piesa *Kogo* din teatrul No¹ scria: „Cînd apăru în noapte, tînjind după lumina lunii, ajunse la Horin și auzi harpa. Nu-și dădea seama dacă era vuietul furtunii de deasupra culmilor munților sau foșnetul vîntului printre pini. Cînd întrebă cum se cheamă melodia pe care o cînta doamna, i se răspunse: *Gînduri iubitoare pentru soț*. Se bucură grozav; asta însemna că cea care cînta se gîndea cu drag la soțul ei.” Doamna Kogo își petrecu restul vieții la Sagano, rugîndu-se pentru mîntuirea împăratului Takakura.

Mormîntul, situat la capătul unei cărări înguste, era de fapt un stîlp mic din piatră între un arțar uriaș și un prun bătrîn, ofilit. Kashiwagi și cu mine rostirăm o sutră în memoria cucernicei doamne. Mi se părea o bătaie de joc felul în care rostea Kashiwagi cuvintele sfinte. M-am molipsit de la el și am început să cînt și eu, cu îndrăzneală, ca studenții care fredonează melodiile nazal. Această profanare mă destinse și m-am mai înviorat.

— Mormîntul acesta pare tare sărăcăcios, nu? spuse Kashiwagi. futerea politicii și a bogăției trebuie să aibă ca rezultat morminte splendide. Morminte cu adevărat impresionante, zău așa. Ființele acestea nu prea au avut imaginație cît au trăit, lucru care se reflectă și în mormintele lor. Dar aristocrații trăiesc numai din imaginația lor și a altora, ei lasă morminte ca acesta să-ți stîrnească imaginația. Ce ticăloșie! Și după ce mor, astfel de oameni se străduiesc să cerșească lumii imaginație.

¹ Formă de artă dramatică complexă de factură simbolică; spectacolul presupune dans plastic, muzică instrumentală, recitare, pantomimă și folosirea măștilor (*n.ed.*).

108

am intervenit vesel. Deseori vorbești de realitate. Care crezi tu că este realitatea aristocrației?

— Asta! spuse Kashiwagi, lovind piatra funerară acoperită de mușchi. E piatră sau os, reziduu anorganic lăsat de oameni după moarte.

— Ești buddhist convins, nu?

— Ce legătură are cu buddhismul sau cu baliverne de soiul ăsta? spuse Kashiwagi. Noblețe, cultură, ceea ce lumea consideră a fi estetic — realitatea acestora este searbădă și anorganică. Ceea ce vezi nu e templul Ryuan, ci o grămadă de pietre. Filozofia, arta — doar pietre goale. Singura preocupare sistematică pe care o au oamenii este politica. Ce rușine, nu? Se poate spune că ființele umane nu sînt decît niște creaturi corupte.

— Dar viața sexuală? în ce categorie intră?

— Ei bine, aceasta este undeva pe la jumătatea drumului. E o chestiune de învîrtire în cerc vicios de la ființe omenești la piatră și înapoi la ființe, un fel de baba-oarba.

Aveam chef să adaug ceva care să-i întineze frumusețea gîndurilor, dar cele două fete se plictisiseră de conversația noastră și o luară înapoi pe cărarea îngustă. Ne-am întors și noi și le-am urmat. Rîul Hozu se vedea de pe cărare. Ne aflam exact lîngă stăvilă, la nord de podul Togetsu. Dealurile Ranzan de peste mal erau de un verde mohorît, dar chiar în clipa aceea o dîră înpumată traversă rîul și în aer pluti zgomotul provocat de rostogolirea apei.

Am mers de-a lungul rîului pînă la parcul Kameyama, aflat la capătul drumului. Erau multe bărci pe rîu, dar cînd am intrat în parc, am văzut doar resturi de hîrtii împrăștiate: era limpede că trecuse puțină lume pe acolo.

Ne-am mai întors o dată în poartă să privim rîul Hozu și frunzișul de pe muntele Arashi. De partea cealaltă a rîului se vedea o cascadă mică.

— Strașnic peisaj, nu? spuse Kashiwagi.

109

vorbește fără să se gîndească. Totuși am încercat să privesc cu ochii lui Kashiwagi și să recunosc că este strașnic, cum spusese el. Efortul pe care l-am făcut n-a fost zadarnic. Simțeam și eu fiorul ce străbate peisajul liniștitor, degajat, care se desfășura în fața ochilor mei, învăluit în frunzișul proaspăt. Splendoarea putea să apară ziua sau noaptea în orice clipă, în orice loc, pur și simplu ca răspuns la gîndurile sau dorințele cuiva. Se părea că e suficient s-o solicităm, era la dispoziția noastră și își făcea imediat apariția.

Cireșii de pe muntele Arashi, despre care se spunea că ar fi fost aduși în secolul al treisprezecelea de pe bine cunoscutul munte Yoshino, își pierduseră complet florile și acum înfrunzeau. După ce trecea sezonul florilor de cireș, copacii aceștia nu mai meritau alt nume decît cel de frumuseți moarte.

Majoritatea pomilor din întinsul parc Kemeyama erau pini înalți, înfrunziți doar spre vîrf, care nu-și schimbau culoarea o dată cu anotimpurile. Parcul părea tulburător din cauza nenumăraților copaci golași, ale căror trunchiuri se întretăiau neregulat. De jur-împrejurul parcului se întindea o cărare lată, plină de pante inegale, iar cînd aveai impresia că urci, de-abia arunci coborai. Ici-colo se zăreau trunchiuri de copaci, arbuști și pini pitici. Lîngă stîncile albe ce ieșeau din pămînt, îngropate pe jumătate, înfloreau azalee purpurii. Sub cerul înnorat aveai impresia că acestea adăpostesc un gînd rău. Am urcat o colină mică și ne-am așezat să ne tragem sufletul sub un umbrar. Pe o pantă, sub ochii noștri, era un leagăn pe care se balansau doi tineri. Din locul în care ne aflam vedeam întregul parc desfășurîndu-se spre răsărit, iar înspre vest se zărea printre copaci și rîul Hozu. Scîrțîitul continuu al leagănelui ajungea pînă la noi aducînd cu scrîșnitul dinților.

Prietena lui Kashiwagi desfăcu pachețelul pe care-l adusese. Avusese dreptate cînd spusese că nu trebuie să luăm masa în oraș. Pachețelul conținea tartine suficiente

110

ei ui u ptiiu pcisuane, precum și Discuții din import, care se procurau greu și chiar o sticlă de whisky Suntory, care se putea cumpăra pe vremea aceea doar la bursa neagră, deoarece stocul existent era pus deoparte pentru trupele de ocupație. Se părea că orașul Kyoto era centrul bursei negre din zona Osaka-Kyoto-Kobe. Eu nu prea consumam băuturi alcoolice, dar cînd fata ne-a oferit pătorelele, lui Kashiwagi și mie, mi-am împreunat mîinile respectuos și l-am acceptat pe al meu. Fetele au băut ceai din butelcuță. Tot nu mi era limpede cum reușise Kashiwagi să se împrietenească atît de bine cu fata. Nu înțelegeam cum de se împrietenește fata aceasta mofturoasă cu un student cu picioarele strîmbe și fără o lețcaie. După ce băuse cîteva pătorele de whisky, Kashiwagi începu să vorbească; răspundea parcă întrebărilor ce mă frămîntau.

— Îți amintești că ne-am certat mai devreme, în tren, nu? Știi de ce? Pentru că familia fetei insistă ca ea să se mărite cu un om care nu-i place cîtuși de puțin. Parc-ar fi debilă mintal și n-ar pricepe situația, gata-gata să le cedeze în orice clipă. Așa că eu o consolez și o ameninț că mă dau peste cap să împiedic acest mariaj.

N-ar fi trebuit să spună astfel de lucruri în prezența fetei, dar lui Kashiwagi nu-i păsa, de parcă n-ar fi fost și ea acolo. Fata nu se schimbă la față cîtuși de puțin; purta la gîtul ei mlădios un șirag de mărgelale albastre fine. Trăsăturile îi ieșeau bine în evidență în contrast cu cerul înnorat, estompate însă de părul ei negru, abundent. Avea ochii adînci care îți lăsaus impresia de proaspăt, de simplu. Ca de obicei, gura ei inexpressivă era ușor întredeschisă. Printre buzele subțiri se zăreau dinții ascuțiți, puternici și albi. Erau ca dinții unui animal mic.

— Ah, mă doare, mă doare! strigă dintr-o dată Kashiwagi, aplecîndu-se și cuprinzîndu-și picioarele cu mîinile. Am dat fuga speriat și am încercat să fac ceva pentru el, dar m-a împins la o parte și s-a strîmbat în bătaie de jos. Mi-am retras mîna.

— Ah, mă doare! gemu el cît se poate de convingător. Aruncai în clipa aceea o privire tinerei de lîngă el.'Se

111

tremura puternic. Doar nasul rece, arcuit părea nemișcat de ceea ce se întîmpla și contrasta puternic cu restul; armonia și echilibrul chipului ei dispărură complet.

— Oh, îmi pare rău! spuse ea. Îmi pare rău! Te fac bine! Te fac eu bine imediat!

Era pentru prima oară cînd o auzeam vorbind astfel, fără pic de jenă, pițigăiat, de parcă era singură cu el. Își înalță gîtul lung și grațios și privi o clipă în gol. Apoi îngenunche imediat pe o piatră și-i îmbrățișă picioarele, își lipi obrazul de picioare și începu să le sărute.

Am fost îngrozit, cum de fapt mai fusesem o dată. M-am întors spre fata care era cu mine. Ea privea în altă parte și fredona o melodie.

Avusesem impresia în clipa aceea că soarele străpunsese norii, dar n-a fost decît o iluzie. Cu toate acestea, întregul aspect al parcului își pierduse armonia. Simțeam trosnituri ușoare deschizîndu-se pe întreaga suprafață a tabloului în care ne aflam — acel tablou străveziu ce conținea pădurea de pini, reflectarea strălucirii rîului, colinele din zare, suprafața albă a stîncilor, azaleele răspîndite ici-colo.

Bineînțeles, minunea așteptată se produsese și Kashi-wagi nu mai gemea. Își ridică privirea și-mi aruncă un rînjit batjocoritor.

— Mă simt bine, spuse el. M-ai vindecat. Ciudat, nu? Cînd începe să mă doară și tu mă mîngîi, îmi trece imediat, de fiecare dată.

Luă părul fetei în ambele mîini și-i ridică fața. Ea-l privi ca un cîine credincios și-i zîmbi. În clipa aceea, lumina palidă, albicioasă făcu acest chip frumos să arate exact ca cel al bătrînei de șizeci de ani de care-mi vorbise Kashiwagi.

Miracolul producându-se, Kashiwagi era foarte bine dispus. Era atât de bine dispus, încât aveai impresia că nu e-n toate mințile. Rîse zgomotos, o ridică pe față pe genunchi și se porni s-o sărute. Rîsul lui se auzi ca un ecou printre ramurile pinilor de la poale.

112

- iu ae ce n-o iubești pe fata aceea? îmi spuse, văzîndu-mă că stau liniștit. Doar știi că am adus-o special pentru tine. Sau ți-e rușine deoarece crezi că o să rîdă de tine dacă te bîlbîi. Dă-i drumu! Bîlbîie-te, bîlbîie-te liniștit! E foarte posibil să se îndrăgostească de un bîlbîit.

— Ești bîlbîit? întrebă fata, de parcă acum realiza lucrul acesta pentru prima oară. Ei bine, astăzi sînt reprezentate toate metehnele!

Cuvintele ei m-au izbit și simțeam că nu mai pot sta locului. Dar ciudat, ura pe care o simțisem se transformase brusc în dorință și mă cuprinse un soi de amețală.

— De ce nu ne despărțim? spuse Kashiwagi privind în jos la cuplul de tineri ce stăteau în leagăn. Ne ducem partenerile în locuri mai retrase și ne întîlnim tot aici peste două ore.

L-am lăsat pe Kashiwagi și pe prietena lui și, însoțit de fată, am coborît colina, apoi am urcat iar o pantă lină spre est.

— A ajuns s-o facă pe față să se creadă o sfință. Acesta este șiretlicul de care uzează mereu.

— De unde știi? am întrebat-o eu, bîlbîindu-mă îngrozitor.

— Am avut și eu de-a face cu Kashiwagi.

— S-a terminat totul între voi, nu? Și totuși iei lucrurile atât de ușor.

— Da, așa e. Dar n-ai încotro cu un tip slut ca el. De data aceasta, cuvintele ei, în loc să mă înfurie, mi-au dat curaj și am reușit s-o întreb fără să mă bîlbîi:

— Ai fost și tu îndrăgostită de picioarele lui caraghioase, nu?

— Termină! N-am chef să vorbesc de picioarele alea de broască ale lui. Oricum, are ochi frumoși.

Iar mi-am pierdut încrederea în mine. Orice-ar crede Kashiwagi, fata aceasta iubea la el ceva ce el însuși observase că este frumos; și eu, care pretindeam că știu totul despre mine, am ajuns la concluzia că nu pot să am nimic bun.

113

mică, liniștită. Se distingeau în zare, printre pini și cedri, Daimonji, Nyoigatake și ceilalți munți. De pe colina unde ne aflam se întindea în jos, pe povîrnișul ce ducea spre oraș, o pădurice de bambus. La marginea păduricii se înălța un cireș singuratic și întîrziat, ale cărui flori nu se scuturaseră. Zău, erau flori întîrziate și mă întrebam dacă nu cumva se bîlbîiseră și ele la deschidere.

Aveam o senzație de apăsare pe piept și-mi simțeam stomacul greu. Dar nu pentru că mă îmbătasem. Acum, că se apropia momentul crucial, dorința mea sporea în greutate, se transforma în ceva separat de trup și-mi apăsa umerii. Aveam impresia unui mecanism greu, din fier negru.

După cum am mai spus, apreciam faptul că prietenul meu Kashiwagi mă îmboldise spre viață, nu știu însă dacă din amabilitate sau din răutate. Recunoscusem de mult eă eu, care zgîriasem teaca colegului meu încă de elev, n-aveam cum să pășesc în viață lin, senin. Kashiwagi a fost cel care mi-a deschis ochii asupra cărării dosnice și întunecate prin care puteam intra în viață. La prima vedere, aceasta mi s-a părut o cale ce mă ducea la pierzanie; și totuși era plină de stratageme neașteptate, transforma lașitatea în curaj, se putea numi un soi de alchimie care preschimba imoralitatea în starea inițială de energie pură. Era și aceasta viață; o viață care avansa, cucerea, schimba, se pierdea. Nu se prea putea numi o viață tipică și totuși era înzestrată cu toate funcțiile vieții. Admițînd că undeva, într-un loc invizibil, sîntem confrunțați cu premisa că fiecare formă de viață este lipsită de sens, atunci această viață pe care mi-a arătat-o Kashiwagi trebuie să dobîndească treptat o valoare echivalentă cu cele mai obișnuite tipuri de viață.

Nu s-ar putea spune, gîndeam eu, că însuși Kashiwagi nu suferea de amețeli. Realizasem de mult că în orice aspect al cunoașterii, oricît de întunecat, se ascundea însăși beția cunoașterii. Dar ceea ce amețea de fapt lumea era alcoolul.

114

u o, ..u 11 ui ie ne=cim așezat ungă niște inși ohliți, rnîncați de viermi. Nu înțelegeam de ce vrea să devină partenera mea. Nu înțelegeam — și de aceea folosesc o expresie mai dură — ce impuls o împingea spre această *dorință de contaminare*. În lumea aceasta a noastră trebuie să existe o supunere pasivă, plină de timiditate și blîn-dețe; dar fata aceasta mi-a luat pur și simplu mîinile în mîinile ei durdulii, ca niște muște ce se așază pe cineva care doarme. Sărutul smuls și bărbia catifelată a fetei m-au stîrnit. Probabil că asta visasem atîta timp, dar senzația era acum slabă și superficială. Dorința mea nu avansa direct, lua o pistă ocolită. Cerul alb, înnorat, foșnetul păduricii de bambus, eforturile înverșunate ale unei gărgărițe de a urca pe frunza irisului — toate acestea rămîneau ca pînă acum, risipite.

încercam să scap gîndindu-mă la fata din fața mea ca la obiectul dorinței mele trupești. Trebuie să mă gîndesc că aceasta este viață. Trebuie să mă gîndesc că aceasta este o barieră în calea avansării și cucerii. Dacă pierdeam și șansa aceasta, viața n-avea să mi se tot ofere la nesfîrșit. Mi-am amintit de nenumăratele dați cînd cuvintele îmi erau blocate de bîlbîială și îmi era imposibil să le scot pe gură". În clipa aceasta simțeam nevoia să deschid gura

și să spun ceva chiar dacă mă bilbiiam. Puteam în felul acesta să stăpînesc viața. Porunca brutală a lui Kashiwagi, ordinul lui brutal: „Bilbîie-te, bilbîie-te!” îmi răsuna în urechi și mă puneam la grea încercare. În cele din urmă am început să mîngîi fusta fetei.

Mi-a apărut în fața ochilor Templul de aur — delicat, mohorît, plin de demnitate. O construcție a cărei poleială se coji pe ici-pe colo și care arăta ca scheletul unui fost obiect luxos. Da, în fața mea a apărut Templul de aur — clădirea aceea ciudată pe care cînd o credeai aproape se îndepărta, clădirea aceea care plutea clar într-un punct din spațiul impenetrabil, apropiată celui care o privea și totuși atît de îndepărtată. Tocmai clădirea aceasta veni să se așeze între mine și viața la care țineam. La început a fost ca un tablou în miniatură, dar crescuseră într-o clipă pînă

115
nișă și fisură a ei, exact ca în modelul pe care-l văzusem odată și în care Templul de aur era atît de uriaș, încît cuprinsese totul. Umplu lumea de muzică extraordinară, și această muzică deveni ea însăși suficientă pentru a absorbi întregul sens al existenței, lumea întreagă. Templul de aur, care mă trata uneori cu atîta indiferență și se înălța în afara mea, mă înghiți acum cu totul și-mi permise să mă plaseze în însăși structura lui.

Fata cu care eram se îndepărta ca un firicel de praf. În măsura în care nu a fost acceptată de Templul de aur, și eforturile mele de a găsi viața au eșuat. Cum puteam să-mi întind mîinile spre trăirea clipei cînd eram atît de fermecat de frumusețe? Poate avea și frumusețea dreptul de a-mi cere să abandonez fosta țintă. Pentru că este absolut imposibil să prinzi cu o mîină eternitatea și cu cealaltă clipa.

Presupunînd că sensul acțiunilor care vizează viața este acela de a făgădui devotament unei anumite clipe și efortul de a opri clipa pe loc, poate că Templul de aur știa foarte bine lucrul acesta și, de la o vreme, încetase să fie indiferent față de mine. Aveam impresia că Templul își atribuisese forma unei singure clipe și mă invadase aici, în parc, ca să-mi dau și eu seama cît era de goală, de lipsită de sens fînjirea mea după viață. În viață, o clipă care-și însușește forma eternității ne ametește; dar Templul de aur știa foarte bine că o astfel de clipă este ne semnificativă în comparație cu ceea ce se întîmplă cînd eternitatea își asumă forma unei clipe, cum făcuse el acum. În astfel de momente, eternitatea frumuseții ne poate anihila viața și otrăvi existența. Frumusețea de moment pe care ne-o oferă viața este neputincioasă în fața acestei otrăvi. Otrava o zdrobește și o distruge pe loc, expunînd însăși viața pericolului suprem.

Imaginea aceasta a Templului de aur mă copleși doar cîteva clipe. Cînd mi-am revenit complet, Templul se și ascunsese. Nu era decît o clădire ce stătea nemișcată la nord-est, în Kinugasa, și pe care mi-era imposibil s-o văd

116
HGV.U3C

j în »_aie ma lăsasem rurat de nuzia că am fost acceptat și îmbrățișat de Templul de aur. Stăteam întins pe vîrfurile unei coline din parcul Kameyama. În jurul meu, doar fata aceea lungită pe iarbă, florile și filfiitul de aripi monoton al insectelor. Văzîndu-mă cuprins de timiditate, fata se ridică și mă privi drept în față. Mi-a întors spatele și și-a luat o oglinjoară din geantă. N-a scos nici un cuvînt, dar disprețul ei m-a străpuns din cap pînă-n picioare, precum scaieții ce se prind de haine toamna. Cerul era înnorat. Începură să cadă picături de ploaie pe iarbă și pe frunzele irișilor. Ne-am ridicat repede și am luat-o pe cărare, spre umbrar.

Ziua aceea mă posomori nu numai pentru faptul că excursia s-a terminat atît de jalnic. Seara, înainte de „deschiderea pernei”, starețul a primit o telegramă de la Tokyo. Am fost și noi încunoștințați imediat de conținut.

A murit Tsurukawa. În telegramă se spunea pur și simplu că a murit într-un accident, dar am aflat amănunte mai tîrziu. Cu o seară în urmă, Tsurukawa se dusese în vizită la un unchi ce locuia în cartierul Asakusa și băuse cam mult sake. Nu era obișnuit cu băutura, așa că a amestecat. În drum spre casă, a fost lovit de un camion care apăruse brusc pe o stradă laterală. A murit pe loc, în urma unei fracturi craniene. Familia s-a pierdut cu firea, nu s-au gîndit că trebuie să telegrafieze la Templu pînă a doua zi după-amiază.

Deși n-am plîns la moartea tatei, am plîns acum. Eram mult mai legat de Tsurukawa prin problemele ce mă frămîntau. L-am cam neglijat de cînd l-am cunoscut pe Kashiwagi, dar acum, că l-am pierdut, mi-am dat seama că moartea a rupt singurul fir ce mă mai lega de raza de lumină. Plîngeam pentru că pierdusem raza de lumină, strălucirea, vara.

Am vrut să dau fuga la Tokyo să-mi prezint con-doleanțele familiei Tsurukawa, dar n-aveam bani. Primeam doar cinci sute de yeni pe lună de la starețul ca

117

facă era să-mi trimită două-trei sute de yeni de câteva ori pe an. Dacă ar fi avut mai mult nu vindea templul și n-ar fi mers la Kasagun să locuiască cu unchiul meu. Pur și simplu nu se putea descurca cu cei cinci sute de yeni pe lună, care reprezentau contribuția enoriașilor, și cu micul ajutor bănesc oferit de prefectură.

Cum puteam să mă împac cu gândul că Tsurukawa nu mai există, dacă nu-i vedeam cadavrul și dacă nu luam parte la funeralii? Problema aceasta mă chinuia. Stomacul acela acoperit de cămașa albă, pe care l-am văzut odată strălucind în razele soarelui ce se strecurau printre copaci, se prefăcu în cenușă. Cine-și putea imagina trupul și sufletul acestui băiat făcut să strălucească, zărind în mormânt? Nu dăduse nici cel mai mic semn că ar fi fost predestinat unei morți premature, nu prezenta nici urmă de defect fizic sau suferință, nici cel mai mic indiciu care să-ți fi putut măcar sugera cuvântul moarte. Probabil tocmai de aceea a murit atât de subit. Ar fi fost, poate, imposibil să-l salvezi pe Tsurukawa de la moarte tocmai pentru că era alcătuit doar din elemente pure de viață și avea fragilitatea unui animal pursînge. În cazul acesta, se părea că eram sortit să trăiesc pînă la o vîrstă blestemată.

Structura transparentă a lumii în care a trăit a constituit pentru mine întotdeauna un mister profund, dar o dată cu moartea lui, acest mister a devenit și mai înspăimîntător. Camionul acela a zdrobit lumea lui transparentă, ca și cum s-ar fi ciocnit de o pînză de geam, invizibilă tocmai pentru că este transparentă. Faptul că Tsurukawa n-a murit de boală corespundea perfect acestei imagini. Era normal ca el, a cărui viață a fost atât de fără pată, să moară accidental. În coliziunea aceea care n-a durat mai mult de o secundă, s-a stabilit un contact subit și viața s-a contopit cu moartea. Un proces chimic rapid. Fără îndoială că acest tînăr fără umbră nu-și putea uni umbra cu moartea decît pe o astfel de cale violentă. Lumea în care trăise Tsurukawa era inundată de o mare sensibilitate și de bune intenții. Dar pot să afirm cu

mina pe inima ca ei n-â trăit într-o astfel de lume dintr-o confuzie sau datorită capacității lui de înțelegere deosebite.

Inima lui deschisă, care nu aparținea acestei lumi, era susținută de o putere și o energie nemaiîntîlnite care au ajuns să-i dirijeze faptele. Îmi transforma sentimentele întunecate în unele luminoase și strălucitoare cu o precizie ieșită din comun. Uneori aveam impresia că Tsurukawa trăia propriile mele sentimente. Nu se putea explica astfel corespondența perfectă dintre strălucirea lui și obscuritatea mea. Dar nu, nu despre asta era vorba! Strălucirea lumii lui era și pură, și unilaterală. Își însuflețise propriul sistem cu o precizie care se putea asemăna foarte bine cu cea a nefastului. O luase înainte, în plin galop, și camionul dăduse peste el.

Aspectul plăcut și firea optimistă a lui Tsurukawa — sursa impresiei favorabile pe care o făcea asupra altora — m-au determinat, acum că el nu mai exista, să meditez asupra laturii vizibile a ființelor umane. Mă gîndeam cît este de ciudat că ceva ce există pur și simplu poate exercita o forță atât de puternică. Mă gîndeam la cîte trebuie să știi despre trup pentru ca spiritul să-și poată percepe propria existență. Se spune că esența filozofiei Zen este lipsa oricărei particularități și că adevărata viziune constă în a pricepe că inima n-are nici formă, nici însușiri. Și totuși puterea de cunoaștere, în stare să contemple absența însușirilor, trebuie să fie extraordinar de pătrunzătoare, ca să reziste atracției fenomenelor formale. Cum poate cineva, incapabil să perceapă forme sau însușiri cu subtilitate lipsită de egoism, sesiza și înțelege absența oricărei forme și însușiri? E posibil ca forma limpede a unei persoane ca Tsurukawa, ce răspîndea lumină în jur prin însuși faptul că exista, persoană la care ajungeai cu amîn-două mîinile și amîndoi ochii, puțîndu-se de fapt numi viață de dragul vieții, e posibil deci să constituie cea mai limpede metaforă pentru a descrie absența formei... acum, că era mort; și acceptiunea lui în ce privește propria existență ar putea deveni cel mai veridic și real model de non-existență. Aveai impresia că el însuși nu

118

119

cici luai in un uei.ii u simplei fueiaiuiti. ue eAeinpiu,

cidența dintre Tsurukawa și florile de mai, înseși florile aruncate pe sicriu.

Viața mea nu era pătrunsă de un simbolism atât de profund ca al lui Tsurukawa. Și ce invidiam cel mai mult la el era că a reușit să atingă sfîrșitul vieții fără conștiința, cît de vagă, a poverii unei individualități excepționale — sau măcar a unui sentiment de misiune specială, ca mine. Acest simț al individualității a anihilat simbolismul vieții, adică puterea de a servi, ca Tsurukawa, ca o metaforă pentru ceva exterior ei; în același mod m-a lipsit și de senzația de extindere a vieții, și de unire, devenind sursa singurătății ce mă urmărea mereu, pretutindeni. Era ciudat. Nu mă simțeam solidar nici măcar cu neantul.

Singurătatea puse iar stăpînire pe mine. N-am mai văzut-o pe fata aceea, iar cu Kashiwagi nu mai eram în relații prea bune. Felul lui de viață mă fascina încă puternic, dar am simțit ca o datorie morală față de Tsurukawa să fac un oarecare efort pentru a rezista tentației: am încercat, împotriva voinței mele, să mă țin mai la distanță. I-am scris mamei clar să nu mai vină să mă vadă pînă nu sînt complet liber. Îi spusese deja prin viu grai, dar simțeam că nu mă liniștesc dacă nu îi scriu. Răspunsul ei se pierdea în fraze încîlcite. Îmi scria că muncește din greu la ferma unchiului; urmau cîteva propoziții cu iz de sfaturi copilărești. Apoi: „Nu vreau să mor pînă cînd nu te văd cu ochii mei preot la Templul de aur.” M-a enervat această parte a scrisorii, stăruindu-mi în minte cîteva zile.

Nici în cursul verii nu i-am făcut vreo vizită mamei. Din cauza mîncării proaste de la Templu, căldura verii a fost și mai greu de suportat. Pe la mijlocul lunii septembrie era prevăzut un taifun. Trebuia ca cineva să stea de pază noaptea și m-am oferit.

Am impresia că tocmai în această perioadă s-a produs o ușoară schimbare în sentimentele mele față de Templul de aur. Nu era ură, ci un soi de avertisment că într-o bună

120

a se va crea în mod inevitabil o situație în care ceea ce încolțea în mine acum va deveni incompatibil cu Templul de aur. Senzația aceasta începuse să pună stăpînire pe mine din momentul incidentului ce avu loc în parcul Kameyama, dar m-am temut să-i dau nume. Eram fericit acum că în timpul pazei de noapte mi se va încredința Templul și nu-mi mai puteam ascunde bucuria.

Mi s-a dat cheia de la Kukyochō, considerat cel mai valoros nivel al Templului. La intrare, cam la înălțimea de un metru și jumătate, atîrna o tăbliță impresionantă pe care se afla o inscripție a împăratului Go Komatsu. Se anunțase la radio că taifunul se poate abate dintr-o clipă într-alta, dar nu se simțea încă nimic. Plouase cu intermitențe toată după-amiaza, iar acum se înseninase și pe cer se ivi luna plină. Locatarii Templului s-au tot plimbat prin grădină, scrutînd cerul. Cineva a spus că aceasta-i liniștea care prevestește furtuna.

Templul a adormit. Am rămas singur. Îndreptîndu-mă spre o parte a clădirii unde nu pătrundea luna, m-a fascinat întunericul dens, de nepătruns, care mă învăluia. Această fascinație puse stăpînire pe mine tot mai mult, pînă deveni un soi de halucinație. Mi-am dat seama brusc că pătrunsesem de fapt în himera care mă smulsese vieții în după-amiaza aceea din parcul Kameyama.

Eram singur acolo și Templul de aur mă învăluia. Oare eu stăpîneam Templul sau el pe mine? N-ar fi oare mai corect să spun că în clipa aceea s-a stabilit un echilibru straniu, un echilibru ce-mi permitea să fiu eu Templul de aur și Templul de aur să-mi ia locul?

După ora unsprezece și jumătate, vîntul se întei. Am deschis lanterna și am urcat treptele Templului. Cînd am ajuns sus, am deschis ușa de la Kukyochō.

Mă rezepam de balustradă. Vîntul bătea dinspre sud-est. Cu toate acestea, cerul era neschimbat. Luna se reflecta pe lac, în spațiile dintre plante. Bîzîitul insectelor și orăcăitul broaștelor se auzeau pretutindeni.

Cînd mă lovi prima rafală de vînt drept în obraz, mă trecu un fior de plăcere prin trup. Vîntul deveni tot mai

121

puici i», i ai ea u pi e veșnic pe Ldie uruid S-U UIStnig

împreună cu Templul de aur. Inima-mi era parcă și în Templu, și plutea și undeva pe aripile vîntului. Templul de aur, a cărui construcție era identică cu a mea parcă, nu avea perdele care să filfîie în bătaia vîntului; el stătea acolo, liniștit, scăldîndu-se în lumina lunii. Dar nu mai aveam nici o îndoială că marele vînt, intenția mea rea, vor zgudui pînă la urmă Templul, îl vor trezi și, în momentul distrugerii, îi vor smulge semeția.

Asta era! Mă învăluia frumusețea, mă afluam cu siguranță în interiorul frumuseții; și totuși mă întreb dacă eram cu desăvîrșire absorbit de frumusețe, încît vîntul a cărui putere creștea tot mai mult să nu mă influențeze, să nu mă scoată complet din vrajă. Exact cum mă îndemna Kashiwagi: „Bîlbîie-te! Bîlbîie-te!” încercam acum eu să îmboldesc vîntul strigînd la el de parcă încurajam un cal ce galopa: — Mai tare, mai tare! Hai! Mai multă forță!

Pădurea fremăta. Ramurile copacilor de lîngă lac se frecau unele de altele. Cerul în noapte își pierduse culoarea obișnuită, deveni cenușiu-închis. Țîriitul insectelor nu încetă cîtuși de puțin, însuflețind peisajul. Vîntul misterios, ce suna ca un flaut, se apropia din depărtări; părea să-i mai slăbească furia de pînă atunci.

Priveam mulțimea norilor mînați de vînt tăind calea lunii. Se înălțau, unul după altul, din spatele dealurilor, dinspre miazăzi, ca niște mari batalioane. Nori groși. Nori subțiri. Nori uriași, întinși. Pîlcuri mici de nori nenumărați. Toți se iveau dinspre sud, ațineau pentru o clipă calea lunii, treceau de Templul de aur și porneau în goană spre nord de parcă aveau cine știe ce afaceri importante de rezolvat. Mi se păru că aud strigătul ascuțit al păsării phoenix auriu deasupra capului.

Vîntul se domoli brusc; apoi recapătă forțe noi parcă. Pădurea răspundea sensibil la toate schimbările: se liniștea, apoi foșnea sălbatic. S-a schimbat și reflecția lunii pe lac, întunecîndu-se și luminîndu-se

alternativ; uneori își aduna fasciculele de lumină risipite și mătura
122

ap» <-" tic. ııaiııLuu_niui miei 15 uc nun be intortocnea pe după dealuri, întinzîndu-se ca o mîna uriașă peste cer. Era înspăimîntător să-i vezi cum nu-și mai găseau locul și cum se îmbrînceau parcă tot mai mult pe măsură ce se apropiau. Mai apărea, cînd și cînd, cîte o pată de senin, dar era acoperită de nori într-o clipită. Cînd trecea cîte un nor mai subțirel, se zărea prin el luna, strălucind palid.

Cerul păru în mișcare toată noaptea. Nu exista nici un semn de întetire a vîntului. Am adormit lîngă balustradă. Dimineața devreme — o dimineață senină, strălucitoare — a venit la mine paracliserul să-mi spună că, din fericire, taifunul a ocolit orașul Kyoto și eram în afara oricărui pericol.

SLAVII ULUL VI

SE ÎMPLINEA ANUL de la moartea lui Tsurukawa. Din clipa în care am început să fiu iar singur, mi-am dat seama că nu-mi va fi deloc greu să mă reobișnuiesc. Mi-era mult mai ușor să nu trebuiască să vorbesc cu nimeni. Nu mai eram ursuz. Fiecare zi își avea farmecul ei.

Biblioteca universității era singurul loc de refugiu care-mi făcea plăcere. Nu citeam cărți de filozofie Zen, ci traduceri de romane și opere filozofice care-mi picau în mîna. Îmi dau foarte bine seama de influența pe care au avut-o asupra mea: au trezit în mine dorința de a săvîrși fapta aceea; și totuși, vreau să cred că respectiva faptă a fost propria creație; în special, nu vreau să admit că poate fi explicată prin influența unei filozofii anume.

După cum am mai mărturisit, faptul că nu eram înțeles era singura mea sursă de mîndrie încă din fragedă copilărie și nu simțeam cîtusi de puțin nevoia să mă explic ca să fiu înțeles. Cînd încercam totuși să-mi clarific gîndurile și faptele, o făceam fără vreun motiv anume. Nu știu dacă o făceam ca să mă autoînțeleg. Un astfel de motiv se armonizează cu adevăratul caracter al cuiva și constituie automat o punte între acel cineva și alții. Beția pe care mi-o provoca Templul de aur se opunea descifrării personalității mele, o făcea și mai opacă; și deoarece această beție îmi răpea orice altă posibilitate de a mă îmbăta, mă vedeam nevoit să-i rezist făcînd un efort deliberat pentru a-mi păstra părțile clare ale personalității. Nu știu cum e la alții, dar în cazul meu, claritatea însăși eram eu și nu mai era cazul să o dobîndesc.

124

nuii uui. venise vacanța ae primăvară. Într-o seară, starețul ieși în oraș. Cum nu aveam prieteni și nici altceva mai bun de făcut, m-am gîndit să profit de lipsa lui și să mă plimb de unul singur. Am părăsit Templul ieșind pe poarta Somon. Dincolo de poartă era un șanț lîngă care se afla un avizier. Îl văzusem de multe ori, dar niciodată nu mă oprisem să-l citesc pe îndelete. Se scâldea în lumina lunii:

Anunț:

1. Să nu se aducă nici o modificare construcției fără aprobare specială.
2. Să nu se facă nici o intervenție care să afecteze parcul natural. Publicul este rugat să respecte regulamentul interior.

Orice încălcare a regulamentului se pedepsește conform legii.

Serviciul cultelor 31 martie 1928

Era limpede că anunțul se referea la Templul de aur și totuși nu exista nici cea mai mică insinuaare. Nu-mi puteam învinge impresia că un astfel de anunț exista într-o lume cu totul și cu totul deosebită de cea în care sălășluia imuabilul și indestructibilul Templu. Însuși afixul anticipa parcă o faptă enigmatică, imposibilă. Cel ce concepuse acest ordin, care fusese în stare să rezume astfel fapta, trebuie că-și pierduse cumpătul. Nu putea fi decît fapta unui nebun; și cum puteai să sperii un nebun dinainte decît amenințîndu-l cu pedeapsa? Poate ar fi fost nevoie de un stil pe care să nu-l priceapă decît nebunii.

Astfel de gînduri fără noimă îmi umblau prin cap, cînd am văzut o siluetă apropiindu-se de poartă. N-aveau ce căuta la ora aceea vizitatorii din cursul zilei; doar pinii și lumina orbitoare a farurilor mașinilor care mai treceau pe drum păreau să împlinească noaptea.

Am recunoscut imediat silueta lui Kashiwagi. Mi-am dat seama că este el după mers. Mă gîndeam din cînd în cînd să pun capăt înstrăinării pe care o preferasem în ultimul an, mă gîndeam la recunoștința pe care ar trebui

125
Pentru că, zău, mă tămăduise. Din prima zi de cînd l-am cunoscut, îmi tămăduise gîndurile bolnave prin cuvinte fără perdea care m-au rănit prin bruschețe. Ar fi trebuit să-mi dau seama ce bucurie era pentru mine să fiu în stare, pentru prima oară, să conversez cu cineva pe picior de egalitate. Ar fi trebuit să savurez bucuria (asemănătoare comiterii unui act de imoralitate) de a mă fi lăsat absorbit de convingerea fermă că sînt și preot, și bilbîit. Toate acestea au fost însă nimice de relația mea cu Tsu-rukawa.

L-am salutat pe Kashiwagi zîmbindu-i. Era îmbrăcat în uniformă studentească și avea în mîna un pachetel îngust. — Pleci undeva? mă întrebă.

— Nu.

— Ce bine că te-am întîlnit! Se așeză pe niște trepte de piatră și desfăcu legăturica.

— Uite-aici, spuse el arătîndu-mi două tuburi negre, lucioase, care nu erau altceva decît un *shakuhachi*¹. Un unchi de-al meu a murit nu de mult și mi-a lăsat amintire flautul acesta. Îl mai am și pe cel pe care mi l-a dat cu mult timp în urmă, pe vremea cînd mă învăța să cînt. Acesta este mai bun, dar vezi, îl prefer pe cel cu care m-am

obișnuit și n-are rost să am două lucruri identice. L-am adus pentru tine.

Pentru mine, care nu primeam niciodată nici un cadou de la nimeni, a fost o mare bucurie. Am luat flautul și l-am cercetat. Avea patru găuri în față și una în spate.

— Eu cânt în stilul școlii Kinko, continuă Kashiwagi. E frumoasă luna-n seara asta, așa că m-am gândit să-l aduc la Templu și să cânt. Mă gândeam în același timp că aș putea să te învăț și pe tine să cânti.

— Ai ales momentul potrivit, i-am spus. Starețul a plecat în oraș, iar îngrijitorul acela leneș n-a terminat de măturat. Porțile nu se închid pînă nu se termină curățenia.

¹ Flaut din lemn de bambus cu cinci găuri (*n.trad.*).

126

apariția iui ia poartă a tost bruscă, la tel și propunerea de a cânta la Templu într-o seară cu o lună atît de frumoasă. Acesta era Kashiwagi pe care-l cunoșteam. În plus, în viața mea monotonă, simplul fapt că mă surprindea ceva constituia o plăcere. Cu noul meu flaut în mînă, l-am dus pe Kashiwagi la Templul de aur.

Nu-mi aduc aminte limpede despre ce am discutat în seara aceea, dar nu cred să fi vorbit despre lucruri importante. Kashiwagi nu dădea nici un semn că ar dori să se aventureze în meditații filozofice excentrice și paradoxuri usturătoare. Poate intenționa să-și dezvăluie o latură a cărei existență nici măcar nu o bănuiam. Și în seara aceea, acest tînăr cu limba ascuțită, pe care-l interesa frumusețea numai în măsura în care o putea pîngări, și-a etalat în fața mea un aspect al firii cu adevărat plăcut. Teoria lui despre frumusețe era mult mai rafinată. Nu mi-a spus-o în cuvinte, ci prin gesturi și priviri, prin melodiile cîntate la flaut și prin fruntea aceea care se ivea în lumina lunii.

Stăteam rezemați de balustrada de la nivelul Choondo. Coridorul de sub streșină ușor curbată se sprijinea pe opt console în stil Tenjiku care păreau să se înalțe de la suprafața lacului unde se cuibărise luna. Mai întîi Kashiwagi a cîntat o piesă scurtă, intitulată *Caleașca imperială*. M-a uimit priceperea lui. Am încercat să-l imit, dar cînd am pus gura pe muștiuc, n-am reușit să scot nici un sunet. M-a învățat cu multă răbdare cum se ține flautul de sus, cu mîna stîngă, și cum să-mi fixeze degetele pe deschizături; m-a învățat și cum să țîn gura pe muștiuc, și cum să suflu aerul în fila de metal. Am tot încercat, dar n-a ieșit nimic. Mi se încordaseră obrazii și ochii și, deși nu bătea vîntul, aveam impresia că luna de pe lac se face țândări.

Mă simțeam istovit și pentru o clipă l-am bănuț pe Kashiwagi că voia să mă pedepsească intenționat, ca să se distreze pe seama bilbiulei mele. Totuși, efortul pe care-l făcusem în disperarea de a scoate un sunet care nu voia să iasă nicicum păru să-mi purifice energia inte-

127

pe care o depuneam pentru a evita DiiBiltui, să reușesc să rostesc cîteva cuvinte lin, fără pic de împleți-ceală. Aveam senzația că sunetele acelea, care se încăpățîneau să nu iasă, existau de fapt undeva în lumea aceasta liniștită, scăldată în lumina lunii. Eram mulțumit chiar dacă reușeam să ajung să trezesc sunetele respective după eforturi îndelungate.

Cum o să ajung la sunetul acela — acel sunet misterios pe care-l obținea Kashiwagi la flautul lui? Aveam nevoie de îndemînare. Frumusețea însemna îndemînare. Îmi trecu prin minte un gînd și prinsei curaj: așa cum Kashiwagi era capabil să obțină astfel de sunete clare în ciuda picioarelor lui strîmbe, și eu puteam ajunge la frumusețe prin abilitate. Dar mai recunoșteam și altceva: Kashiwagi a reușit să cînte atît de frumos *Caleașca imperială* nu numai datorită minunatului decor în lumina lunii, dar și datorită oribilelor lui picioare strîmbe. Mai tîrziu, cînd am ajuns să-l cunosc mai bine, am înțeles că nu putea suferi frumusețea veșnică. Lui îi plăcea muzica, pentru că dispărea imediat, sau ikebana, pentru că florile se ofileau în cîteva zile; nu putea suferi arhitectura și literatura. Nu cred că s-ar fi gîndit vreodată să viziteze Templul de aur în alte momente; doar o noapte cu astfel de lună se potrivea firii lui.

Și totuși, ce ciudată este frumusețea muzicii! Frumusețea scurtă, căreia cîntărețul îi dă ființă, transformă o anume perioadă de timp în durată pură; în mod cert nu se mai repetă; ca și existența efemerelor și a altor creaturi care trăiesc puțin, frumusețea este abstracția și creația perfectă a vieții înseși. Nimic nu se aseamănă mai mult cu viața decît muzica; totuși, deși Templul de aur avea același tip de frumusețe, nimic nu putea fi mai departe de lume și mai disprețuitor decît frumusețea acestei clădiri. De îndată ce Kashiwagi termină de cîntat *Caleașca imperială*, muzica — acea viață imaginară — se termină și nu mai rămase nimic decît Crupul lui slut și gîndurile sumbre, nevătămate și nealterate.

Înțeles lucrul acesta fără să-mi spună o vorbă. Ceea ce-i plăcea era că imediat ce suflarea-i producea frumusețe, picioarele lui strîmbe și dispoziția-i melancolică ieșeau rmai bine, mai clar în evidență. Inutilitatea frumuseții, faptul că frumusețea ce trecea prin trupul lui nu lăsa nici măcar o urmă, că nu schimba absolut nimic — asta iubea Kashiwagi. Dacă frumusețea ar însemna și pentru mine același lucru, ce simplă ar fi viața!

Am continuat să încerc conform instrucțiunilor lui Kashiwagi. Fața mi se înroși, respiram greu. Apoi, ca și cum aș fi devenit brusc pasăre, ca și cum cîntecul unei păsări mi-ar fi ieșit din gît, flautul scoase un singur sunet, temerar.

— Bravo! strigă Kashiwagi rîzînd.

N-a fost un sunet prea frumos, dar l-am repetat. Mi-am imaginat apoi că misteriosul sunet, care nu părea să

provină de la mine, era vocea păsării phoenix aurii de deasupra capetelor noastre.

Apoi am învățat după manualul pe care mi l-a dat Kashiwagi, exersînd serios în fiecare seară ca să mă perfecționez. Cu timpul am ajuns să cînt melodii ca *Soarele roșu la răsărit pe un fundal alb* și mi s-au retrezit sentimentele pentru Kashiwagi.

În luna mai m-am gîndit că s-ar cuveni să-i ofer ceva lui Kashiwagi drept recunoștință pentru că m-a învățat să cînt la flaut. N-aveam bani să-i cumpăr un cadou. I-am vorbit deschis de încercătura în care mă aflam. Mi-a spus că nu vrea nimic care să mă coste bani. Apoi, schi-monosindu-și gura ciudat, spuse:

— Ei bine, dacă ai apucat să-ți mărturisești intenția, să știi că vreau ceva. Zilele acestea voiam să aranjez niște flori, dar florile sînt prea scumpe pentru mine. Cred că acum este sezonul înșilor și-i poți găsi la Templul de aur. Crezi că ai putea să-mi faci rost de cîțiva? Unul-doi înmuguriți, doi care sînt pe cale să înflorească și doi înfloriți complet. Aș vrea și niște papură. Pentru diseară. Ce-ar fi să mi-i aduci acasă diseară?

128

129

na v_a ma

pune să fur. Ca să ies basma curată în fața lui, trebuia să mă fac hoț de flori.

În seara aceea nu ni s-a servit orez la cină, ci numai legume fierte și pîine neagră. Din fericire era sîmbătă, mulți plecaseră de după-amiază. Sîmbăta era numită „cortina deschisă spre interior”: puteai să pleci de la Templu devreme și erai liber pînă la ora unsprezece; a doua zi dimineața se numea „căderea în somn” și ni se permitea să stăm în pat pînă tîrziu. Starețul plecase în oraș.

Soarele apuse pe la șase și jumătate. Începuse să bată vîntul. Așteptam primul clopot al serii. La ora opt sunetul puternic al clopotului Ojikijo din stînga porții centrale anunța primul tur al pazei de noapte; bătea de optsprezece ori și ecoul lui plutea mult timp în aer.

O cascadă mică de lîngă Sosei, înconjurată pe jumătate de un stăvilar, purta apa de la lacul cu lotuși în lacul Kyoko. Acesta era locul cu iriși din belșug. Erau extraordinar de frumoși în perioada aceea. Pe măsură ce mă apropiam, auzeam irișii foșnind în bătaia vîntului. Splendidele petale purpurii tremurau în tăcerea apei. Partea aceea a grădinii era foarte întunecoasă: și purpuriul florilor, și verdele-închis al frunzelor păreau la fel de negre. Am încercat să culeg cîțiva iriși; în bătaia vîntului, florile și frunzele îmi evitau mîna și m-am tăiat într-o frunză. Cînd am ajuns în cele din urmă acasă la Kashiwagi cu un braț de iriși și papură, l-am găsit întins, cu o carte în mînă. N-aveam chef să mă întîlnesc cu fata care locuia în casa aceea și care venise cu noi în excursie; din fericire, se părea că e plecată în oraș.

Mica mea hoție mă bine dispusese. Legătura mea cu Kashiwagi nu se baza decît pe mici acte de imoralitate, mici profanări, mici fapte necuviincioase. Și acestea mă bine dispuneau întotdeauna; dar nu-mi dădeam seama dacă sporirea păcatelor atrăgea după sine sporirea corespunzătoare a bunei dispoziții.

130

proprietăreasă să împrumute o găleată și alte diverse ustensile necesare ikebanei. Casa în care locuia el era o clădire cu etaj; camera lui Kashiwagi era foarte mică.

Am luat flautul lui care stătea rezemat de nișă, mi-am apropiat buzele de muștiuc și am încercat un studiu. Am reușit să-l cînt foarte bine, spre surprinderea lui Kashiwagi care tocmai se întorsese în cameră. Dar Kashiwagi din seara aceea nu era cel care vizitase Templul de aur.

— Nu te mai bîlbîi cînd cînți din flaut, nu? Cînd te-am învățat să cînți, speram să aud cum sună o muzică bîlbîită!

Cu această remarcă s-a creat între noi exact starea de la prima întîlnire. Și-a reluat vechea poziție. Tocmai de aceea am fost capabil să-l întreb ce s-a întîmplat cu fata de la casa în stil spaniol.

— O, fata aceea? răspunse simplu. S-a măritat demult. Am făcut însă totul ca s-o învăț să ascundă faptul că nu mai era fecioară. Soțul ei e un tip dintr-o bucată, inocent și se pare că lucrurile au mers foarte bine.

Pe cînd vorbea, scoase irișii, unul cîte unul din vasul cu apă în care erau și-i privi atent. Apoi băgă foarfecile în vas și le mai tăie din tulpini sub apă. De fiecare dată cînd ținea un iris în mînă, umbra mare a florii se mișca pe dușumeaua acoperită de rogojini. Apoi spuse brusc:

— Știi renumitele cuvinte din capitolul „Iluminarea” din *Rinzai-roku*¹? „Cînd îl întîlnești pe Buddha, ucide-l pe Buddha! Numai așa te vei salva.” Și asta a fost situația, înțelegi? Fata era o adeptă a lui Buddha.

— Și așa ai găsit de cuviință să te salvezi...

— Hm, făcu Kashiwagi, aranjînd niște iriși pe care tocmai îi tăiasse și-i privea fix. Uciderea înseamnă însă mai mult de-atît, să știi.

¹ *Cartea lui Rinzai*. Rinzai (?-867) este întemeietorul unei secte Zen (*n.trad.*).

131

Kashiwagi privi atent la *kenzan*¹ și aranja unul din țepi care era ușor îndoit. Mă simțeam stîmjenit și încercam să rup tăcerea spunînd vrute și nevrute.

— Știi povestea părintelui Nansen și a pisicuței, nu? Imediat după terminarea războiului, starețul ne-a adunat pe toți și ne-a ținut o predică.

— Oh, Nansen omoară o pisicuță? spuse Kashiwagi, pe cînd hotăra lungimea pe care să o dea papurei. Este o

problemă care intervine de câteva ori în viața unui om, mereu sub alt aspect. E cam sinistă, să știi. De fiecare dată când dai peste așa ceva într-un moment de răscruce din viața ta, are altă formă și alt sens, deși problema în sine e mereu aceeași. Mai întâi trebuie să-ți spun că pisicuța pe care a omorât-o părintele Nansen era o mică sălbăticiune. Era frumoasă, să știi, deosebit de frumoasă. Avea ochii aurii și blănița lucioasă. Toate plăcerile și frumusețile lumii acesteia se curbau ca un arc în trupul ei plâpând. Majoritatea comentatorilor, cu excepția mea, au uitat să menționeze faptul că pisicuța era de o maximă frumusețe. Pisicuța își făcuse brusc apariția dintr-un smoc de iarbă. Ochii ei blînzi, șireți sclipeau și a fost prinsă de unul din preoți — ca și când ar fi făcut-o intenționat. Și de aici s-a iscat cearta între cele două partide din templu. Deși frumusețea poate fi arătată oricui, ea nu aparține de fapt nimănui. Să vedem... Cum să-ți spun? Frumusețea — da, frumusețea e ca un dinte- cariat: îți jenează limba, stă acolo și te doare, făcându-și simțită prezența. Pînă la urmă nu mai suportă durerea, te duci la dentist și ți-l scoate. Apoi, pe cînd privești dintele mic, prăpădit, însîngerat, te gîndești: „Asta să fie? Asta a fost tot? Asta mi-a provocat atîta durere, m-a hărțuit atîta, înrădăcinîndu-se cu încăpăținare în mine? Ei bine, acum e mort. Dar oare chiar e vorba de unul și același

¹ Suport metalic cu țepi în care se introduc tulpinile florilor pentru a le da înclinația dorită; *kenznn-vă* se așază pe fundul vasului în care se aranjează florile (*n.trad*).

cum — prin ce ironie a soartei — a ajuns să fie legat de ea, reușind să provoace atît de multă durere? Care era baza existenței sale? Se afla această bază în interiorul ființei mele? Sau în obiectul însuși? Și totuși, creatura aceasta care mi-a fost smulsă din gură și zace acum în mîna mea este cu totul altceva. Nu poate fi *acela*!" înțelegi, spuse Kashiwagi, așa e și frumusețea. Uciderea pisicuței a fost asemenea dintelui cariat extras, asemenea uciderii frumuseții. Dar nu se știa dacă aceasta a fost pînă la urmă soluția cea mai bună. Rădăcina frumuseții nu fusese înlăturată și, deși pisicuța era moartă, s-ar putea foarte bine ca frumusețea ei să mai dănuie. Tocmai pentru a satiriza ușurința cu care s-a soluționat problema și-a pus Choshu pantofii pe cap. El știa, ca să zic așa, că nu exista altă soluție decît aceea de a suporta durerea provocată de dintele cariat.

Interpretarea lui Kashiwagi era cu totul originală, dar nu puteam să nu mă întreb dacă nu cumva el, care mi-a pătruns și cel mai ascuns colț al sufletului, nu se distra pe seama mea. Pentru prima oară mi-era cu-adevărat frică de el. Mi-a fost teamă să mai păstrez tăcerea, așa că m-am grăbit să-l întreb:

— Tu care dintre ei ești? Păruitele Nansen sau Choshu?

— Ei bine, îți să vedem! După cum se prezintă lucrurile, acum eu sînt Nansen și tu ești Choshu. Dar într-o bună zi, s-ar putea ca tu să devii Nansen și eu Choshu. Situația se poate schimba precum ochii pisicii.

În timp ce Kashiwagi vorbea, mîinile i se mișcau ușor, aranjînd mai întîi *kenzan-ul* mic și ruginit în vas, apoi papura, care reprezenta cerul în aranjament, adăugînd apoi irișii pe care-i rînduise cîte trei. Se contura treptat stilul școlii Kansui. Lîngă vas se afla o grămăjoară de pietricele albe și maronii, bine spălate, care parcă așteptau să fie folosite la ultimele retușuri.

Mișcarea mîinilor lui Kashiwagi era splendidă, gesturile ferme, succedîndu-se, efectele contrastului și simetriei, tinzînd spre perfecțiune totală. Plantele naturale erau

132

133

unei melodii stabilite. Florile și frunzele, care existaseră înainte *cum erau*, fuseseră transformate în flori și frunze *cum trebuiau să fie*. Papura și irișii nu mai erau luați în parte, plante anonime ce aparțin speciei respective, ci au devenit o manifestare concisă, directă a ceea ce s-ar putea numi esența irișilor și a papurei.

Și totuși avea ceva brutal în mișcarea mîinilor. Se comportau de parcă aveau un privilegiu neplăcut, sumbru asupra plantelor. Poate din această cauză, de fiecare dată cînd auzeam foarfecile și vedeam cîte o tulpină tăiată, aveam impresia că disting picături de sînge.

Terminase de aranjat florile. În partea dreaptă a vasului, unde linia dreaptă a papurei se îmbina cu linia curbă a frunzelor de iris, una din flori era înflorită, iar ceilalți doi muguri erau pe cale să se deschidă. Kashiwagi puse vasul în nișă; umplea aproape întregul spațiu. Apa din vas se domoli curînd. Pietricelele ascundeau *kenzan-ul*, dînd în același timp impresia clară de margine de rîu.

— Minunat! am exclamat. Unde-ai învățat să aranjezi flori?

— Locuiește pe-aproape o femeie care dă lecții. Trebuie să pice din clipă-n clipă. M-am împrietenit cu ea și pe deasupra mă-nvață și ikebana. Dar acum, că am început să mă descurc și singur, am cam început să mă plictisesc. Profesoara este încă tînără și arată bine. Mi se pare că-n timpul războiului a fost combinată cu un ofițer și a rămas însărcinată. Copilul s-a născut mort și ofițerul a fost ucis în război. De atunci se dă în vînt după bărbați. Are ceva bani puși deoparte, dă lecții doar din pasiune. Oricum, dacă vrei, du-o undeva-n oraș astă seară. Merge oriunde.

Vestea m-a tulburat grozav. Cînd o văzusem de sus, de pe poarta templului Nanzen, Tsurukawa era cu mine.

Acum, după trei ani, urma să apară-n fața mea și s-o văd, dar cu ochii lui Kashiwagi. Pînă acum considerasem că tragedia acestei femei era pătrunsă de mister; de-acum

134

nimic. Adevărul gol-goluț este că pieptul ei, care părăsise de la distanță ca luna albă în lumina zilei, fusese atins de atunci de mîinile lui Kashiwagi, iar picioarele ei înfășurate atunci în acel chimonou minunat fuseseră atinse de

picioarele strîmbe ale lui Kashiwagi. Adevărul este că fusese sedusă de Kashiwagi, dar cu bună știință. Gîndul acesta mă chinuia îngrozitor și aveam senzația că nu-mi mai găsesc locul, dar curiozitatea mă țintui. De fapt, nu-mi era tocmai ușor s-o aștept pe femeia aceasta pe care o considerasem cîndva o reîncarnare a lui Uiko, dar care urma să-și facă acum apariția ca fostă metresă a unui student infirm. Pentru că, devenind complicele lui Kashiwagi, eram gata să mă complac în plăcerea iluzorie de a-mi pîngări prețioasele amintiri cu propriile mîini. Cînd a sosit femeia, n-am simțit nici cea mai mică urmă de emoție. Amintirea aceluia moment îmi stăruie încă în minte. Vocea aceea ușor răgușită, manierele alese și vorbirea afectată care contrastau puternic cu expresia de sălbăticiie ce-i străfulgera ochii, tristețea care emana din vocea ei cînd îi vorbea lui Kashiwagi, în ciuda stînjeneții evidente din pricina mea — am văzut toate acestea și abia arunci am înțeles de ce mă invitase Kashiwagi la el în seara aceea: intenționa să se folosească de mine ca de un obstacol. Femeia aceasta nu avea nimic comun cu eroina visurilor mele. Îmi lăsase impresia unei persoane cu totul diferite, pe care o vedeam pentru prima oară. Deși continua să fie politicoasă, devenea tot mai absentă. Mie nu-mi acorda nici cea mai mică atenție. În cele din urmă, suferința ei mi se păru insuportabilă și am avut impresia că se hotărîse să renunțe momentan la orice efort de a-l face pe Kashiwagi să se răzgîndească. Se prefăcu brusc calmă și-și roti ochii prin cameră. Deși venise de o jumătate de oră, parcă abia acum zărea florile aranjate care fuseseră așezate în nișă exact cu scopul de a atrage privirile.

135

Kashiwagi, care aștepta ca ea să facă o astfel de remarcă, părea că trage concluziile abia acum.

— Nu-i rău deloc, nu? spuse el. Și dacă am reușit să ajung pînă aici, nu mai văd ce m-ai mai putea învăța. Nu mai am nevoie de tine. Zău, crede-mă!

Kashiwagi păru foarte oficial. Am văzut-o pe femeie schimbîndu-se la față și mi-am întors privirile. Zîmbea ușor. Se tîrî în genunchi pînă la flori. Apoi am auzit-o spunînd:

— Ce? Ce fel de flori sînt acestea? Da, ce sînt? Într-o clipă vărsă apa pe jos, papura se răsturnă, irișii se rupseră: toate florile pe care le-am procurat prin hoție zăceau împrăștiate ca vai de ele. Stăteam pe jos, dar am sărit brusc în picioare. Neștiind ce să fac, m-am rezemat de fereastră. L-am văzut pe Kashiwagi apucînd-o pe femeie de încheieturile fragile. Apoi a apucat-o de păr și a pălmuțit-o. Succesiunea de brutalități dovedeau aceeași cruzime calină pe care o constatasem nu cu mult timp în urmă, pe cînd rupea frunzele și tăia tulpinile florilor; gesturile brutale păreau să fie o continuare firească a mișcărilor anterioare.

Femeia își cuprinse fața în mîini și ieși în fugă din cameră. Kashiwagi se uită la mine. Înlemnisem. Îmi aruncă un zîmbet nevinovat și-mi spuse:

— Acum e șansa ta. Fugi după ea! Încearcă s-o consolezi! Hai, repede!

Nu știu dacă autoritatea cu care-mi ordonă Kashiwagi mă puse-n mișcare sau faptul că-mi era pur și simplu milă de femeie, dar am luat-o la fugă după ea. Am ajuns-o din urmă după cîteva case, tocmai la Itakuramachi, în spatele depoului de tramvaie Karasuma. În noaptea înnorată se auzeau tramvaiele intrînd în depou; luminițele purpurii dispărură în întuneric. Femeia se îndepărtă repede de Itakuramachi și o luă spre est, pe o străduță lăturalnică. Pășeam în spatele ei fără să scot o vorbă. Plîngea. Și-a dat seama imediat că sînt și eu pe-acolo și s-a apropiat. Apoi, cu o voce și mai răgușită din

136

ticăloșiile lui Kashiwagi.

Ne-am plimbat mult pe străzi în seara aceea. M-a tot bătut la cap cu Kashiwagi, vorbindu-mi de josnicia lui, de comportarea lui mizerabilă; singurul cuvînt care-mi răsuna în urechi era „viață”.

Cruzimea, micile uneltiri, trădările, neîndurarea, șiretlicurile pentru a stoarce bani de la femei — toate acestea nu făceau decît să-i scoată în evidență ingeniozitatea. Singurul lucru în care trebuia să cred era relația lui Kashiwagi cu picioarele lui strîmbe.

După moartea bruscă a lui Tsurukawa, am trăit o perioadă fără să simt că trăiesc. Apoi m-am simțit înviorat venind în contact cu o nouă formă de viață — mai întunecată, deci mai puțin fericită, o viață ce însemna lezarea permanentă a semenilor. Cuvintele simple ale lui Kashiwagi: „Uciderea înseamnă mai mult decît afîț”, s-au conturat tot mai precis, fascinaîndu-mă. Și mi-am mai amintit în clipa aceea dorința pe care am rostit-o în gînd cînd am urcat pe muntele din spatele Templului la sfîrșitul războiului și am privit în jos către luminile orașului: „Fie ca întunericul din sufletul meu să fie pe măsura întunericului nopții care împresoară acele nenumărate lumini!”

Femeia n-o luă spre casă, ci bătea străzile lăturalnice fără nici o țintă; trecea lume puțină pe aici, putea vorbi în voie. Cînd am ajuns în cele din urmă în fața casei ei, habar n-aveam în ce parte a orașului mă

aflu.

Se făcuse zece și jumătate. Voiam să mă întorc la Templu, dar femeia mă convinsese să n-o părăsesc, așa că am intrat cu ea în casă. O luă înainte și aprinse lumina.

— Ai blestemat vreodată pe cineva, dorindu-i moartea? mă întrebă ea brusc.

— Da, am răspuns scurt.

Ciudat, dar nu mă gândisem la așa ceva pînă în clipa aceasta; acum însă îmi era limpede că-i doream moartea fetei pe care mi-o adusese Kashiwagi și care fusese martoră la rușinea mea.

— E un lucru îngrozitor, spuse ea, prăbușindu-se pe rogojină. Și eu!

137

restricțiile de energie din zilele noastre. Avea probabil un bec de o sută de wați, de trei ori mai puternic decît becul din camera lui Kashiwagi. Îi vedeam trupul bine luminat pentru prima oară. Brîul ei în stil Nagoya era de un alb strălucitor, iar pîcla purpurie a glicinei care forma modelul chimonoului Yuzen se detașa clar.

De la poarta templului Nanzen și pînă la camera pentru oaspeți Tenjuan era o distanță pe care doar o pasăre o putea străbate, dar acum simțeam că în toți anii aceștia am parcurs-o încet și am reușit în cele din urmă să mă apropiu de destinație. Din după-amiază în care m-am aflat pe poartă, am fărîmițat timpul în particule mici, iar acum ajungeam cu adevărat să pătrund misterul scenei din Tenjuan. Așa trebuia să fie, gîndeam. Era normal ca această femeie să se fi schimbat, la fel cum aspectul pămîntului se schimbă în clipa în care l-a ajuns lumina unei stele îndepărtate. Dacă atunci cînd am văzut-o de pe poarta templului Nanzen, ea și cu mine ne-am unit anticipat în vederea întîlnirii de azi, schimbările care s-au petrecut cu ea de atunci se puteau șterge; numai cu cîteva modificări, lucrurile puteau fi reduse la fosta lor stare și fostul *eu* o putea înfrunta pe fosta *ea*.

Apoi i-am spus povestea. I-am spus-o pe nerăsuflăte, bîlbîindu-mă. Pe măsură ce vorbeam, frunzele verzi începură să strălucească și mai mult, iar legendara pasăre phoenix și îngerii pictați pe tavanul templului prinseră din nou viață. Obrajii femeii căpătară iar culoare și privirea sălbatică — o expresie șovăitoare și tulburată.

— Deci așa a fost? spuse ea. Doamne sfînte! Deci așa s-a întîmplat! Ce karmă¹ ciudată! Da, pe legea mea! în timp ce vorbea, ochii i se umplură de lacrimi de bucurie. Uitase de umilirea la care fusese supusă nu cu mult timp în urmă și se lăsă pradă amintirilor. Trecea dintr-o emoție în alta, îți făcea impresia că-și pierde și

Fatalitate, destin (*n.ed.*)

complet răvășite.

— Nu mai am lapte, spuse ea. Oh, bietul meu copilăș! jsju, nu mai am lapte, dar oricum, voi face și pentru tine acum ce-am făcut odată. Deoarece mă iubești de atunci, voi considera că ești omul acela. Atîta vreme cît pot să cred lucrul acesta, n-are de ce să-mi fie rușine. Da, zău, voi face ce-am făcut și atunci.

Vorbea de parcă transmitea o hotărîre măreață. Gestul - care a urmat părea să provină fie dintr-un exces de entuziasm, fie dintr-unul de disperare. Presupun că încîntarea o împinse la acea faptă nesăbuită, dar adevărata forță care o determinase era disperarea provocată de Kashiwagi — sau măcar gustul acru pe care ți-l lasă disperarea.

Își desfăcu brîul în fața ochilor mei și-și dezlegă nenumăratele șnururi. Brîul se desprinse cu un sunet mătășos și, eliberat din strînsoare, gulerul chimonoului se deschise. Distingeam vag sîinii albi ai femeii. Băgă mîna în chimonou, scoase sînul stîng și mi-l întinse.

Aș minți dacă aș spune că nu m-a cuprins amețeala. I-am privit sînul cu multă atenție. Doar atît. Punctul alb, misterios pe care-l văzusem de la distanță, de pe poarta templului, nu fusese o sferă materială de carne, ca aceasta. Impresia aceea clocotise atît de mult timp în mine, încît sînul pe care-l vedeam acum părea să nu fie decît carne pură, doar un obiect palpabil. Și obiectul acesta nu avea nici cea mai mică putere de atracție sau tentație. Expus astfel în fața mea și complet izolat de viață, servea mai degrabă ca dovadă a monotoniei existenței.

Dar nu vreau să spun minciuni; fără îndoială, vederea sînului alb m-a amețit. Necazul era că priveam prea atent: ceea ce vedeam trecea dincolo de sînul de femeie și se transforma treptat în ceva lipsit de noimă.

Apoi se produse minunea. După ce fusese supus acestui proces dureros, pieptul mă izbi prin frumusețea lui. Era înzestrat cu acele caracteristici aride și reci ale frumuseții și, stînd așa în fața mea, sînul se închise în interiorul propriului eu. Exact cum se închide trandafirul.

138

139

percep imediat, descoperă frumusețea și dorința senzuală în aceeași clipă; pentru mine însă, ea apare mereu mult mai tîrziu. Acum, într-o clipită, pieptul femeii își recapătă legătura cu întregul, depăși faza în care a fost doar o parte de trup și deveni o substanță insensibilă, trainică, legată de eternitate.

Sper că reușesc să mă fac înțeles. Templul de aur îmi apărui iar în fața ochilor. Sau mai bine aș spune că sînul s-a transformat în Templul de aur.

Mi-am amintit de noaptea cu taifun de la începutul toamnei, cînd am rămas să veghez Templul. Oricît de luminată de lună ar fi fost clădirea, asupra ei domnea o întunecime deasă, apăsătoare, care pătrunsese și în Templul nocturn, în obloane, în ușile din lemn, sub acoperișul cu foița aurie scorjîtă. Și era normal să fie așa, pentru

că însuși Templul de aur nu era decît ceva neînsemnat, schițat și construit cu grijă exagerată. Exact în același mod, deși exteriorul acestui sîn marca luciul strălucitor al cărnii, interiorul era întunecat. Adevărata substanță consta din aceeași întunecime copleșitoare.

Nu puterea mea de înțelegere m-a amețit. Am călcat-o în picioare și am tratat-o cu dispreț; bineînțeles, și viața, și dorința sexuală au suferit același proces. Dar sentimentul profund de extaz nu m-a părăsit nici o clipă și am rămas mult timp ca paralizat, cu ochii ațintiți pe sînul dezgolit.

Am întîlnit privirea ei rece, disprețuitoare. Își băgă sînul din nou în chimonou. I-am spus că trebuie să plec. M-a condus pînă la ieșire și a închis ușa zgomotos în urma mea.

Am fost ca vrăjit pînă am ajuns la Templu. Cu ochii minții vedeam Templul de aur și sînul femeii succedîndu-se unul după altul. Mă cuprinse o bucurie de nestăpînit.

Dar cînd a apărut conturul Templului prin pădurea întunecată de pini care fremătau în bătaia vîntului, am început să-mi revin; eram stăpînit doar de senzația de neputință și de amețea care se transformă în ură — uram nu știu ce.

140

încearcă Templul de aur să mă protejeze? De ce încearcă să mă despartă de viață fără să mă întrebe și pe mine? S-ar putea să vrea să mă salveze de la prăbușirea în infern. Dar procedînd astfel, Templul de aur mă face și mai rău decît oamenii care pier în iad, mă face să cunosc infernul mai bine ca oricine altcineva.

Poarta principală a Templului era întunecată și liniștită. Portița însă, unde lumina nu se stinge pînă la clopotul dimineții, strălucea palid. Am împins-o. Auzeam dinspre interior zăngănitul lanțului de fier ruginit. S-a deschis. Paznicul se culcase. Pe partea interioară a porții scria că -cel care vine ultimul, după ora zece, răspunde de încuierea porții. Două dintre plăcuțele de lemn indicau că stăpînii lor nu se întorseseră: una era a starețului, cealaltă a bătrînului grădinar.

Pe cînd mă îndreptam spre Templu, am zărit niște scîn-duri de lemn de vreo cinci metri lungime, care urmau să fie folosite la reconstrucție. Și noaptea puteai distinge nervurile lemnului. Apropiindu-mă, am văzut niște rumeguș împrăștiat pe acolo; semăna cu floricele galbene; mirosul plăcut al lemnului plutea în întunericul nopții. M-am întors să mai arunc o privire Templului de aur înainte de a intra în bucătărie. Am luat-o pe cărare și încet-încet dădirea se contura în fața ochilor. Era pătrunsă de foșnetul copacilor, dar stătea acolo, nemișcată, și totuși trează de-a binelea, în toiul nopții... de parcă ea ar fi fost paznicul nopții. Deși partea din Rokuon-ji care era locuită dormea noaptea, n-am văzut niciodată Templul de aur dormind. Această clădire nelocuită a putut uita complet de somn. Întunecimea ce sălășluia înăuntru era cu totul eliberată de legi omenești.

Apoi, cu un ton de parcă aruncam un blestem asupra cuiva, m-am adresat Templului de aur, tăios:

— Va veni ziua cînd te voi domina. Da, să știi că într-o bună zi te voi stăpîni și n-o să îndrăznești să-mi mai ații calea.

Vocea mea a răsunat spartă în umbra lacului Kyoko, în noapte.

141

EXPERIENȚA MEA DE VIAȚĂ părea guvernată de un cod. Ca într-un coridor de oglinzi, se tot reflecta o singură imagine la nesfîrșit. Lucruri pe care le văzusem în trecut se reflectau clar în cei pe care-i întîlneam pentru prima oară și aveam senzația că sînt purtat de astfel de asemănări în adîncimile coridorului, într-o cameră interioară în care nu se putea pătrunde ușor. Noi nu ne ciocnim brusc de destinul nostru. Persoana care urmează să fie cîndva executată își reprezintă în minte în mod constant — de fiecare dată cînd vede un stîlp de telegraf în drum spre serviciu sau ori de cîte ori trece o cale ferată — o imagine a locului execuției, astfel încît ajunge să se familiarizeze cu această imagine.

În ce privește experiența mea însă, nu putea fi vorba de vreo acumulare, de soiul îngrămădirii unui strat după altul, astfel încît să poată forma un munte. Cu excepția Templului de aur, nu mă simțeam apropiat de nimic pe lumea asta, nici măcar de fostele experiențe. Ceea ce știam însă era că printre toate aceste experiențe, anumite elemente mici — elemente ce nu păreau înghițite de marea întunecată a timpului, elemente ce nu denaturau într-o repetare fără noimă, interminabilă — se vor uni, formînd un tablou sinistru și neplăcut.

Care erau, deci, aceste elemente? M-am tot gîndit la ele. Totuși, aceste frînturi de experiență erau și mai lipsite de ordine și sens decît cioburile sclipitoare ale sticlei de bere pe care o vezi la marginea drumului. Nu puteam crede că aceste frînturi nu erau decît țandări din ceea ce

142

Pentru că, în lipsa lor de sens, de ordine, în urîțenia lor cu totul aparte, fiecare dintre frînturi, excluse aș spune, părea să viseze totuși la un viitor. Da, frînturile visau la viitor fără teamă, ciudat, liniștit! La un viitor care nu se va tămădui, nu se va restabili, la care nu se va ajunge niciodată, un viitor cu adevărat fără precedent!

Reflecții nedeslușite de tipul acesta îmi provocau uneori o emoție lirică ce nu mi se potrivea deloc, recunosc. În astfel de cazuri, dacă se întîmpla să fie nopți cu lună, îmi luam flautul și cîntam lîngă Templul de aur. Am ajuns și eu să cînt melodia lui Kashiwagi *Caleașca imperială* fără să mai privesc partitura. Muzica pare un vis. În același timp este și un fel de realitate, mai clară chiar decît orele noastre de veghe. Mă întrebam care din cele două erau cu-adevărat muzică. Muzica avea puterea uneori să anuleze aceste două elemente contrare. Uneori mă puteam contopi cu melodia pe care o cîntam. Spiritul meu se obișnuia cu bucuria de a se întruchipa în muzică, în

cazul meu, spre deosebire de Kashiwagi, muzica era cu adevărat o mîngîiere.

Ori de cîte ori terminam de cîntat la flaut, mă întrebam:

— De ce oare disprețuiește Templul de aur această faptă a mea? De ce nu mă muștră sau nu mă întrerupe cînd mă contopesc cu muzica astfel? Nici măcar o dată nu m-a ignorat însă atunci cînd voiam să mă las pradă fericirii și plăcerilor lumești. În astfel de situații a avut întotdeauna grijă să-mi pună piedici și să mă oblighe să mă întorc la mine însumi. De ce îmi permite Templul de aur îmbătare și uitare în cazul muzicii?

La astfel de gînduri, vraja muzicii pălea; însuși faptul că Templul de aur îmi permitea o astfel de plăcere o făcea să slăbească. În măsura în care Templul îmi dădea acordul lui tacit, muzica, oricît de mult semăna cu viața, devenea o formă de viață imaginară și contrafăcută; oricît încercam să mă contopesc cu ea, acea contopire nu putea fi decît temporară.

143

retras în urma celor două eșecuri: la femei și la viață. Pînă la sfîrșitul anului 1948 am mai avut astfel de ocazii, precum și îndrumarea lui Kashiwagi; nici una nu m-a descurajat, dar rezultatul a fost mereu același.

între fată și mine, între viață și mine apărea invariabil Templul de aur, din care cauză ceea ce atingea mîna mea pe cînd încerca să prindă se prefăcea în cenușă, iar perspectiva în pustiu.

Odată, pe cînd îmi trăgeam sufletul după ce muncisem pe terenul din spatele bucătăriei, am zărit întîmplător o albină mică ce se așeză pe o crizantemă galbenă, de vară. Veni în zbor, în lumina omniprezentă pe aripioarele ei aurii, apoi alege o floare din numeroasele crizanteme și-i dădu tîrcoale. Am încercat să privesc floarea cu ochii albinei. Crizantema stătea la locul ei, cu petalele întinse. Era frumoasă ca un templu de aur în miniatură și perfectă ca Templul; dar nu se transformă în templu, ci rămase o crizantemă de vară, solitară. Da, a rămas o crizantemă, o floare, o formă unică, fără alte implicații metafizice. Observînd în acest mod regulile propriiei existențe, ea răspîndea suficientă vrajă pentru a deveni obiect de atracție pentru albină. Cît de tainic stătea la pîndă parcă, existînd ca țintă pentru acea dorință mișcătoare, zburătoare, fără formă. Treptat forma se rarefiază, ai senzația că e pe cale să se prefacă-n pulbere, se înfioară, tremură. E normal să fie așa, deoarece crizantema a fost croită pe măsura dorințelor albinei — și tocmai frumusețea ei a înflorit, anticipînd respectiva dorință. Acum este momentul în care sensul formei florii capătă strălucire înăuntrul vieții. Forma însăși e plămădire a vieții, care se scurge neîncetat și care n-are formă; în același timp, scurgerea vieții fără formă este plămădirea tuturor formelor din lumea aceasta... Astfel, albina își croiește drum în floare și, acoperită de polen, se lasă pradă ameteții. Crizantema primi albina cu brațele deschise, transformîndu-se ea însăși, parcă, într-o albină galbenă,

jWfmin, Uia FURULJ(LALUURU-OC LU PULCIC, 11 L'N' #VCai

senzația că vrea să-și ia zborul de pe propria tulpină.

Lumina și cele văzute m-au amețit pur și simplu. Apoi, de îndată ce nu am mai privit cu ochii albinei și m-am întors la propriii ochi, mi-am dat seama că ochii mei, care iscodiseră scena, erau exact ochii Templului de aur. Da, așa stăteau lucrurile. În același mod în care eu am revenit de la ochii albinei la ai mei, în clipele acelea cînd simțeam viața apropiindu-se, mi-am abandonat propriii ochi, înlocuindu-i cu cei ai Templului de aur. În astfel de momente Templul se interpunea între mine și viață.

M-am întors la ochii mei. În această lume vastă, confuză a obiectelor, albina și crizantema verii rămaseră ele însele. Zborul albinei și tremurul florii nu se deosebeau cu nimic de freamătul vîntului. În această lume liniștită, înghețată, toate erau pe picior de egalitate, și forma aceea care răspîndise o vrajă atît de puternică se stinse. Crizantema nu mai era frumoasă datorită formei ei, ci datorită numelui de *crizantemă* pe care i-l atribuim, datorită fîgăduielii pe care ne-o face. Cum nu eram albină, nu mă tenta crizantema și deoarece nu eram crizantemă, nici o albină nu tînjea după mine. Înțelesesem scurgerea vieții cu toate formele ei, dar îmi dispăruse acest sentiment de înțelegere. Lumea fusese azvîrlită în relativitate, doar timpul se mai mișca. Nu vreau să dau prea multe amănunte. Nu vreau să spun decît că arunci cînd apărea eternul și absolutul Templu de aur, cînd ochii mei se schimbau în ochii Templului, lumea din jur suferea exact transformările de care vorbeam, iar în această lume transformată, numai Templul de aur își păstra forma și frumusețea, prefăcînd totul în pulbere. Din clipa în care am călcat în picioare trupul prostituatei în grădina Templului și mai ales de la moartea lui Tsurukawa, îmi pun mereu aceeași întrebare: Există oare păcate?

într-o sîmbătă din ianuarie 1948, **am profitat** de o după-amiază liberă ca să văd un film la mnanețnograf

144

145

Shinkyogoku, ceea ce nu mai făcusem de foarte mult timp. Am zărit deodată în mulțime un chip cunoscut, dar pînă să-mi dau seama cine este, a fost înghițit de marea de trecători și a dispărut undeva în urma mea.

Bărbatul purta o pălărie de fetru, un palton elegant și un fular, și era împreună cu o fată îmbrăcată într-un palton roșu-ruginiu; fata era cu siguranță gheișă. Fața rotundă și trandafirie a bărbatului, aerul neprihănit, atît de deosebit de cel al bărbaților între două vîrste, nasul lunguiet — da, aducea cu starețul, părintele Dosen, doar pălăria de fetru l-a făcut de nerecunoscut pentru moment. Deși n-avea de ce să-mi fie rușine, reacția mea a fost de teamă că aș putea fi văzut, deoarece am simțit pe loc că nu trebuie să fiu martorul aventurii clandestine a starețului meu, evitînd astfel un schimb de încredere și neîncredere între mine și el.

Apăru un cîine negru prin mulțime. Era un cîine mare, mișos, vădit obișnuit cu lume multă, deoarece își croia dibaci drum printre picioarele femeilor îmbrăcate în paltoane colorate și ale bărbaților în uniforme militare, oprindu-se din cînd în cînd în fața cîte unui magazin. L-am văzut oprindu-se și adulmecînd în fața unui magazin de suveniruri care rămăsese neschimbat de pe vremea lui Shogoin Yatsuhashi. Acum vedeam cîinele mai bine la lumina vitrinei. Un ochi îi fusese zdrobit și sîngele închegat în colțul ochiului arăta ca un rubin. Cu celălalt privea drept în pămînt. Părul de pe spinare era parcă lipit și arăta jalnic.

Nu prea știu de ce-mi atrăsese atenția cîinele acesta. Poate pentru că, așa cum hoinărea, purta în el, cu îndărătnicie, o lume ce era complet diferită de strada aceasta strălucitoare, zgomotoasă. Cîinele pășea printr-o lume întunecată, stăpînită de simțul mirosului. Această lume se suprapunea celei a străzilor pline de oameni și, ca urmare, luminile orașului, dntecel de pe discuri și rîsetele păreau, toate, amenințate de mirosuri persistente,

146

era mai exactă și mirosul de urină pe care-l emanau picioarele lui umede se lega strîns de mirosul slab, neplăcut, emanat de organele interne ale ființelor omenești.

Era îngrozitor de frig. Un grup de tineri, ce păreau specializați în bursa neagră, se plimbau pe stradă, smulgînd crenguțele de pin puse la porți cu prilejul Anului Nou și care se mai vedeau încă pe ici-colo, deși trecuseră sărbătorile. Și-au deschis palmele înmănușate să vadă cine a strîns mai multe. Unul din bărbați avea doar cîteva; altul o ramură întreagă. Se amuzară și dispărură.

M-am trezit că merg în urma cîinelui. Am crezut o clipă că l-am pierdut, dar reapăru. Porni spre strada Kawaramachi. Am luat-o după el și am ajuns pe o stradă pe care circulă tramvaie. Era mai întuneric aici decît în Shinkyogoku. Cîinele dispăru. M-am oprit și am privit în toate părțile. Am mers pînă la colțul străzii, continuînd să-l caut. În clipa aceea, în fața mea se opri o mașină închiriată, lustruită. Șoferul deschise portiera și o fată păși înăuntru. M-am trezit uitîndu-mă după ea. Un bărbat era și el gata-gata să intre după fată, dar cînd m-a văzut, a rămas țintuit locului.

Era starețul. Nu știu cum s-a întîmplat, căci starețul, care mă depășise înainte și făcuse un ocol cu fata, dădu iar peste mine. Oricum, iată-l, și paltonul fetei care intrase în mașină era același pe care-l văzusem mai devreme.

N-aveam cum să-l evit, dar m-a indispus înfîlnirea și n-am putut scoate o vorbă. Înainte de a fi în stare să rostesc vreun cuvînt, sunete bilbuite începură să mi se învîlmășească în gură. Pînă la urmă, mi-am luat o mină pe care nu o intenționasem, de fapt am făcut un gest foarte nepotrivit pentru situația respectivă: am izbucnit în rîs, am rîs de starețul meu.

Nu-mi dau seama ce m-a apucat. Aveam impresia că vine din afară, lipindu-mi-se brusc de gură. Dar cînd m-a văzut rîzînd, starețul s-a schimbat la față:

— Prostule! spuse. Mă urmărești?

147

Pe cînd mașina se îndepărta, mi-am dat seama că starețul mă văzuse și înainte cînd a trecut pe Shinkyogoku. Mă așteptam să mă mustre a doua zi. Ar fi fost o ocazie bună să mă explic. Dar, ca în situația anterioară, cînd am călcat-o în picioare pe femeie, starețul începu să mă tortureze, trecînd problema sub tăcere.

Cam tot pe-atunci am mai primit de la mama o scrisoare, care se sfîrșea ca celelalte: trăia cu speranța de a mă vedea stăpîn al Templului de aur.

„Prostule! Mă urmărești?” — cu cît mă gîndeam mai mult la cuvintele starețului, cu atît mi se părea furia lui mai nelalocul ei. Dacă ar fi fost un preot Zen cu adevărat, mai deștept și cu mai mult umor, nu și-ar fi dojenit niciodată elevul astfel. Ar fi trebuit să facă o observație mai energică, mai eficace. Acum nu-și mai putea lua cuvintele înapoi, bineînțeles; dar sînt sigur că în clipa aceea a crezut că l-am urmărit intenționat și am rîs de el în bătaie de joc, ca și cînd l-aș fi prins în flagrant delict; de aceea se enervase și-și manifestase furia în mod atît de

vulgar.

Oricum ar fi stat lucrurile, tăcerea starețului mă neliniștează, mă apăsă zi de zi tot mai mult. Existența lui devenise o forță puternică, ca umbra unei molii care-ți filfăie supărător prin fața ochilor.

Starețul obișnuia să ia cu el unul sau doi *jiso* ori de câte ori era solicitat să țină vreo slujbă în afara Templului.

Mai demult îl însoțea întotdeauna diaconul în astfel de ocazii, dar în ultima vreme, ca parte a procesului de democratizare, toți cinci — diaconul, paracliserul, eu și ceilalți doi *jiso* — îl însoțeam, pe rînd. Supraveghetorul dormitorului, a cărui severitate devenise proverbială, fusese recrutat și ucis în război. Sarcinile lui au fost preluate de paracliser, un om între două vârste. După moartea lui Tsu-rukawa, alt *jiso* îi luase locul.

Cam prin vremea aceea muri starețul unui templu care aparținea sectei Sokokuji și avea aceeași obîrșie ca Rokuon-ji; starețul nostru a fost invitat să participe la in-

148

deoarece starețul n-a făcut nimic ca să mă evite, mă așteptam să fie o șansă bună pentru o explicație între noi, fie la dus, fie la întors. Cu o seară înainte însă, se stabilă să mai vină cu noi *unjiso* nou, așa că speranțele mele s-au spulberat.

Cititorii care sînt familiarizați cu literatura Gosan¹ își vor aminti fără îndoială de predica ținută la intrarea lui Ishimuro Zenkyu în templul Manju din Kyoto, în anul I al erei Koan (1361). Frumoasele cuvinte rostite de noul preot la sosirea în templu, de la poarta principală pînă la Sala Pămîntului, apoi pînă la Sala Strămoșilor și, în final, pînă la Camera Abatelui s-au transmis din generație în generație pînă la noi. Arătînd spre poarta principală, rosti mîndru cuvinte pline de bucurie la gîndul preluării noilor îndatoriri: „înăuntrul lui Tenjo Kyucho, în fața porții Teijo Manju. Cu mîinile goale descui zăvorul, cu picioarele goale urc muntele sacru Konron.”

Începu ceremonia tămîierii. Mai întîi preotul execută Shihoko² în onoarea marelui preot Shiho. În timpuri străvechi, cînd religia Zen nu apucase să fie înghițită de convenții, cînd trezirea spirituală a individului era apreciată mai mult decît orice, se obișnuia ca elevul să-și aleagă profesorul, și nu invers. Pe vremea aceea, elevul primea „încuviințare” religioasă nu numai de la preotul care l-a instruit pentru prima dată, dar și de la mulți alți profesori, iar în timpul ceremoniei de tămîiere Shihoko, el trebuia să rostească în public numele profesorului pe care aspira să-l urmeze cu devotament.

Pe cînd urmăream această impresionantă ceremonie a tămîierii, mă întrebam dacă, atunci cînd o să vină clipa succesiunii la Templul de aur, o să rostesc cu voce tare numele starețului, așa cum cerea obiceiul. Poate am să încalc un obicei vechi de șapte sute de ani și am să anunț

¹ Gen literar creat de preoții templelor buddhiste de tip Zen din Kyoto și Kamakura (*n.trtid.*). ² Ko = tămîie (*n.trad.*).

149

amiază de început de primăvară, mirosul îmbătător al celor cinci soiuri de tămîie, diadema sclipitoare din spatele celor Trei Ustensile și nimbul splendid ce-l înconjură pe Buddha, strălucirea veșmintelor purtate de preoții care oficiau slujba... oare cum va fi dacă într-o bună zi voi oficia eu ceremonia Shihoko? Îmi imaginam cum îmi va sta ca preot care trece prin ceremonia inaugurării. Inspirat de atmosfera riguroasă a începutului de primăvară, o să trădez cu bucurie vechiul obicei. Va participa și starețul; auzindu-mi cuvintele, o să rămînă mut de uimire și palid de furie. Pentru că am să rostesc alt nume. Alt nume? Dar cine este profesorul care m-a inițiat în adevărata cale a iluminării? Nu-mi vine numele lui... E blocat de bîlbîială și nu se lasă rostit. Mă bîlbîi; și, pe măsură ce mă bîlbîi, începe să se ivească celălalt nume — *Frumusețea*, încep să spun, și *Neantul*. Toți cei de față izbucnesc în rîs, iar eu rămîn înțepenit locului, stîngaci printre hohotele lor.

M-am trezit brusc din vis. Starețul trebuia să îndeplinească o ceremonie și eu eram acolo ca să-l ajut.

Era o mîndrie pentru un *jiso* să fie prezent în astfel de ocazii; mai cu seamă eu trebuia să fiu foarte mîndru, deoarece starețul de la Templul de aur era oaspetele de onoare al celor care oficiau ceremonia. După ce arse tămîia, starețul meu lovi o dată cu ciocanul de lemn cunoscut ca „ciocanul alb”, atestînd astfel faptul că preotul care a fost instalat ca stareț al templului nu este un *ganfuto*, adică un șarlatan. A rostit formula tradițională și a lovit puternic cu ciocanul alb. Mi-am dat iar seama de forța miraculoasă pe care o avea starețul meu.

Nu mai puteam suporta trecerea sub tăcere a evenimentului ce avu loc cu puțin timp în urmă, mai ales că nu-mi puteam da seama cît o să dureze. Dacă eram înzestrat cu oarecare sentimente omenești, de ce să nu aștept să fiu tratat cum se cuvine de oameni, ca starețul,

150

U/L:U uc acjr

timente de dragoste, fie de ură. Luasem prostul obicei de a examina expresia feței starețului ori de câte ori mi se oferea prilejul, dar n-am fost în stare să surprind nici urmă de sentiment. Lipsa de expresie nu era nici măcar echivalentă cu răceala. Trebuie să fi însemnat dispreț, dar dacă așa stăteau lucrurile, nu era dispreț față de mine ca individ, ci mai degrabă ceva universal, ceva, de exemplu, ce se adresa omenirii în general — sau chiar diverselor idei abstracte.

Cam în perioada aceasta încercam să-mi evoc imaginea capului animalic al starețului și funcțiile fiziologice indecente pe care le îndeplinea. Mi-l imaginam în brațele fetei cu palton roșu. I-am văzut trăsăturile lipsite de expresie relaxându-i-se și o expresie ce putea fi ori de amuzament, ori de durere apărându-i pe chip în urma moleșelii pe care ți-o dă plăcerea trupească.

Aspectul trupului său moale, neted, dizolvându-se în cel al fetei, la fel de moale și de neted, devenind virtual de nedeslușit. Modul în care stomacul lui umflat apăsa stomacul fetei. Ciudat însă, oricât de vie mi-ar fi fost imaginația, trăsăturile lipsite de expresie ale starețului se asociau în mintea mea doar cu noțiunea animalică de defecare și de act sexual, nu exista nimic care să umple spațiul dintre cele două. De la o extremă la alta, fără nici o trecere, fără nici o nuanță de curcubeu care să le lege. Singurul lucru care asigura o legătură minimă era reproșul acela vulgar pe care mi l-a adresat starețul în după-amiaza aceea: „Prostule, mă urmărești?”

Epuizat de gânduri și de așteptare, am fost în cele din urmă stăpînit de o dorință îndârjită: nu voiam decât să disting pe chipul starețului o privire de ură. Ideea era nebunească, copilărească și cert în dezavantajul meu; dar nu mă mai puteam stăpîni. Nu țineam seama nici de faptul că această nebunie a mea nu făcea decât să confirme părerea greșită a starețului legată de urmărirea mea intenționată.

151

cerut numele și adresa magazinului. Mi-a dat informațiile solicitate fără să mă întrebe măcar în ce scop i le cerusem. M-am dus imediat și am examinat numeroase fotografii tip carte poștală care înfățișau gheșe renumite din cartierul Gion. La început, toate fetele mi-au părut la fel din pricina machiajului exagerat, dar încet-încet, am început să disting o mare gamă de tonuri din diversele fotografii. Puteam distinge acum, prin măștile identice de pudră și ruj, nuanțe diferite: tristețe sau vioiciune, sprinteneală a minții sau lipsă de ascuțime, proastă dispoziție sau bucurie exagerată, ghinion sau noroc. Datorită luminii electrice din magazin, reflectarea imaginii sclipea pe hîrtia lucioasă și-mi era greu să văd bine fotografia, dar pe măsură ce aceasta se stabiliza, mi-am dat seama că este într-adevăr fata cu palton roșu.

— V-aș ruga să-mi dați fotografia aceasta, i-am spus vânzătorului.

Îndrăzneala mea cu totul ieșită din comun se datora faptului că de cînd îmi încolțise noul plan în minte, mă schimbasem cu totul, eram mai vesel, mă stăpînea o bucurie inexplicabilă. La început mă gândisem să aleg un moment în care starețul e plecat și să profit de lipsa lui; dar noua mea dispoziție mă determina să-mi pun planul în aplicare cu mult curaj, astfel încît să nu existe nici o îndoială în ce privește propria-mi responsabilitate.

Tot mie îmi revenea sarcina să-i duc starețului ziarul de dimineață. Într-o dimineață din martie, cînd era încă răcoare afară, m-am dus ca de obicei să iau ziarul de la intrare. Bătăile inimii se întehiră cînd am scos din buzunar fotografia gheșei din Gion și am băgat-o în ziar.

Soarele dimineții își cobora razele pe palmierul *sago* din mijlocul curții înconjurată de gard circular. Scoarța aspră a palmierului părea hașurată în lumina soarelui. În stînga se afla un tei mic. Niște cintezoii întîrziți ciripeau vesel pe ramurile lui, ciripit ce semăna cu rostogolirea unui șirag de mărgele. Ciudat, mai existau cintezoii la vremea

152

ro f

razele soarelui pătrunzînd printre ramuri nu puteau fi altceva. Pietricelele albe zăceau, liniștite, în curte.

M-am strecurat pe coridor în așa fel încît să nu-mi ud picioarele prin apa rămasă de la spălat. Ușa biroului starețului era bine închisă. Era încă atît de devreme, încît albul hîrtiei de pe ușa glisantă strălucea puternic.

Am îngenuncheat pe coridor și m-am anunțat ca de obicei:

— Pot intra, părinte?

Primind încuviințarea starețului, am împins ușa glisantă, am intrat în cameră și am pus, ușor, ziarul împăturit pe un colț al biroului. Starețul era absorbit în lectura unei cărți, așa că nu s-a uitat în ochii mei. M-am retras, am închis ușa și m-am întors încet în camera mea, făcînd un efort disperat să rămîn calm.

Ajungînd în cameră, m-am așezat și m-am lăsat pradă emoției, pînă cînd s-a făcut ora la care trebuia să plec la cursuri. Niciodată în viață n-am așteptat ceva cu mai multă nerăbdare. Deși plănuisem să-i stîrnesc mînia, scena pe care o întrezăream era plină de pasiunea dramatică a momentului în care două

ființe ajung să se înțeleagă.

Starețul va da buzna poate în camera mea și mă va ierta. Și dacă m-ar ierta, poate aș atinge și eu, pentru prima oară în viață, puritatea în care a trăit întotdeauna Tsurukawa. Starețul și cu mine ne-am îmbrățișa și nu ne-ar mai rămîne decît regretul că n-am reușit să ajungem mai repede la o înțelegere. Visul n-a durat însă mult, dar nu-mi pot explica cum de-am fost în stare să mă las, chiar pentru scurt timp, pradă unor astfel de fantezii stupide. Cînd m-am gîndit la acestea liniștit, mi-am dat seama că, în timp ce atrăgeam asupra mea mînia starețului printr-un astfel de gest prostesc, îndepărtînd cu propria mîină numele meu de pe lista candidaților posibili la succesiune, nete-zindu-mi eu însumi calea spre o situație în care nici măcar nu mai puteam spera să devin stăpîn al Templului de

153

iii lui a* e3i
mu luai aui iac ciusuuiul ue

tivul meu imediat, încît am uitat cu totul de dăruirea mea totală însuși Templului de aur.

Atenția îmi era concentrată asupra oricărui sunet ce putea veni dinspre camera starețului, dar nu se auzea nimic. Începusem să mă aștept la furie turbată din partea lui, la țipete asurzitoare. Simțeam că n-o să regret nici dacă tabăra pe mine, nici dacă mă lovea sau dacă mă rănea. Dar domnea o liniște desăvîrșită în direcția Marii Bibliotecii; stăteam și așteptam în camera mea, dar nu se apropia nici măcar un sunet.

Cînd a sosit momentul să plec la cursuri, inima-mi era complet sfișiată, eram disperat. Mi-era imposibil să mă concentrez, iar cînd profesorul mi-a pus o întrebare, am răspuns complet aiurea. Toată lumea a rîs. I-am aruncat o privire lui Kashiwagi și mi-am dat seama că lui nu-i păsa de nimic; privea afară pe fereastră. Își dădea fără îndoială seama de drama din sufletul meu.

Cînd m-am întors la Templu, nu se schimbase nimic. Eternitatea întunecată, mușcărită a vieții de la Templu părea atît de bine înrădăcinată, încît nu puteau exista deosebiri între o zi și alta.

Aveam cursuri de religie Zen de două ori pe lună și aceasta se întîmpla să fie una din zile. Toată lumea se aduna în apartamentul starețului și-l asculta. Mă gîndeam că s-ar putea să vorbească despre scrierea *Mumon-kan*, un bun pretext de a mă pedepsi în fața celorlalți. Aveam motive speciale să cred lucrul acesta. Faptul că m-am așezat vizavi de stareț în seara aceea îmi dovedea că eram însuflețit de un curaj bărbătesc cu totul exagerat. Mă așteptam ca starețul să răspundă și el cu un gest bărbătesc: să calce ipocrizia în picioare și să-și mărturisească păcatul în fața tuturor; în felul acesta mă pedepsea pentru fapta mea josnică.

Locatarii Templului se adunară cu toții la lumina palidă, cu exemplare din *Mumon-kan* în mîini. Era o noapte rece și nu exista decît un vas cu jăratice lîngă

154

tineri și bătrîni, cu fețele umbrite, plecate; o neputință de nedescris li se citea pe chip. Noul ucenic, care lucra ziua ca învățător, era un tînăr miop și ochelarii îi tot alunecau pe nasul jigărit.

Numai eu îmi dădeam seama de puterea din mine. Cel puțin așa îmi imaginam. Starețul își deschise cartea și ne privi, pe rînd, pe toți. I-am urmărit privirea. Voiam să vadă clar că nu-mi plec ochii-n pămînt. Cînd a ajuns cu ochii lui ridați la mine, n-a dat nici cel mai mic semn de interes și a trecut la următorul.

Cursul începu. Așteptam clipa în care se va discuta de mine. Ascultam foarte atent. Vocea lui pițigăiată răsuna mai departe monoton, netrădîndu-i nici cel mai mic sentiment.

N-am putut închide ochii în noaptea aceea. Pe cînd stăteam treaz, m-am simțit năpădit de dispreț față de stareț și de dorința de a-mi bate joc de ipocrizia lui. Treptat însă, se trezi regretul în mine și am început să-mi revizuiesc înfumurarea. Disprețul meu față de ipocrizia starețului se lega ciudat de slăbirea treptată a entuziasmului meu și în final am ajuns să consider că, în măsura în care am realizat ce nulitate era starețul, nu mai putea constitui o înfrîngere faptul că-i ceream iertare. Inima mea, care a urcat pînă în vîrfurile unei pante abrupte, cobora acum repede.

M-am hotărît să mă duc dimineața să-i cer scuze. Apoi m-am gîndit că ar fi mai bine să găsesc un moment prielnic în cursul zilei. Am observat că starețul era neschimbat.

Bătea vîntul în ziua aceea. Cînd m-am întors de la universitate, am deschis întîmplător sertarul. Am văzut ceva înfășurat în hîrtie albă: era fotografia. Nici un cuvîntel pe hîrtie. Era limpede că starețul voia să pună capăt situației. N-a voit să treacă complet cu vederea fapta mea, dar a ținut să mă facă să-i înțeleg inutilitatea. Felul ciudat de înapoiere a fotografiei mi-a adus în minte o suită de imagini.

155

prin mari chinuri pînă s-a decis să procedeze astfel. Acum mă urăște cu siguranță și probabil nu din cauza fotografiei, ci pentru că l-am făcut să se poarte atît de nedemn. Pentru o simplă fotografie a trebuit să umble pe furiș prin propriul Templu. A trebuit să caute un moment cînd nu era nimeni pe coridor ca să poată intra în camera unuia dintre discipoli, cameră în care nu pusese niciodată piciorul, și a trebuit să-i deschidă sertarul de parcă ar fi comis un delict. Da, acum are motive suficiente să mă urască."

La gîndul acesta mă inundă o bucurie de nedescris. Apoi m-am apucat de o treabă plăcută: am luat

niște foarfece și am tăiat fotografia în bucăți. Apoi am înfășurat-o bine într-o foaie de hîrtie din caiet și, ținînd-o strîns în mînă, am luat-o în direcția Templului de aur. Templul, dominat de echilibrul lui sumbru, se înălța spre cerul luminat de lună, în adierea vîntului. Pilonii subțiri se ridicau unul lîngă altul; luminați de lună, arătau ca niște corzi de harpă — Templul însuși părea un instrument muzical ciudat, uriaș. Impresia deosebită pe care mi-o lăsa depindea de înălțimea lunii. Nu se putea să te înșeli într-o seară ca aceasta. Totuși, vîntul bătea de pomană printre spațiile dintre corzile lipsite de sunet. Am luat de jos o piatră, am înfășurat-o în hîrtie și am prins pachetelele împreună. Apoi fragmentele ce reprezentau chipul fetei, trase în jos de greutatea pietrei, s-au scufundat în mijlocul lacului Kyoko. Undele s-au împrăștiat libere și au ajuns imediat la marginea apei, unde mă aflam.

Fuga mea neașteptată de la Templu în noiembrie se datora tuturor acestor lucruri. Reflectînd mai tîrziu, mi-am dat seama că deși părea neașteptată, fusese de fapt precedată de reflecții profunde și de ezitări. Am preferat, cu toate acestea, să cred că m-a îmboldit un impuls de moment. Cum însă nu mă caracteriza spontaneitatea, trebuie să mărturisesc că m-am lăsat în voia unei false spontaneități. Un om se decide să meargă la mormîntul

156

gării, se răzgîndește subit și preferă să-și viziteze vreun prieten în compania căruia să bea ceva — se poate numi aceasta adevărată spontaneitate? Nu este această răzgîndire subită un soi de răzbunare pe propriul plan? Nu este, de fapt, ceva mult mai conștient decît înseși pregătirile îndelungate pentru vizitarea mormîntului?

Motivul imediat al fugii mele se putea găsi în destăinuirea pe care mi-a făcut-o starețul cu o zi în urmă: „A fost o vreme cînd mă gîndeam să te las succesori la templu. Dar îți spun cinstit că nu mai am astfel de intenții.”

îmi spunea pentru prima oară așa ceva, dar trebuia să mă aștept și să fiu pregătit pentru o asemenea veste. Nu pot spune că a picat ca un trăsnet și m-a lăsat cu gura căscată sau că m-a cuprins panica.

Chiar așa sfînd lucrurile, eu tot vreau să cred că fuga mea se datora cuvintelor starețului și am acționat sub impulsul momentului.

După ce m-am asigurat că starețul este furios, folosindu-mă de șiretlicul cu fotografia, am început să-mi neglijez învățatul, ceea ce bătea la ochi. În anul de pregătire am avut cele mai bune rezultate la chineză și istorie, am obținut optzeci și patru de puncte la cele două cursuri și un total de șapte sute patruzeci și opt de puncte, situîndu-mă pe locul al douăzeci și patrulea din optzeci și patru. Din patru sute șaiszeci și patru de ore am lipsit numai paisprezece. În anul doi am obținut numai un total de șase sute nouăzeci și trei de puncte și am coborît pe locul treizeci și cinci din șaptezeci și șapte. Din anul trei am început să-mi neglijez studiile — și nu pentru că aveam bani destui ca să-mi pierd timpul, ci pur și simplu din plăcerea de a lîncezi. Primul trimestru din anul trei a început exact după incidentul cu fotografia. Ce coincidență!

La finele primului trimestru, universitatea a trimis un raport la Templu privind rezultatele mele și starețul m-a muștrat. M-a certat pentru notele proaste și pentru enorm de multe absențe. Cel mai mult l-a enervat faptul că am absentat de la orele speciale de practică Zen,

157

se BUCCIU unui

nare aveau loc înainte de vacanțele de vară, de iarnă și de primăvară — deci nouă zile pe an — și se desfășurau în același mod ca orice seminar special.

Starețul m-a chemat în camera lui să-mi facă morală, ceea ce se întîmpla extrem de rar. Am stat tăcut, cu capul plecat. În adîncul inimii, speram să treacă la un anume subiect; dar n-a făcut nici cea mai mică aluzie la incidentul cu fotografia și nici la prostituată și șantajul ei.

Cam din vremea aceea, starețul începu să se poarte foarte rece cu mine. Era chiar deznodămîntul pe care-l prevedeam, dovada pe care mi-o doream de mult timp și care reprezenta pentru mine o victorie. Deci singurul lucru de care avusesem nevoie a fost trîndăvia. În primul trimestru din anul trei am lipsit șaiszeci de ore — cam de cinci ori mai mult decît lipsisem tot anul întîi. În toate aceste ore n-am citit nici măcar o singură carte, nici nu m-am distrat. Uneori vorbeam cu Kashiwagi, dar în cea mai mare parte a timpului stăteam singur și nu făceam nimic. Da, stăteam liniștit de unul singur și nu făceam nimic, iar amintirile mele legate de Universitatea Otani se asociau strîns cu pasivitatea; această pasivitate era poate felul cum înțelegeam eu practicarea filozofiei Zen; atîta timp cît m-a captivat inactivitatea, nu am simțit nici urmă de plictiseală.

O dată am stat pe iarbă ore în șir și am privit un mușuroi de furnici ocupate cu transportarea unor particule minuscule de pămînt roșu. Problema furnicilor nu mă interesa însă cîtuși de puțin. Altă dată am stat la nesfîrșit lîngă universitate, privind ca un prostănac fumul ce ieșea din coșul fabricii din apropiere... și nu pentru că-mi

plăcea fumul. În astfel de momente aveam impresia că sînt absorbit cu totul de existența lui *eu însuși*. Lumea exterioară se răcise și fusese apoi reîncălzită. Cum să vă explic? Simțeam că o reperam, apoi iar se îndepărta. Lumea mea lăuntrică și cea exterioară își schimbau locul încet și la intervale neregulate. Priveliștea lipsită de sens

158

nu,

își croia drum în mine, și numai acele părți care nu mă pătrundeau continuau să strălucească viu în afară. Aceste obiecte strălucitoare puteau fi ori steagul fabricii, ori vreo pată de pe perete, ori ceva aruncat în iarbă. Prindeau viață clipă de clipă în mine — acestea sau orice altceva — și apoi se topeau iar. Sau să-i spun orice gând fără formă? Lucrurile importante se îmbinau cu cele mai triviale și situația politică din Europa despre care citisem în ziarul de dimineață se alătura inevitabil gunoierului de la picioarele mele.

Am reflectat mult asupra unghiului ascuțit pe care-l formează un anume fir de iarbă. Dar poate cuvîntul „reflectat” nu este tocmai potrivit. Gîndul acela ciudat, neînsemnat, al meu nu era continuu, ci reapărea stăruitor, ca un refren. De ce trebuie să fie unghiul acela ascuțit atît de ascuțit? Dacă ar fi obtuz, n-ar mai exista oare ceea ce se numește *iarbă* și atunci, în mod inevitabil, s-ar distruge și natura? Dacă se îndepărtează o singură rotiță din mecanismul naturii, oare nu s.e distruge cu totul? Și mintea mea examina fără nici un rost problema, din diferite unghiuri de vedere.

Se răspîndi imediat vestea că starețul mă muștră și atitudinea celor de la Templu față de mine deveni și mai ostilă. Colegul meu, care fusese invidios pe mine cînd am fost recomandat să-mi urmez studiile la universitate, chicotea triumfător ori de cîte ori mă vedea.

Viața mea la Templu își urma cursul, însă n-am mai schimbat nici o vorbă cu nimeni toată vara și toamna. Cu o dimineață înainte de fuga mea, starețul l-a trimis pe diacon după mine. Era 9 noiembrie. Fiind pe punctul de a pleca la cursuri, purtam uniformă de student.

Starețul era de obicei bine dispus, dar pentru că avea probabil să-mi comunice ceva neplăcut, chipul lui părea de gheață. În ce mă privește totuși, preferam ca starețul să se uite la mine ca la un lepros. De cînd așteptam eu din partea lui o privire mai omenească!

159

ijmeciui îmi îiLuaise jpatcie, ucuituu-ai inuimii. uca-

supra vasului cu jăratîc pe cînd îmi vorbea. Mîinile lui pufoase nu făceau zgomot mare, dar îmi vibrau puternic în urechi, nimicînd puritatea aerului dimineții. Frecarea mîinilor îmi dădea impresia unei intimități cu totul inutile.

— Ce supărat ar fi tatăl tău să știe toate acestea, spuse. Privește scrisoarea! Iar au scris de la universitate, cam dur de data aceasta. Mai bine gîndește-te, unde o să ajungi dacă o ții tot așa?

Și apoi, fără nici o legătură, adăugă:

— A fost o vreme cînd mă gîndeam să te las succesori la Templu. Dar îți spun cinstit că nu mai am astfel de intenții.

— Deci nu aveți de gînd să mă mai sprijiniți în vreun fel, am spus după o clipă de tăcere.

— Crezi că așa mai putea, după tot ce-ai făcut? zise starețul după ce reflectă puțin.

Nu i-am mai răspuns la întrebare, dar m-am trezit bîl-bîindu-mă:

— Mă cunoașteți, părinte, pînă în străfundurile ființei... Cred că și eu vă cunosc.

— Și ce dacă mă cunoști? spune starețul cu o undă de melancolie în priviri. Nu-ți servește la nimic. E absolut inutil.

Nu mai văzusem niciodată un chip omenesc atît de absent. Nu mai întîlnisem un bărbat care să se fi îmbuibat mai mult cu bani și cu femei și care, cu toate acestea, să disprețuiască atît de mult lumea. Ura puse stăpînire pe mine, de parcă eram lîngă un cadavru cald încă și sănătos la înfățișare.

În clipa aceea mă stăpîni o dorință puternică de a scăpa de anturajul respectiv, chiar pentru scurt timp. După ce-am plecat din camera starețului, dorința deveni și mai puternică, eram incapabil să mă gîndesc la altceva.

Mi-am înfășurat dicționarul buddhist și flautul primit de la Kashiwagi într-o *foroshiki*¹. Pornind spre universi-

¹ Bucată pătrată de mătase, ale cărei colțuri se leagă, folosită ca sacoșă (*n.trad.*).

160

decît ideea evadării.

Intrînd pe poarta universității, am fost încîntat să-l văd pe Kashiwagi îndreptîndu-se spre mine. L-am luat de braț și l-am tras la o parte. L-am rugat să-mi împrumute trei mii de yeni, să ia dicționarul și flautul și să facă ce vrea cu ele. Chipul lui nu mai iradia expresia obișnuită cînd făcea observații cu totul originale, acea expresie pe care o puteai numi voioșie filozofică. Se uită la mine bănuitor, mijîndu-și ochii.

— Îți amintești de sfatul pe care i l-a dat Polonius fiului său în *Hamlet* „Bani nu da, nici nu lua cu împrumut; / îi pierzi dînd bani, și pierzi și un prieten.”¹

— Nu mai am părinte, am răspuns. Dar dacă nu poți n-are nici o importanță.

— N-am spus că nu pot, spuse Kashiwagi. Hai să discutăm. Nu sînt sigur că reușesc să mă scormonesc de trei mii de yeni.

Voiam să-l învinuiesc de ceea ce auzisem de la femeia care l-a învățat ikebana — de tactica lui de a storce bani

de la femei —, dar m-am abținut.

— Mai întâi să ne gândim cum să ne descotorosim de dicționar și de flaut.

Spunînd acestea, Kashiwagi făcu brusc sînga-mprejur și o luă înapoi spre poartă. Am luat-o și eu după el, încetinindu-mi pasul după al lui. Începu să vorbească de colegul nostru, președintele unei societăți de credit cunoscute sub numele de Clubul Hikari, care fusese arestat în urma acuzației de speculă. I se dăduse drumul în septembrie și de atunci o ducea foarte greu, reputația lui primind o lovitură puternică. Pe Kashiwagi începuse de prin luna aprilie să-l intereseze foarte mult acest președinte al Clubului Hikari și vorbeam deseori despre

¹ Am reprodus vv. 75-76 (William Shakespeare, *Hamlet*, 1,3) din traducerea semnată de Vladimir Streinu, apărută la Editura pentru literatură, București, 1965 (n.ed).

161

influent și nu ne așteptaserăm să-și pună capăt zilelor două săptămîni mai tîrziu.

— La ce-ți trebuie banii aceștia? mă întrebă Kashiwagi brusc.

Era ciudat că-mi puneă o asemenea întrebare.

— Vreau să plec undeva. N-am <3 țintă anume.

— Te mai întorci?

— Poate.

— De ce-o ștergi?

— Vreau să scap de tot ce mă-nconjoară, de mirosul de neputință ce emană în jurul meu. Starețul este neputincios. Grozav de neputincios. Am înțeles foarte bine lucrul acesta.

— Vrei să scapi și de Templul de aur?

— Da, chiar așa! Și de Templul de aur.

— Și Templul de aur e neputincios?

— Nu, bineînțeles că nu. El este sursa neputinței tuturor celorlalți.

— Deci așa consideri tu, spune Kashiwagi plescăind din limbă voios pe cînd înainta cu mersul lui exagerat de săltat.

Am intrat cu el într-un magazin de obiecte vechi, unde a vîndut flautul. N-a primit decît patru sute de yeni pe el. Apoi ne-am oprit la un anticariat și am reușit să vindem dicționarul cu o sută de yeni. Pentru restul de două mii cinci sute de yeni, Kashiwagi m-a dus la el acasă. După ce mi-a împrumutat banii, mi-a spus să consider flautul un obiect împrumutat pe care i l-am înapoiat, iar dicționarul cadou. De fapt, eu nu făcusem decît să-i dau ceea ce-i aparținea, iar cei cinci sute de yeni obținuți din vînzare îi aparțineau lui. Dacă mai adăugam și cei două mii cinci sute de yeni, împrumutul se ridică la trei mii de yeni. Pentru acești trei mii de yeni Kashiwagi voia o dobîndă lunară de zece la sută pînă îi plăteam datoria. În comparație cu cei treizeci și patru la sută dobîndă pe care-i încasa Clubul Hikari, dobînda lui era atît de mică, încît puteam s-o consider un chilipir. A

162

împrumutului. Apoi mi-a spus să-mi pun pe hîrtie amprenta degetului mare. Cum nu-mi plăcea să-mi fac griji pentru viitor, mi-am pus degetul mare pe tușieră și l-am apăsat pe chitanța de mîină.

Inima-mi bătea puternic de nerăbdare. După ce am plecat de la Kashiwagi cu cele trei mii de yeni în buzunar, am luat tramvaiul pînă la parcul Funaoka. Am urcat în fugă treptele ce duceau la templul Tateisao, unde aveam de gînd să trag un *mikuji*¹, ca să știu și eu încotro s-o apuc. Jos, în capătul scărilor, se vedea clădirea principală a templului Yoshiteru Inari, de un roșu țipător, și două vulpi de piatră înconjurate de un gard de sîrmă. Fiecare vulpe avea un sul de pergament în gură și pînă și interiorul urechilor era roșu.

Se arăta o zi răcoroasă. Soarele abia strălucea și adia vîntul. Razele palide pătrundeau printre crengile copacilor, luminînd treptele, încît aveai impresia că cineva a împrăștiat cenușă pe ele. Dar părea cenușă murdară, pentru că soarele iradia slab...

Am alergat pe trepte-n sus fără să-mi trag sufletul cîtuși de puțin; cînd am ajuns în curtea din fața templului Tateisao, eram lac de sudoare. Alt șir de trepte ducea de aici la templul propriu-zis.

Acoperișul cu țigle drepte ajungea parcă la trepte. De ambele părți ale templului se înălțau pini pitici ce păreau să se răsfire întortocheat spre cerul iernii. Clădirea veche din lemn a biroului templului se afla în dreapta, iar pe ușă scria: Institutul pentru cercetarea destinului. Între birou și templul propriu-zis mai era un soi de magazie, în spatele căreia creșteau cîțiva cedri răzleți sub norii reci, opalescenți, presărați deasupra mea, funebri parcă. De aici se vedeau munții de la vest de Kyoto.

Principala zeităte divinizată la templul Tateisao era marele războinic feudal Nobunaga. Și fiul lui cel mare, Nobutada, fusese pus în raclă, fiind considerat o zeităte.

Bilețel sacru în care este înscris destinul (n.trad).

să-l mai învieze fiind roșul balustradei ce înconjură pavilionul central.

Am urcat treptele și m-am închinat zeilor. Apoi am luat vechea cutie hexagonală ce se afla pe un raft de lângă colecția. Am scuturat-o. Din orificiul de deasupra a ieșit un băț de bambus frumos crestă pe care scria cifra 14. Am plecat.

— Paisprezece, paisprezece, bombăneam pe când coboram scările. Silabele păreau să mi se coaguleze pe limbă căpătînd treptat înțeles.

M-am prezentat la biroul templului, unde m-a primit o femeie între două vârste. Spălase probabil niște rufe și acum se ștergea pe șorț. Fără să i se clintească nici cel mai mic mușchi de pe față, acceptă taxa obișnuită de zece yen pe care i-am întins-o.

— Ce număr aveți?

— Paisprezece.

— Așteptați acolo, vă rog.

M-am așezat pe coridor și am așteptat. Ce ciudat și lipsit de sens mi se părea să-mi las soarta în mâinile acestea ude, crăpate. Dar nu mai avea nici o importanță, deoarece cu astfel de intenții venisem la templu. De cealaltă parte a ușii se auzea sunetul metalic al unui sertar vechi pe care femeia se străduia să-l deschidă. Apoi am auzit rupînd o hîrtie, după care ușa s-a deschis.

— Poftim, spuse femeia, întinzîndu-mi o foaie subțire de hîrtie și închise iar ușa. Degetul ud al femeii lăsase urme pe colțul hîrtiei.

Am citit-o. „Numărul paisprezece — ghinion”, scria pe ea. „Dacă rămîi aici, nenumărați zei te vor distruge complet.”

„Prințul Okuni, după ce a trecut prin pietre încinse, prin săgeți și prin alte torturi, a plecat din eparhia aceasta, fiind sfătuit de vechii zei. Iată semnele prevestitoare ale fugii tale secrete.”

Urma apoi interpretarea textului care prevestea tot soiul de greutăți și de incertitudini ce mă așteptau. Nu

164

listă și am găsit și pe cel ce se referea la călătorie: „Călătoria — nenorocoasă. Evită să călătorești în special spre nord-vest.”

Citind acestea, m-am hotărît s-o iau chiar spre nord-vest.

Trenul spre Tsuruga pleca din gara Kyoto la șapte fără cinci minute dimineața. La templu, ora de sculare era cinci și jumătate. Pe data de 10, cînd m-am trezit și m-am îmbrăcat în uniformă, nimeni n-a bănuțat nimic. Se obișnuiseră cu toții să se prefacă a nu mă vedea.

Era destulă agitație la Templu la revărsatul zorilor. Unii măturai, alții ștergeau cu cîrpa udă. Pînă la șase și jumătate se făcea curățenie. Am ieșit afară și am început să mătur curtea din față. Mă gîndisem să plec în călătorie direct de la Templu fără să iau nimic cu mine, să las impresia că am dispărut pur și simplu. Mătura se mișca o dată cu mine pe cărarea pietruită ce strălucea vag în lumina zorilor. Dintr-o dată, mătura o să cadă, eu voi dispărea și în obscuritate nu vor mai rămîne decît pietricelele albe de pe cărare. Astfel mi-am imaginat plecarea... Acesta a fost motivul pentru care nu mi-am luat rămas-bun de la Templu. Era important să mă smulg deodată din întreg mediul în care trăiam. Și acest mediu includea și Templul de aur. M-am îndreptat încet-încet, măturînd, spre poarta principală. Se vedeau stelele dimineții printre ramurile copacilor.

Înima-mi bătea puternic. Acum *trebuie să plec*. Însuși cuvîntul părea să se agite în aer. Orice s-ar întîmpla, trebuie să plec — să renunț la tot ce mă-nconjoară, să renunț la ideea de frumusețe care m-a încătușat atît de puternic, să las în urmă obscuritatea însingurării în care am trăit pînă acum, să-mi părăsesc bilbiiala și toate celelalte elemente ale existenței mele.

Mătura îmi căzu din mînă în întunericul ierbii ca un fruct copt din pom. M-am furișat spre poartă, ascun-zîndu-mă pe după copaci. De îndată ce am trecut de poartă, am rupt-o la fugă cît mă țineau picioarele. Înce-

165

puțini pasageri și toți păreau muncitori. M-am lăsat inundat de lumina electrică. Mi se părea că n-am mai fost în viața mea într-un loc atît de luminos.

Îmi amintesc foarte bine toate amănunțele călătoriei, căci nu plecasem fără o destinație precisă. Mă hotărîsem să ajung într-un loc pe care-l mai vizitasem cu prilejul unei excursii cu școala. Dar pe măsură ce mă apropiam de locul respectiv, senzația de *flecăre* și de *eliberare* era atît de puternică, încît aveam impresia că mă îndrept spre un loc cu totul necunoscut.

Călătoream pe o linie bine cunoscută ce ducea spre orașul meu natal, dar niciodată nu mi s-a părut vagonul acesta vechi și plin de funingine mai ciudat ca acum, mai viu colorat. Gara, șuieratul locomotivei, chiar vocea stridentă a megafonului ce răsuna în zori — toate îmi dădeau o singură senzație, o întăreau și derulau o perspectivă amețitoare, lirică în fața ochilor mei. Soarele dimineții despica peronul cel mare în secțiuni. Zgomotul pașilor ce alergau de-a lungul peronului, sunetul încăpățînat, dar monoton al clopoțelului gării, zgomotul saboților care te asurzea pur și simplu, culoarea mandarinelor pe care le-a scos din coș un vînzător de pe peron — toate îmi păreau aluzii sau

semne prevestitoare ale imensului lucru în seama căruia mă încredințam.

Fiecare părticică din gară, oricât de mică, apăsa asupra sentimentului predominant de despărțire și plecare. Peronul începu să se îndepărteze de mine, politicos și cu cea mai mare seninătate. Da, simțeam cum suprafața aceea concretă, lipsită de expresie era luminată de obiectul care se îndepărta, se despărțea, pleca.

Îmi puneam toate speranțele în tren. Ciudat mod de a mă exprima, dar nu găsesc altceva mai potrivit pentru a-mi dezvălui gândul acela incredibil: mă îndepărtam încet de gara Kyoto, purtat de tren. Noapte de noapte auzeam la Templu șuieratul mărfurilor ce treceau prin apropiere, iar acum mi se părea foarte ciudat că tocmai

166

pe acolo, dispărînd în zare.

Trenul prinse viteză de-a lungul râului Hozu, pe care îl mai văzusem cu mult timp în urmă, cînd călătorisem cu tatăl meu bolnav. În zona aceasta, pînă la Sonobe, la vest de munții Atago și Arashi, clima era complet diferită de cea din Kyoto — probabil din pricina curenților de aer. În ultimele trei luni din an, cam pe la ora unsprezece seara, se ridica deasupra râului Hozu o ceață deasă ce cuprindea întreaga zonă pînă a doua zi dimineață pe la zece. Rareori vedeai cîte un petec de senin.

Cîmpul se deschidea vag de ambele părți ale trenului, iar porțiunile de pe care se strînsese recolta arătau ca niște ciuperci verzi. Pe movilele dintre straturile de orez se înălțau răzleț copaci diferiți ca dimensiune și înălțime. Ramurile mai joase și frunzele fuseseră tăiate, iar trunchiurile subțiri fuseseră înfășurate în rogojini de paie (cunoscute în zonă sub numele de *seim*¹), astfel că acești copaci, ce răsăreau unul după altul din ceață, păreau niște năluci. La un moment dat, se contura, clar și aproape de tren, o salcie. De jur-împrejur se întindea, aproape insesizabil, plantația de orez; frunzele umede ale sălciei atîrnau greoi, întregul copac părea să se lege ușor în ceață.

Eu, care plecasem destul de bine dispus din Kyoto, începui să fiu năpădit de amintiri legate de morți. Amintindu-mi de Uiko, de tata, de Tsurukawa, m-am lăsat furat de o duioșie de nedescris și mă întrebam dacă nu cumva singurele ființe pe care am fost în stare să le iubesc erau numai persoane decedate. Ce simplu era să iubești morții în comparație cu viii!

Vagonul de clasa a treia nu era foarte aglomerat. Stăteau acolo cei afît de greu de iubit și-și pufăiau țigările sau cojeau mandarine. Lîngă mine ședea un funcționar, care lucra probabil într-o instituție publică. Vorbea tare cu alt bărbat. Amîndoi purtau costume vechi — am zărit

¹ Aburitor (*n.trad.*).

167

m-a izbit faptul că mediocritatea nu descreștea o dată cu înaintarea în vîrstă. Chipurile acelea de la țară, ridate, arse de soare, vocile acelea răgușite de băutură reprezentau esența unui anume tip de mediocritate.

Vorbeau despre persoanele de la care trebuiau să încaseze contribuția pentru instituția lor. Mai era lîngă ei un bătrîn chel, calm, care nu se băga în discuție; își tot ștergea mîinile pe o batistă din bumbac, albă cîndva, dar care se îngălbenise de atîta spălat.

— Priviți-mi mîinile! bombăni el. S-au murdărit de funingine de cînd m-am așezat pe locul acesta. Ce neplăcut!

— Nu v-ați plîns odată la ziar de funingine? spuse altul, care se prinse în vorbă.

— Nu, spuse chelul. Dar mă enervează cumplit funinginea asta!

Deși nu ascultam, i-am auzit fără să vreau, mai cu seamă că repetau mereu cuvintele „Templul de aur” și „Templul de argint”. Căzuseră cu toții de acord asupra faptului că trebuie să obțină o contribuție mai substanțială de la aceste două temple. Venitul Templului de argint reprezenta doar jumătate din cel al Templului de aur, dar era totuși o sumă considerabilă. Venitul anual al Templului de aur, spuse unul dintre bărbați, dorind să exemplifice, era probabil de peste cinci milioane de yeni, iar costul întreținerii Templului, supunîndu-se regulilor impuse de orice templu Zen, inclusiv prețul curentului electric și al apei, nu putea depăși două sute de mii. Ei bine, ce se petrecea acolo? Foarte simplu! Starețul dădea *jiso-iloT* și discipolilor orez rece, iar el ieșea în oraș noapte de noapte și cheltuia banii cu gheișele din cartierul Gion. Templele erau scutite de taxe, bucurîndu-se de drepturi extraordinare. Da, ar trebui să li se perceapă taxe fără milă!

Astfel se desfășura conversația lor. Cînd terminară, bătrînul chel, care tot își mai ștergea mîinile cu batista, spuse:

168

Nu avea nici urmă de funingine pe mîini; fuseseră bine șterse și lustruite, semănau cu o sculptură *netsitke*¹.

Mîinile acelea, confecționate parcă, semănau mai degrabă cu o pereche de mînuși decît cu orice altceva.

S-ar putea să pară ciudat, dar îmi venea pentru prima oară în minte, o observație critică asupra lumii. La Templul de aur aparțineam cu toții lumii preoților, iar universitatea făcea și ea parte din aceeași lume. Nu ni s-a întîmplat niciodată să schimbăm păreri critice la adresa Templului. Cu toate acestea, conversația celor doi funcționari nu

m-a surprins cîtuși de puțin. Tot ce spusese mi s-a părut foarte adevărat. Noi mîncam orez rece. Starețul vizita cartierul Gion. Era perfect normal să fie așa. Însă faptul că și eu voi fi judecat exact în același mod m-a umplut de o ură fără margini. Nu puteam suporta gîndul că și eu voi fi înțeles prin *cuvintele lor*, deoarece *cuvintele mele* erau cu totul altfel. Nu uitați: nici cînd l-am văzut pe stareț plimbîndu-se cu gheișa din Gion n-am simțit strop de ură.

Tocmai din aceste motive, conversația celor doi funcționari bătrîni mi-a zburat din minte, lăsînd loc unui sentiment vag de ură și mirosul neplăcut al mediocrității. N-aveam de gînd să caut suport public gîin-durilor mele și nici nu-mi trecea prin minte să-mi îmbrac ideile spre a le face mai pe-nțeleșul lumii. Cum spuneam, adevărata rațiune a existenței mele era însuși faptul că nu eram înțeleș.

Ușa vagonului se deschise și intră un vînzător cu un coș mare atîrnat de gît. Și-a anunțat marfa cu o voce răgușită. Mi-am dat brusc seama că-mi este foarte foame și am cumpărat o cutiuță cu tăiței. Ceața se ridicase, dar cerul era întunecat. Se vedeau duzii ce creșteau pe pămînt sterp, la poalele muntelui Tamba, precum și micile fabrici de hîrtie.

¹ Miniatură ornamentală de care se prinde săculețul cu medicamente sau punga cu tutun (*n.trad.*).

169

ca pe vremuri. Nu știu prea bine de ce. Chiar din copilăria petrecută în satul Shiraku, *Maizuru* devenise un soi de termen generic pentru o mare ce nu poate fi văzută și pînă la urmă ajunsese să reprezinte chiar presimțirea mării.

Se putea vedea bine marea aceea invizibilă de pe muntele Aoba, care se înălța în spatele satului Shiraku. Mă urcasem de două ori acolo; a doua oară avusesem prilejul să văd escadra combinată ce ancorase în portul naval Maizuru. Poate că vapoarele ancorate în golful strălucitor aveau o misiune secretă. Tot ce înconjura escadra avea iz de mister și-ți venea să te întrebi dacă flota aceasta exista de fapt. De aceea, escadra pe care o văzusem în zare părea un stol de păsări de apă negre, maiestuoase, pe care le știai eventual după nume, dar pe care nu le-ai văzut pînă acum decît în fotografii. Aveai impresia că savurează o baie în mare sub privirile atente ale unei păsări bătrîne, firoase și habar n-aveau că sînt observate.

M-a trezit din visare vocea conducătorului care anunța gara următoare, Maizuru-Vest. Printre pasageri nu se mai afla nici unul din marinarii care-și aruncau grăbiți ranița-n spinare. Singurii care se pregăteau să coboare, în afară de mine, erau cîțiva bărbați ce arătau ca niște speculanți de bursă neagră.

Totul se schimbase. îmi părea un port străin. Indicatoarele în limba engleză de la intersecții sporiseră amenințător și-am văzut grupuri mari de americani. Sub cerul înnorat al iernii adia o briză sărată pe drumul ce părea să fi fost construit tocmai în scopuri militare. Avea mai degrabă miros de fier ruginit decît de briză. Fișia îngustă de mare care ducea pînă-n centrul orașului, suprafața liniștită a apei, vasul de război mic, american, ancorat la mal — aveai senzația de ordine perfectă, însă măsurile exagerate de igienă i-au răpit portului fostul aspect de loc neîngrijit, dar puternic și au făcut ca întregul oraș să arate ca un spital.

170

¹ *ii nu nnuape ue iitdli dlCl, aeȘi*

se putea foarte bine ca vreo mașină să-mi facă vînt de la spate drept în mare. Dacă stau și mă gîndesc, impulsul călătoriei "mele l-a constituit tocmai comunicarea mea intimă cu marea; dar bineînțeles, nu o mare artificială ca cea pe care ți-o oferă portul Maizuru, ci o mare agitată care să-și păstreze forța inițială, asemenea mării cu care am luat eu contact în copilăria petrecută pe golful Nariu. De-a lungul coastei Japoniei, marea este de obicei agitată, înpumată, dezlănțuită.

M-am hotărît să merg la Yura. Vara plaja era plină de lume, dar acum e pustie probabil, doar marea și țărnul se luptă între ele. De la Maizuru-Vest la Yufa erau cam șapte mile. Picioarele mele își aminteau vag drumul.

Acesta trecea prin partea inferioară a golfului, la vest de Maizuru, traversa linia Miyazu în unghi drept, trecea prin trecătoarea Takajiri și ieșea la rîul Yura. Apoi, după ce traversa podul Okawa, mergea spre nord de-a lungul malului vestic al rîului Yura, urmînd cursul rîului pînă la vărsarea în mare.

Am părăsit orașul luînd-o pe dramul spre Yura. îmi simțeam picioarele obosite și mă întrebam:

— Ce-o să găsesc la Yura? Peste ce vreau să dau de fac atîta efort? Probabil că n-o să întîlnesc decît întinderea Mării Japoniei și o plajă pustie.

Dar picioarele nu dădeau nici un semn de încetinire. Numele locului spre care mă îndreptam nu avea nici un înțeles deosebit. Am prins curaj — un curaj aproape imoral — și eram gata să-mi înfrunt destinul, oricare-ar fi.

Razele soarelui străluceau palid, din cînd în cînd îmbietor, printre crengile copacilor *keyaki* de la

marginea drumului. Nu știu din ce motive nu puteam zăbovi. N-aveam timp să mă odihnesc. În locul unei pante line care să ducă spre o vale largă, am văzut deodată râul Yura dintr-o trecătoare îngustă în munte. Deși râul era lat, apa albastră curgea mohorât sub cerul înnorat și părea că se târâște spre mare fără tragere de inimă.

171

vedeau mașini și oameni pe drum. Când și când se mai zărea la marginea drumului câte o pădurice de portocali, dar nici măcar un suflet de om. Când am trecut pe lângă micul cătun Kazue, am auzit foșnetul ierbii. Era un câine căruia i se vedea numai fața. Părul de pe vârful nasului era negru. Știam că zona este bine cunoscută, fiind, conform unei tradiții cam îndoielnice, reședința fostului moșier Sansho Dayu; dar n-aveam de gând să poposesc, așa că am trecut mai departe fără măcar s-o observ. Pentru că mă uitam numai la râu. În mijlocul râului se afla o insulă înconjurată de bambuși. Deși pe drum nu sufla nici o adiere, bambusul de pe insulă se înclina în fața vântului. Pe insulă era o plantație de orez de patru-cinci acri, irigată cu apă de ploaie, dar n-am văzut nici măcar un țaran în preajmă. Se zărea doar un bărbat cu spatele la mine, cu o undiță în mână. Nu mai văzusem de mult suflet de om, așa că am simțit o undă de prietenie pentru el. Aveam impresia că pescuiește chefalii. „În cazul acesta nu sînt departe de gura râului”, mi-am zis.

Apoi foșnetul bambusului ce se pleca în fața vântului a înghițit susurul râului. Se ridică ceața pe insulă: probabil începea să plouă. Se vedeau urmele picăturilor de ploaie pe malul uscat al insulei și, pînă să-mi dau seama bine, începură să cadă și pe mine. Privind insula pe cînd începeam să simt bine ploaia, mi-am dat seama că acolo, de fapt, nu plouă. Bărbatul care pescuia nu s-a clintit deloc de cînd îl zărisem mai înainte. Răpăiala trecu și de mine curînd.

La fiecare cotitură a drumului, privirile-mi erau atrase de papură și de florile toamnei. Ajungeam curînd la locul în care gura râului avea să se deschidă în fața ochilor: o briză extrem de rece îmi izbi nările. Apropiindu-se de capăt, râul Yura oferea privirilor o mulțime de insulițe pustii. Era limpede că apa râului se apropia de mare, iar apa sărată o și invadase, dar suprafața lui

172

un fel ce avea să vină — exact ca cineva care a leșinat și moare fără să-și mai recapete cunoștința. Gura râului era neașteptat de îngustă. Marea se întindea pînă acolo, fiind una cu norii-ntunecați, înghițind râul, asaltîndu-l. Ca să pot percepe tactil marea, mai aveam de străbătut o distanță considerabilă; vîntul sufla tăios dinspre cîmp și dinspre plantațiile de orez, lăsîndu-și amprenta pe toată suprafața mării. Tocmai din cauza mării își irosea vîntul energia puternică pe acest cîmp pustiu. Iar marea era o mare de vapori, care învăluia această zonă iernatică, o mare imperioasă, dominantă, invizibilă.

Dincolo de gura râului, valurile se împleteau, unele peste altele, strat peste strat, dezvăluind treptat întinderea cenușie a suprafeței mării. Pe râu plutea o insulă în formă de *derby*¹. Era insula Kanmuri, cunoscută pentru păsările rare *omizunagi*.

M-am hotărît să intru într-o plantație. Am privit în jur. Era pustiu. În clipa aceea îmi străfulgera prin minte o semnificație. N-apucaii să realizez bine că scînteia s-a și stins, și o dată cu ea și semnificația. Am rămas o clipă locului, dar vîntul înghețat ce-mi biciuia trupul mă despuie de orice gând. Am pornit mai departe în bătaia vîntului. Plantațiile sărăcicioase dispăreau în pămîntul pietros, pustiu. Iarba era veștedă, doar iarba ce aducea cu mușchiul de copac mai era cit de cit verde, dar arăta strivită, prăpădită. Pămîntul era nisipos.

Am auzit un sunet nedeslușit, înfiorător. Apoi am auzit glasuri, dar numai cînd m-am întors cu spatele la vîntul înfiorător și mi-am ridicat privirile spre culmea muntelui Yuragatake.

Am privit în jur. O cărăruie îngustă ducea spre plajă, de-a lungul unor stînci pitice. Știam că se depun eforturi mari pentru a împiedica eroziunea acestor stînci. Ici-colo

¹ *Derby* (engl.) = (pălărie) melon, gambetă (*n.ed.*) 173

betonului pe nisip avea o prospețime ciudată. Sunetul acela nedeslușit, înfiorător venea dinspre malaxorul care amesteca cimentul în timp ce-l turna. Un grup de muncitori cu nasurile roșii de frig mă priviră ciudat. Probabil așa și arătam în uniforma aceea studentească. Le-am aruncat o privire. La atît s-a limitat schimbul de saluturi.

Marea se lăsa în jos conic și abrupt de la mal. În timp ce înaintam cu greu pe nisip spre apă, mă simțeam învăluit de o bucurie de nedescris la gîndul că mă îndreptam pas cu pas spre singura semnificație ce mi-a fulgerat mintea cu puțin timp în urmă. Vîntul era rece și pentru că nu aveam mănuși, mîinile-mi erau înghețate, dar nu mă sinchiseam cîtuși de puțin.

Da, aceasta era într-adevăr coasta Mării Japoniei! Iată izvorul întregii mele nefericiri, al tuturor gândurilor negre, originea urîteniei și forței mele. Era o mare sălbatică. Cu greu puteai desluși printre talazuri pescărușii cenușii, liniștiți, ce pluteau în zbor între două valuri. Îngrămădiți peste marea deschisă, norii imenși păreau apășători, dar în același timp gingași. Deoarece mormanul acela de nori grei, nedefiniți avea drept bordură o linie ușoară și rece ca cea mai fragilă dintre pene, iar în centru ascundea un cer albastru palid, de a cărui existență nici măcar nu puteai fi sigur. Dincolo de apele plumburii se înălțau munții negri-vineții de pe malurile golfului. Totul părea pătruns de tulburare, de o forță întunecată, în permanentă mișcare, de o senzație de metal coclit.

Mi-am amintit brusc ce-mi spusese Kashiwagi în ziua în care ne-am cunoscut. Abia în clipa în care stai pe o pajiște proaspăt tunsă într-o după-amiază splendidă de primăvară și privești pierdut soarele ce pătrunde printre frunzele copacilor, abia atunci țîșnește cruzimea în noi. Înfruntam acum valurile și vîntul aspru dinspre nord. Nu era o după-amiază splendidă de primăvară și nici o pajiște proaspăt tunsă. Dar aceste locuri pustii îmi mîngîiau mai mult sufletul, le simțeam mai strîns legate

174

de primăvară. Aici puteam fi eu însumi. Nimic nu mă amenința.

Oare ideea care-mi venise era *crudă* în sensul lui Kashiwagi? Nu știu, dar în orice caz, această plăsmuire care prindea viața în mine își dezvăluie o semnificație a ei, o semnificație care-mi fulgeră mintea mai devreme și mă făcu să strălucesc puternic înăuntrul ființei mele. N-am încercat încă să mă gândesc mai profund la ea, mi-a captivat doar atenția, ca și când m-ar fi orbit o lumină. Și totuși ideea aceea, care nu-mi venise niciodată în minte, începu să prindă forță și să ia dimensiuni imediat. Fără să o pot măcar înfrîna, m-am simțit învăluit de ea:

— Trebuie să dau foc Templului de aur!

MI-AM CONTINUAT DRUMUL pînă la gara Tango-Yura de pe linia Miyazu. Cînd am mai fost pe aici în excursie cu școala din Maizuru, am mers pe același traseu și am luat trenul din această gară. Era foarte puțină lume în gară și nu era greu de presupus faptul că oamenii de pe aici își cîștigau existența mai mult pe seama turiștilor, care veneau în număr mare vara.

M-am hotărît să trag la un han mic unde am văzut scris: „Hanul Yura — pentru cei ce doresc să facă baie”. Am tras ușa din sticlă de la intrare și mi-am anunțat prezența, dar n-am primit nici un răspuns. Era praf pe scări. Jaluzelele erau trase și înăuntru era întuneric. Nu se vedea țîpenie de om.

M-am dus la intrarea din spate. De acolo se vedea o grădină mică, cu cîteva crizanteme ofilite. Pe un raft se găsea o găleată, probabil pentru vizitatorii care veneau vara și care o foloseau în chip de duș, ca să spele nisipul de pe ei cînd se întorceau de la plajă.

Aproape de clădirea principală se mai înălța o casuță, unde locuia probabil proprietarul cu familia. Se auzea radioul prin ușa de sticlă închisă. Muzica aceea stridentă suna a spart și-mi lăsa impresia că de fapt nu e nimeni acasă. Lîngă intrare erau aruncați niște saboți. În clipa cînd melodia încetă, am întrebat de afară dacă e cineva acasă. Dar așa cum mă așteptam, nici aici nu-mi răspunse nimeni.

Apăru o umbră din spatele casei. Soarele se infiltra încet pe cerul noros. Nu-mi dădusem seama pînă n-am

176

ICUL
UI LUUCI
uni jir 11 u1 ue ia

intrare. O femeie mă privea. Era foarte grasă, conturul trupului ei alb ieșind bine în relief, iar ochii-i erau atît de înguști, încît aveai impresia că nu-i are. I-am spus că doresc o cameră. Fără să-mi spună nici un cuvînt, nici măcar s-o urmez, se întoarse pe călcîie și o luă spre intrarea hanului.

Mi s-a dat o cameră mică, pe colț, la etajul întâi, cu fața spre mare. Camera nu mai fusese folosită de mult, iar focul slab de la vasul cu jărătic pe care mi-l adusese femeia umplu repede aerul de fum și-l făcu insuportabil de umed. Am deschis fereastra, lăsîndu-mă în bătaia vîntului ce venea dinspre nord. Înspre mare, norii își continuau în tihnă jocul plicticos pe care nu așteptau să-l urmărească nimeni. Norii păreau o reflectare a unui imbold al naturii. Pe alocuri se vedeau părțile de cer — cristale mici, albastre, limpezi. Marea însă nu se vedea.

M-am întors la gîndul ce mă frămînta. Mă întrebam de ce nu-mi venise ideea să-l omor pe stareț înainte de a mă gîndi să dau foc Templului. De-abia acum înțelegeam că mă străfulgerase ideea de a-l omorî pe stareț, dar mi-am dat pe loc seama cît este de inutil. Deoarece chiar dacă reușeam să-l omor, capul lui de preot ras și răutatea lui amestecată cu neputința vor apărea fără încetare la orizontul întunecat. În general, lucrurile înzestrate cu viață n-aveau, precum Templul de aur, calitatea de a dura o veșnicie. Ființelor omenești li se încredința doar o părțică din nenumăratele însușiri ale naturii și, printr-o metodă eficace de substituție, ele difuzau și multiplicau acea însușire. Dacă scopul unui asasinat era distrugerea acelei calități a victimei, atunci acel asasinat era o eroare.

Gîndurile acestea mă făceau să înțeleg și mai bine contrastul extraordinar dintre existența Templului de aur și cea

a ființelor omenești. Pe de-o parte, din aspectul aparent destructibil al ființelor ieșea la iveală o nălucă a veșniciei; pe de altă parte, frumusețea aparent indestructibilă a Templului de aur dădea naștere posibilității de a-l distruge. Nu te poți descotorosi de lucruri muri-

177

lucruri indestructibile ca Templul de aur. De ce nu și-a dat nimeni seama de asta? Originalitatea concluziei mele era neîndoielnică. Dacă o să dau foc Templului de aur, declarat patrimoniu național în 1897, nu comiteam decât pur și simplu un act de nimicire, de distrugere ireparabilă, un gest ce va diminua cu-adevărat frumusețile create pe lumea aceasta de ființele omenești.

Continuând să gândesc astfel, am început să mă bine dispun. Dacă dau foc Templului de aur, îmi spuneam în sinea mea, o să fie un gest cu mare valoare educativă. Pentru că le va arăta oamenilor că n-are rost să-l considere de nedistrus. Vor constata pur și simplu că existența Templului de aur timp de cinci sute cincizeci de ani lângă lacul Kyoko nu înseamnă nimic, nu reprezintă nici urmă de garanție în ce-l privește. Se vor simți stînjeniți când își vor da seama că adevărul evident pe care obișnuiau să-l afirme în legătură cu Templul se poate spulbera într-o clipită.

Continuitatea vieților noastre se datorează faptului că sîntem înconjurați de esența care se cheamă „timp” și care durează o anumită perioadă. Să luăm, de exemplu, un sertar pe care tîmplarul îl face pentru o anume casă. O dată cu trecerea timpului, forma propriu-zisă a sertarului este depășită de timpul însuși și după zeci sau chiar sute de ani, ai impresia că timpul s-a încheșat și a luat forma respectivă. Un anume loc mic, ocupat cîndva de obiect, este ocupat acum de timpul încheșat. De fapt, a devenit încarnarea unei forme spirituale. La începutul cărții *Tsukomogami-ki*, o culegere de basme medievale, se găsește următorul fragment: „în Almanahul zeităților Yin și Yang se scrie că după ce au trecut o sută de ani și obiectele s-au transformat în spirit, sufletele oamenilor sînt amăgite; acestui an i se dă numele de Tsukumogami, anul spiritului funest. Se obișnuiește ca lumea să se debaraseze de uneltele gospodărești în fiecare an înainte de sosirea primăverii și să le arunce în uliță; obiceiul se numește «maturatul casei». în același mod, o dată la o Tsukumogami.”

Fapta mea va deschide astfel ochii oamenilor asupra dezastrului provocat de Tsukumogami și-i va salva de la calamitate. Prin fapta mea voi împinge Templul de aur dintr-o lume în care a existat într-una în care n-a existat. Semnificația lumii se va schimba cu siguranță.

Cu cît gîndeam mai mult la asta, cu atît eram mai vesel. Sfirșitul, prăbușirea lumii — a acelei lumi care mă înconjura și se întindea în fața ochilor — nu era departe. Razele asfințitului amenințau ținutul. Templul de aur strălucea la lumina lor și lumea în care era inclus Templul de aur aluneca negreșit, clipă de clipă, precum nisipul printre degete.

Șederea mea la hanul Yura luă sfirșit după trei zile, cînd proprietăreașă, care mă privea cam bănuitor din cauza faptului că nu ieșisem deloc din han în tot timpul acesta, s-a dus după un polițist. Cînd l-am văzut intrînd în camera mea, îmbrăcat în uniformă, mi-era teamă ca nu cumva să-mi descopere planul, dar mi-am dat imediat seama că n-aveam de ce să-mi fac griji în sensul acesta. I-am răspuns la întrebări, i-am spus exact ce s-a întîmplat — am vrut să scap o vreme de viața de la Templu și am fugit. I-am arătat legitimația de student și apoi m-am achitat de datoriile pe care le aveam la han în prezența lui. în consecință, polițistul a luat o atitudine protectoare. A telefonat imediat la Templu să se asigure că povestea mea era adevărată și apoi mi-a spus că mă va duce el însuși înapoi. Ca să evite orice vătămare a „viitorului” meu, cum îl numea el, s-a deranjat pînă-ntr-atît, încît și-a schimbat și uniforma și și-a luat haine potrivite pentru călătorie.

în timp ce așteptam la gara Tango-Yura, se porni o ploaie mărunță și, cum gara n-avea acoperiș, ne-a udat imediat. Polițistul, îmbrăcat în haine obișnuite, m-a dus la biroul gării și a ținut să-mi arate că șeful gării și ceilalți funcționari îi erau prieteni. Și unde mai pui că m-a

178

179

venit să-l vadă.

Le înțelegeam psihologia. Funcționarii aceștia de țară, șeful de gară și polițistul care stăteau de vorbă în jurul cărbunilor încinși din vasul de mangal, n-aveau nici cel mai mic presentiment al mării transformări a lumii ce se desfășura chiar sub nasul lor, al distrugerii propriiei rîn-duieli ce se anunța atît de curînd.

După ce Templul de aur va arde pînă-n temelii — dar după ce va arde de tot, lumea acestor indivizi se va transforma, regula de aur a vieților lor se va întoarce pe dos, mersul trenurilor va fi complet dat peste cap, legile lor vor deveni cu totul inutile. Eram fericit că oamenii aceștia habar n-aveau că tînrul de lîngă ei, ce-și încălzea senin mîinile la foc, era un viitor criminal.

Un tînăr funcționar vesel povestea tuturor în gura mare despre filmul pe care urma să-l vadă a doua zi, cînd era liber; un film extraordinar, care avea să stoarcă tuturor lacrimi, dar și plin de acțiune. Acest tînăr, mult mai voinic și mai plin de viață decît mine, mergea la film a doua zi; va lua probabil și o fată cu el și apoi se vor culca, îl tot tachina pe șeful de gară făcînd glume și era dojenit de superiori; nu ședea locului nici o clipă — tot punea cărbuni pe foc și scria cifre pe tablă. Pentru moment am avut impresia că iar mă las furat de vraja vieții și de ură. Puteam încă să mă stăpînesc, să nu dau foc Templului; puteam să părăsesc Templul pentru totdeauna, să renunț la preoție și să mă îngrop în viață ca tînărul acesta. Dar mi-am revenit pe loc, au acționat forțele magiei negre care m-au smuls din astfel de gînduri. Da, trebuie să dau foc Templului de aur pînă la urmă. Numai atunci puteam începe viața nouă care-mi era destinată mie în mod special.

Șeful gării răspuse la telefon. Apoi se duse la oglindă și-și aranja cu grijă chipiul cu dungă aurie. Își drese glasul, întinse pieptul și pași pe peron de parcă intra într-o sală de ceremonii. Ploaia încetase. Se auzi imediat

180
șinele tăiate în stînci și, o clipă mai tîrziu, lunecă ușor în gară.

Am ajuns la Kyoto la opt fără zece minute și polițistul mă conduse pînă la poarta principală a Templului. Era o seară răcoroasă. Ieșind dintre pini întunecați și apropiindu-mă de intrarea nesuferită, am văzut-o pe mama.

Stătea întîmplător exact lîngă plăcuța pe care scria: „Orice încălcare a regulamentului se pedesește prin lege.” La lumina lămpii, părul ei ciufulit arăta de parcă fiecare fir alb i se ridicase. Lumina lămpii îl făcea să arate și mai cărunt decît era. Înconjurată de claua aceasta albă și răvășită, fața-i era inexpressivă.

Trupul mic al mamei părea sinistru de dilatat. În spatele ei se afla o curte întunecată, care se vedea prin poarta deschisă. În întuneric se desprinsese silueta ei uriașă; era îmbrăcată caraghios, într-un chimonou jigărit, legată la mijloc cu cel mai bun brîu al ei, brodat cu fir auriu, care însă se uzase de tot. Arăta ca un mort.

Ezitam să mă apropiu. Nu-mi dădeam seama ce caută acolo, dar am aflat mai tîrziu că după ce-a descoperit că am fugit, starețul s-a interesat dacă nu sînt cumva la ea; veștile au afectat-o foarte mult și a venit la Templu imediat, așteptînd să mă reîntorc.

Polițistul mă împinse înainte. Ciudat, dar pe măsură ce mă apropiam de ea, mama se făcea tot mai mică. Cînd ridică privirile spre mine, mi se păru caraghios de strîmbă.

Instinctul nu mă prea înșela; la vederea ochilor ei mici, șireți, vîrțiți în orbite, am înțeles cît era de justificată ura ce i-o purtam. O uram în primul rînd pentru că mă adusese pe lume, o uram pentru amintirea jignirii pe care am avut-o de îndurat — jignire care, după cum v-am mai explicat, nu mai lăsa loc pentru a-mi croi un plan de răzbunare, în schimb mă îndepărta de ea și mai mult. Legăturile acelea se rupeau greu. Și totuși acum, cînd era

181

r
m-am eliberat. Nu știu de ce, dar știam că mama n-o să mă mai poată amenința.

Se auzea un plîns cu suspine de țî se rupea inima. Apoi mama întinse mîna și mă lovi slab peste obraz.

— Fiu nerecunoscător! Nu știi să-ți vezi de treabă? Polițistul mă privi tăcut pe cînd încasam palmele.

Degetele mamei și-au pierdut coordonarea și puterea părea să-i fi părăsit complet mîna; de aceea, vîrfurile unghiilor zăngăniră parcă pe obrajii mei ca pietricelele de grindină. Și în timp ce mă lovea, i se citea implorarea în ochi, așa că mi-am întors privirile. A schimbat apoi tonul.

— Ai fost... ai făcut atîta drum, spuse. De unde ai avut bani?

— Bani? Am împrumutat de la un prieten, dacă vrei să știi.

— Zău? spuse mama. Nu i-ai furat?

— Nu, nu i-am furat.

Mama răsuflă ușurată, ca și cînd acesta ar fi fost singurul lucru din pricina căruia era îngrijorată.

— Zău? Deci n-ai făcut nimic rău?

— Nu, nimic.

— Da? Atunci e bine. Bineînțeles, va trebui să-i ceri iertare starețului. Eu mi-am cerut, dar e rîndul tău să te duci la el și să-l rogi din tot sufletul să te ierte. E un om deștept și cred că o să treacă peste asta. Dar e cazul să te faci băiat de treabă, altfel mă bagi în mormînt! Zău, pe onoarea mea, fiule! Mă omori dacă nu te schimbi. Și trebuie să devii un preot mare... Dar mai întîi du-te și cere-ți scuze.

Polițistul și cu mine am mers în urma mamei tăcuți. Mama era atît de emoționată, încît a uitat să-l salute pe polițist. Mergea cu pași mici, repezi. Privindu-i brîul cum îi atîrna la spate, mă întrebam de ce era oare atît de urîtă. Am înțeles apoi. Ceea ce o făcea să fie urîtă era speranța. Speranța incurabilă — ca rîia încăpățînată ce

182

Saiasjuiesie umeua 51 iușidui_d m pieea înrectata, provocînd o mîncărime permanentă, refuzînd să cedeze la forțe exterioare.

Sosi iarna. Eram din ce în ce mai hotărît. A trebuit să-mi tot amîn planul, dar amînarea aceasta neîntreruptă nu m-a obosit cîtuși de puțin. Ceea ce m-a îngrijorat în perioada aceasta de jumătate de an a fost cu totul altceva.

Kashiwagi îmi cerea la fiecare sfîrșit de lună să-i plătesc datoria. Îmi anunța mereu suma totală și îmi arunca tot soiul de vorbe de ocară. Dar eu nu mai aveam de gînd să-i restitui banii. Cît timp nu mergeam la universitate, n-aveam de ce să mă întîlnesc cu Kashiwagi.

S-ar putea să pară ciudat faptul că nu dau nici o socoteală, că de îndată ce am luat hotărîrea aceasta, am început

să stau la îndoială, să am ezitări. Adevărul este că aceste șovăieli țineau de trecut. În această jumătate de an, privirile-mi fură ațintite asupra unui singur punct din viitor. Este foarte posibil ca exact în perioada aceasta să fi înțeles ce înseamnă fericirea.

În primul rînd, îmi deveni mai plăcută viața la Templu. Cînd mă gîndeam că, orice s-ar întîmpla, Templul de aur o să ardă, lucrurile insuportabile deveneau chiar suportabile. Exact ca unul care-și presimte moartea, am început să intru-n voia celorlalți de la Templu. Eram cuviincios și încercam să mă împac cu orice. M-am împăcat pînă și cu natura. În fiecare dimineață cînd păsărelele veneau să ciugulească resturile de mîncare, le priveam piepturile pufoase cu prietenie.

Am uitat și de ura ce i-o purtam starețului! Mă eliberasem de mama, de colegi, de tot. Dar nu eram atît de prost ca să nu-mi dau seama că noua mea tihnă era rezultatul faptului că am schimbat lumea fără măcar s-o ating cu propriile mîini. Totul pare scuzabil dacă privești din punctul de vedere al rezultatului. Reușind să ajung să privesc lucrurile din unghiul rezultatului, sentimentul că hotărîrea de a provoca acest rezultat se află în mîinile mele — iată punctul de plecare al senzației mele de libertate!

183

myshinowii iuuu uuu uul jlcim'iuuu uc czaa

atît de bruscă, mi se potrivea perfect, ca un costum făcut cu grijă pe măsură. Era ca și cînd o plănuiisem de la naștere. Cel puțin așa mi se părea — ca și cînd ideea luase proporții în mine, așteptînd ziua împlinirii, din clipa în care vizitasem Templul de aur pentru prima dată împreună cu tata. Simplul fapt că Templul a produs o impresie atît de puternică asupra unui băiat tînăr cuprindea toate motivele spre a-l duce în cele din urmă la incendiere premeditată.

În 17 martie 1950 s-au terminat cursurile la universitate. Două zile mai tîrziu împlinisem douăzeci și unu de ani. Rezultatele au fost *minunate*. Am ocupat locul șaptezeci și nouă din șaptezeci și nouă. Cel mai prost punctaj l-am obținut la japoneză: patruzeci și două de puncte¹. Absentasem două sute optsprezece ore din șase sute șaisprezece — de fapt mai mult de o treime. Dar deoarece la universitate totul avea la bază doctrina bud-dhistă a milei, nu existau repetenți sau exmatriculări, așa că am fost lăsat să-mi continui studiile. Starețul și-a dat acordul tacit în această privință.

Continuam să neglijez învățătura; în frumoasele zile de sfîrșit de primăvară, pînă la începutul verii, mi-am petrecut timpul vizitînd templele buddhiste și șintoiste unde se intra gratuit. Umblam cît mă țineau picioarele, îmi amintesc de o astfel de zi.

Mă plimbam prin fața templului Myoshin, cînd, deodată, am zărit un student mergînd la pas cu mine. S-a oprit la o tutungerie dintr-o clădire cu cornișele vechi; i-am privit profilul cu chipiu de student pe cînd își cumpăra țigări. Era un profil ascuțit, alb, cu sprîncene înguste. Purta chipiul studenților de la universitatea din Kyoto. Mă privi cu coada ochiului. Am avut senzația unei îngrămădiri de umbre întunecate. Am intuit imediat că e piromaniac.

¹ Notarea se face pînă la o sută (*n.trad.*). 184

ua uiii iici uujpa-anuaz,a = nu IULJiai un moment

potrivit pentru incendiu. Un fluture zbură dinspre drumul asfaltat pe unde treceau autobuzele și se agăță de o camelie ofilită din vaza ce se afla în fața tutungeriei. Părțile ofilite ale florii albe arătau de parcă ar fi fost arse de un foc maroniu. Am așteptat mult autobuzul. Ceasul de pe stradă se oprise. Nu știu de ce, dar eram convins că studentul se îndreaptă, pas cu pas, spre incendiu. Cred că tocmai de aceea semăna atît de mult cu un piromaniac. Își alesese intenționat lumina zilei, cel mai nepotrivit moment pentru incendiu, și acum își îndrepta încet pașii spre destinația pentru care se hotărîse categoric: în spatele lui se afla lumea ordinii pe care o abandonase. Uniforma lui avea ceva rigid care mă făcea să gîndesc astfel. Poate pentru că-mi imaginasem multă vreme că așa trebuie să arate spatele unui piromaniac tînăr. Serjul negru, pe care soarele își coborîse razele, părea că reflectă ce simt. Am încetinit pasul, hotărîndu-mă să-l urmăresc. Mergînd în spatele lui, am observat că avea un umăr mai jos'decît celălalt și am simțit că spatele lui este, de fapt, al meu. Era mult mai frumos decît mine, dar nu mă îndoiam cîtuși de puțin că a fost forțat să comită aceeași faptă ca mine din cauza aceleiași singurătăți, aceleiași nefericiri, aceleiași păreri confuze despre frumusețe. Urmărindu-l, începui să simt că eram martorul propriei fapte, cu anticipație.

E posibil să se întîmple astfel de lucruri într-o după-amiază de sfîrșit de primăvară din cauza aerului strălucitor și moleșitor. Celălalt eu îmi imita faptele cu anticipație, arătîndu-mi limpede eul pe care eram incapabil să-l văd în clipa în care îmi puneam planul în aplicare.

Autobuzul tot nu veni. Nu mai era nimeni pe drum. Poarta de sud a templului Myoshin se apropia treptat. Ușile erau larg deschise și poarta părea să fi absorbit în ea tot soiul de fenomene. Cadrul ei minunat, așa cum îl vedeam din unghiul din care priveam, era o îmbinare de

185

întretinerii ut SIIIJI um ruana iviesagei iiii iupetiicui și Poarta Sanmon cu două caturi; erau apoi cărămizi ale Sălii Buddhiste, numeroși pini, un petec de cer albastru, izolat vizibil, și pilcuri de nori palizi. Pe măsură ce mă apropiam de poartă se adăugau și alte elemente — cărările pietruite» în lung și-n lat din incinta templului, zidurile pagodei și multe altele. O dată trecut de poartă, îți dădeai seama că această clădire misterioasă cuprinde întregul cer albastru în ea însăși și orice nor de pe cer. Cam așa arăta templul. Studentul intră pe poartă. A înconjurat Poarta Mesagerilor Imperiali și s-a oprit lângă laculcu lotuși din fața Porții Sanmon. Se opri apoi pe podul de piatră în stil chinezesc construit peste făc și-și ridică privirile spre Poarta Sanmon, care se înălța în fața lui. Poarta aceea, gîn-deam, este probabil ținta incendiului premeditat.

Minunata Poartă Sanmon era cu-adevărat făcută pentru a fi cuprinsă de flăcări. într-o după-amiază atât de senină, focul nici nu s-ar vedea. Fumul s.-ar încolăci în jurul porții și s-ar ridica în aer; dar singura posibilitate pentru a putea afirma că flăcările acelea invizibile mîngîiau cerul era să observi cum se apleacă și tremură puterile cerești. Studentul se apropia de Poarta Sanmon, iar eu m-am dat mai la o parte, ca să nu fiu văzut, și-l urmăream atent. Era ora la care se întorceau călugării la templu și am zărit un grup de trei venind pe cărare. Pășeau pe alee, unul lângă altul; purtau sandale de paie și-și duceau pălăriile împletite în mîna. După ce-au trecut de mine, au luat-o la dreapta. Mergeau fără să scoată o vorbă, supunîndu-se ordinului călugăresc care prevedea să nu privească decît la cîțiva pași înaintea pînă în clipa în care se întorceau în chilie.

Studentul dădea în continuare tîrcoale Porții Sanmon. în cele din urmă se rezemă de unul din stîlpi și scoase din buzunar un pachet de țigări. Privi nervos în jur. M-am gîndit că o să dea foc templului pretextând că a vrut să fumeze o țigară. Așa cum prevăzusem, își băgă o țigară în gură, întinse puțin capul și aprinse chibritul.

186

că și culoarea flăcării era invizibilă pentru student. Poate din cauză că în clipa aceea soarele cuprinse trei părți ale porții, lăsînd în umbră doar porțiunea unde mă aflam. Chibritul produse, pentru o fracțiune de secundă, o bulă de foc care străluci lângă obrazul studentului ce stătea rezemat de stîlpul de lângă lacul cu lotuși. Scutură apoi mîna și-l stinse.

Studentul nu se liniști nici după ce se stinse chibritul, îl aruncă pe o piatră și-l calcă bine cu piciorul. Apoi, fumîndu-și vesel țigara, trecu podul și depăși Poarta Mesagerilor Imperiali, ignorînd cu totul dezamăgirea căreia mă lăsasem pradă, singur și părăsit. în cele din urmă dispăru prin poarta dinspre sud, de unde se vedea drumul principal și se distingea un șir de case în zare.

Nu era piromaniac, era pur și simplu un student care ieșise la plimbare. Foarte probabil, un tînăr cam plictisit și destul de sărac.

I-am privit toate mișcărilor în cele mai mici amănunte și pot să spun că nimic nu mi-a plăcut la el — lașitatea îl făcea să pară atât de nervos —, nu pentru că avea de gînd să incendieze ceva, ci pur și simplu pentru că încălca regulile fumînd o țigară; plăcerea nerușinată, atât de caracteristică studenților, care provenea din faptul că a încălcat un regulament; grija cu care a călcat chibritul chiar dacă era stins; și mai presus de orice, „precauția”. Flacăra aceasta mică a fost atent controlată tocmai datorită acestei precauții de duzină. Era probabil foarte mîndru de ideea de a controla el însuși chibritul, un controlor perfect, ager, care apăra societatea de pericolele focului.

Un mare avantaj al măsurilor luate îl constituia faptul că după restaurația Meiji¹ nu au mai ars temple în Kyoto și prin împrejurimi. Chiar atunci cînd izburneau rareori incendii, flăcările erau izolate imediat și ținute sub

¹ Perioada legată de domnia împăratului Meiji (1867-1912)

— n.ed.

187

Chion a ars pînă în temelii în 1431 și a mai avut parte de cîteva incendii. Pavilionul central al templului Nanzen a luat foc în 1393, cîteva săli arzînd complet: Sala lui Buddha, Sala de Ceremonii, Sala Diamantului, Chilia cea Mare și altele. Templul Enryaku s-a transformat în cenușă în 1571. Templul Kenjin a fost devastat de foc în războiul din 1552. Clădirea Sanjusangen a ars complet în 1249. Templul Honno a fost distrus de foc în timpul bătăliei din 1582.

Incendiile se înțelegeau parcă între ele pe vremea aceea. Ele nu erau „scindate” în fragmente mici și privite cu dispreț, ca în zilele noastre; li se permitea să-și dea mîna, astfel încît nenumăratele incendii separate se contopeau într-o singură vîlvătaie mare. Poate că și oamenii de atunci erau tot așa. Dacă era undeva un foc, acesta putea chema alt foc și vocea lui se auzea imediat. Motivul pentru care focurile de la temple n-au fost niciodată atribuite incendiului premeditate, ci au fost socotite întotdeauna întîmplătoare, răspîndite sau provocate de război, îl

constituia faptul că, chiar dacă se găsea și pe vremuri unul ca mine, n-avea decît să se ascundă undeva și să-și țină suflarea. Orice templu trebuia să ardă mai devreme sau mai tîrziu. Focurile erau mistuitoare și neînfrîinate. Dacă nu făcea altceva decît să izbucnească fără greș, un incendiu dădea mîna cu altul și împreună își atingeau țința. Este adevărat că Templul de aur a avut șansa să nu ardă, pentru că principiile buddhiste și legea guverneră foarte sever lumea. Focurile țîșneau natural, distrugerea și negarea erau la ordinea zilei, marile temple construite au ars inevitabil. Chiar dacă existau piroma-niaci, ei trebuiau neapărat să recurgă la forța focului, în așa fel încît nici un istoric să nu poată dovedi că distrugerile provocate s-au datorat incendiului.

Era greu să trăiești liniștit în vremurile acelea. Acum, în 1950, nu era nimic mai ușor. Presupunînd că diversele

188
avea Templul de aur să nu ardă?

Deși nu prea participam la cursuri, mergeam destul de des la bibliotecă; într-o zi de mai, m-am întîlnit întîmplător cu Kashiwagi, pe care-l evitasem cu multă grijă. Cînd m-a văzut că încerc să-l ocolesc, a pornit-o după mine, amuzat. Dîndu-mi seama că, dacă fug de el, nu mă poate ajunge din urmă din cauza picioarelor lui strîmbe, n-am mai făcut nici un pas. Kashiwagi mă bătu pe umăr. Respira greu. Se terminaseră cursurile în ziua aceea, cred că era cam cinci și jumătate. Ca să nu mă întîlnesc cu Kashiwagi după ce-am plecat de la bibliotecă, o luasem prin spatele clădirii universității, pe cărarea dintre zidul înalt de piatră și clădirea în care erau săliile de clasă. Răsăriseră din belșug crizanteme sălbătice pe pămîntul sterp; ici-colo, împrăștiate, bucăți de hîrtie și cutii goale. Cîțiva copii se strecuraseră pe teren și băteau mingea. Vocile lor răgușite contrastau cu clasele goale pe care le puteai vedea prin ferestrele sparte. Plecaseră toți studenții și rîndurile de bănci prăfuite rămăseseră tăcute, pe loc.

Am trecut de clase și am ajuns în partea cealaltă a clădirii. M-am oprit lingă o magherniță pe care secția de ikebana atîrnase un afiș: „Studio”. Soarele strălucea puternic pe copacii de camfor care se înălțau de-a lungul zidului și umbra delicată a frunzelor se reflecta pe acoperișul magherniței pînă la zidul de cărămidă roșie al clădirii principale. Cărămizile roșii sclipeau în razele amurgului.

Kashiwagi se rezemă de zid. Respira greu. Umbra frunzelor îi învălui obrazii, ce păreau mai sălbatici ca niciodată, dîndu-le o senzație de mișcare deosebit de vioaie. Era poate reflectarea zidului de cărămidă roșie, atît de nepotrivit lui, care lăsa această impresie.

— Să știi că-s cinci mii o sută de yeni! spuse el. Cinci mii o sută de yeni la sfîrșitul lunii. O să-ți fie din ce în ce mai greu să mi-i mai dai înapoi!

Scoase din buzunarul de la piept notița cu evidența datoriilor și mi-o puse în fața ochilor. Apoi, fiindu-i vădit

189
s-a grăbit să-l împăturească și să-l bage la loc în buzunar, îmi stăruia încă în ochi imaginea nesuferită a amprente degetului mare. Părea cumplită amprenta aceea a mea.

— Achită-mi repede datoria! spuse Kashiwagi. E spre binele tău. De ce nu plătești din taxa de instrucție sau din ce vrei?

Nu i-am răspuns. Ești obligat să plătești o datorie neînsemnată cînd te așteaptă o catastrofă mondială? Am fost tentat să-i fac lui Kashiwagi o aluzie cît de mică la ceea ce aveam eu de gînd, dar m-am oprit.

— Nu te înțeleg dacă nu scoți nici o vorbă, spuse Kashiwagi. Ce s-a întîmplat? Ți-e rușine de bîlbîială? Te-ai fi obișnuit cu gîndul ăsta pînă acum! Toți știu că ești bîlbîit — chiar și asta. Da, chiar și asta!

Lovi zidul roșu din cărămidă pe care se reflecta asfințitul. Pumnul lui prinse o nuanță galben-maronie de la praful cărămizii.

— Pînă și clădirea asta știe. Nu e ființă în universitate să nu știe!

Continuam să-l privesc tăcut. În clipa aceea, unul din copii scăpă mingea, care veni, rostogolindu-se, spre noi. Kashiwagi se aplecă cu greu s-o ridice și să le-o arunce înapoi. Am simțit dorința răutăcioasă de a-l vedea mișcînd mingea cu picioarele lui strîmbe, de acolo de unde era, cam la treizeci și cinci de centimetri, astfel ca s-o poată lua apoi în mîini. Privirile mi se îndreptară, fără să vreau, spre picioarele lui Kashiwagi. Și-a dat seama de lucrul acesta cu o viteză uluitoare. Înainte să fi realizat dacă s-a aplecat sau nu, se îndreptă de tot și mă privi cu niște ochi ce aruncau săgeți de ură, ceea ce nu-i stătea în fire. Unul din copii se apropie de noi timid, luă mingea și fugi. Kashiwagi îmi spuse:

— Bine! Dacă așa-nțelegi tu să te porți, știu ce am de făcut. Înainte de a pleca acasă luna viitoare, o să-mi iau înapoi cît pot din bani. O să vezi! Pregătește-te!

În luna iunie studenții începură să lipsească de la cursuri, pregătindu-se să se întoarcă pe la casele lor.

10 iunie a fost

190

Ți zici pe ^CNC iru V ui una l l l'ruaacinii. UllLeusse Să uiuud Ut

dimineață, iar seara ploua torențial. După cină am intrat în camera mea să citesc. Pe la ora opt am auzit pași apropiindu-se pe coridor, între sala pentru musafiri și Bibliotecă. Era una din serile în care starețul

n-a plecat în oraș; rareori se întâmpla așa. Era limpede că avea musafiri. Pașii aceia sunau ciudat, ca niște picături de ploaie care cădeau pe o ușă de lemn. Pașii celui care conducea musafirul în apartamentul starețului erau liniștiți și regulați, păreau înghițiți de pașii apăsați ai musafirului, care făceau ca seîndurile vechi de lemn să scîrție foarte straniu.

Templul părea plin de răpăitul ploii. Ploaia cădea pe Templul mare și vechi, nenumăratele camere, goale și învechite, răsunau de răpăitul ei. Nu se auzea decît ploaia peste tot: în bucătărie, în locuința diaconului, în camerele paracliserului, în sala pentru musafiri... Mă gîndeam la ploaia care cucerise Templul de aur. Am întredeschis ușa de la camera mea. Curtea mică centrală, în care nu se găseau decît pietre, era inundată de ploaie și vedeam șuvoiul negru, sclipitor, de apă curgînd din piatră-n piatră.

Discipolul se întoarse de la apartamentul starețului și-și băgă capul pe ușa camerei mele.

— ■ A venit la stareț un student pe nume Kashiwagi. Nu-i prieten cu tine?

Începusem să mă neliniștesc. Discipolul, care purta ochelari și care lucra ca învățător peste zi, era pe punctul de a pleca, dar l-am oprit și l-am poftit să intre. Îmi imaginam tot soiul de lucruri despre felul cum decurgea conversația din Bibliotecă și nu suportam să fiu singur.

Trecură cîteva minute. Se auzi imediat clopoțelul starețului. Clinchetul lui străpuse ropotul ploii; se opri brusc. Ne uitarăm unul la altul.

— E pentru tine, spuse el.

Am făcut un efort să mă ridic.

Cînd am ajuns în dreptul camerei starețului, am îngenuncheat afară. Pe birou se vedea documentul cu 191

p

arăță. M-a ținut în genunchi, afară.

— E într-adevăr amprenta ta?

— Da.

— Bravo ție! Dacă îmi mai dai de furcă măcar o dată, nu te mai țin aici. Trezește-te o dată! Nu e prima oară...

Poate pentru că era și Kashiwagi acolo, starețul se întrerupse. Apoi continuă:

— Plătesc eu banii. Poți pleca.

Auzindu-i cuvintele, m-am putut uita în sfîrșit la Kashiwagi. Stătea jos, părea că se purtase în modul cel mai lăudabil posibil. Îmi evită, totuși, privirea. Cînd făcea ceva ce nu se cuvenea, Kashiwagi avea întotdeauna un aer nevinovat ca și cînd, fără voia lui, îi fusese stoarsă întreaga esență a firii. Numai eu știam lucrul acesta.

Întorcîndu-mă în camera mea, m-am simțit în seara aceea, în sunetul aprig al ploii, în singurătatea mea, eliberat. „Nu te mai țin aici” — era pentru prima oară că-l auzeam pe stareț spunîndu-mi lucrul acesta, era pentru prima oară cînd mă avertiza astfel. Starețul avea deci în cap izgonirea mea din Templu. *Trebuie să-mi duc hotărîrea la bun sfîrșit cit mai repede!*

Dacă n-ar fi făcut Kashiwagi ce făcuse în seara aceea, n-aș fi avut probabil ocazia să aud cuvintele acelea din partea starețului și planul meu ar fi fost iar amînat. La gîndul că tocmai Kashiwagi a fost cel care mi-a dat tărie să ies din somnolență, îi purtam în gînd o recunoștință stranie.

Ploaia nu se oprea. Era răcoare pentru luna iunie, iar cămăruța mea dosnică, înconjurată de scînduri de lemn, părea pustie la lumina palidă a becului. Aceasta era locuința mea, din care voi fi izgonit probabil în curînd. Nu era nici o podoabă în cameră. Marginea neagră a rogojinii era uzată șLîndoită, stătea să se deșire. De multe ori cînd intram în cameră și aprindeam lumina, mă împiedicam de marginea rogojinii, dar nu m-am străduit cîtuși de puțin s-o repar. Dorința mea de a-mi trăi viața n-avea nimic comun cu rogojinile de paie.

192

se simțea în cămăruță. Ciudat, deși eram preot, trupul meu mirosea ca cel al unui tînăr obișnuit. Acest miros pătrunsese în stîlpii negri, lucioși din cele patru colțuri ale camerei, ba chiar și în pereții de lemn. Mirosul neplăcut de tînăr se infiltrasese în fibra lemnului asupra căruia anii își puseseră amprenta. Pilonii și pereții se transformaseră în lucruri însuflețite, nemișcate, emanînd însă un miros rece, dubios.

Apoi s-au apropiat iar pașii ciudați pe care-i auzisem pe coridor. M-am ridicat și am ieșit. Kashiwagi era acolo, ca un dispozitiv mecanic care s-a oprit brusc. Din spatele lui lumina pătrundea dinspre apartamentul starețului pînă la pinul-barcă din grădină, căruia îi vedeam prora umedă, de un verde-negricios, ridicîndu-se în întuneric. Un zîmbet îmi flutură pe față și am fost foarte satisfăcut cînd am văzut că zîmbetul meu avusese un efect neașteptat asupra lui Kashiwagi; reușisem pentru prima oară să-i inspir teamă.

— Nu vrei să intri puțin? i-am propus.

— Bine, bine. Dar să nu încerci să mă sperii. Tare ești ciudat!

Kashiwagi intră în cameră și reuși în cele din urmă să se așeze cu mișcarea aceea a lui înceată, care-ți dădea impresia că vrea să facă sluj. își roti privirile prin cameră. De afară se auzea ploaia, mai aproape, ca o perdea groasă. Picăturile de ploaie de pe verandă ricoșau de pe *shoji* în toate părțile.

— Să știi că n-ai de ce să-mi porți pică, spuse Kashiwagi. La urma urmei, tu ești de vină că am ajuns să procedez

astfel. Ei și, atîta pagubă!

Scoase din buzunar un plic pe care am văzut antetul Templului și a numărat bancnotele dinăuntru. Erau doar trei mii de yeni ■ — nou-nouți, tipăriți în ianuarie.

• — Bancnotele de la Templu sînt frumoase și curate, nu? Starețul nostru e atît de cusurgiu, că-l aleargă pe Ușă glisantă (*n.trad.*).

193

locul mărunțișului.

— Ia te uită! spuse Kashiwagi. Numai trei mii. Ce preot zgîrcit vă conduce Templul! Spune că nu admite dobînzi între studenți, deși o fi profitat și el destul de astfel de lucruri.

M-a uns pe inimă cînd l-am văzut pe Kashiwagi dezamăgit. Am rîs cu poftă și Kashiwagi împreună cu mine. A existat, pentru moment, un fel de armonie între noi, dar Kashiwagi s-a oprit brusc și, fixînd cu privirea un punct undeva pe frunte, zise de parcă se lepăda de mine:

— Știu. Ai un plan distrugător în minte... și încă repede, zilele acestea, nu?

I-am suportat greu privirea. Apoi mi-am dat seama că ceea ce înțelegea el prin „distrugător” era cu totul altceva decît ce plănuisem eu și mi-am revenit. Nici urmă de bil-biială în răspunsul meu:

— Nu, nimic.

— Zău? Ești un tip ciudat. Ești cel mai straniu om pe care l-am întîlnit vreodată.

S-a simțit încurajat de zîmbetul meu cînd a făcut remarcă. Eram aproape sigur că el n-o să-și dea niciodată seama de recunoștința pe care i-o purtam și la gîndul acesta m-am înveselit și mai tare.

— Te-ntorci în orașul tău, nu? l-am întrebat pe un ton normal, prietenos.

— Da, plec mîine. Vara la Sannomiya.-Deși e cam plictisitor și acolo.

— Deci nu ne mai vedem o vreme la universitate.

— Ce? Tu oricum nu dai pe-acolo.

Pe cînd vorbea, își descheie repede nasturii de la uniformă și întinse mîna după ceva în buzunarul interior.

— Hotărîsem să ți le aduc înainte de a pleca acasă, spuse. Știam că o să-ți faci plăcere. Aveai o părere așa de bună despre el, nu?

A aruncat pe masă o legăturică de scrisori. Am rămas cu gura căscată citind pe plic numele expeditorului.

194

la Tsurukawa.

— Erai prieten cu Tsurukawa? am întrebat.

— Ei da, să zicem. Da, am fost prieteni într-un fel. Nici lui Tsurukawa nu-i plăcea să fie considerat prietenul meu. Și totuși sînt singura persoană căruia i s-a confesat. A murit de trei ani, așa că eu consider că pot de-acum să-i arăt scrisorile. Erai așa de bun prieten cu el, încît am considerat că ar fi mai bine să ți le arăt ție, nu altcuiva. Oricum aveam de gînd să ți le arăt într-o bună zi.

Toate scrisorile erau datate mai 1947, erau dinaintea morții lui. Fuseseră scrise de la Tokyo, aproape zilnic, și erau adresate lui Kashiwagi. Mie nu mi-a trimis nici măcar un rînd, dar i-a scris lui Kashiwagi cu regularitate din ziua în care a ajuns la Tokyo. Scrisorile erau cu siguranță de la Tsurukawa — nu-i puteai confunda scrisul ascuțit, copilăresc. Am simțit că mă cuprinde invidia. Tsurukawa, care n-a făcut niciodată nici cel mai mic efort să-și ascundă sentimentele față de mine, care-l vorbea uneori de rău pe Kashiwagi și care a încercat să pună bețe-n roate prieteniei mele cu Kashiwagi — ei bine, tocmai el era capabil de o astfel de prietenie secretă.

Am început să le citec în ordinea în care fuseseră scrise. Semne mici, pe foiță subțire de caiet. Stilul era deosebit de greoi. Aveai impresia că nu se putea aduna și-ți era foarte greu să-l urmărești. Dar din propozițiile lui încîlcite emana o suferință confuză, iar cînd am ajuns la ultimele scrisori, suferința prin care trecuse Tsurukawa mi se dezvăluia întru totul. Pe cînd citeam, lacrimile-mi curgeau nestăvilite și eram uimit în același timp de banalitatea nefericirii lui Tsurukawa.

Nu era vorba decît de o banală poveste de dragoste — dragostea nefericită a unui tînr fără experiență pentru o fată ai cărei părinți se opuneau. Apoi mi-a atras atenția un fragment din scrisoare. Poate că descrierea sentimentelor fusese o exagerare neintenționată din partea lui Tsurukawa, dar efectul a fost oricum neașteptat.

195

nefericită a fost probabil rezultatul direct al firii mele nefericite. M-am născut ca să fiu mereu trist. Nu cred că am avut vreodată parte de veselie și tihnă."

Ultima scrisoare m-a izbit prin neliniștea ce respira din ea și am avut o bănuială pe care nu o avusesem pînă atunci.

— Nu cumva... am început eu. Kashiwagi aprobă din cap și mă întrerupse:

— Da, așa e. S-a sinucis. Sînt sigur. Familia lui a mușamalizat probabil lucrurile de dragul aparențelor, de aceea au scornit povestea cu camionul.

— I-ai răspuns la scrisoare, nu? m-am bilbîit indignat.

— Da, dar am înțeles că a sosit după ce murise.

— Ce i-ai scris?

— I-am scris că nu trebuie să moară. Asta a fost tot. Convingerea mea nestrămutată că instinctul nu mă

înșela se dovedi falsă. Kashiwagi îi dădu acestei iluzii o lovitură de grație.

— Ei, ce părere ai? Ți-au schimbat scrisorile acestea concepția de viață? Ți s-au năruit toate planurile, nu? Acum îmi era limpede de ce mi-a arătat Kashiwagi scrisorile după trei ani. Și totuși, în ciuda șocului, persista o anumită amintire — amintirea soarelui de dimineață ce se strecura printre copaci, împetrișind cămașa albă a fînărului ce stătea întins în iarba deasă. Tsurukawa a murit, iar după trei ani îl vedeam astfel. S-ar fi părut că ceea ce-i încredinșasem a dispărut o dată cu moartea lui, în schimb, în clipa aceea, Tsurukawa renăștea, aducând cu el un nou tip de realitate. S-ar fi zis că simbolul amintirii era mai important decât însăși amintirea. Aveam convingerea că dacă încetez să mai cred în această amintire, însăși viața se prăbușește automat. Privindu-mă disprețuitor, pe chipul lui Kashiwagi se citea totuși satisfacția de a-mi fi ciopârțit cu atîta îndrăzneală sentimentele.

196

asta, nu? Nu pot suporta să-mi văd un prieten purtînd în sine povara unei imagini atît de casabile. Dorința mea este să distrug astfel de lucruri.

— Și dacă nu s-a spart încă? am întrebat.

— Termină cu mîndria asta prostească! spuse Kashiwagi cu un zîmbet disprețuitor. Voiam doar să te fac să înțelegi. Cunoașterea este cea care transformă lumea, înțelege ce vreau să spun? Nimic nu poate schimba nimic pe lumea asta. Doar cunoașterea este în stare să transforme lumea, lăsînd-o în același timp exact așa cum este. Cînd privești cu astfel de ochi lumea, îți dai seama că lucrurile sînt neschimbătoare și, în același timp, în continuă transformare. Te-ai putea întreba la ce ne servește. Hai s-o luăm așa... Ființele omenești sînt înzestrate cu arma cunoașterii în scopul de a face viața suportabilă. Animalele n-au nevoie de așa ceva. Animalele n-au nevoie de cunoaștere ori de alte lucruri dintr-astea ca să-și facă viața suportabilă. Dar ființele omenești au nevoie de ceva: cu această cunoaștere, ele fac din caracterul intolerabil al vieții o armă, deși, în același timp, această instabilitate nu se ușurează cîtuși de puțin. Asta-i toată filozofia.

— Nu crezi că mai există și altă cale de a suporta viața?

— Nu, nu cred. În afară de asta nu există decît nebulie și moarte.

— Cunoașterea nu poate transforma lumea, i-am trîntit-o eu, la un pas de destăinuire. Numai fapta transformă lumea. Nimic altceva.

Exact cum mă așteptam, Kashiwagi mi-a parat vorbele cu un zîmbet rece, ca de mască..

— Ei, poftim! Faptă, spui? Dar nu vezi că frumusețea acestei lumi, care înseamnă atît de mult pentru tine, cere cu stăruință somnul, iar ca să poți dormi trebuie să-l protejezi prin cunoaștere? Îți amintești, sper, de povestea „Nansen ucide pisicuța” despre care ți-am mai vorbit cîndva. Pisica din poveste era extraordinar de frumoasă.

197

pentru pisică este că ei voiau s-o protejeze, să aibă grijă de ea, s-o lase să doarmă tihnit, în înșeși mantiile cunoașterii. Ei, vezi tu, părintele Nansen a fost un om de acțiune, a omorît pisicuța și a scăpat de ea. Dar cînd a venit Choshu, el și-a scos pantofii și i-a pus pe cap. Iată ce înțelegea Choshu prin gestul său: era conștient de faptul că frumusețea este ceva care trebuie să doarmă și, în somn, ea trebuie protejată de cunoaștere. Dar nu e vorba de o cunoaștere *individuală*, o cunoaștere *anume* ce aparține unei singure persoane sau unui grup. Cunoașterea este *marea* umanității, *cîmpia* umanității, *condiția esențială* a existenței omenești. Eu cred că asta a vrut să spună. Tu vrei să joci rolul lui Choshu acum, nu? Ei bine, frumusețea — frumusețea pe care tu o iubești atît de mult — este o iluzie a ceea ce a rămas de fapt, o rămășiță din ce fusese încredințat cunoașterii. Este o iluzie a „celuilalt mod de a suporta viața” despre care vorbeai adineauri. S-ar putea de fapt spune că nu există frumusețe.

Ceea ce face să pară atît de puternică, ceea ce-i conferă sentimentul puternic al realității este chiar cunoașterea. Din punctul de vedere al cunoașterii, frumusețea nu poate fi considerată alinare. Dar din îmbinarea frumuseții care nu e alinare, pe de-o parte, și a cunoașterii, pe de altă parte, se naște ceva, ceva efemer ca un balon de săpun și fără de speranță. Totuși, se naște ceva. Acel ceva se numește artă.

— Frumusețea... am început, dar m-am oprit din cauza bîlbîielii nestăvilite. Era un gînd nesfîrșit.

Începeam să realizez că s-ar putea ca tocmai concepția mea despre frumusețe să fi dat naștere bîlbîielii.

— Frumusețea, lucrurile frumoase, am continuat, tocmai acestea sînt dușmanii mei de moarte.

— Frumusețea e dușmanul tău de moarte? spuse Kashiwagi deschizînd ochii mari. Mă privi iar vesel, oarecum filozofic; fața-i era îmbujorată. Nu mă așteptam

198

Livti uiii
pfi
utu ic. HLUUL
icuz-uical. UUILLIUI

de vedere.

Am mai stat de vorbă un timp. Era pentru prima oară, după atît amar de vreme, că schimbam idei, prietenește. Ploaia tot nu încetase. Kashiwagi îmi vorbi, înainte de a pleca, de Sannomiya și portul Kobe. Nu le văzusem niciodată, îmi zugrăvi și imaginea vapoarelor care părăsesc portul, vara. Nu mi-a fost

greu să le conturez în minte, deoarece îmi era proaspătă amintirea portului Maizuru. Părerile noastre au coincis o clipă. Doi studenți amărâți împărtășeau același vis cu ochii deschiși, recunoscînd că nimic pe lumea aceasta — nici înțelegerea, nici acțiunea — nu se putea compara cu bucuria de a naviga departe, departe...

↳ *AȘIULUL*

EXACT CÎND MĂ AȘTEPTAM ca starețul să mă mustre pentru ispravă, el îmi făcea o favoare. La cinci zile după ce venise Kashiwagi să-și încaseze ce i se cuvenea de fapt, starețul m-a chemat la el și mi-a dat trei mii patru sute de yeni, ce reprezentau taxa de studii pentru trimestrul întîi, trei sute cincizeci de yeni pentru transport și cinci sute de yeni pentru rechizite. Regula era să ne plătim taxele la universitate înainte de începerea vacanței de vară, dar după cele întîmplute, nu mi-am imaginat nici o clipă că o să-mi mai dea banii. Sau chiar dacă era hotărît să-mi plătească taxele, credeam că, realizînd cît de puțină încredere mi se poate acorda, o să trimită banii direct la universitate.

Știam mai bine decît el că deși-mi dădea banii-n mînă, încrederea lui în mine era artificială. Într-un fel, această favoare pe care mi-a acordat-o fără să scoată o vorbă îmi amintea de carnea lui moale, trandafirie, plină de minciună, ce se încrede în ceea ce ar merita să fie trădat și trădează ceea ce ar merita încredere, carne pe care desfrîul nu o distruge, carne caldă, trandafirie ce se propagă în tăcere.

Exact ca atunci cînd îl văzusem pe polițist la hanul Yura și începuse să-mi fie teamă să nu mi se ghicească gîndurile, așa și acum — mi-era frică, teribil de frică, să nu-mi citească starețul intențiile și să încerce să mă determine să renunț la planul meu categoric, oferindu-mi bani. Sub povara banilor, simțeam că-mi este absolut imposibil să-mi adun tot curajul ca să-mi pun planul în

\
200

f   ^   p
de a cheltui banii, dar în așa fel încît, atunci cînd starețul o să afle ce-am făcut, să se înfurie cumplit și să mă dea pe loc afară din Templu.

Eram de serviciu la bucătărie în ziua aceea. În timp ce spălam vasele după masa de seară, mi-am aruncat întîmplător privirile spre sufragerie. Toată lumea plecase și era liniște. La intrare, un stîlp negricios, puțin lucios avea lipit un afiș aproape decolorat de vreme:

A-TA-KO SEMN SFÎNT

Feriți-vă de foc!

Vedeam cu ochii minții forma palidă a focului captiv, prins în acest semn amuletic. Plana ceva acum, palid, șters, în spatele acestui semn, ceva care fusese cînd va vesel și dornic de viață. Nu știu dacă o să fiu crezut cînd o să spun că în zilele acelea imaginea focului nu-mi inspira decît sete de viață. Dar era oare normal ca și voința de a trăi, și setea de viață să aibă aceeași direcție? Dorința mea se mlădie precum limbile focului; și flăcările, știind bine că vor fi văzute de mine prin stîlpul negru strălucitor, s-au împodobit cu grație pentru eveniment. Erau cam fragile — mîinile, membrele, pieptul focului.

Pe 18 iunie, seara, am șters-o din Templu cu banii-n buzunar și m-am îndreptat spre Gobancho, noul cartier nordic. Auzisem că acolo e ieftin, că se purtau frumos cu cei de la Templu și, în general, cu clienții. Gobancho se afla la o distanță de jumătate de oră de Templu. Era o seară umedă. Luna strălucea palid pe cerul acoperit de nori. Eram îmbrăcat cu un pulover, pantaloni kaki și aveam saboți de lemn în picioare. Aveam să mă întorc probabil după dteva ore îmbrăcat la fel. Cum puteam să mă conving că eu, care eram îmbrăcat astfel, voi fi cu totul altul?

Plănuisem să dau foc Templului de aur ca să pot trăi, dar ceea ce făceam acum semăna cu pregătirea pentru moarte. Pornisem spre cartierul de distracții exact ca unul care are de gînd să se sinucidă și care, înainte de-a

201

VIZ.11CCIZ.CI U

UC IUIGidmld. XIII 1111151111 1115a, L_111U

un astfel de om vizitează o prostituată e ca și cînd și-ar pune semnătura pe un formular scris dinainte — și chiar dacă-și pierde virginitatea, nu va deveni „altul”. Nu mă mai temeam acum — acea năruire a planurilor de care avusesem parte de atîtea ori în momente de răscruce, cînd Templul de aur intervenea între mine și o femeie. Pentru că nu mai năzuiam să particip la viață prin intermediul unei femei. Viața mea se baza pe cu totul altceva; toate faptele mele de pînă acum fuseseră crude și sumbre, ele mă aduseseră în starea asta.

Așa-mi spuneam în sinea mea pe cînd mă îndreptam spre Gobancho. Apoi mi-am amintit cuvintele lui Kashi-wagi: „Profesionistele nu se culcă cu clienții din dragoste. Ele au tot soiul de clienți: bătrîni senili, cerșetori cu un singur ochi, bărbați arătoși — chiar și leproși, cîtă vreme nu știu că sînt leproși. Această egalitate în drepturi îi face pe bărbați să se simtă în largul lor, să cumpere prima femeie care le iese în cale. Dar eu apreciam această calitate. Nu mă puteam împăca cu gîndul că o femeie se poate purta la fel cu un bărbat perfect normal și cu unul ca mine. Mi se părea un fel de autopîngărire.”

Nu mi-a făcut nici o plăcere amintirea acestor cuvinte. Eu nu mă asemănăm, totuși, cu Kashiwagi.

Lăsînd la o parte bilbiiala mea, nu mai aveam nici o meteahnă fizică, deci n-aveam de ce să nu-mi consider lipsa de farmec pur și simplu o urîtenie convențională.

Mă întrebam dacă intuiția n-o ajuta pe femeie să recunoască pe fruntea mea urîtă semnele unui criminal înnăscut. Gîndul acesta prostesc îmi dădu un soi de neliniște și-ncetîinii pasul. Am obosit pînă la urmă de atîta cugetare și nici eu nu mai știam dacă intenționez să-mi pierd fecioria ca să pot da foc Templului de aur sau voiam să incendiez Templul de aur ca să-mi pierd fecioria. Apoi, fără nici o rimă sau motiv, mi-au venit în minte cuvintele *tempo kantian* („necazurile care așteaptă lumea”) și am continuat să le murmur: *tempo kannan, tempo kannan*. Nu după mult timp, am ajuns într-un loc

202
bărulețe făceau loc unei întinderi de întunerice liniștit, iluminat la intervale regulate de lanterne din hîrtie albă, cu o lumină palidă, fluorescentă. Din clipa în care am plecat de la Templu, am avut impresia că Uiko mai trăia, că stătea undeva, izolată, pe-aici. Această plăsmuire a mea îmi dădu forțe noi. De cînd mă hotărîsem să dau foc Templului de aur, mă întorsesem la starea pură, neprihănită, din fragedă pruncie, și simțeam că acum o să pot da peste oamenii și lucrurile cu care am mai avut de-a face la începutul vieții.

De acum încolo trebuie să trăiesc. Și totuși, ciudat, tot soiul de gînduri care nu prevesteau nimic bun se acumulară în mine, zi de zi, aveam senzația că în orice clipă moartea îmi va bate la ușă. Mă rugam să mă cruțe pînă dau foc Templului de aur. Nu prea am fost bolnav în viața mea și nici acum nu dădeam semne de boală. Cu toate acestea, în fiecare zi simțeam tot mai puternic că ceea ce mă mai ținea în viață se sprijinea doar pe umerii mei; trebuia să port singur răspunderea continuării vieții. Cu o zi în urmă, pe cînd măturam, m-am lovit la deget cu mătura de bambus; chiar și durerea aceea de o clipă m-a făcut să nu mă simt în largul meu. Mi-am adus aminte de poetul căruia i s-a tras moartea dintr-o înțepătură la deget într-un ghimpe de trandafir. Oamenii obișnuiți din jurul meu n-o să moară niciodată de așa ceva. Dar eu devenisem o persoană prețioasă și nu se știe ce moarte inevitabilă mă aștepta. Din fericire nu mi s-a infectat degetul, iar acum, cînd apăs, simt doar o mică jenă.

Am intrat pe o străduță lăturalnică mărginită de felinare de hîrtie. Cele o sută de case sau chiar mai multe de pe această stradă erau, toate, construite în același stil. Se spune că dacă un fugar se dă pe mîna celei ce conduce acest cartier, el poate fi ascuns cu ușurință. Bineînțeles, atunci cînd șefa apăsa pe buton, suna un clopoțel în fiecare casă și criminalul era avertizat de venirea poliției.

Fiecare casă, cu un singur etaj, avea fereastra dinspre intrare zăbreliată. Acoperișurile din țigla veche, greoaie,

203
înălțime. La fiecare intrare atîrnau perdele de-un albastru-închis pe care scria cu alb *Nishijin*, iar dincolo de ele se vedeau matroanele caselor, purtînd șorțuri albe și aplecîndu-se să vadă cine trece pe stradă.

Nu aveam nici cea mai vagă idee despre plăcere. Aveam impresia că rînduiala normală a lucrurilor m-a abandonat, ca și cînd aș fi fost izolat de ceilalți; și acum îmi tîram picioarele obosite printr-o zonă pustie. Dorința care mă năpădisese dispăruse, dezvăluindu-și partea mohorîtă. „Acum mi-e totuna, îmi spuneam, trebuie să cheltuiesc banii aici. Trebuie să folosesc toți banii pe care i-am primit pentru taxă, dîndu-i astfel starelui posibilitatea de a avea o scuză rezonabilă pentru excluderea mea din Templu.” Nu mi-am dat seama că mă contraziceam puțin; dacă acesta era adevăratul motiv, înseamnă că țineam la stareț.

Poate că era prea devreme pentru o vizită la Gobancho, erau neașteptat de puțini oameni pe stradă. Saboții mei de lemn răsunau clar în aerul înserării. Vocile monotone ale matroanelor ce salutau cîte un trecător ocazional păreau să se strecoare prin umezeală, prin aerul înăbușitor al anotimpului ploios. Degetele mele strîngeau tare cureaua saboților care se cam lărgise. Mă gîndeam că printre diferitele luminițe la care am privit de pe vîrfurile muntelui Fudo, atunci, la sfîrșitul războiului, trebuie să le fi văzut și pe cele de pe strada aceasta.

În locul unde mă duceau acum picioarele trebuie să aștepte Uiko. La o intersecție am văzut o clădire ce se chema Otaki. Am ales-o la împlinire și am trecut de perdeaua albastră. Camera în care am intrat era pardosită cu plăci de ceramică. În capătul celălalt al camerei stăteau trei fete. Aveai impresia că așteaptă, plictisite, trenul. Una dintre ele era îmbrăcată în chimonou, cu o legătură în jurul girului. Celelalte două erau îmbrăcate europenește. Una dintre fete era aplecată; își scosese ciorapii și-și scărpină o gambă. Uiko era plecată. M-am simțit în largul meu că nu am dat de ea acolo.

204

cîine prins. Era exagerat de pudrată și rujată; numai în desenele copiilor poți să vezi așa ceva. Și totuși, deși pare ciudat, se uita la mine foarte binevoitoare. Era exact privirea pe care i-o arunci cuiva pe lîngă care treci la colț de stradă. În ochii ei n-am citit nici cel mai mic semn de dorință.

Dacă Uiko nu era acolo, n-avea importanță care dintre fete urma să fie a mea. Aveam superstiția că orice alegere sau anticipație din partea mea însemna un eșec. Așa cum fetele nu-și puteau alege clienții, era mai bine să nu-mi aleg nici eu fata. Trebuie să mă asigur că n-o să intervină între mine și intenția mea conceptul înspăimîntător de frumusețe, care-i face pe oameni incapabili să acționeze.

— Pe care fată o doriți? întrebă matroana.

Am arătat spre fata care se scărpinase. Mîncărimea de pe piciorul fetei — mîncărime care se datora probabil pișcăturii unui țințar — era ceea ce mă lega de ea. Datorită mîncărimii, ea-și va cîștiga dreptul de a servi ca martor cînd se va investiga oficial cazul meu. Fata se ridică și veni spre mine. Mi-a atins mîneca. Am observat că zîmbea ușor.

În timp ce urcam treptele vechi, mohorîte, m-am gîndit iar la Uiko. Mi-am amintit cum a dispărut din timp, din lumea care exista în acest timp, și întrucît ea a părăsit-o, n-o voi găsi oricît aș căuta-o.

Aveam impresia că ea ne-a părăsit ca să facă o baie.

Cînd trăia, simțeam că ea poate pleca și veni nestingherită într-o lume ca aceasta. Chiar în clipa tragicului incident, chiar cînd părea că respinge lumea, ea o mai acceptase o dată. Poate că pentru Uiko moartea a însemnat doar un incident trecător. Sîngele pe care-l lăsase pe coridorul templului Kongo fusese poate ceva asemănător pulberii de pe aripile unui fluture cînd deschizi brusc fereastra dimineața și el zboară.

La etaj, o porțiune era împrejmuțată de o balustradă și aerisirea se făcea direct din curte; o frînghie era întinsă de la un capăt la altul; pe ea atîrna un combinezon roșu,

205

Era foarte întuneric și conturul nedeslușit al cămășii de noapte părea o ființă omenească.

O fată cînta într-una din camere. Cîntecul fetei se revărsa lin; din cînd în cînd i se alătura o voce falsă, bărbătească. Cîntecul se termină și pentru scurt timp se lăsă tăcerea. Apoi fata începu să rîdă ca și cînd s-ar fi rupt o coardă.

— E Haruko, spuse fata care era cu mine, întorcîndu-se spre matroană.

— Întotdeauna face așa, întotdeauna.

Își întoarse furioasă spatele lat spre camera de unde veneau rîsetele. Am fost poftit într-o cămăruță lipsită de gust. În locul alcovului era un fel de suport pe care aruncaseră parcă la împlinire statuia lui Hotei, zeul norocului, și un bibelou ce reprezenta o pisică. Pe perete lipiseră un regulament de ordine interioară și un calendar. Camera era luminată de un singur bec slab. Prin fereastra deschisă se auzeau pașii trecătorilor de pe stradă, în căutare de plăceri.

Matroana mă întrebase dacă vreau să stau puțin sau toată noaptea. O vizită scurtă costa patru sute de yeni. Am cerut și niște sake și biscuiți. Matroana coborî să-mi aducă ce-i cerusem, dar fata nu se apropia de mine. Numai după ce s-a întors matroana cu sake și i-a spus fetei să se așeze lîngă mine, fata a venit mai apraape pe rogojină. Acum, că o puteam privi mai bine, am zărit că-și ștersese buza de sus de ruj. M-am gîndit apoi că s-ar putea ca acest roșu slab ce i se zărea să nu fie altceva decît resturile rujului gros de adineauri. Să nu vă surprindă faptul că observam totul cu atîta acuitate. La urma urmei, era prima oară cînd călcam într-o astfel de casă și voiam să-mi stimulez plăcerea privind atent în juru-mi. Vedeam totul la fel de limpede ca-ntr-o gravură; fiecare detaliu se contura limpede, la o oarecare distanță, în fața ochilor.

— Ne-am mai întîlnit, domnule, nu? spuse fata care se prezentase Mariko. .

— Știi, eu sînt prima oară...

206

— Da, prima oară.

— Da, s-ar putea să fie așa. De aceea-ți tremură mîna. Pînă nu mi-a spus ea, nu mi-am dat seama că mîna în

care țineam ceșcuța cu sake tremura puternic.

— Dacă-i așa, Mariko, spuse bătrîna, ești norocoasă astă seară.

— Aflu eu imediat dacă-i așa sau nu, spuse Mariko indiferentă.

Nu era nimic senzual în modul ei de a vorbi și am constatat că o amuza ceva care n-avea nici o legătură cu trupul meu sau cu trupul ei, exact ca un copil care s-a despărțit de tovarășii de joacă.

Mariko purta o bluză de-un verde-pal și o fustă galbenă. I-am privit mîinile și am văzut că sînt vopsite

doar unghiile de la degetul mare. împrumutase probabil puțină ojă de la vreuna din prietene și și le-a vopsit numai pe cele două, în joacă.

Am intrat apoi în dormitor. Mariko întinse așternutul pe rogojină și trase de cordonul ce atârna lângă abajur. Culorile strălucitoare ale plăpumii de bumbac imprimat apărură clar în lumină, fri alcovul elegant era dosită o păpușă franțuzească.

M-am dezbrăcat jenat. Mariko își puse pe umeri un halat de un roz-deschis și-și scoase hainele de sub el cu multă îndemânare. Lângă așternut era o cană cu apă, așa că am înghițit câteva pahare. Mariko, care stătea cu spatele, a auzit gîlgîitul:

— Aha,,deci ești băutor de apă! spuse rîzînd. M-am băgat în așternut. Ducîndu-și degetul la vîrfurile nasului meu, spuse:

— Chiar prima oară? Rîse.

Nici la lumina palidă a lampadarului n-am neglijat să privesc tot ce se afla în jurul meu. Privitul era o dovadă a faptului că existam. în plus, era pentru prima oară cînd ochii mei- vedeau atît de aproape.

Legea distanței ce reglementa lumea mea fusese încălcată. O străină atenta fără teamă la propria-mi existență. Căldura corpului străin și mirosul parfumului ieftin pe pielea lui m-au

207

pentru prima oară cînd *vedeam* lumea altcuiva topindu-se în felul acesta.

Mă manevra ca pe un bărbat care e o pătînică a unității universale. Nu-mi imaginasem niciodată așa ceva. După ce-mi scosesem hainele, am fost despuiat și de alte straturi —bîlbîiala, urîțenia, sărăcia.

Nu-mi venea să cred că eu eram cel care căutase astfel de satisfacții. Un sentiment care mă ocolise parcă atîta amar de vreme țîșni acum deodată și imediat se spulberă. M-am îndepărtat de trupul fetei și mi-am lipit bărbia de pernă. M-am simțit apoi copleșit de singurătate, dar nu suficient ca să pot plînge. Stăteam de vorbă acum. Am auzit-o vag pe față spunîndu-mi că s-a mutat aici de la Nagoya. Dar toate gîndurile mele erau îndreptate spre Templul de aur. Er^u reflectări cu totul abstracte, complet diferite de inerția mea obișnuită, gînduri încărcate de senzual.

— Mai vii pe-aici, nu? întrebă Mariko și după felul cum îmi vorbea am înțeles că este mai mare decît mine cu cîțiva ani. Da, era sigur mai bătrînă. Sîinii ei erau acolo, în fața mea, acoperiți de broboane de sudoare. Așa cum arătau nu se vor transforma niciodată în Templul de aur. I-am atins, timid, cu vîrfurile degetului.

— Ți se par ciudați, nu? spuse Mariko.

Se ridică și, privind unul dintre ei fix, îl scutură ușor, de parcă se juca cu un animal mic. Clătînea ușoară a cărnii ei îmi aduse în minte apusul de soare de deasupra golfului Maizuru. Modul în care se schimbă soarele atît de repede părea să se amestece în mintea mea cu schimbarea cărnii fetei. Mă consola gîndul că exact cum soarele s-a îngropat în nenumăratele straturi de nori, și această carne ce se ondula în fața ochilor mei va zăcea în curînd în străfundurile întunecate ale nopții.

Am venit a doua zi și am solicitat aceeași față. Nu numai pentru că-mi rămăseseră destui bani. Actul în

208

cu extazul pe care mi-l imaginasem și voiam să mai încerc o dată să mă apropiu de culmi. Unul din lucrurile prin care mă deosebesc de alți oameni îl constituie faptul că ceea ce întreprind în realitate tînde să sîrșească, asemenea unei copii fidele, cu ceea ce există în imaginația mea. Sau să-i spun mai degrabă nu imaginație, ci memoria surselor mele. Nu pot să nu constat că fiecare experiență din viața mea a fost trăită înainte mai strălucitor. Chiar și de data aceasta aveam impresia că odată, undeva, nu-mi amintesc deslușit cînd și unde — poate cu Uiko —, am mai avut parte de plăcerea trupească, parcă mai puternică, ce mă toropise de tot. Aceasta fusese sursa bucuriilor mele ulterioare și într-adevăr, acele plăceri erau neegalate.

Aveam impresia că odată, în trecutul îndepărtat, fusesem undeva martorul unui apus de soare incandescent, de o splendoare nemaiîntîlnită. Era oare vina mea că apusurile de soare pe care le-am văzut pe urmă erau mai mult sau mai puțin șterse?

Fata s-a purtat ieri cu mine de parcă eram un client obișnuit, așa că astăzi am luat o carte și am băgat-o în buzunar. Făcea parte dintr-o colecție și o cumpărasem de la anticariat cu cîteva zile în urmă. Cartea era *Delicte și pedepse* de Beccaria. Acest criminalist italian din secolul al optsprezecelea se dovedi un fel de *menu fix* format din porții standard de iluminism și raționalism, așa că am aruncat cartea după ce-am citit cîteva pagini. M-am gîndit că s-ar putea s-o intereseze pe față titlul.

Mariko m-a primit cu același zîmbet ca ieri. Zîmbetul a fost același, dar *ieri* n-a lăsat nici o urmă. Prietenia ei față de mine era prietenia celor ce aruncă pe furiș o privire unui străin la vreun colț de

stradă. Poate pentru că însuși trupul fetei era un colț de stradă.

Am stat cu matroana și cu Mariko într-o cameră mică. Am băut sake și m-am dovedit foarte îndemînatic la întoarcerea ceșcuțelor, așa cum cerea vechiul obicei.

209

spuse matroana. Ești tu tînăr, dar văd că ții la etichetă!

— Dacă vii aici în fiecare zi, interveni Mariko, n-o să te certe starețul?

„M-au dibuit deci, mi-am zis; știau că sînt de la Templu.”

— Să nu-ți imaginezi că nu mi-am dat seama, spuse Mariko, văzîndu-mă surprins. Tinerii de azi poartă părul lung, stil regență. Cînd vezi un tip cu părul tuns ca al tău, îți dai imediat seama că vine de la vreun templu. Noi, cele de-aici, știm totul despre ei. Pentru că aici veneau, cînd erau tineri, și bărbații care acum sînt preoți bine cunoscuți. Ei, ce-ai zice de un cîntec?

Mariko începu să cînte un cîntec popular despreaven-turile unei femei din port. /

Am intrat imediat după aceea în dormitor și m-am descurcat binișor de data aceasta, ambianța îmi devenise familiară. Am simțit o oarecare plăcere, și totuși nu plăcerea pe care mi-o imaginasem; era mai degrabă un soi de vagă satisfacție pentru că reușisem să mă adaptez plăcerii trupesti.

După ce totul s-a terminat, Mariko mi-a ținut un logos sentimental, atrăgîndu-mi atenția că este mai bătrînă decît mine. Mă străbătura fiori reci, dar n-au ținut mult.

— Cred c-ar fi mai bine pentru tine să nu vii prea des prin astfel de locuri, spuse Mariko. Ești un tip serios. Sînt convinsă că-i așa. Nu trebuie să te lași absorbit de astfel de lucruri, să știi. Trebuie să-ți canalizezi toată energia în muncă. Ar fi mult mai bine pentru tine. Bineînțeles, îmi pare bine că vii aici să mă vezi, dar înțelegi de ce-ți vorbesc astfel, nu? Te consider fratele meu mai mic.

Mariko spicuisse probabil această poveste ieftină în vreo revistă pentru femei. Nu rostise cuvintele cu convingere. Născocea pur și simplu o istorioară, eu fiindu-i ținta, și-și imagina că o să mă prind în jocul creat de ea. Din punctul ei de vedere, ideal ar fi fost să mă emoționez și să izbucnesc în lacrimi.

210

repede cartea pe care i-o adusesem și i-am vîrît-o sub nas. Mariko a răsfoit-o cuminte. Apoi, fără nici un cuvînt, o puse la loc lîngă pat, de unde o luasem. Uită imediat de ea.

Aș fi vrut ca Mariko să presimtă importanța întîlnirii noastre. Aș fi vrut să fie cît de cît conștientă de faptul că dădea și ea o mîină de ajutor la distrugerea lumii. La urma urmei, n-ar trebui să-i fie indiferent nici măcar ei.

Începusem să-mi pierd răbdarea și pînă la urmă, mi-au ieșit din gură niște vorbe pe care n-aș fi vrut să le rostesc.

— într-o lună — da, într-o lună — o să se scrie despre mine în ziare. Te rog să ții minte asta!

Inima îmi bătea puternic cînd am terminat de vorbit. Mariko însă izbucni în rîs. Rîdea atît de tare, încît i se scuturau sîinii; apoi mi-a aruncat o privire și a încercat să se abțină să nu-și muște mîneca, dar avu un nou acces de rîs de se scutura toată. Eram sigur că nici ea nu putea să-mi explice de ce se amuza atît de tare. Îmi citi probabil gîndurile pe chip și încetă să mai rîdă.

— Ce e atît de amuzant? am întrebat. Ce întrebare prostească!

— Ești un mare mincinos! Oh, zău că-i amuzant! Ce mincinos ești!

— Nu spun nici o minciună.

— Hai, termină! spuse Mariko, izbucnind iar în rîs. Mă faci să mor de rîs! Ce minciuni gogonate! Și nu ți se clintește nici un mușchi pe față cînd spui astfel de gogomării.

M-am uitat la ea amuzat. Poate a distrat-o bîlbîiala mea ciudată cînd i-am atras atenția asupra viitorului. Cert e că n-a crezut o iotă din tot ce i-am spus.

Mariko nu credea nimic. Chiar dacă s-ar fi pornit un cutremur sub ochii noștri, tot n-ar fi crezut. Dacă s-ar întîmpla ca lumea să se prăbușească, atunci fata aceasta ar fi cruțată. Mariko credea numai în lucruri care se petreceau conform logicii ei, iar această logică nu admitea nici o prăbușire a lumii — deci orice argument îi aduceai,

211

vedere semăna cu Kashiwagi. Mariko era un Kashiwagi-femeie, un Kashiwagi care nu gîndea.

Terminînd de vorbit, Mariko se ridică în șezut, goală pînă la mijloc și începu să fredoneze o melodie. Fredo-natul se amesteca cu bîzîitul unei muște ce i se rotea deasupra capului. Musca se așeză apoi pe unul din sîni.

— Oh, mă gîdilă, dar n-a făcut nici un gest s-o alunge.

O dată ajunsă pe piept, musca nu se mai clinti. Spre surprinderea mea, lui Mariko nu i se părea neplăcut să fie mîngîiată astfel de o insectă.

Auzeam ploaia în streășină. Aveai impresia că numai în locul acela, în urechile mele, ploaia suna de parcă era înlemnită de groază: o luase prin partea aceasta a orașului și se rătăcise de tot. Asta era senzația mea. Răpăitul ploii părea izolat în noaptea de necuprins, ca și mine de altfel; era un sunet ce aparținea unei lumi circumscrise, ca lumea măruntă iluminată de lumina vagă a veiozei.

Dacă muștelor le plăcea descompunerea, oare și Mariko intra în stare de putrefacție? Oare lipsa totală

de credință a fetei însemna putrefacție? Lucrul acesta se întâmpla pentru că fata avea o lume a ei. Îmi era greu să pricep.

Apoi am observat că Mariko adormise. Zăcea acolo ca un cadavru, și musca părea să fi ațipit și ea pe rotunjimea pieptului.

Nu m-am mai dus la Otaki. Realizasem ceea ce aveam de realizat. Nu mai rămânea decât să constate starețul că-mi cheltuisem banii pentru taxă și să mă izgonească.

Cu toate acestea nu îmi făcusem nici o aluzie la felul cum îmi cheltuisem banii. Nu simțeam nevoia să-i mărturisesc starețului; el trebuie să descopere fapta singur, fără nici o aluzie din partea mea.

Mi-era greu și mie să-mi explic de ce țineam atât de mult să-i încerc puterea starețului. De ce voiam să împrumut tăria asta a lui? De ce țineam oare ca decizia mea finală să depindă de izgonire? Pentru că, după cum

212

lui de putere.

La câteva zile după cea de-a doua vizită a mea la casa Otaki am avut iar ocazia să-mi confirm acest aspect al firii starețului. Dimineața devreme, înainte de deschidere, el dădu o raită prin Templu. Era ceva cu totul neobișnuit. Veni la mine și la ceilalți preoți tineri care măturam pe-acolo și ne mulțumi convențional pentru tot ce făceam. Apoi, în mantia lui albă, ce-ți lăsa impresia de rece, urcă treptele de piatră ce duceau la Yukatei. Era limpede că voia să stea singur acolo, să-și prepare ceaiul și să mediteze nestigherit.

Se mai zăreau pe cer urmele răsăritului incandescent. Cîțiva nori, ici-colo, răsfrîngînd o strălucire roșiatică, alergau pe fundalul albastru. Aveai senzația că norii nu reușiseră să-și învingă timiditatea. După ce-am terminat cu maturatul, ceilalți din grupul nostru se întoarseră în clădirea principală a Templului. Numai eu o luasem pe cărarea care ducea la Yukatei, în spatele Bibliotecii. Mie îmi revenea sarcina să mătur terenul de acolo. Mi-am luat mătura și am urcat scările din piatră, mărginite de un gard din bambus. Treptele duceau pînă aproape de casa ceaiului. Copacii erau încă uzi de ploaia din seara precedentă. Strălucirea dimineții se reflecta în stropii de rouă presărați din abundență pe tufișurile din jur și aveai impresia că răsăriseră cireșe roșii acolo, înainte de vreme. Pînza de păianjen ce se întindea de la un strop de rouă la altul era și ea roșiatică parcă și am observat că tremura.

Privind la toate acestea, am fost pur și simplu uimit constatînd că obiectele de pe pămînt pot răsfrînge atât de fidel culorile cerului. Pînă și umezeala de la ploaie care învăluia totul își trăgea seva în întregime din cerul de deasupra. Peste tot erau stropi, ca și cînd totul ar fi primit binecuvîntarea mărinoasă a cerului; emana un miros de putred amestecat cu proaspăt. Pentru că obiectele de pe pămîntul acesta nu știau ce-nseamnă neacceptarea.

213

dului, al cărui nume se trage din fragmentul: „Steaua Nordului rămase pe aceste meleaguri și puzderia de stele o slujesc.” Actualul turn nu mai era același ca cel de pe vremea lui Yoshimitsu. Fusese reconstruit cu câteva sute de ani în urmă în formă rotundă, forma obișnuită a pavilioanelor de ceai.

Deoarece starețul nu se vedea prin Yukatei, era probabil în turn.

Nu voiam să-l înfrunt singur pe stareț. Am luat-o tăcut de-a lungul gardului viu, aplecîndu-mă ca să nu fiu văzut de partea cealaltă.

Turnul Steaua Nordului era deschis. În alcov se vedea obișnuitul sul de pergament al lui Maruyama Okyo. Alcovul conținea și un altar mic buddhist, lucrat cu multă migală, din lemn de santal, dar care se înnegrirea în sutele de ani care trecuseră de cînd a fost adus din India. În stînga se vedea raftul în stil Rikyu, din lemn de dud; am văzut și pictura de pe ușa glisantă. Totul era la locul lui, cum mă și așteptasem de altfel, dar nici urmă de stareț. Mi-am ridicat instinctiv privirile peste gard și am privit în jur.

Într-un ungher întunecat al camerei de lingă pilon, am văzut ceva ce semăna cu un pachet mare alb.

Privind mai atent, mi-am dat seama că este starețul. Trupul înveșmîntat în mantie albă era aplecat de tot, ghemuit, cu capul între genunchi și fața acoperită de mînecele lungi.

Starețul rămase în aceeași poziție. Era complet nemișcat. Privindu-l, am încercat diverse sentimente. Primul meu gînd a fost că i s-a făcut brusc rău și are o criză. Voiam să mă ridic imediat și să mă duc să-l ajut. Ceva mă reținu însă. Nu-i purtam nici un pic de afecțiune starețului și apoi, oricum, într-una din zilele acestea îmi duceam la bun sfîrșit planul de a da foc Templului de aur. Ar fi curată ipocrizie să-i ofer ajutorul în condițiile acestea. Mai mult, exista pericolul ca, dacă-l ajutam, să devin obiectul recunoștinței și dragostei lui și astfel să-mi slăbească hotărîrea.

i s-ar fi întâmplat, așa cum stătea ghemuit acolo, în pavilionul ceaiului, părea complet lipsit de mândrie și demnitate. Era un soi de umilire, parcă era un animal adormit. Am observat că-i tremură mâinele ușor, ca și când l-ar fi apăsât pe spate o greutate invizibilă.

Ce să fie oare această greutate invizibilă? Suferea? Sau conștiința insuportabilă a neputinței?

Obișnuindu-mă cu liniștea din jur, mi-am dat seama că starețul murmură ceva cu o voce stinsă. Părea o rugă, dar nu am recunoscut-o. M-a izbit brusc un gând care mi-a spulberat mândria: gândul că starețul nostru ducea o viață spirituală necurată de care noi nu știam nimic și că, în comparație cu aceasta, micile mele fapte rele, păcatele și greșelile provocate de lipsa de atenție erau chiar banale.

Am înțeles apoi. Starețul stătea în poziția „așteptării la grădină”, adică în poziția preotului itinerant căruia i s-a refuzat cererea de intrare în templu și care stă pe sac toată ziua, așteptând în fața ușii cu capul plecat. Dacă un prelat de rangul starețului nostru imita cu adevărat regulamentul căruia trebuie să i se supună un preot itinerant, atunci înseamnă că este exagerat de decent. Dar oare în ce scop? Așa cum decența firicelelor de iarbă, a vîrfurilor frunzelor copacilor, a stropilor de rouă ce se lăsau pe pînza de păianjen — toate — se îndreptau deci spre strălucirea dimineții, spre ceruri, tot așa poate și starețul își îndrepta intențiile decente spre păcatele originare și păcatele lumii, care nu erau ale lui de fapt; poate că lăsa ca toate acestea să se reflecte firesc în persoana lui, așa cum stătea chircit ca un animal.

Dar nu, decența lui nu este îndreptată spre o forță universală. Pentru mine, mi-am dat eu seama brusc, pentru mine o făcea. Nu exista nici o îndoială. Știa că o să trec pe aici și-și luase poziția aceasta de dragul meu. Și-o fi dat seama de propria lui neputință și se decise pînă la urmă pentru această metodă, teribil de ironică, pentru a mă muștra, pentru a-mi sfișia inima-n bucățele, pentru

214

215

genunchii și să mă rog.

Pe cînd îl priveam cum stătea acolo, ghemuit, în poziția aceea pe care o luasem drept decență, am făcut toate eforturile să nu mă las copleșit de emoție. Deși încercam din răsuputeri s-o resping, adevărul este că îmi venea să mor de dragul lui. Dar gândul că se așezase în poziția respectivă pentru mine a întors totul pe dos și-mi oțeli parcă și mai tare inima.

În clipa aceea mă hotărîsem să-mi văd mai departe de planuri fără să mai aștept nici un alt motiv, cum ar fi izgonirea. Starețul și cu mine devenisem locuitorii a două lumi complet diferite și nu mai aveam nici o înrîurire unul asupra celuilalt. Mă eliberasem de toate opreliștile. Acum puteam să-mi duc la bun sfîrșit hotărîrea pe care o luasem, după pofta inimii și cînd aveam chef, fără să mai aștept nimic din afară.

Strălucirea dimineții păli; pe cer se adunaseră nori și lumina soarelui se retrase din Turnul Steaua Nordului.

Starețul rămase acolo mai departe, ghemuit. Am plecat repede.

În data de 25 iunie izbucni războiul din Coreea. Presentimentul că lumea se va duce de rîpă se adevăra. Trebuia să mă grăbesc.

A DOUA ZI DUPĂ VIZITA MEA la Gobancho am și făcut o încercare. Am scos cîteva cuie de vreo cinci centimetri din ușa de lemn de la intrarea din dos a Templului de aur.

Sînt două intrări în Hosui-in. Ambele uși au două canaturi, una la est și alta la vest. Bătrînul ghid obișnuia să dea o raită Templului de aur în fiecare seara. Mai întîi închidea pe dinăuntru ușa dinspre vest, apoi o încuia pe dinafară pe cea dinspre est. Știam că pot intra în Templul de aur fără cheie: pe o ușă veche de lemn, din dos, care nu mai era de mult folosită. Se putea îndepărta ușor dacă scoteai cîteva cuie de sus și cîteva de jos. Cuietele abia se mai țineau și tocmai de aceea scosesem cîteva, de probă. Le-am înfășurat într-o bucată de hîrtie și le-am pus cu grijă în fundul sertarului." Au trecut cîteva zile. Nimeni n-a observat nimic. A trecut o săptămînă. Nimeni nu sesizase lipsa cuielor. În seara zilei de 28 m-am strecurat pe furiș și le-am pus la loc.

În ziua în care l-am văzut pe stareț ghemuit în pavilionul ceaiului, am înțeles că nu o să mai depind de nimeni, că nimeni nu-și va mai impune forța asupra mea, așa că m-am dus la farmacia de lîngă secția de poliție din partea de vest a cartierului Chimoto Imaide-gawa și am cumpărat niște arsenic. Mi-au dat mai întîi o sticluță mică ce nu putea conține mai mult de treizeci de pastile. Am cerut una mai mare: am plătit o sută de yeni pentru o sticluță cu o sută de pastile. Am intrat apoi într-o fierărie la sud de secția de poliție și mi-am

217

L'ciLet lua uiiam unic ia siaici, nu pai ca uumciv. WIH.C

țimetri. M-a costat nouăzeci de yeni cu cutie cu tot.

M-am învățat cîtva timp prin fața secției de poliție. Era seară și cîteva ferestre erau puternic luminate. Am zărit un polițist intrînd grăbit. Purta o cămașă deschisă la gît și avea o servietă în mînă. Nimeni nu-mi acorda nici o atenție. Nimeni nu-mi acordase nici o atenție în ultimii douăzeci de ani și starea aceasta părea să continue. Așa cum stăteau lucrurile în momentul de față, eram o persoană complet lipsită de importanță. În Japonia sînt milioane, zeci de milioane de oameni izolați prin colțuri, cărora

nu le acordă nimeni nici o atenție. Și eu făceam parte dintre ei. Lumii puțin îi păsa dacă trăiesc sau mor, de aceea aveau ceva liniștitor. Și polițistul-detectiv părea liniștit în felul lui și nu s-a sinchisit să-mi acorde și o a doua privire. Lumina roșiatică, fumurie, a lămpii anunța secția de poliție Nishijin, din care semnul grafic *jin* căzuse fără ca cineva să se gândească să-l mai pună la loc.

În drum spre Templu mă gândeam la cumpărăturile pe care le-am făcut în seara aceea. Erau cumpărături interesante. Deși cumpărasem medicamentul și cuțitul pentru eventuala mea dispariție de pe pământ, eram foarte încântat că le am și mă gândeam dacă nu așa se simte unul ce-și cumpără casă nouă și-și face planuri de viitor. După ce-am ajuns la Templu, m-am uitat din nou la cele două achiziții. Am scos cuțitul din cutiuță și i-am lins lama. Lama de oțel s-a aburit imediat și răceala pe care am simțit-o pe limbă a fost urmată de o senzație de prospețime. Această prospețime se reflecta pe limbă, de undeva, din interiorul oțelului, din miezul de neatins al oțelului. Precizia formei, lustrul culorii indigo a adîm-curilor mării — tocmai acestea-i dădeau acea prospețime diafană care-mi învăluia vârful limbii. Farmecul dispăru însă în cele din urmă. Îmi imaginam, fericit, ziua în care mă va ameți cu totul, fizic, acea explozie de prospețime. Cerul morții era strălucitor și mi se părea că seamănă cu cerul vieții. Nu mă mai străfulgera nici un gând negru. Lumea aceasta scăpase de suferință.

218

instalat un sistem de alarmă automat contra incendiilor. Era astfel conceput, încît în momentul în care temperatura din interiorul Templului ajungea la un anumit punct, suna un clopoțel de avertizare pe coridorul unde locuiam, în seara zilei de 29 iunie s-a defectat ceva la sistemul de alarmă. Bătrînul ghid descoperise defectiunea. Eram întîmplător în bucătărie în clipa aceea și l-am auzit cum îi raporta diaconului situația. Aveam senzația că aud o îmbărbătare din ceruri.

A doua zi dimineată însă, diaconul a telefonat la fabrica ce instalase sistemul de alarmă și i-a rugat să ne trimită un depanator. Blajinul ghid îmi povesti și mie cum stau lucrurile. Mi-am mușcat buzele. Noaptea trecută avusesem o ocazie absolută, minunată, să-mi duc planul la bun sfîrșit, dar am ratat-o. Depanatorul veni seara. Ne-am adunat cu toții în jurul lui și l-am privit curioși cum repară sistemul. Se pare că nu-i dădea de capăt defectiunii. Încalină ușor capul, descurajat, și noi, gură-cască, plecarăm unul cîte unul să ne vedem de-ale noastre. Am plecat și eu. Trebuia să aștept să termine cu reparația și să aud semnalul acela disperat — sunetul clopoțelului prin tot Templul, pe cînd se verifica dacă funcționează. Noaptea se lăsă asupra Templului de aur ca fluxul ce asaltează malul și am văzut luminița depanatorului în interiorul clădirii. Nici urmă de alarmă. Renunță și el să mai facă ceva și plecă spunînd că vine a doua zi să-și termine treaba.

Nu s-a ținut de cuvînt, deci n-a venit pe 1 iulie: Con-ducerea Templului n-avea nici un motiv special pentru a grăbi reparațiile.

În data de 30 iunie m-am dus iar în Chimoto Imaide-gawa și mi-am cumpărat pîine dulce și pișcoturi cu gem. Pentru că nu ni se dădea nici o gustare între mese, mai veneam din cînd în cînd aici să-mi cumpăr dulciuri din puținii bani de buzunar pe care-i aveam.

Dar nu-mi făcusem cumpărăturile pentru că-mi era foame. Și nici n-am cumpărat pîinea ca să pot înghiți

219

ei bine, atunci recunosc că neliniștea din mine mă făcuse să-mi cumpăr de mîncare.

Legătura dintre mine și sacoșa aceea plină pe care o duceam în mîină. Legătura dintre fapta aceea perfectă și izolată pe care eram pe punctul de a mi-o asuma și amărîta aia de pîine din sacoșă. Soarele străpunse cerul înnorat și învăluia casele vechi de pe stradă ca o pîclă înăbușitoare. Îmi curgea sudoarea și roaie pe spate, de parcă aș fi fost atins cu un fir de ață rece. M-am simțit îngrozitor de obosit.

Legătura dintre mine și pîinea dulce. Oare ce putea fi? Îmi imaginam că, în momentul în care mă voi găsi față-n față cu propria faptă, voi fi susținut, spiritual, de tensiunea și concentrarea de care va trebui să dau dovadă în clipele acelea, dar stomacul meu, care va rămîne mai departe izolat, își va cere și el drepturile, o, răsplată pentru această izolare. Aveam impresia că organele mele interne erau ca un prăpădit de dîne ce nu poate fi dresat ca lumea. Știam. Știam că indiferent de starea minunată de spirit în care m-aș fi aflat, stomacul și intestinele — acele organe tîmpe și neghioabe din trupul meu — își puteau cere drepturile lor, tînjind după banalități.

Știam că stomacul meu o să viseze. O să viseze pîine dulce și pișcoturi. Pe cînd spiritul meu o să viseze bijuterii, stomacul meu o să viseze cu încăpăținare pîine dulce și pișcoturi. În orice caz, mîncarea aceasta o să servească drept indiciu celor ce-și vor stoarce creierii cu mobilul crimei. „Bietul de el, era flămînd”, o să se spună. „E foarte fîresc.”

Sosi ziua cea mare: 1 iulie 1950. Cum spuneam, nu era nici o speranță ca sistemul de alarmă să se repare în ziua aceea, lucru ce s-a confirmat la ora șase după-amiaza. Bătrînul ghid a telefonat la fabrică și i-a rugat să grăbească reparațiile. Mecanicul a răspuns că, din nefericire, era foarte ocupat în seara aceea, dar va termina treaba negreșit a doua zi.

220

soane, dar deoarece porțile se închiseră la șase și jumătate, valurile de oameni începuseră să se retragă. După ce telefona, bătrînul ghid rămase la intrarea bucătăriei cu privirile ațintite undeva, în zare. își terminase treburile din ziua respectivă.

Ploua mărunț. Răpăise de cîteva ori de dimineață pînă acum. Vîntul adia ușor și nu era o căldură înăbușitoare cum ar fi fost de așteptat în perioada aceea. Am văzut flori de dovleac împrăștiate ici-colo, prin ploaie. Soia, care fusese semănată cu o lună în urmă, începuse să încolțească în straturile negre, lucioase, în partea cealaltă a cîm-pului.

De cîte ori cădea pe gînduri, ghidul obișnuia să clănțane din dinții lui falși, prost lucrați. În fiecare zi relata turiștilor exact aceleași lucruri despre Templu, dar din cauza danturii false, era din ce în ce mai greu să-l înțelegi. Nu acorda nici cea mai mică atenție sugestiei de a și-i repara. Bătrînul bombănea ceva. Se opri o clipă din bolborosit și i-am auzit dinții clănțănind. Apoi porni iar să bîguie ceva. Era probabil nemulțumit de întîrzierea reparației sistemului de alarmă contra incendiilor. Ascultîndu-i murmurul de neînțeles, am avut impresia că spune că-i prea tîrziu pentru reparații — nu știu dacă se referea la dinți sau la sistemul de alarmă.

Starețul avu în seara aceea un oaspete neașteptat. Era părintele Kuwai Zenkai, starețul templului RyQho din prefectura Fukui, un fost prieten din vremea studenției. Fiind prieten cu starețul, părintele Zenkai fusese prieten și cu tata.

Starețul era plecat cînd a venit părintele Zenkai. I-a telefonat cineva și i-a spus că are musafiri; a spus că se întoarce cam într-o oră. Părintele Zenkai venise la Kyoto să stea o zi-două la Templu.

Tata vorbise deseori despre acest preot și avea o părere foarte bună despre el. Arăta ca un adevărat bărbat, și ca aspect, și în ce privește caracterul, era un model de preot

221

sprîncene stufoase și vocea ca tunetul.

Cînd a venit un *jisS* să-mi spună că părintele Zenkai vrea să-mi vorbească pînă se întoarce starețul, am șovăit puțin. Mi-era teamă ca nu cumva ochii lui limpezi și puri să-mi dibuiască planul, care era acum pe punctul de a fi dus la îndeplinire.

L-am găsit stînd cu picioarele încrucișate în sala de oaspeți din pavilionul central. Bea liniștit sake și mesteca niște pește uscat adus de diacon. îl servise colegul meu pînă să vin, dar acum i-am luat locul și, așezîndu-mă politicos în fața preotului, i-am turnat eu sake. Stăteam cu spatele la ploaia mohorîtă, așa că părintele Zenkai avea în fața ochilor o priveliște cam tristă — grădina întunecată îmbibată de apă și chipul meu. Nu era el omul care să se lase prins în astfel de mreje. Deși era prima noastră întîlnire, mi-a vorbit deschis. Remarcă:

— Semeni cu tatăl tău! Ce-ai mai crescut! Ce păcat că a murit tatăl tău!

Părintele Zenkai avea o candoare care-i lipsea starețului nostru și o forță cu care tata nu fusese niciodată înzestrat. Fața îi era arsă de soare, nările foarte lungi, cute adînci între sprîncene. Privindu-i chipul, ai fi zis că ai în fața ochilor masca Obeshimi pe care o foloseau spiritele din piesele No.

Nu avea trăsături regulate, dar emana o forță interioară cu totul ieșită din comun. Părintele Zenkai dezvăluia însă forță numai cît să anihileze orice simetrie posibilă. Pomeții obrazilor erau proeminenți precum munții stîncoși pictați de artiștii chinezi ce aparțin Curentului Sudic.

Era totuși o blîndețe în vocea bubuitoare a părintelui care-și găsea ecou în inima mea. Nu era o blîndețe obișnuită — semăna cu rădăcinile aspre ale unui copac mare ce se înalță la marginea satului, oferind adăpost călătorului obosit —, ci o blîndețe aspră la pipăit. Trebuia să fiu atent, să nu mă las furat de ea, să nu-mi zădar-

r

r

secundă bănuiala că starețul l-a chemat special pe părintele Zenkai pentru mine, dar mi-am dat imediat seama că nu bătea el atîta drum, tocmai din prefectura Fukui, numai pentru mine. Nu, preotul acesta era un oaspete deosebit, care din întîmplare avea să fie martorul unui cataclism cu totul și cu totul ieșit din comun. Sticluța din ceramică avusese în ea cam un sfert de litru de sake, dar părintele o și golise. M-am scuzat cu o plecăciune adîncă și m-am dus la bucătărie să aduc alta. Pe cînd mă întorceam cu sake-ul încălzit, am avut o senzație pe care n-o mai cunoscusem. N-am simțit niciodată nevoia să fiu

înțeles, dar acum voiam ca părintele Zenkai să mă înțeleagă. Probabil a observat și el că în timp ce înge-nuncheam și-i turnam sake-ul, în ochii mei se putea citi o scripă de sinceritate care-mi era străină.

— Ce părere aveți despre mine? am întrebat.

— Hm, aș spune că pari un student serios și muncitor. Bineînțeles, n-am cum să știu dacă îți faci de cap pe ascuns. Dar era să uit! Lucrurile nu mai sînt ca pe vremuri, nu? Am impresia că tinerilor de azi nu le mai ajung banii și pentru destrăbălare. Cînd tatăl tău, starețul și cu mine eram tineri, făceam tot soiul de pozne.

— Vă place un student obișnuit? l-am întrebat.

— Da, răspunse părintele Zenkai, așa e și bine să arăți. Cel mai bun lucru e să fii ca toți ceilalți. Lumea nu te mai suspectează în felul acesta.

Părintele Zenkai nu era deloc îngîmfat. Preoții superiori, cărora li se cere părerea în legătură cu cîte ceva, pictură sau obiecte vechi de artă, cad de obicei în păcatul de a nu avea niciodată o părere bună, de teamă să nu se rîdă de ei mai tîrziu în cazul în care au făcut vreo greșală. Apoi, mai sînt preoții Zen, care-și spun pe loc părerea, convențional, avînd însă grijă să se exprime în așa fel, încît răspunsul să fie ambiguu. Părintele Zenkai însă nu era dintre aceștia. El spunea exact ce vedea și ce gîndea. Nu căuta niciodată să găsească vreun sens special

222

223

el nu-l interesa dacă există sau nu vreo semnificație. Ce mă impresiona însă cel mai mult la părintele Zenkai era că, atunci cînd privea un obiect — de exemplu, pe mine —, nu încerca să se afirme observînd ceva ce n-a mai văzut nimeni; privea totul exact ca toți ceilalți. Scopul în sine nu avea nici o semnificație pentru acest preot. Am înțeles ce voia să-mi spună și m-am destins încet-încet. Atîta vreme cît le păream altora un om obișnuit, eram într-adevăr așa, și orice fapte ciudate aș comite, banalitatea ră-mîne precum orezul vînturat.

Fără să fac nici cel mai mic efort, am reușit să mă imaginez ca un copăcel stufos, plantat în fața părintelui Zenkai.

— Considerați, părinte, că e bine să procedezi exact așa cum așteaptă lumea de la tine?

— Nu e întotdeauna ușor. Dar dacă te porți altfel, lumea o să considere imediat că așa e normal în cazul tău. Să știi că se uită repede.

— Și ce e mai de durată? Ce-ți preconizezi tu sau modul în care ești considerat?

— Ambele se vor sfîrși într-o bună zi. Oricît ai încerca să te convingi că personalitatea ta este mai trainică, se sfîrșește cu siguranță odată. Cînd trenul merge, pasagerii sînt în repaus, dar cînd trenul se oprește, pasagerii sînt cei care se pun în mișcare. Și mișcarea, și repausul se sfîrșesc la un moment dat. Moartea pare să fie repausul de pe urmă, n-ai cum să știi cît durează.

— Vă rog să mă priviți cu atenție, am spus în cele din urmă. Nu sînt cum vă imaginați dumneavoastră. Vă rog să citiți în inima mea.

Părintele își duse ceșcuța cu sake la gură și mă privi atent. Tăcerea mă apăsa precum acoperișul mare, negru al Templului, îmbibat de apă. M-au trecut fiori. Părintele Zenkai spuse apoi rîzînd:

— Nu e nevoie să te pătrund. Se citește totul pe fața ta. Aveam impresia că m-a înțeles bine, pînă în cele mai

adînci unghere ale ființei. Pentru prima oară în viață mă simțeam complet despuiat sufletește. Și exact ca apa care

224

inundat de curajul de a comite fapta.

S-a întors starețul. Era ora nouă. Ca de obicei, un grup de patru porni să facă ultimul rond al Templului. Nu era nimic neobișnuit. Starețul se așeză să bea sake cu părintele Zenkai. Pe la douăsprezece și jumătate, unul din colegii mei îl conduse pe oaspete în camera lui. Starețul făcu apoi baie — sau „intrarea în ape”, cum se spunea la Templu — și pe la ora unu noaptea Templul se liniști de tot. Continua să plouă încet.

Așternutul meu era întins pe rogojină. Stăteam de unul singur și contemplant noaptea ce se lăsa asupra Templului — tot mai neagră și mai apăsătoare. Stîlpii mari și ușa de lemn a cămăruței mele păreau parcă și mai întunecați în noaptea adîncă.

M-am bîlbîit liniștit în sinea mea. Spre furia mea, nu-mi apăru pe buze decît un singur cuvînt; era exact ca atunci cînd cauți zadarnic ceva într-o sacoșă, dînd mereu peste ceva de care nu ai nevoie.

Povara și opacitatea propriei lumi interioare semăna foarte bine cu cea a nopții, cuvintele mele scîrțiau în exterior ca o găleată grea, scoasă din puțul adînc al nopții.

„Nu mai e mult, gîndeam. Să mai am puțină răbdare.” Cheia plină de rugină care a deschis ușa ce despărțea lumea exterioară de cea interioară se va răsuci lin în broască. Lumea mea se va aerisi, adierea va pătrunde nestingherită în cele două lumi. Găleata se va ridica, balansîndu-se ușor în vînt, și totul mi se va deschide sub forma unei întinderi mari... cămăruța secretă va fi distrusă... E în fața ochilor, iar mîinile mele se întind gata-gata să ajungă la...

Inima mi s-a umplut de bucurie în ora cît am stat singur în întuneric. Poate n-am fost în viața mea atît de fericit. M-am desprins brusc de întuneric.

M-am furișat în spatele Bibliotecii și mi-am încălțat sandalele de paie pe care mi le pregătisem cu grijă

225
-o-

șanțului din spatele Templului, înspre atelier. Nu era chereștea acolo, dar dușumeaua era plină de rumeguș îmbibat de ploaie al cărui miros se răspîndea puternic în jur. Atelierul era folosit și pentru depozitarea paielor. Se cumpărau de obicei cîte patruzeci de snopi, dar nu mai rămăseseră decît trei în noaptea aceea.

Am luat cei trei snopi și m-am întors. În bucătărie era liniște deplină. Am luat-o spre colțul clădirii și am ajuns în spatele apartamentului diaconului. Unul din geamurile closetului se luminează brusc. M-am ascuns.

Am auzit pe cineva tușind. Mi s-a părut că e diaconul. Apoi l-am auzit ușurîndu-se. Aveam impresia că a durat o veșnicie.

Mi-era teamă să nu se ude paietele de la ploaie și, cum stăteam ghemuit, încercam să le protejez cu pieptul.

Mirosul ce venea dinspre closet era și mai puternic din cauza ploii și părea să se aștearnă pe mănunchiul de ferigi. Cineva trase apa, apoi l-am auzit lovindu-se de perete. Bineînțeles, diaconul nu era complet treaz și nu avea siguranță pe picioare. Lumina se stinse. Am luat cei trei snopi și m-am îndreptat spre Bibliotecă.

Bunurile mele personale erau un coș de nuiete în care-mi țineam lucrurile și o valijoară veche. Aveam de gînd să ard totul. Seara devreme îmi înghesuisem în cele două obiecte toate cărțile, hainele, straietele preoțești și alte nimicuri. Sper că va recunoaște lumea că am avut grijă de toate. Obiecte ca stinghiile de la plasa împotriva fîntărilor cu care puteam să fac zgomot pe cînd le căram, precum și obiectele neinflamabile ca scrumiera, cana, călimara de cerneală, care puteau atesta fapta mea, le-am pus între perne moi și le-am înfășurat în pînză. Le-am lăsat oricum separat. În plus, trebuia să mai ard o saltea și două plăpumi. Am cărat tot bagajul acesta voluminos, bucată cu bucată, în spatele Bibliotecii și l-am îngrămădit acolo. M-am dus apoi la Templul de aur să scot ușa de care vă spuseseam înainte.

226

ar fi fost împlîntate într-un strat de pămînt moale. Am rezemat ușa înclinată de trupul meu și suprafața umedă a lemnului putred se bombă și se frecă ușor de gîtul meu. Nu era chiar atît de grea pe cît mă așteptam. După ce-am scos ușa, am pus-o jos. Pot să privesc acum interiorul Templului de aur. E întuneric beznă.

Ușa era destul de îngustă, dar se putea intra. M-am lăsat absorbit de întunericul Templului de aur. Îmi apărui un chip straniu în față și mă făcu să tremur de spaimă. Avînd un chibrit aprins în mînă, fața mea se reflecta pe cutia din sticlă ce conținea macheta Templului.

Nu era chiar momentul potrivit pentru astfel de activități, dar m-am oprit și am privit atent miniatura din casetă. Acest templu mic era luminat de flacăra palidă a chibritului, umbra lui pîlpîi și scheletul de lemn părea tare agitat. Imediat fu însă înghițit de întuneric. Chibritul se stinse.

Ciudat, dar mă neliniști capătul incandescent al chibritului, pe care l-am călcat ca studentul pe care-l văzusem odinioară la templului Myoshin. Am mai aprins un chibrit. L-am trecut prin fața altarului și a celor trei Buddha și am ajuns cu el în fața ofertoriului¹. Acesta avea numeroase șipci de lemn printre care se aruncau monezile și, la luminița chibritului, șipcile se unduiau ca valurile, în ofertoriu se găsea statueta din lemn a lui Ashikaga Yoshimitsu, considerată patrimoniu național. Ea reprezenta un individ în poziție șezîndă, îmbrăcat în mantie preoțească și cu un sceptru în mînă. Capul ras, ochii larg deschiși și gîtul îngropat în mîncile largi ale mantiei. Ochii-i sclipeau la lumina chibritului, dar nu-mi era teamă. Era oribilă statueta lui Yoshimitsu. Deși se păstra cu sfințenie într-un colț al clădirii pe care el însuși a construit-o, părea neîngrijită de multă vreme.

Am deschis ușa dinspre vest care dădea spre Sosei. Cum spuneam, era o ușă pe balamale ce se deschidea din-

¹ Locul în care se depun ofrandele sau banii (*n.ed.*). 227

luminos decît interiorul Templului de aur. Ușa cedă, scîrțînd, în noaptea întunecată.

„Ochii lui Yoshimitsu”, mi-am zis ieșind repede pe ușă și luînd-o la fugă spre Bibliotecă. Ochii aceia ai lui Yoshimitsu. Se poate face orice în prezența acelor ochi. În fața acelor ochi care nu văd, ai unui martor fără viață. Pe cînd alergam, mi-am dat seama că ceva din buzunar făcea zgomot. Era cutia cu chibrituri. M-am oprit și am îndesat un șervețel sub capacul cutiei. Zgomotul se potoli. Nu se auzea nimic dinspre celălalt buzunar, în care se afla sticluța cu arsenic și cuțitul, înfășurate bine într-o batistă. Nici un sunet de la pîinea, pișcoturile și țigările din buzunarul puloverului.

Mi-am reluat activitatea mecanic. Am făcut patru drumuri ca să pot transporta toate lucrurile adunate lîngă bibliotecă pînă la locui de destinație, în fața statuii lui Yoshimitsu din Templul de aur. Am cărat mai întîi

salteaua și plasa împotriva fîntarilor, de la care scosesem stinghiile. Apoi cele două plăpumi, valjoara și coșul de nuiele și, în sfîrșit, cei trei snopi de paie. Le-am aruncat la împlinire, punînd paiele între plasă și așternut. Plasa aceea părea să ia foc cel mai ușor, așa că am întins-o peste restul bagajelor.

În final, m-am întors la Bibliotecă și am luat legătura în care băgasem lucrurile care nu ardeau și le-am dus, de data aceasta, spre marginea lacului, la est de Templu. De aici se vedea, drept în față, stîncă Yohaku. Stăteam sub niște pini și abia reușeam să mă feresc de ploaie.

Reflectarea cerului pe suprafața lacului îl făcea să aibă o culoare ștearsă. Lintîța deasă de la suprafață îți lăsa impresia că e vorba de pămînt pur și simplu, doar spațiile dintre ele te lăsa să ghicești că dedesubt ar fi apă.

Unde stăteam eu nu ploua suficient de tare ca să clipească apa. Lacul se evaporă în ploaie și părea să se ntindă spre zarea îndepărtată. Aerul era umed.

228

bildîbic, dar cu atîta zgomot, încît am crezut că a plesnit aerul din jurul meu. Am stat o vreme chircit, nemișcat în întuneric, sperînd ca astfel să atenuez zgomotul pe care-l provocasem fără să vreau.

Am băgat mîna în apă și lintîța călduță se lipi de degete. Am dat drumul în lac mai întîi stinghiei de la plasa împotriva fîntarilor, apoi scrumierei — ca și cînd aș fi vrut s-o clătesc. Am lăsat să cadă încetișor și ceașca, și călimara. Am terminat cu toate lucrurile ce trebuiau aruncate în apă. Au mai rămas lîngă mine perna și pînza în care fuseseră învelite. Nu mi-a mai rămas decît să duc și aceste două obiecte în fața lui Yoshimitsu și să dau foc Templului.

Faptul că arunci mi s-a făcut brusc foarte foame corespundea exact anticipărilor și, departe de a mă simți măgulit, aveam sentimentul că am fost trădat. Mai aveam la mine pîinea și pișcoturile pe care le începusem cu o zi în urmă. Mi-am șters mîinile ude de un colț al puloverului și am devorat totul cu lăcomie. Nu le simțeam gustul. Stomacul a țipat după mîncare și nu se sinchisea dacă îmi place sau nu. Noroc că am reușit să-mi îndes în gură, în mare grabă, niște pîine. Inima-mi bătea puternic. După ce-am terminat de înghițit mîncarea, am scos niște apă din lac și am băut.

Eram pe punctul de a trece la fapta cea mare. Terminasem cu toate pregătirile, nu-mi rămânea decît să sfîrșesc odată. Nici nu-mi trebuia un efort prea mare.

Nu mi-am dat seama pentru moment că între mine și ce aveam de gînd să fac se deschidea o prăpastie mare, gata să-mi înghită și viața.

Pentru că în clipa aceea mă uitam fix la Templul de aur și-mi luam rămas-bun de la el. Templul de aur era șters în întunericul nopții ploioase și nici măcar conturul nu i se distingea clar. Stătea acolo, în beznă, ca și cînd era o cristalizare a însăși nopții. Încordîndu-mi privirile, am reușit să deslușesc Kukyocho, nivelul superior al Templului, unde întreaga clădire se îngusta, precum și

229

Choondo și Hosui-in. Dar diversele detalii ale Templului, care m-au impresionat atît de mult în trecut, s-au topit în întunericul monocrom.

Cum amintirile legate de frumusețe se înprospătau tot mai mult, tocmai întunericul fu cel care-mi oferă fundalul potrivit visării. Întreaga mea concepție despre frumusețe se ascundea în această formă sobră, adunată la pămînt. Datorită puterii amintirii, diversele detalii estetice începuseră să sclipească, unul cîte unul, în întunericul înconjurător, sclipirea se întindea tot mai mult, pînă cînd întreg Templul răsări în fața mea în însăși lumina stranie a timpului, care nu e nici zi, nici noapte. Niciodată nu mi s-a mai părut Templul de aur atît de perfect ca formă, nu l-am văzut niciodată sclipind în felul acesta, pînă în cel mai mic detaliu. Aveam impresia că-mi însușisem viziunea unui orb. Lumina care emana chiar din Templu făcu clădirea să pară transparentă și, de acolo, de pe malul lacului, distingeam foarte bine picturile sfinților de pe acoperișul din interiorul nivelului Choondo, precum și rămășițele de folii aurite de pe pereții nivelului Kukyocho. Exteriorul plăcut al Templului de aur se contopea strîns cu interiorul. Cuprinzînd întreaga priveliște cu ochii, am reușit să remarc bine clădirea, linia clară a motivului, repetarea migăloasă a detaliilor oriunde revenea motivul respectiv, am perceput efectul contrastului și al simetriei. Nivelele inferioare, Hosui-in și Choondo, aveau cam aceeași lățime și, deși era o oarecare diferență între ele, aveau aceeași cornișă; un nivel se odihnea pe vîrfurile semenului său, astfel încît arătau ca o pereche foarte strînsă de vise sau ca niște amintiri ale unor plăceri similare pe care le-am gustat cîndva, în trecut. Aceste două etaje-surori gemene au fost încununete de un al treilea, Kukyocho, care se îngusta brusc. Și sus, pe acoperiș, pasărea din bronz auriu înfrunta noaptea, noaptea cea fără de lumină.

Numai acestea nu l-au satisfăcut pe arhitect. La vest de Hosui-in a mai adăugat gingașul Sosei, care se proiecta

230

toată osteneala să distrugă simetria clădirii. Rolul lui Sosei în arhitectura globală era acela de împotrîvire metafizică. Deși nu se întindea mult peste lac, îți lăsa impresia de îndepărtare de centrul Templului de aur. Sosei era ca o pasăre ce se înalță în zbor de pe pavilionul central, ca o pasăre care își întinde aripile cu cîteva clipe în urmă și vrea să scape de suprafața lacului spre tot ce era lumesc. Semnificația lui Sosei era asigurarea unei 'punți între rînduiala ce guverna lumea și acele lucruri — ca, de exemplu, dorința trupeză — ce erau în mare neorînduială. Da, asta era. Sufletul Templului de aur începea cu acest Sosei ce semăna cu un pod rupt la jumătate; forma apoi un turn cu trei nivele și iar fugea de pod. Pentru că puterea imensă a dorinței trupeză te pîlîia la

suprafața acestui lac era sursa forței ascunse ce înălțase Templul de aur; dar după ce fusese rînduită această putere și terminat turnul cu trei nivele, n-a mai suportat să sălășluiască acolo și nu i-a mai rămas decît să scape o dată cu Sosei înapoi la suprafața lacului, înapoi la pîlpîirea nesfîrșită a dorinței senzuale, înapoi la locul de baștină. Mai demult, ori de cîte ori priveam pîcla dimineții și a serii abătîndu-se deasupra lacului, mă frămînta mereu același gînd — gîndul că aici sălășluia imensa forță senzuală care a construit Templul de aur. Și frumusețea a sintetizat luptele și contradicțiile, și nearmoniile din fiecare pîrticică a clădirii ■— mai mult chiar, frumusețea era cea care le domina! Templul de aur fusese construit cu praf de aur în lunga noapte fără lumină, exact ca o sutră înscrisă cu multă osteneală, cu praf de aur pe paginile întunecate ale cărții. Eu nu știam însă dacă *frumusețea* se identifica, pe de o parte, cu Templul de aur sau, pe de altă parte, se unea cu noaptea neantului ce înconjură Templul. Poate ambele. Și fiecare parte separată, și întreaga clădire, și Templul de aur, și noaptea ce învăluia Templul de aur. La gîndul acesta, am simțit că misterul frumuseții Templului de aur, care m-a chinuit atît de mult pe vremuri, era pe cale de a se desluși. Dacă

231

balustradele, obloanele, ușile înrămate, ferestrele împodobite, acoperișul piramidal — Hosui-in, Ch5ondo, Kukyoch5, Sosei —, umbra Templului pe lac, insulițele în miniatură, pinii, dar chiar locul pentru ancorarea bărcilor Templului —, frumusețea nu era desăvîrșită în nici unul din detaliile Templului; deoarece fiecare detaliu umbra frumusețea celui care-l urma. Din frumusețea unui singur detaliu se desprindea numai neliniște, tulburare. El visa la perfecțiune, dar nu știa ce înseamnă împlinirea și era mereu prins în mrejele frumuseții detaliului următor, frumusețe necunoscută. Umbrirea frumuseții unui detaliu se înlănțuia cu umbrirea următoare, astfel că diversele umbriri ale unei frumuseți *care nu exista* de fapt deveniseră ideea dominantă a Templului de aur. Umbririle acestea reprezentau neantul. Neantul era însăși structura frumuseții. De aceea, din neîmplinirea diverselor detalii ale acestei frumuseți se ivea automat o umbrire a neantului, iar clădirea aceasta atît de minunată, lucrată din lemn de cea mai bună calitate, tremura la gîndul existenței neantului ca un colier în bătaia vîntului.

Dar n-a existat nici o clipă în care frumusețea Templului de aur să pălească! Frumusețea lui își găsea mereu ecou pe undeva. Exact ca o persoană căreia îi țiuie urechile, eu auzeam neîncetat sunetul frumuseții Templului de aur oriunde mă aflam și mă obișnuisem cu el. Dacă comparai această frumusețe cu sunetul, Templul era ca un clopoțel de aur care suna incontinuu de cinci secole și jumătate sau chiar ca o harpă mică. Ce se întîmplă însă dacă sunetul înceta?

Mă simțeam teribil de obosit.

Dincolo de Templul de aur ce se înălța în întuneric, distingeam limpede Templul de aur din imaginația mea. Nu încetase să strălucească. Balustrada nivelului Hosui-in dinspre malul apei se retrăgea sfioasă, pe cînd cea de la Choondo, sprijinită pe console de tip indian, își întindea pieptul visătoare spre lac. În cornișe se reflecta încert

232

asfințitul sau strălucea la lumina lunii, lumina apei făcea ca întreaga clădire să arate de parcă plutea și dădea din aripi misterios. Legăturile puternice ale Templului slăbeau în vibrațiile apei și, în astfel de momente, aveau impresia că Templul de aur era făcut din vînt, apă, flăcări în permanentă mișcare.

Frumusețea Templului de aur este de nedescris. Știam acum de unde mi se trage oboseala. Frumusețea aceea încerca pentru ultima oară să-și exercite forța asupra mea și să mă lege de neputința care mă asaltase de atîtea ori în trecut. Mîinile și picioarele-mi tremurau de ceea ce vedeam în fața mea. Cu cîteva clipe în urmă, eram la un pas de a săvîrși fapta, iar acum mă afundasem iar undeva, departe.

— Am făcut toate pregătirile, bînguiam eu, eram la un pas de a săvîrși ce-mi propusesem. După ce am visat atît, oare e nevoie să și acționez? Oare nu este complet lipsită de valoare fapta mea în stadiul acesta?

Probabil că avea Kashiwagi dreptate cînd spunea că nu fapta schimbă lumea, ci cunoașterea. Și mai era și tipul de cunoaștere care încerca să imite fapta pînă la exagerare. Cunoașterea mea intră în această categorie. Și acesta este tipul de cunoaștere care face fapta cu totul neputincioasă. Oare motivul tuturor pregătirilor mele nu constă tocmai în realizarea faptului că *nu trebuie să-mi iau rolul în serios*?

Da, asta trebuie să fie. Acțiunea este, în ce mă privește, cu totul de prisos acum. Ea s-a născut din viață, din propria voință, iar acum stă în fața mea ca un mecanism aparte, din oțel rece, așteptînd să fie pus în mișcare. Am impresia că nu există nici cea mai mică legătură între mine și fapta mea. *Pînă în punctul acesta* am fost EU, de-acum încolo nu mai sînt EU. Dar cum de îndrăznesc să nu nu mai fiu eu însumi?

M-am rezemat de trunchiul pinului. M-a vrăjit scoarța umedă și rece a copacului. Aveam impresia că această

233

oprise pe loc; nu mai exista nicăieri nici o dorință, chiar eu eram mulțumit.

Ce să fac cu oboseala aceasta îngrozitoare? Aveam impresia că am febră, sînt moleșit și mîinile nu mi se rnișcă cum vreau. Sînt bolnav, probabil.

Templul de aur strălucea sub ochii mei, exact ca priveliștea oferită de Jissokan văzută de Shuntokumaru. În noaptea neagră a orbirii, Shuntokumaru văzuse razele jucăușe ale apusului de soare pe Marea Naniwa. Văzuse și Awaji Eshima, Suma Akashi și chiar și Marea Kii reflectînd soarele serii

sub cerul senin.

Trupul meu părea paralizat și-mi curgeau lacrimi întruna. Nu-mi păsa nici dacă stăteam așa pînă dimineață și mă găseau acolo. N-o să mă scuz în nici un fel.

V-am vorbit mult despre cît de neputincioasă mi-a fost memoria încă din fragedă copilărie, dar trebuie să subliniez că o dată ce învie, este foarte bună. Trecutul nu ne trage înapoi numai spre trecut. Sînt amintiri legate de trecut care au resorturi puternice, iar cînd cel care trăiește în prezent le atinge, ele se întind brusc și ne împing înainte, în viitor.

Îmi simțeam trupul amorțit, dar mintea orbecăia pe undeva, prin amintiri. Qteva cuvinte plutiră la suprafață, dar dispărură și ele. Am avut impresia că le ajung cu ghearele sufletului, dar s-au ascuns iar. Cuvintele acelea mă chemau. Încercau să se apropie de mine, ca să vadă de ce sînt în stare.

„Atenție la spate, atenție la exterior, dacă vă întîlniți, ucideți pe loc!”

Da, așa suna prima frază a bine cunoscutului paragraf din *Rinzai-roku*. Celelalte cuvinte ieșiră apoi curgător: „Cînd îl întîlnești pe Buddha, ucide-l pe Buddha! Numai așa te vei salva.”

Cuvintele acestea m-au scos din moleșeala în care căzusem. M-am simțit brusc puternic. O parte a minții îmi tot spunea că acum nu mai are rost să-mi pun planul în aplicare, dar noua mea forță nu se speria de inutilitate.

234

ULUI UC
2123-4567 89 101112 13141516 171819 20

inutilă.

Am strîns pînza întinsă lîngă mine și am băgat-o sub braț împreună cu perna. M-am ridicat. Am aruncat o privire Templului de aur. Strălucirea Templului din imaginația mea începuse să pălească. Balustrada era înghițită încet-încet de noapte și pătura de piloni subțiri își pierdu din puritate. Lumina de la suprafața apei dispăru și o dată cu ea și reflectarea ei pe cornișe. În curînd, toate detaliile s-au ascuns în întuneric și Templul de aur n-a mai lăsat în urmă decît un contur nedeslușit, negru. Am fugit. Am luat-o la fugă spre nordul Templului. Picioarele mi se reobișnuiră, am reușit să nu mă împiedic, întunericul se deschidea treptat în fața mea și îmi arăta drumul.

De pe marginea lui Sosei am sărit drept în Templul de aur prin ușa de la intrarea vestică pe care o lăsasem deschisă. Am aruncat perna și pînza peste grămada care mă aștepta acolo, pregătită.

Vibram de emoție, mîinile mele umede tremurau. Pe lîngă toate acestea, mi s-au udat și chibriturile. Primul n-a vrut să se aprindă. Al doilea era pe punctul de a se aprinde, dar s-a rupt. Din al treilea a fișnit flacăra și, cum îl țineam în bătaia vîntului, îmi lumina spațiile dintre degete.

Am căutat snopii de paie. Pentru că, deși i-am tîrît eu însumi pînă aici, i-am pus în trei locuri diferite; am uitat complet unde. Pînă i-am găsit, chibritul s-a stins. M-am ghemuit pe vine lîngă paie și am aprins două chibrituri deodată.

Focul contura umbrele încîlcite ale grămezilor de paie și, degajînd o lumină strălucitoare, se răspîndi încet-încet în toate direcțiile. Pe cînd fumul se ridica în aer, focul se ascunse în mormanul acela alb. Apoi, neașteptat, departe de locul în care stăteam, flăcările au fișnit în sus, lansînd rotocoale verzi prin plasa pusă împotriva fîntarilor. Aveam senzația că totul în jurul meu a prins viață.

235

p f ^ f

chibrituri la dispoziție. Am dat fuga la alt colț al camerei și, aprinzînd cu grijă chibritul, am mai dat foc unui snop de paie. Flăcările cele noi mi-au ridicat moralul. Cînd ieșeam pe vremuri cu prietenii și făceam focuri de tabără, eu eram întotdeauna cel mai priceput.

Se înalță o umbră mare care pîlpiia în Hosui-in. Statuile celor trei Buddha, Amida, Kannon și Seishi, erau luminate în roșu. Ochii statuii lui Yoshimitsu scăpărară; umbra pîlpiia în spate.

Nici nu simțeam căldura. Cînd am văzut că flăcările ascultătoare au ajuns pînă la ofertoriu, mi-am spus că totul este în ordine.

Uitasem de arsenic și de cuțitul din buzunar. Îmi veni subit ideea să mor în Kukyoch5, înconjurat de flăcări. M-am îndepărtat de foc și am luat-o la fugă în sus, pe scara îngustă. Nu mi-a dat prin minte să-mi pun întrebarea de ce este deschisă ușa care ducea la Choondo. Bătrînul ghid uitase să închidă ușa de la etajul doi.

Fumul se încolăcea spre mine. Am tușit. Am privit statuia lui Kannon atribuită lui Keishin și îngerii-cîntăreți pictați pe tavan. Fumul cuprinse tot nivelul Ch5ondo. Am luat-o la fugă spre următorul nivel și am încercat să deschid ușa de la Kukyoch5. N-a vrut să se deschidă. Era bine încuiată.

Am bătut în ușă. Bătaia a fost puternică probabil, dar zgomotul nu se ciocni de urechile mele. Am bătut cu toată forța. Simțeam că trebuie să-mi deschidă cineva ușa dinăuntru. Visam să găsesc în Kukyoch5 un loc în care să mor, dar pentru că fumul porni pe urmele mele, băteam vehement, de parcă-mi căutam un loc de refugiu.

Dincolo de ușă nu putea fi decît o cameră mică. În clipa aceea visam că pereții camerei sînt acoperiți în întregime cu foiță aurie, deși știam că de fapt era aproape complet jupuită. Nu sînt în stare să explic cît de disperat tînjeam

după cămăruța aceea strălucitoare pe când băteam cu forță-n ușă. „Dacă-ș putea ajunge la ea, gîndeam, totul ar fi în ordine. De-aș putea ajunge la cămăruța aurie!”

puternice, așa că m-am izbit cu tot trupul de ușă. N-a vrut să se deschidă.

ChSondo se umpluse de fum. Auzeam sub picioarele mele pîrîitul focului. M-am înecat din pricina fumului, era gata-gata să-mi pierd cunoștința. Tușeam și băteam în ușă. Ușa nu se deschidea.

în clipa în care mi-am dat însă seama că sînt respins, n-am mai ezitat. M-am strecurat pe trepte în jos. Am fugit pînă la Hosui-in prin vîrtejurile de fum; cred că am trecut și prin foc. Cînd am ajuns în final la ușa dinspre vest, am țîșnit pur și simplu afară. Am luat-p la fugă ca săgeata, neștiind încotro am apucat-o.

Fugeam. Cît de departe am ajuns fără să-mi trag sufletul măcar! Nu-mi amintesc pe unde am trecut. Am ieșit probabil pe poarta mică de lingă Turnul Kyohoku dinspre nord, apoi oi fi trecut și pe lîngă Pavilionul Myo, am luat-o pe cărarea de munte mărginită de iarbă și azalee și am ajuns în vîrfurile colinei Hidari Daimonji. Da, sigur, pe colina Hidari Daimonji am reușit să mă întind și eu, în mijlocul desîșului de bambuși, la umbra pinilor roșietici, să-mi domolesc puțin bătăile nebunești ale inimii. Colina aceasta veghea partea de nord a Templului de aur.

Țipetele unor păsări speriate m-au făcut să-mi revin în simțiri. O pasăre zbură chiar pe lîngă fața mea, filfîind puternic din aripi.

întins pe spate, am privit cerul în noapte. O mulțime de păsări s-au ridicat peste ramurile pinilor roșietici, iar scînteile focului, care începuseră să se rărească, pluteau pe cer deasupra capului meu.

M-am ridicat și am privit departe, spre Templul de aur. Se auzea un zgomot ciudat dintr-acolo, ca niște pocnitori. Aveai senzația că pîrîie în același timp încheieturile a nenumărați oameni.

Nu se vedea Templul de aur de unde stăteam. Nu se vedea decît un vîrtej imens de fum și flăcări mari, îndrep-

236

237

tate spre cer. Scînteile se risipiră printre copaci, iai «i m Templului de aur părea presărat cu nisip auriu.

Mi-am încrucișat picioarele și am rămas cu privirile ațintite într-acolo.

Mi-am dat apoi seama că tot corpul îmi este numai bășici și răni, că sîngeram puternic. Degetele-mi erau și ele pătate de sînge; m-am lovit probabil cînd am bătut în ușă. Mi-am lins rănilor ca un animal care a scăpat de urmăritori. Am scos din buzunar sticluta cu arsenic înfășurată în batistă și cuțitul. Le-am aruncat în vale.

Am simțit pachetul cu țigări în buzunar. Am scos o țigară și am început s-o fumez. Mă simțeam ca unul care se așază la o țigară după ce a terminat o treabă grea. Voiam să trăiesc.

Capitolul I.....	5
Capitolul II.....	30
Capitolul III.....	51
Capitolul IV.....	76
Capitolul V.....	100
Capitolul VI.....	124
Capitolul VII.....	142
Capitolul VIII.....	176
Capitolul IX.....	200
Capitolul X.....	217

b C

ac ev

J^u. di

foi fii

**Cărțile sînt ca oamenii.
Pe multe le întîlnești la tot pasul, dar
nu-ți produc nici o impresie: le uiți imediat.
Cu unele te întîlnești de nevoie.
Sînt altele pe care
îți amintești că le-ai iubit,
dar nu-fi mai spun nimic,
și cîteva care pur și simplu
n-au vrut să te iubească.
Dar sînt și cărțile de care**

**râmii cumva îndrăgostit:
crexi că le-ai uitat
si totuși**

le duci atît de tare dorul...

**Sau cărțile cărora le-ai presimțit miracolul,
fără să le fi cunoscut vreodată.**

**Cărți gata să te iubească,
adunate pentru tine**

în colecția CARTEA DE PE NOPTIERĂ.

Alte apariții în aceeași colecție:

YASUSHI INOUE Pușca de vînătoare YASUNARI KAWABATA Vuietul muntelui YUKIO MISHIMA După banchet

YASUNARI KAWABATA Frumusețe și întristare YASUNARI KAWABATA O mie de cocori

ISBN 973-50-0053-9